



Fenntartható EGYENSÚLY ÉS FELZÁRKÓZÁS

2022. május

Tartalom

> Bevezető.....	3.
> Vezetői összefoglaló.....	10.
> Makrogazdasági kiindulópont.....	17.
> 1. Költségvetési konszolidáció.....	32.
> 2. Sérülékenységcsökkentő intézkedések.....	38.
> 3. Optimális adósságfinanszírozási struktúra.....	47.
> 4. Fenntartható finanszírozás.....	64.
> 5. Technológia- és termelékenységjavító intézkedések.....	81.
> 6. Teljes foglalkoztatás fenntartása és a termelékenység növelése.....	92.
> 7. Gyermekvállalás ösztönzése.....	112.
> 8. Adatreform.....	131.
> 9. Lakáspolitikai reformja.....	143.
> 10. Zöld átállás és az energiamix javítása.....	158.
> 11. Állami hatékonyság és innováció	176.
> 12. Mérőrendszer a felzárkózásért.....	191.

The background is a dark blue gradient with a faint grid of small dots. Overlaid on this are several semi-transparent blue rectangular blocks of varying heights and widths, some with internal grid patterns. Two lines, one red and one blue, trend upwards from the bottom left towards the right. The red line is more jagged and reaches a higher peak than the blue line, which is smoother.

Bevezető

1. Van mire építkeznünk: A 2010-es évtized a Trianon utáni 100 év legsikeresebb évtizede

A 2010-es volt az egyetlen évtized hazánk gazdaságtörténetében, amelyben az egyensúly és a növekedés egyszerre valósult meg. Magyarország relatív fejlettsége 8,2 százalékponttal emelkedett az EU átlagához képest, az általános jólét széles körben nőtt, miközben az államadósság ráta 14,5 százalékponttal csökkent 2019-ig. A növekedés és az egyensúly alapja a 2010-es évek elején erős politikai felhatalmazás alapján végrehajtott adóreform és költségvetési reform, majd 2013-tól a monetáris politikai fordulat volt, amelyek a foglalkoztatottak számának közel 1 millió fős emelkedését eredményezték.

2. Fordított 70-es (és 40-es) évtizedre van szükség

A világgazdasági környezet egyszerre hordozza magán az 1940-es és az 1970-es évtized jegyeit. Háborús évtizedben vagyunk: geopolitikai feszültségek, magas nyersanyag-árak, elhúzódó stagfláció és globális pénzügyi válságok érkehetnek. Magyarországnak most jól kell reagálnia rá. A 70-es években a külső környezet megváltozása a reformok leállítását hozta, majd a külső adósság emelkedését hozta, miközben a 40-es évtizedben a globális világrend átalakulása felzárkózási pályánk elakadását okozta. Most egy új „fordulat és reform” végigvitelére van szükség.

3. 2030-ra el kell érni az EU fejlettségének 100 százalékát

A sikeres gazdasági felzárkózáshoz nem elég egy évtized, hanem történelmi tapasztalatok alapján 20-30 év szükséges hozzá. A 2010-es évtized után tehát a 2020-as éveket is meg kell nyernünk. **Kilenc évünk van ahhoz, hogy Magyarország a jelenlegi 76 százalékos szintről 2030-ra elérje az EU átlagos fejlettségét.** Ehhez évente átlagosan 2,7 százalékponttal kell közeledni az EU átlagához, **amelyhez mintegy 3,5 százalékos növekedési többletre van szükség az EU-hoz képest.** Ezt a GDP növekedési többletet a II. világháború óta csak 11 EU-s ország volt képes elérni legalább egy évtizedig. Ezek a kimenetek többnyire „nyugodt” világ gazdasági évtizedekhez kapcsolódtak, tehát „háborús” évtizedben különösen nehéz végrehajtani (kivételt Ausztria II. világháború utáni időszaka és Málta 70-es évtizede jelentett).

4. A 2001-es és 2002-es évek csúcsteljesítményeit kell most megismételni

A magyar gazdaság átlagos növekedése 1990 óta 1,8 százalék volt, míg az átlagos éves fejlettségbeli előrelépés 0,6 százalékpont. **A 2020-as évtizedben tervezett fejlettségbeli ugráshoz szükséges fejlettség-javulást csak az egyensúly és növekedés rövid időszakának végén, 2001-ben és 2002-ben, míg az ezt biztosító növekedési különbözetet csak 2002-ben sikerült elérnünk.** 2001-ben 3,3 százalékponttal közeledett a hazai gazdasági fejlettség az EU átlagához, míg 2002-ben 3,0 százalékponttal. 2002-ben a hazai gazdaság 4,7 százalékkal nőtt szemben az Európai Unió 1,1 százalékos átlagával. Építeni kell arra, ami akkor sikeres volt, meg kell ismételni a Széchenyi Terv és az otthonteremtési program eredményeit.

5. A hibáknak „nyugodt” időkben is komoly ára van: elvesztettük a 2000-es éveket és kihasználatlan maradt az EU csatlakozás időszaka

Magyarország történelmi lehetőséget hagyott ki a 2002 és 2008 közötti időszak gazdaságpolitikai hibái miatt. Reformok helyett a látszólag könnyebb utat a külső eladósodást választották, majd a kiigazításokat elhibázott, önmagukat felszámoló szerkezetben vitték véghez. Az EU csatlakozástól a 2008-as pénzügyi válságig Magyarország relatív fejlettsége mindössze 0,9 százalékponttal nőtt, míg Csehország és Lengyelország közel 5 százalékponttal, Szlovákiáé pedig 14 százalékponttal. Az adósságmutatók viszont meredeken emelkedtek. 2001 vége és 2008 között az államadósságráta 20 százalékponttal nőtt, a külső adósság 35 százalékponttal emelkedett. A foglalkoztatás ellen ható gazdaságpolitika következtében a foglalkoztatási ráta pedig az EU legalacsonyabb szintjére süllyedt 2009-2010-ben.

6. „Háborús” időkben a hibák és reformok következményei is exponenciálisan növekszenek

A külső eladósodás, nagyfokú sérülékenység és a költségvetési mozgástér hiánya miatt különösen erősen érintette Magyarországot a 2007/2009-es globális pénzügyi válság. A 2006-os elhibázott költségvetési kiigazítás miatt a gazdasági növekedés már 2007-ben leállt, mikor az EU-ban még 3,1 százalékkal nőtt a GDP. A növekedés hiányában a hiány újra emelkedett, ezért 2008-2009-ben prociklikus módon ismét hiánycsökkentésre volt szükség, mikor más országokban anticiklikus fiskális politikával mérsékeltek a recessziót. Ennek következtében a magyar gazdaság 6,6 százalékos visszaesése 2009-ben a 6. legmélyebb volt az Unióban. A lengyel gazdaság által elért 2,8 százalékos növekedéshez képest így egyetlen év alatt 9 százalékot meghaladó növekedési rés alakult ki.

7. 2010-2013 között egyszer már képesek voltunk az elmúlt 100 év leggyorsabb és leghatékonyabb pénzügyi konszolidációjára és gazdasági stabilizációjára

A 2010-ben kapott erős politikai felhatalmazás alapján az új kormánynak **egyszerre kellett helyreállítani az egyensúlyt és újraindítani a gazdasági növekedést, amit csak bátor, innovatív, unortodox reformokkal lehetett megtenni.** A 2010-es évek legfontosabb gazdasági reformjainak több, mint 80 százaléka ekkor került végrehajtásra. Az **átfogó adóreform** az adórendszer súlypontját a munkát terhelő adókról a forgalmi adókra helyezte, és ezzel a foglalkoztatás emelkedését tette az egyensúly és növekedés egyidejű elérésének alapjává. A **Széll Kálmán tervek** következtében tartósan 3 százalék alá csökkent a költségvetés hiánya, csökkenő pályára került az államadósság-ráta, kikerültünk az EDP-eljárás alól és mindez megalapozta a következő évek növekedési fordulatát.

8. 2013-tól Magyarország újból felzárkózási pályára állt

A 2013-ban bekövetkező monetáris politikai fordulat tette teljessé a gazdaságpolitika fordulatát. Az új monetáris politika a Növekedési Hitelprogram révén megszüntette a fennálló hitelszűkét és a kamatcsökkentések révén az árstabilitás fenntartása mellett elérhetőbbé és olcsóbbá tette a forrásokat a gazdaság számára. **A sikeres gazdaságpolitikának köszönhetően 2013 és 2019 között 7 bő esztendő köszöntött a magyar gazdaságra.** A foglalkoztatás közel 1 millió fős bővülésére alapozva a költségvetés hiánya 2 százalék körül mozgott, a gazdasági növekedés átlagosan 2 százalékponttal meghaladta az EU átlagát, a hazai beruházási ráta az EU élmezőnyébe került és a pénzügyi és árstabilitás minden korábbinál erősebbé vált.

9. 2020-2021-ben a hitelalapú válságkezelésnek köszönhetően rendkívüli időkből is megőriztük a felzárkózást

A 2010-es évtized erős fundamentumaira építve, a Kormány és Magyar Nemzeti Bank összehangolt válságkezelésével a koronavírus-járvány éveiben is folytatódott a felzárkózás. **Az MNB több mint 11 ezer milliárd forintot biztosított a gazdaság szereplői számára, lehetővé téve a hitelalapú válságkezelést mind a magánszektorban, mind az államháztartásban.** A jegybanki programok 2 év alatt 4300 milliárd forinttal növelték a GDP-t, amely mintegy **1500 milliárd forinttal emelte a költségvetés adóbevételeit.** Mindez megalapozta, hogy hazánk relatív fejlettsége 2019 óta 3,2 százalékponttal közeledett az EU-hoz, és a 76 százalékos szinttel 2021-re megelőztük Portugáliát.

10. A 2020-as évtized felzárkózását egy 2 éves reformprogrammal kell megalapozni

A Covid járvány, a válságkezelés és a háború következtében a magyar gazdaság egyensúlyi mutatói a 2010 körüli szintre kerültek. A 4 százalék körüli folyó fizetési mérleg hiány és az államháztartási folyamatok **jelentős ikerdeficitet jeleznek.** **Ezért 3+1 irányt lefedő reformprogramra van szükség,** ami egyszerre javítja a **költségvetés, a folyó fizetési mérleg és az inflációs folyamatok** egyensúlyát, valamint lehetővé teszi a **fenntartható felzárkózás** folytatását az új évtizedben is. 10 évvel ezelőtt 2 év állt rendelkezésre a kormányváltástól a Széll Kálmán Terv 2.0 megjelenéséig, és további 1 év a végrehajtásig. Most a program döntő részét 2 év alatt kell végrehajtani. Az egyensúlyok javítását a költségvetéssel kell kezdeni, amely maga után vonja a folyó fizetési mérleg hiányának csökkenését is.

11. Át kell állnunk egy intenzív növekedési modellre

*Az elmúlt évtized magyar gazdasági modellje extenzív modell volt, intenzív jegyekkel. Az extenzív növekedés forrásai egyre inkább kifulladásra kerülnek. **Sikert csak az intenzív növekedési források kiaknázása hozhat. Az átállás során meg kell őrizni az eddig elért eredményeket.** A teljes foglalkoztatás fenntartása mellett a termelékenység javítására, a magas beruházási ráta mellett az **okosberuházások** arányának növelésére van szükség. Nem halogatható a **technológiai és zöld átállás**, valamint a **teljes digitális fordulat**.*

12. A mérés a kulcs a helyes stratégiához és a szükséges finomhangolásokhoz

*Előbb kell mérni, aztán vágni, de mindent és mindig mérni kell. A vízió és a stratégia megalkotása, a célok kijelölése, az intézkedések megfogalmazása és az eredmények értékelése során **folyamatosan mérni kell. A méréshez ki kell használni a digitalizáció és az adat új lehetőségeit.** Csak olyan intézkedések és programok valósulhatnak meg, amelyek mérhetően javítják hazánk gazdasági egyensúlyát és felzárkózását.*



The background features a dark blue gradient with a faint, glowing grid pattern. Overlaid on this are several abstract elements: a series of vertical blue bars of varying heights, and two thick, flowing lines, one in red and one in blue, that meander across the lower half of the image. The red line generally trends upwards, while the blue line follows a similar but slightly lower path.

Vezetői összefoglaló

1. Őrizzük meg pénzügyi szuverenitásunkat! Jöhet az adóreform 2.0!

A 2020-as évtizedben egy „háborús” évtizedben kell megőriznünk a felzárkózást. Az orosz-ukrán háború következményei (elhúzódó szankciók, G-2 világtrend), a FED várhatóan agresszívvá váló kamatlépései és egy, a 2008/2009-es hasonló potenciális globális pénzügyi válság komoly veszélyt jelent a sérülékeny feltörekvő gazdaságokra. A fenntartható felzárkózás megvalósításához pénzügyi szuverenitásunk megőrzésére és erősítésére van szükség. Külső és belső okok együttesének következtében hazánkban a 2020-as évtized elejére újból komoly ikerdeficit probléma alakult ki. A fenntartható **felzárkózási pálya első pillérének a költségvetési egyensúly fokozatos helyreállításának kell lennie**. A reformok alapelvei nem változtak a korábbi Széll Kálmán Tervek óta, de az egyensúly és felzárkózás képletében a foglalkoztatás – sikeresen megoldott – fordulata helyébe a zöld és digitalizációs átállást kell tenni. A kiadási oldal racionalizálása mellett **egy új adóreform alapjait is le kell tenni. Az új adórendszer zöld, digitális és forgalmi fókuszú**, miközben megőrzi a munka- és családi adók terén a 2010-es évtizedben elért eredményeket.

2. Új önfinanszírozási programra és a tőkekifektetési stratégia ütemváltására van szükségünk

A pénzügyi szuverenitás megőrzésének másik pillére a folyó fizetési mérleg egyensúlyának/többletének visszaépítése. A 2010-es évtizedben a külső egyensúly javulásának kulcsa részben a külkereskedelmi többlet növekedése, részben a nettó külső adósság csökkenésével a külföldieknek fizetett nettó kamategyenlegünk szűkülése volt. **Ezt a stratégiát kell megismételnünk és a jövedelem egyenleg terén a trendváltást a profitegyenlegre is kiterjesztenünk**. A folyó fizetési mérleg hiányát döntően a profitegyenleg 4 százalékos deficitje okozza, amely csakis **konceptiózus tőkekifektetési programmal csökkenthető** (lásd osztrák példa). Emellett a régiós átlagra (a GDP 65-70 százalékra) kell mérsékelni a külső adósságot és javítani a befektetői megítélést (ezt a reál befektetőknél sikeresen elértük, a sikert ki kell terjesztenünk a pénzügyi befektetőkre is).

3. Megtakarítási stratégia 2.0: a lakossági megtakarításokat az állam mellett a nagy ellátó-rendszerek és a reálgazdaság-finanszírozásba is be kell vonnunk

*A növekedési modellünk finanszírozásában továbbra is kulcsfontosságú a lakossági megtakarítások magas szintje. A magas megtakarítási ráta megelőzi az ikerdeficit elmélyülését, mérsékli az inflációs kockázatokat és a beruházások belföldi finanszírozásán keresztül fenntartható gazdasági növekedést tesz lehetővé. Az államadósság lakossági finanszírozásában Magyarország éllovassá vált, azonban a megtakarítások szerkezetében még mindig túlzott a készpénz (5,7 ezer milliárd Ft) és a betétek (12,8 ezer milliárd Ft) súlya. Az elért eredmények fenntartása mellett a megtakarítások szerkezetének javítása **új lakossági állampapír stratégiát tesz szükségessé**. Emellett az intézmény-rendszer reformjával növelni kell az intézményi befektetők államadósságon belüli részarányát, miközben **a lakossági megtakarítások növekvő részét kell magánegészségügyi és nyugdíj megtakarítások felé irányítani**.*

4. A pénzügyi közvetítés gyors zöld és digitális átállása nélkül nincs siker!

*A magyar pénzügyi rendszer stabil, de a hazai bankrendszernek alacsony a digitális fejlettsége és a 2. legmagasabb a költségszintje az EU-ban, miközben a hitelpenetráció változatlanul alacsony. A pénzügyi bevonódás növelése érdekében a fogyasztók olcsóbb, hatékonyabb és digitalizált bankolásra vágnak. A gazdaság forrás-ellátottságának növelése érdekében diverzifikációra, a tőkepiacok átfogó fejlesztésére van szükség. A pénzügyi intézményeknek figyelembe kell vennie a zöld átállás és ezen keresztül az energiafüggetlenség elérésének szükségességét. **Az átállást a gazdaságpolitikának célzott programokkal kell segítenie.***

5. Át kell állnunk az intenzív növekedési modellre – Magyar modell 2.0

Az extenzív gazdasági növekedés forrásai kifulladásra kerültek, az olcsó energia és a bőséges munkaerő korszakának vége. A 2020-as évtizedben **teljes egészében intenzív növekedési modellre van szükség**. Hiába a második legmagasabb a 27 százalékos hazai beruházási ráta az EU-ban, ha ezen belül az okosberuházások aránya a 2. legalacsonyabb. **Olyan fejlesztéseket kell végrehajtani, amelyek a legmagasabb multiplikatív hatásokkal járnak, és a vertikális integrációk révén növelni kell az uniós szinten 4. legalacsonyabb hazai hozzáadott értéket az exportban.** A fejlesztéspolitikát elaprózottság helyett nagy horizontális programok (pl. energia hatékonyság, digitális átállás, export-ugrás) mögé kell szervezni, ahol a program a **finanszírozási csatornák közötti multiplikatív hatásokat is használja** (támogatások + hitel (ha kell garanciával) + kötvénypiac + önerő).

6. Teljes foglalkoztatás megőrzése + képzettség javítása + technológiai fejlesztések = termelékenységi ugrás

A 2010-es évtizedben közel 1 millióval bővült a munkahelyek száma és megvalósult a teljes foglalkoztatás Magyarországon. A munkatermelékenység azonban csak a 4. legalacsonyabb az EU-ban. A következő évtizedben **fenn kell tartani a teljes foglalkoztatást, miközben a termelékenységben el kell érni legalább az EU átlagát**. A foglalkoztatottak számának fenntartásához a foglalkoztatási ráta emelése szükséges, mert 2030-ig 360 ezerrel csökken a 15-64 évesek száma. Nélkülözhetetlen tehát a **munkaerő-tartalékok további aktivizálása, a munkát terhelő adók csökkentése, a külföldi és a külföldön dolgozó magyar munkaerő bevonása, az élethosszig tartó tanulás támogatása és a munkaerőpiac rugalmasságának és digitalizáltságának növelése**.

7. Demográfiai fordulat – amiből nem engedhetünk: évente 110 ezer újszülött

A termékenységi ráta az EU-n belül hazánkban nőtt a legnagyobb mértékben az elmúlt évtizedben, azonban még nem értük el a népesség fenntartásához szükséges 2,1-es szintet. Ehhez a 2021. évi 93 ezernél 17 ezerrel több, azaz **110 ezer újszülöttre lenne szükség**. Annak érdekében, hogy minden kívánt gyermek megszülethessen hazánkban, javasoljuk a **családtámogatási rendszer bővítését** (családi adókedvezmény növelése, szja-mentesség kiterjesztése a 3 gyermekes anyákra), a családok **mindennapi életének könnyítését** (bölcsődei férőhelyek növelése, munkahelyi gyermekfelügyelet), a **gyermekvállalás elismerését a nyugdíjrendszerben**, valamint az **egészségügyi és oktatási rendszer családbarát fejlesztését** (szűrővizsgálatok kiterjesztése, iskolabusz rendszer).

8. Adatreformmal a 21. század új nyersanyaga kiaknázzható

Az adat korunk legfontosabb nyersanyaga, amely mindenki számára rendelkezésre áll, de meg kell tanulni felhasználni. **Az adatvagyon kiaknázásával akár 1,5 százalékkal magasabb éves GDP érhető el.** A digitális gazdaság adatalapú működést igényel az állam és a piaci szereplők részéről is. Hazánk azonban le van maradva az EU-s és a régiós országok között is az adatok hasznosításában és az adatbázisok összekapcsolásában. **Az államnak digitális, adatalapú működésre kell átállnia**, ami mellett a piaci szereplők, pilot projektként a pénzügyi intézmények **nemzeti adatvagyonhoz való hozzáféréseinek jogszabályi és technikai feltételeit is biztosítani szükséges.**

9. Kiszámítható lakásprogram és évi 30-35 ezer új lakás szükséges!

Magyarországon a lakásépítések száma régiós és historikus összehasonlításban is alacsony. A lakások megújulási aránya mindössze 0,4 százalék, szemben a régió 1 százalék körüli átlagával. Az alacsony kínálat az árak folyamatos emelkedését eredményezi. 2021-ben Magyarországon növekedtek legnagyobb mértékben a lakásépítési költségek az EU-n belül, így országosan **csökkent a lakásvásárlás elérhetősége**. Ahhoz, hogy a **lakásépítések száma ismét elérje az évi 30-35 ezret, hosszú távon is kiszámítható keresleti és kínálati ösztönző rendszerre van szükség**. Ehhez növelni kell az **építőipar hatékonyságát**, meg kell erősíteni mögötte a **hazai építőipari-alapanyagipart** és biztosítani kell a **szakképzett munkaerő** rendelkezésre állását. A lakáspiac multiplikatív és szinergikus hatása erős: nemcsak gazdasági, hanem társadalompolitikai, demográfiai haszna is van.

10. Új energiamix a zöld és biztonságos energiaellátásért

Az energiafüggetlenség az ellátásbiztonság feltétele. Hazánkban az importált energia aránya az EU átlagánál magasabb, 60 százalék. **A megújuló forráson és nukleáris energián alapuló beruházások egyszerre csökkentik az energiafüggőséget, a környezetterhelést, és javítják a külső egyensúlyt is**. A körforgásos gazdaság megteremtése érdekében szükséges az energiahatékonysági beruházások állami támogatása a zöld technológiafejlesztés terén és az újrahasznosítás növelése. A forgalmi adók mellett a káros tevékenységek adóztatásának kell az adórendszer másik súlypontjává válnia úgy, hogy **a szennyező ne legyen képes a többletköltséget a fogyasztókra továbbhárítani** tevékenysége megváltoztatása nélkül.

11. Digitális állam a digitális gazdaságért

*A magyar digitális közszolgáltatások elterjedtsége a 3. legalacsonyabb az Unióban. A teljesen papírmentes, digitális közigazgatás megteremtése az észt példa teljeskörű hazai átültetését igényli. **Az okos állam és a felsőoktatás fejlesztései szükségesek ahhoz, hogy a hazai K+F kiadások aránya elérje a GDP 3 százalékát.** A kisebb vállalkozások számára az állam által végrehajtott digitális reformok ösztönző és húzóerőt jelentenek, amelyre szükségük van ahhoz, hogy innováció tekintetében előrébb lépjenek az uniós rangsor utolsó harmadából.*

12. A felzárkózási program végrehajtásának a mérésen kell alapulnia

*Minden stratégia megvalósítása folyamatos mérést és korrigálást tesz szükségessé. Az államigazgatás nincs felkészülve az adatvezérelt felzárkózási stratégia megvalósítására. **A rendszerszemléletet, számszerű célokat, a mérést és a visszamérést a felzárkózási program alapvető részévé kell tenni.** Ennek egy évente készülő Versenyképességi program, és egy hosszútávú versenyképességi stratégia ad keretet. Szükség van az intézkedések multiplikátor hatásának előzetes és utólagos mérésére és egy **versenyképességi szűrő beépítésére a döntéshozatalba**, amely csak azokat a javaslatokat engedi át, amelyek javítják hazánk versenyképességét.*

**Makrogazdasági
kiindulópont**



HELYZETÉRTÉKELEÉS ÉS A JÖVŐ FELADATAI

A kelet-közép-európai régió egy évtized alatt felzárkózott a mediterrán országok mezőnyébe

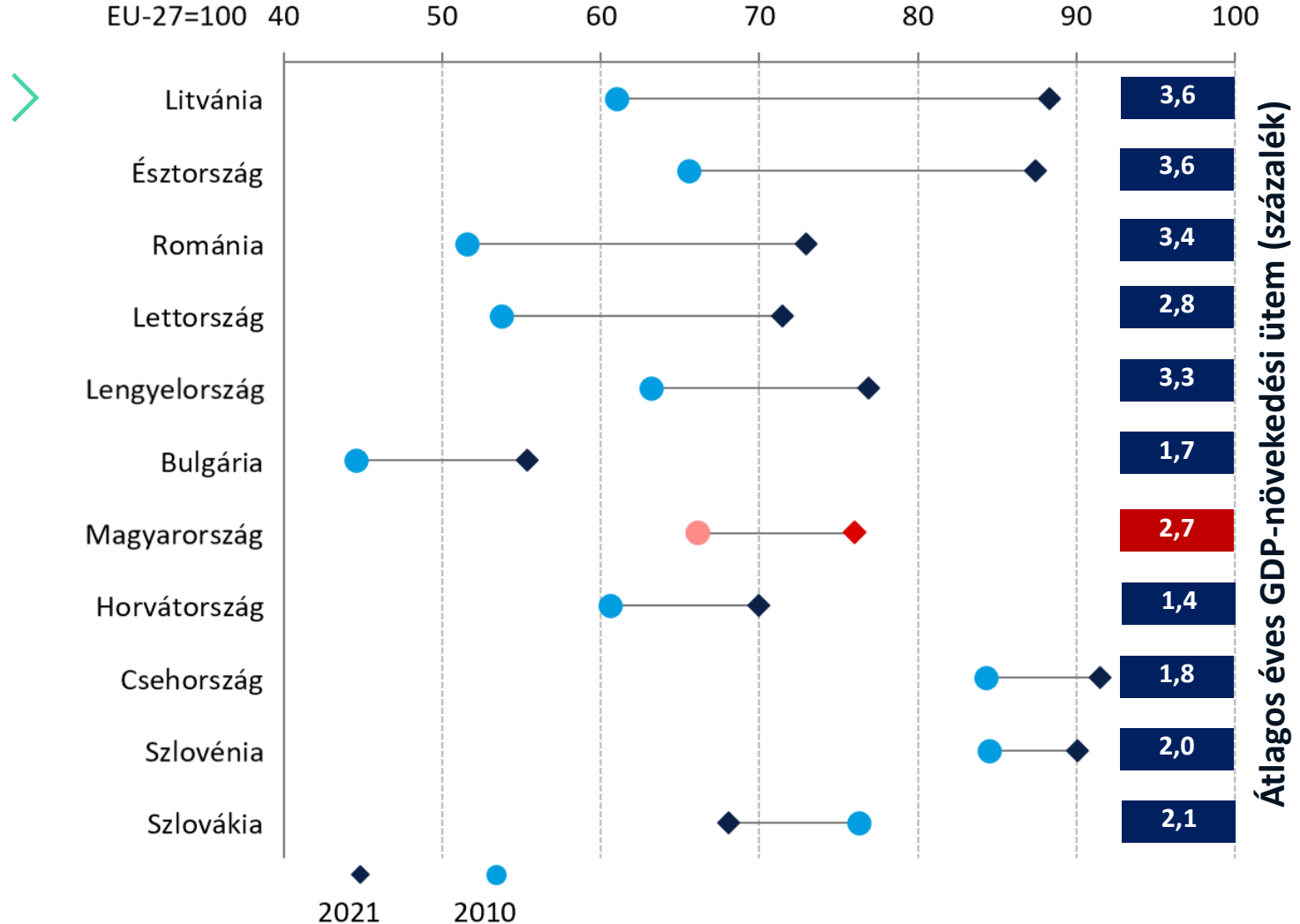


A gyors növekedés csak közepes felzárkózási teljesítményt hozott



Az EU-27-hez viszonyított relatív fejlettség változása (2010-2021)

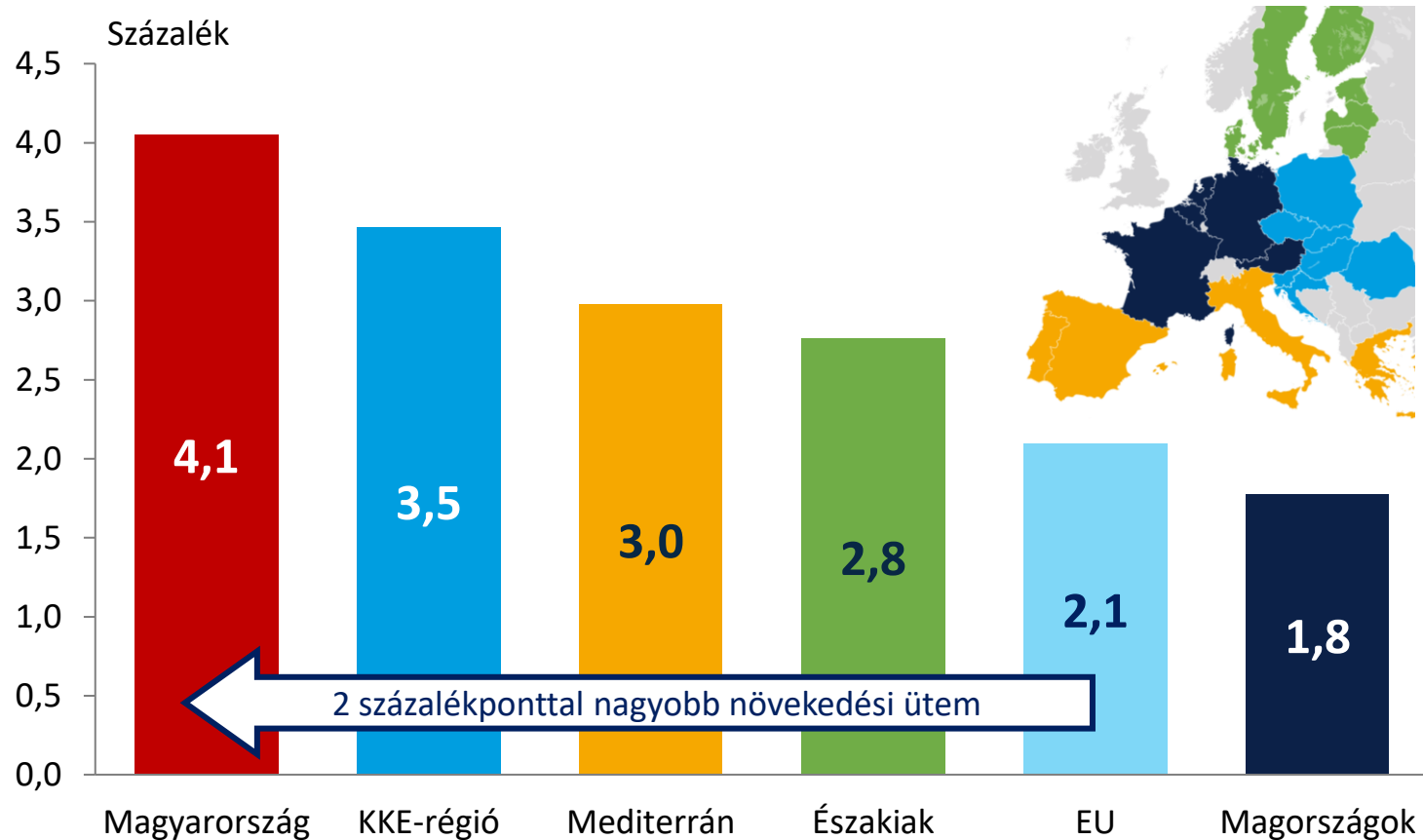
- Az EU-átlag 76,0 százalékra emelkedett a fejlettségünk
- A régiós országok közül visszaelőztük Szlovákiát és gazdasági fejlettségünk meghaladja Portugáliáét



Magyar Modell 1.0: egy sikeres, extenzív növekedésen vagyunk túl....



> Az átlagos éves GDP-növekedés mértéke (2013–2019)



Kiemelt geopolitikai lokáció, ami hidat képez kelet és nyugat között

Munka alapú társadalom: teljes foglalkoztatás

Élénk és egészséges szerkezetű **hitelezés**

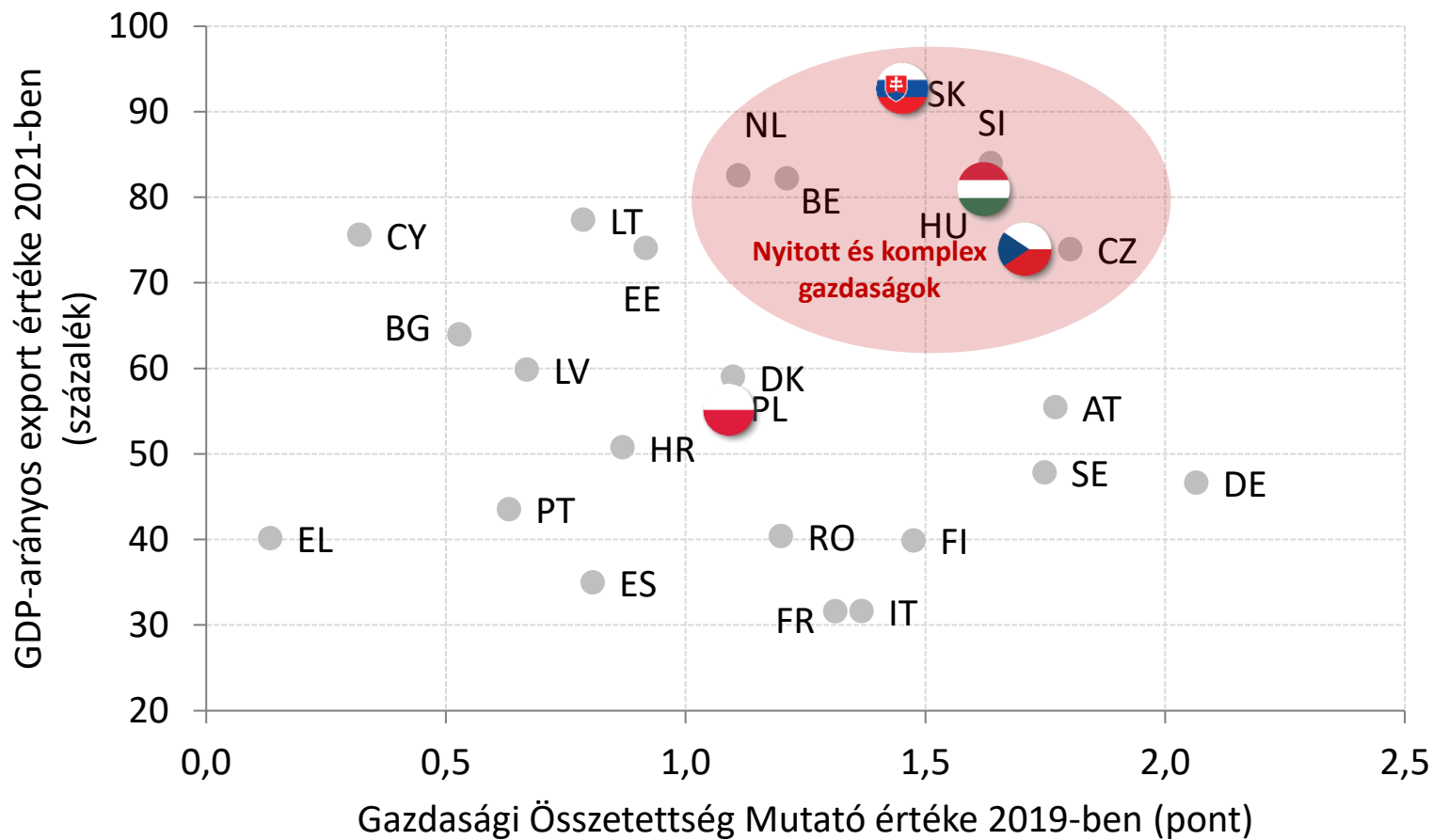
Magánszektorban **magas hitelfelvételi potenciál**

Politikai stabilitás, ami nélkül elképzelhetetlen a gazdasági stabilitás

Jövőorientáltság, ami a magas megtakarítási és beruházási rátában is testet ölt

Megfelelő **fizikai infrastruktúra**

... ami egyes területeken intenzív jegyekkel párosult



A gazdasági nyitottság és a gazdasági összetettség kapcsolata



Gazdasági nyitottság

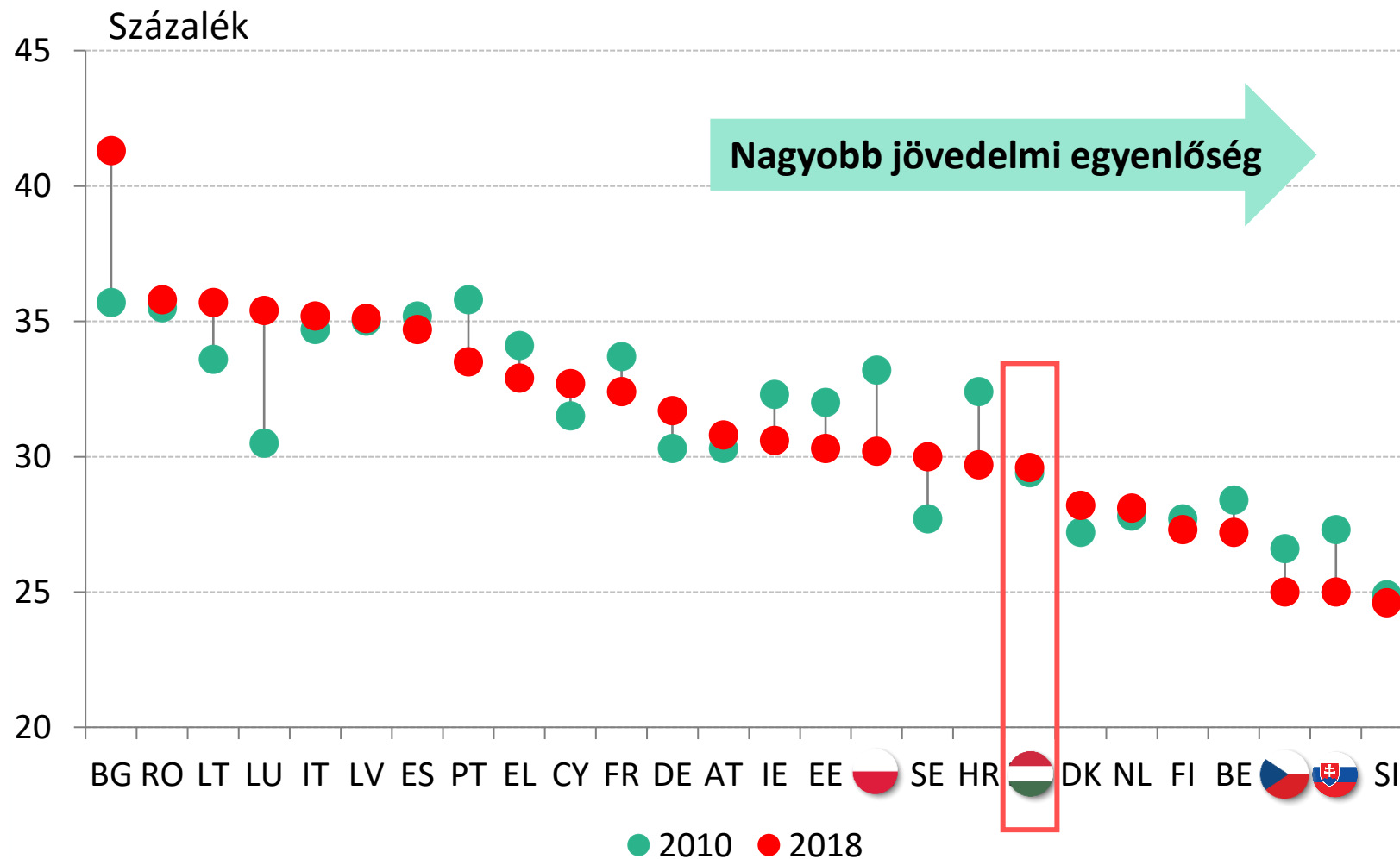


Megfelelően diverzifikált **komplex gazdaság**

A növekedésből a társadalom széles csoportjai részesültek



A GINI-koefficiens
alakulása az EU
országában >

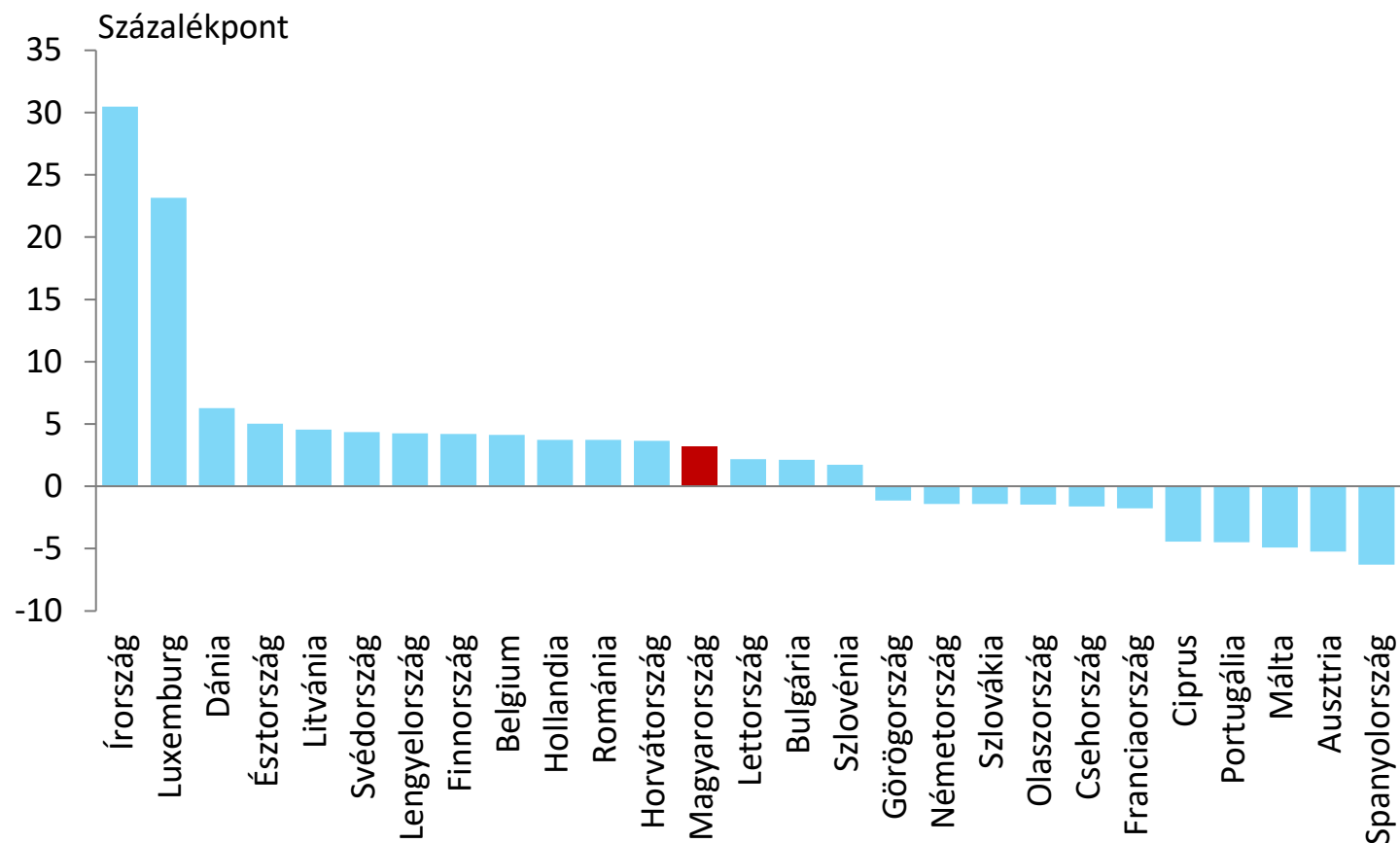


A hitelalapú válságkezeléssel a COVID válság alatt is képesek voltunk folytatni a felzárkózást



Az EU-27-hez viszonyított relatív fejlettség változása (2019-2021)

- > A Magyar Nemzeti Bank **11 ezer milliárd** forinttal járult hozzá a válságkezeléshez, ami hitelalapú válságkezelést tett lehetővé az államháztartásban és a magánszektorban is



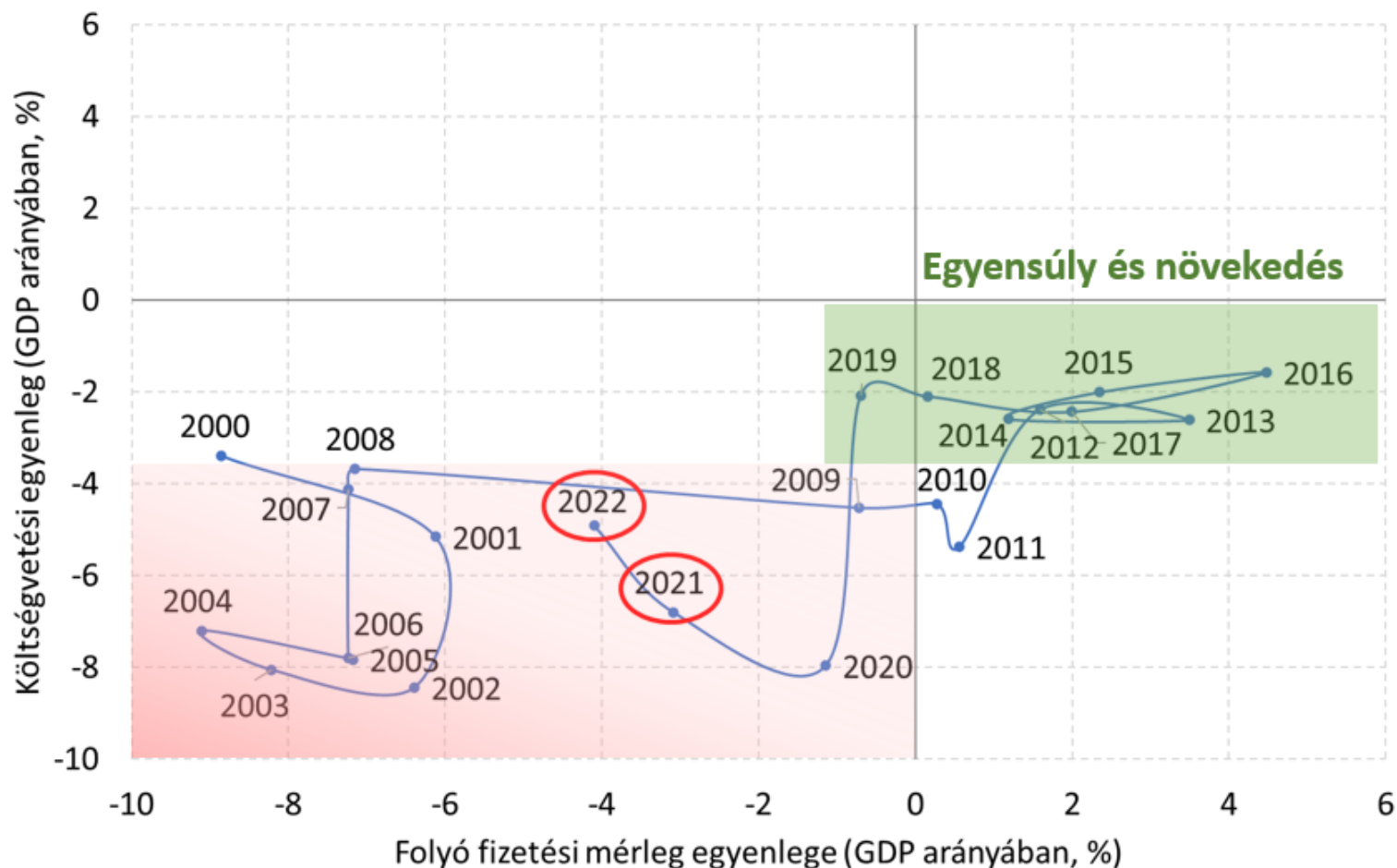
A válságkezelés ára és az orosz-ukrán háború következménye az ikerdeficit kialakulása lett



GDP-arányos folyó fizetési mérleg és költségvetési egyenleg



- > Az ikerdeficit akkor igazán veszélyes, ha jelentős mértékű, tartós...
- > ...és a lakossági megtakarítások csökkenésével párosul

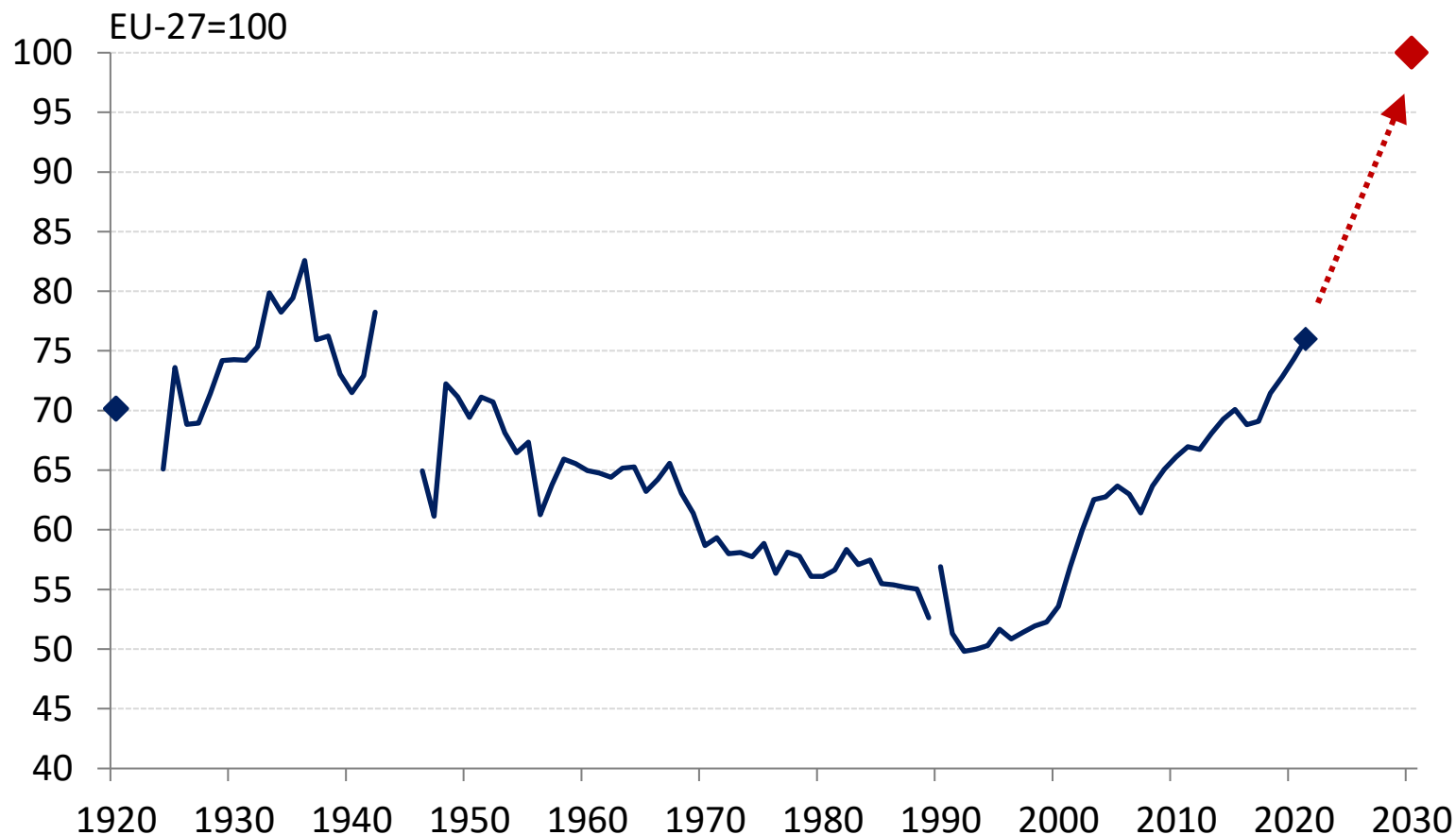


A 2030-ig tartó felzárkózás gazdaságtörténeti léptékű kihívás



Hazánk fejlettségének alakulása az EU-27 országokhoz képest

- > A 2030-ig történő sikeres felzárkózáshoz évente átlagosan 2,7 százalékpont felzárkózás, azaz évente 3,5 százalékpont GDP növekedési többlet szükséges az EU-val szemben.
- > A szükséges fejlettségjavulást eddig 2001-ben és 2002-ben, míg az ezt biztosító növekedési többletet 2002-ben sikerült elérnünk.



Globális kép: háborús évtizedben kell nagyot ugranunk



Emelkedő/tartósan
magas nyersanyag -
és energiaárak



Elhúzódó szankciós
politikák –
G-2 world



Pénzpiaci
stresszhelyzetek –
egy 2008/2009-hez
hasonló válság sem
kizárható



Magasabb
kamatkörnyezet



Stagfláció közeli
világpiacok



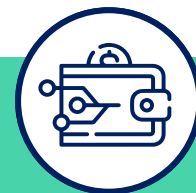
Hiperglobalizáció
helyett
regionalitások
hálózata



Gyorsuló digitális
forradalom



Zöld átállás és
alkalmazkodás az
éghajlatváltozáshoz



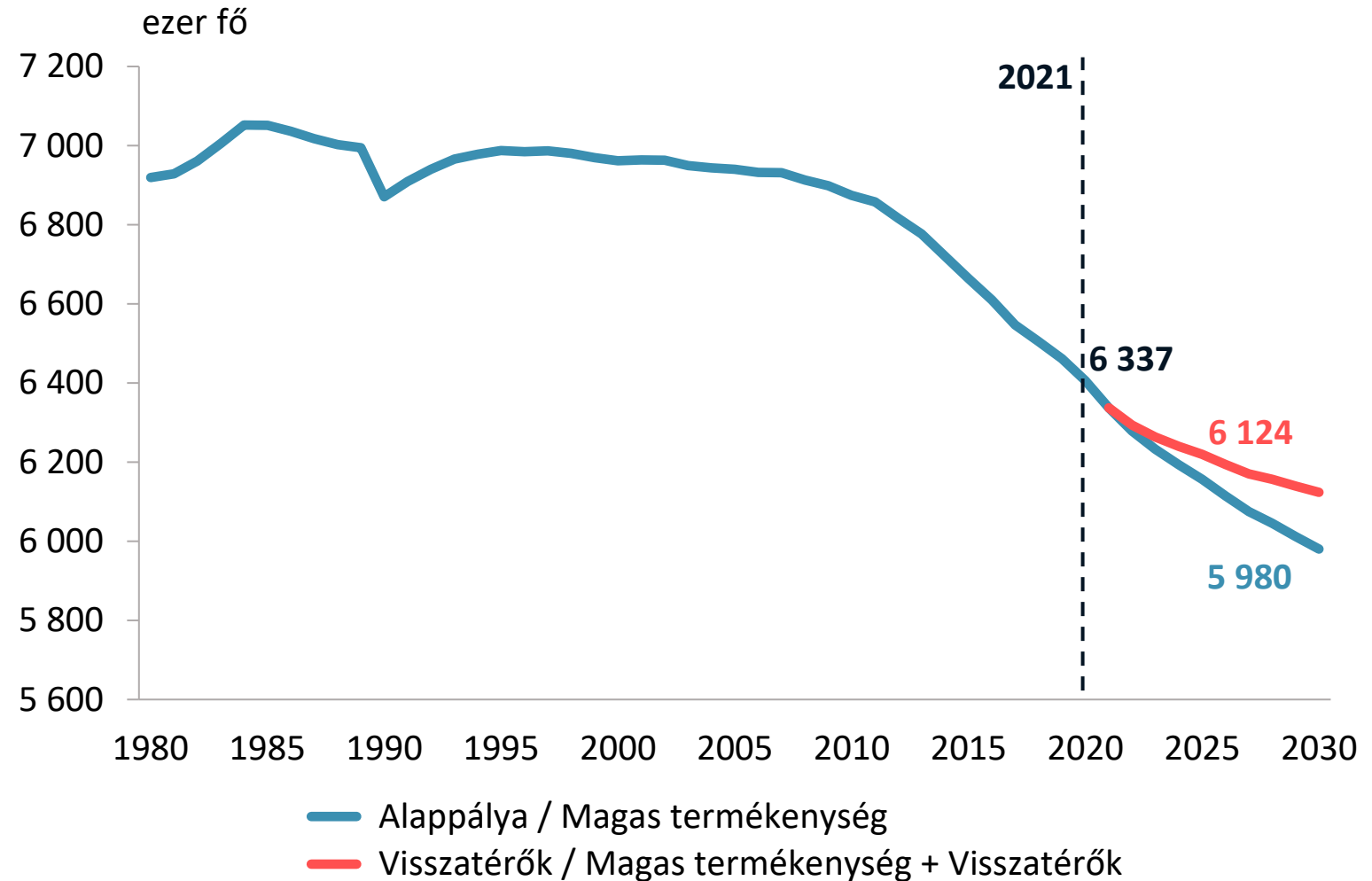
Pénz forradalma,
digitális
jegybankpénz

Az extenzív növekedés forrásai kifulladásnak, sikert az intenzív növekedési források kiaknázása hozhat



A 15-64 évesek létszámának várható alakulása

- > Tovább nem halogatható a technológiai átállás
- > Még inkább felértékelődik a pénzügyi stabilitás
- > Szükséges a rugalmasság, a gyors reagálás és a célzott beavatkozás
- > Eurázsiai térségben rejlő lehetőségek kiaknázása



Megjegyzés | Alappálya: a külső migráció egyenlege 0, Visszatérők pályája: a külső migráció egyenlege 20 ezer fő évente.

Egyszerre kell az egyensúlyok javítását végrehajtani
és a reformokat elindítani

IKERTERMÉKRE
VAN SZÜKSÉG

EGYENSÚLYJAVÍTÓ
PROGRAM

FENNTARTHATÓ
FELZÁRKÓZÁS

Költségvetés

Termelékenység
Digitalizáció

Új növekedési motorok beindítása

Fenntarthatóság

Új intézményrendszer

Folyó fizetési mérleg

Infláció

Egyensúlyjavító program

Fenntartható felzárkózás

2022

2023

2024

2025

2026 28

Magyar modell 2.0 a finanszírozásban: Építeni kell a 2010 utáni reformok eredményeire, kiegészítve az új évtized kihívásaira adott válaszokkal



2010-ES ÉVTIZED



Többletes folyó fizetési mérleg



Csökkenő nettó külső adósság



FDI beáramlás



Kamategyenleg javítása



Megtakarítások, lakossági vagyon növelése



Hitelezési fordulat



Stabil bankrendszer



2020-AS ÉVTIZED



Szufficit helyreállítása



Mérséklődő bruttó külső adósság



Csökkenő import kitettség (energia, építőipar)



Profitegyenleg javítása, befektetés



Megtakarítások diverzifikálása



Pénzügyi mélyülés



Hatékony, zöld és digitális bankolás

Magyar modell 2.0 a reálgazdaságban: Az extenzív eredmények megtartása mellett az intenzív növekedési szakaszra kell áttérni



EXTENZÍV NÖVEKEDÉS



INTENZÍV NÖVEKEDÉS



Egymást és önmagukat erősítő spirálok beindítására van szükség



1. KÖLTSÉGVETÉSI KONSZOLIDÁCIÓ



Őrizzük meg pénzügyi
szuverenitásunkat!
Jöhet az adóreform 2.0!

15 JAVASLAT

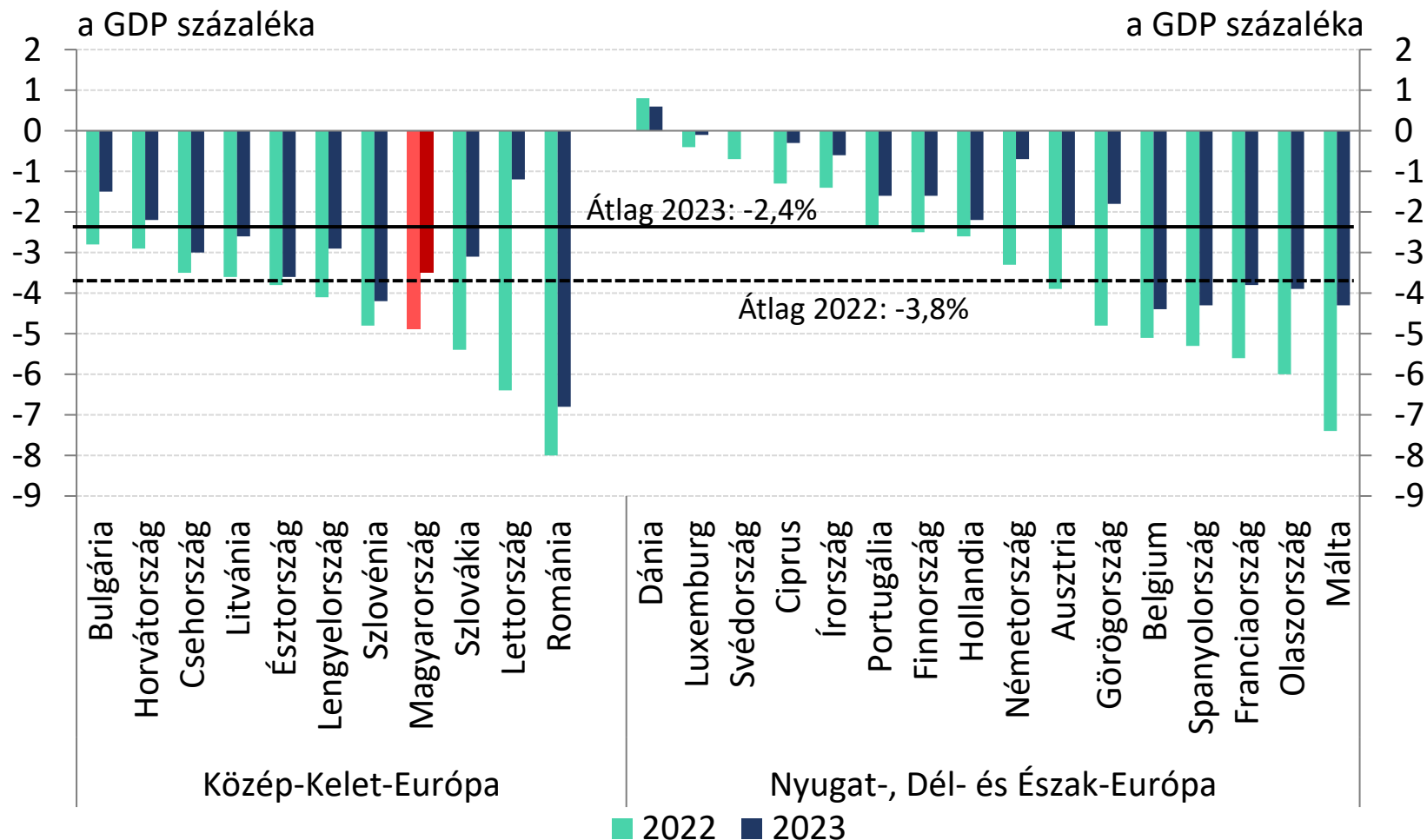
HELYZETÉRTÉKELÉS

A 3 százalékos kritérium gyors elérését támogató intézkedésekre van szükség

A tervezett hazai költségvetési hiány még mindig magas EU-s és régiós összevetésben is



> A költségvetési egyenleg alakulása 2022-ben és 2023-ban az Európai Unió tagországaiban



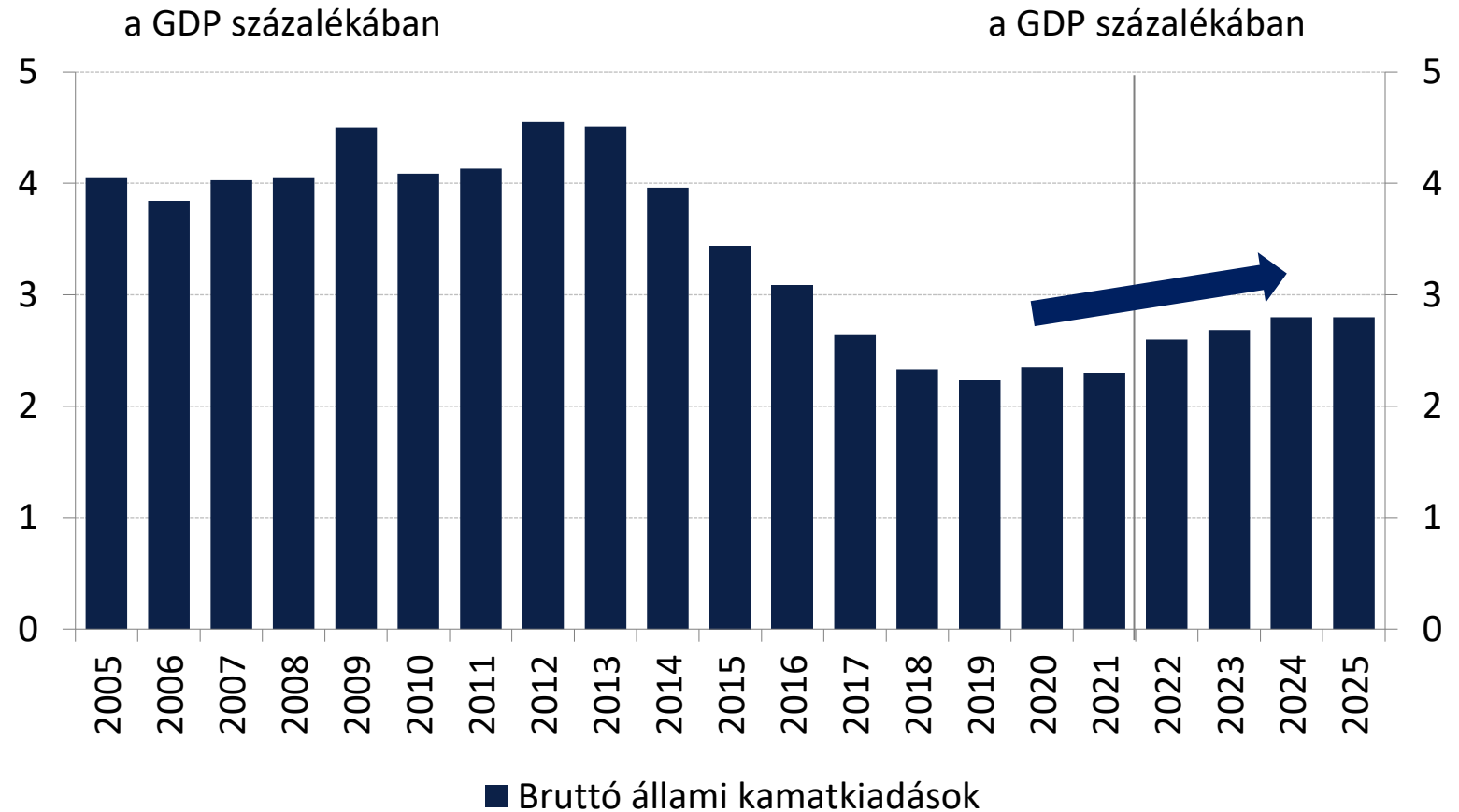
Az állam kamatkiadása a 2019-eshez képest 2025-ben mintegy 1000 milliárd forinttal lehet magasabb.

CÉLKITŰZÉS

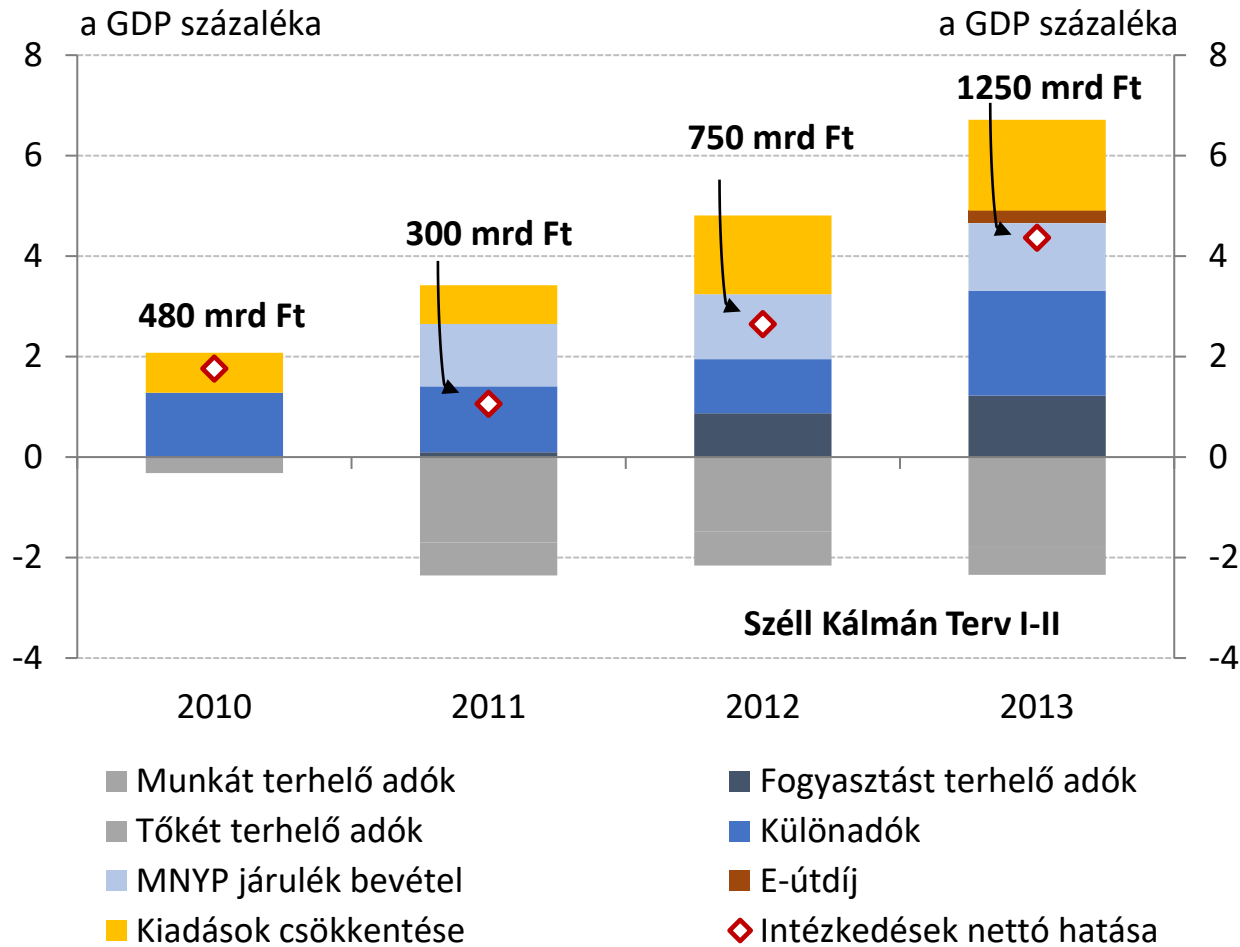
Az intézkedéseknek a kamatkiadások növekedését is ellensúlyozniuk kell



> Az állami kamatkiadások várható alakulása



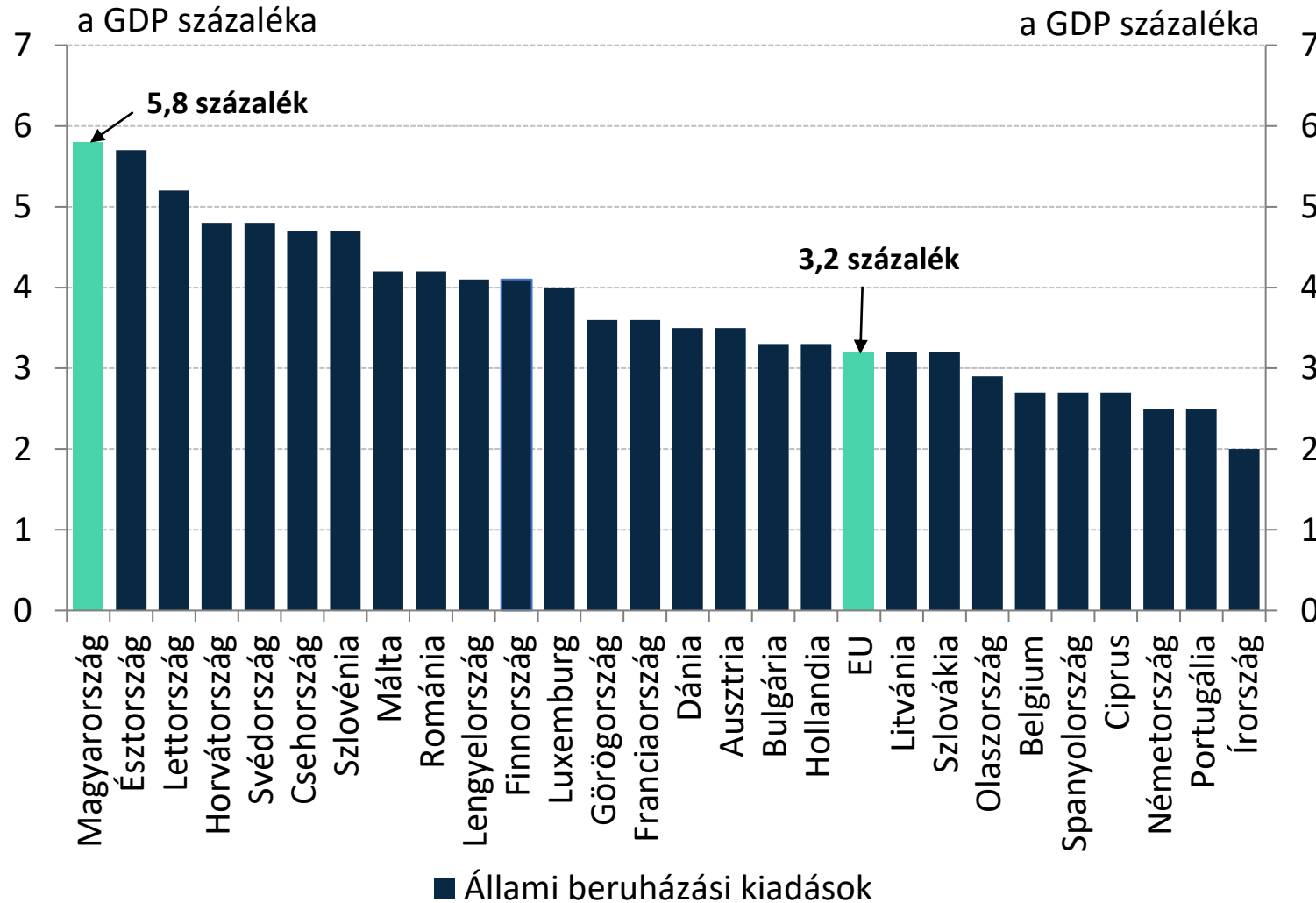
A Széll Kálmán tervekhez hasonló nagyságrendű lépésekre van szükség



	GDP százalékában
Széll Kálmán terv 2012	+2,6
Széll Kálmán terv 2013	+4,4

**2010 utáni költségvetési konszolidáció intézkedéseinek
költségvetési hatásai**

Kiadási oldalon az el nem indult állami beruházások halasztása/törlése és a kiadások szoros kontrollja szükséges



- Bevételi és kiadási intézkedésekre egyaránt szükség van.
- 2021-ben hazánkban volt a legmagasabb az állami beruházások szintje az EU-n belül. A Konvergencia Program 5,3-6,2 százalékos állami beruházási rátával számol 2022 és 2026 között.

Forrás: Eurostat

Az állami beruházási kiadások alakulása az Európai Unióban 2021-ben

ALAPELVEK és JAVASLATOK: Egyensúly és növekedés



1.

Adóreform 2.0

2.

Zöld adózás

3.

**Munkát terhelő
adók nem
emelkednek**

4.

**Multiplikatív
hatások kihasználása**

5.

**El nem indult
beruházások
törlése/halasztása**

6.

**Digitalizáció
kihasználása**

7.

Gazdaságfehéredés

8.

**Kiadások szoros
kontrollja**

9.

**Káros tevékenységek
adóztatása**

10.

**Adókedvezmények
felülvizsgálata**

11.

**Nominálisan fixált
adók indexálása**

12.

**Egészségügyi
szempontok erősebb
figyelembevétele**

13.

**Méltányosság,
racionalizáció**

14.

**Nemzetközi
digitális
nagyvállalatok
nagyobb
közteherviselése**

15.

**Átmeneti szektorális
adók**

2. SÉRÜLÉKENYSÉG- CSÖKKENTŐ INTÉZKEDÉSEK



Új önfinanszírozási programra
és a tőkebefektetési stratégia
ütemváltására van szükségünk

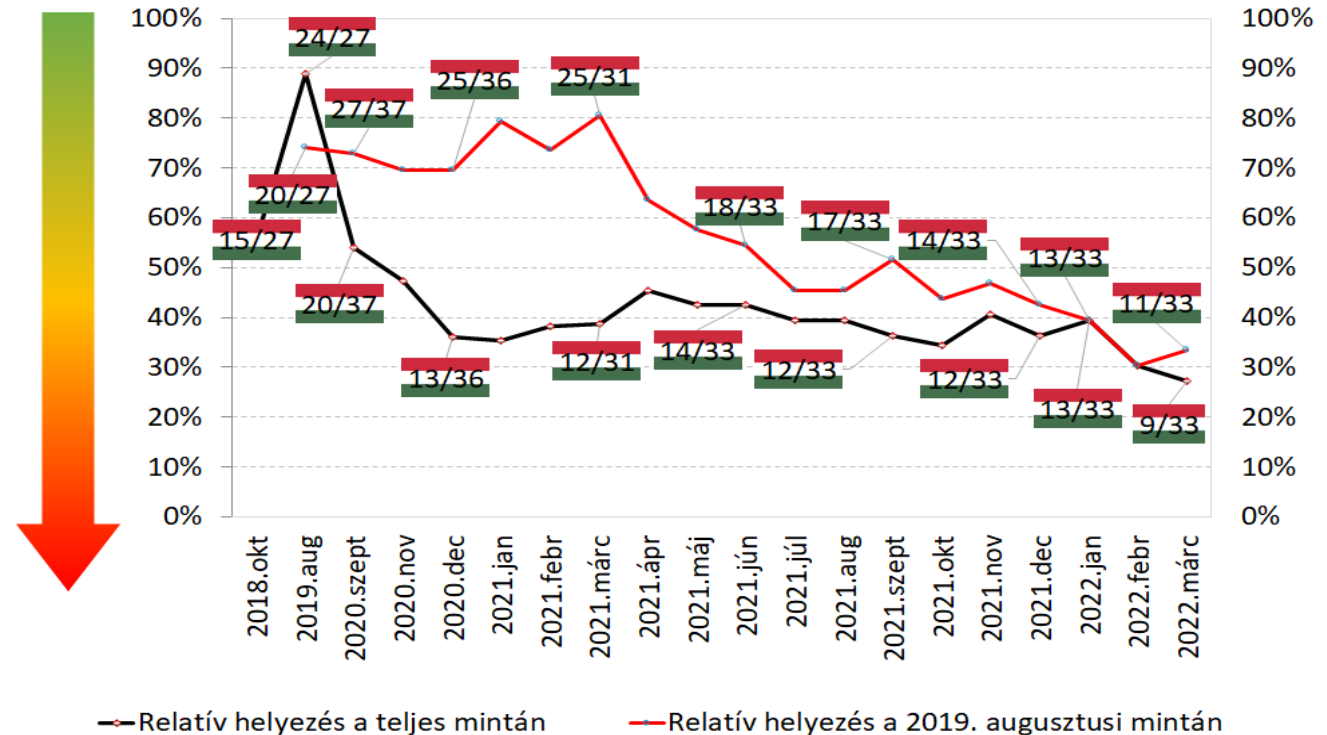
12 JAVASLAT

HELYZÉRTÉKELÉS

Magyarországot újra érinthetik sérülékenységi kockázatok

- Hazánk újra felkerült a befektetési bankok sérülékenységi elemzéseinek térképére
- A járvány és háború mellett új kockázati faktor is megjelenhet: pl. nyersanyagár sokk, stagflációs környezet
- A sérülékenység miatt a válságos időszakok érzékenyebben érinthetik a hazai piacokat

Magyarország relatív helyezése a feltörekvő piaci rangsorban



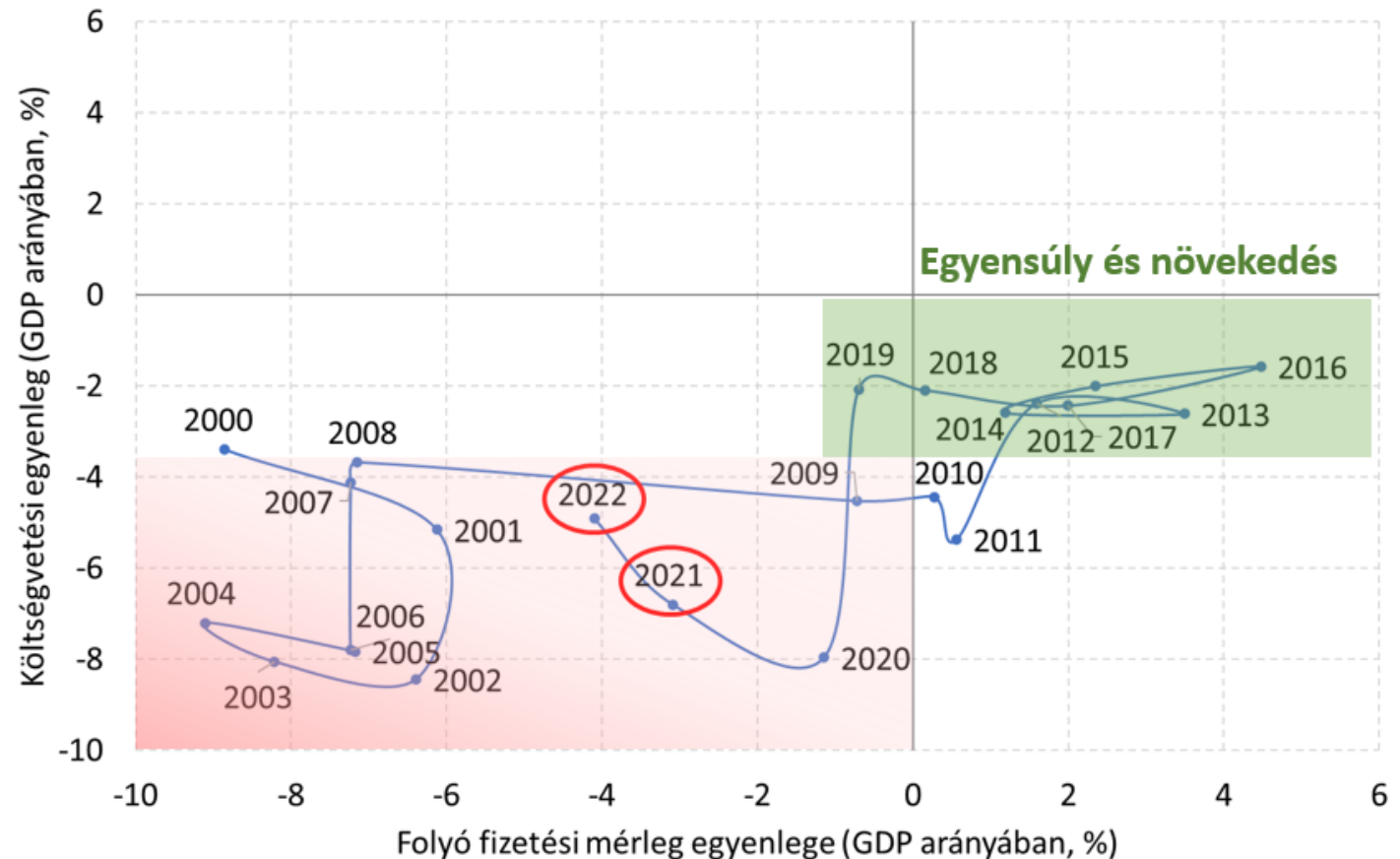
Megjegyzés: Az alacsonyabb érték nagyobb sérülékenységet jelez

2021-re jelentős ikerdeficit alakult ki hazánkban, ami várhatóan 2022-ben is fennmarad



- > A 2008-as válság előtt a nagymértékű ikerdeficit is hozzájárult Magyarország sérülékenységéhez
- > 2010 és 2019 között a költségvetés hiánya alacsony volt, míg a folyó mérleg többletben vagy egyensúly közelében alakult
- > A járvány kezelése miatt megugró költségvetési hiány mellett most már a folyó mérleg is romlott, amit döntően átmeneti hatások okoznak:
 - energiaárak megugrása
 - félvezető-hiány
 - háború hatásai

Magyarország GDP-arányos egyensúlyi mutatói



Hazánk magas energiaiimport-függősége jelentős kockázatot hordoz



Az energiaiimport-függőség önmagában is jelentős kockázat, de ráadásul tovaggyűrűző hatásai más tényezőkön keresztül is növelik a sérülékenységet

- Az import miatt rontja a folyó mérleget, növeli a külső adósságot
- A rezsicsökkentésen keresztül a rontja a költségvetés helyzetét
- Inflációs hatáson keresztül terhet jelent a monetáris politikának
- Fedezés, margin call miatt kedvezőtlenül hat a rövid külső adósságra

EU-s országok energiaiimporttól való függősége



Megjegyzés | a TOP 20 ország, az energiamixük százalékában; az ENTSO-G 2021-es importadatai és az Eurostat 2020-as fogyasztási adatai alapján.

CÉLKITŰZÉSEK

- > A fenntartható felzárkózás elengedhetetlen feltétele
 - > az ország ellenállóképességének növelése ,
 - > külső adósság csökkentése,
 - > a sérülékenységi csatornák kiiktatása,
 - > az energiafüggőség csökkentése



ALAPELVEK

A hazai gazdaságról
kialakult külső kép javítása



- Kulcstényező a magas **belföldi megtakarítás**
- **Külső adósság stabilizálása**, csökkentése
- **Jövedelemegyenleg** aktív menedzselése
- **Devizaforrások hatékony és optimális** mértékű bekapcsolása a hosszútávú felzárkózás finanszírozásába

Sérülékenység-csökkentő intézkedések



12 JAVASLAT



> **Kritikus pontok kezelése**

1. Ikerdeficit kockázatának **mérséklése**
2. **Hitelminősítői megítélés** célzott javítása



> **Külső adósság csökkentése**

3. **Az SCV-k hazai jelenlétének elemzése**
4. **A külföldi eszközök** belföldi finanszírozásba vonzása
5. Az **energiafüggőség mérséklése**
6. A **kifektetési stratégia** megújítása



7-12. *Jövőbeli jegybanki stratégiával összekapcsolható, nem nyilvános javaslatok*

1. Ikerdeficit kockázatának mérséklése

Hiánycsökkentés

Lakossági megtakarítás ösztönzése,
fogyasztási hitelfelvétel lassítása

Profitegyenleg
javítása



2. Hitelminősítői megítélés célzott javítása

Részletes elemzés a kritikus pontokról

II. Külső adósság csökkentése és folyó mérleg javítása



JAVASLAT 3-6

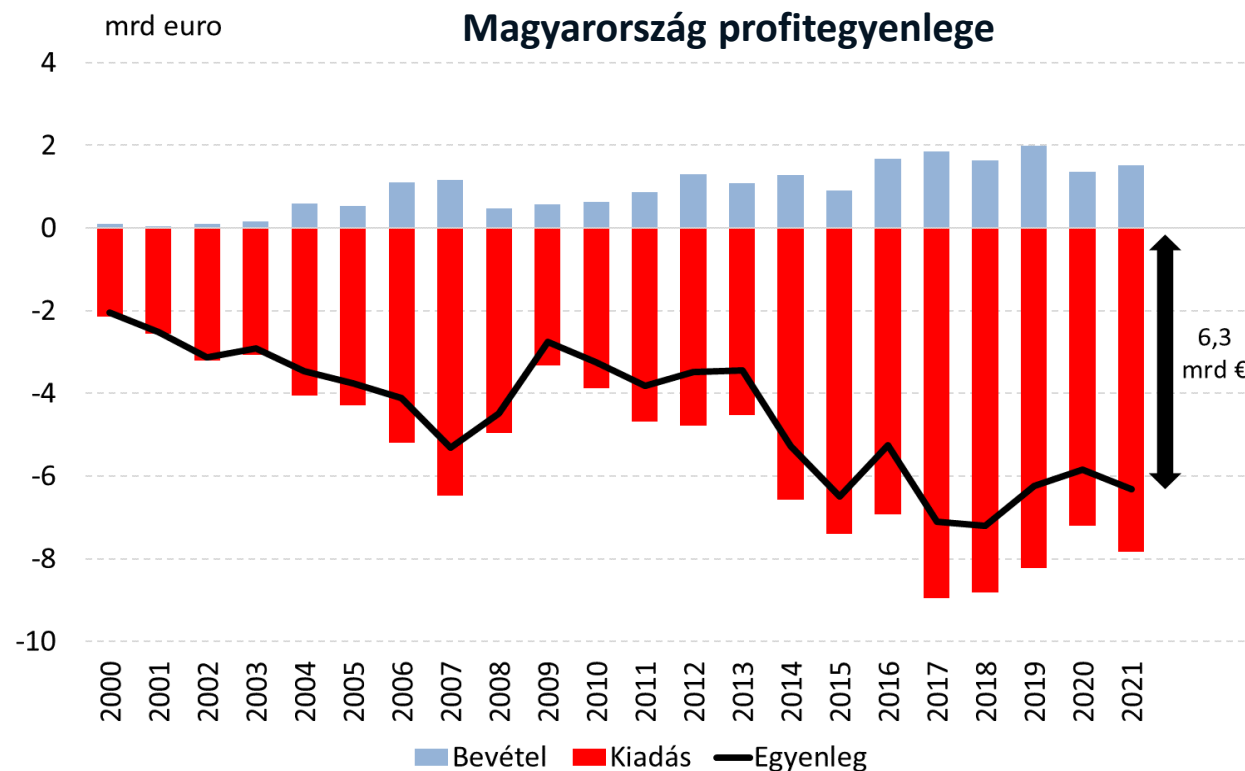
3. Az SCV-k hazai jelenlétének költség-haszon elemzése: a motivációk feltérképezése, optimális ösztönzők beépítése a külső sérülékenység csökkentése érdekében

4. A külföldi eszközök belföldi finanszírozásba vonzása: megfelelően vonzó befektetési lehetőségek kínálásával csökkenthető a külső adósság

5. Az energiatülszórás mérséklésével nemcsak az import csökken, hanem a tovagyrúzó hatások tompításával több csatornán keresztül is erősödik az ország szuverenitása

6. A befektetési stratégia megújítása fúziós

finanszírozással: a profitegyenleg javításához szükséges befektetések finanszírozásánál a külső adósság minimalizálása érdekében a vállalati saját forrás használat, illetve a külföldi partner által felvett hitel ösztönzése



3. OPTIMÁLIS ADÓSSÁG- FINANSZÍROZÁSI STRUKTÚRA KIALAKÍTÁSA

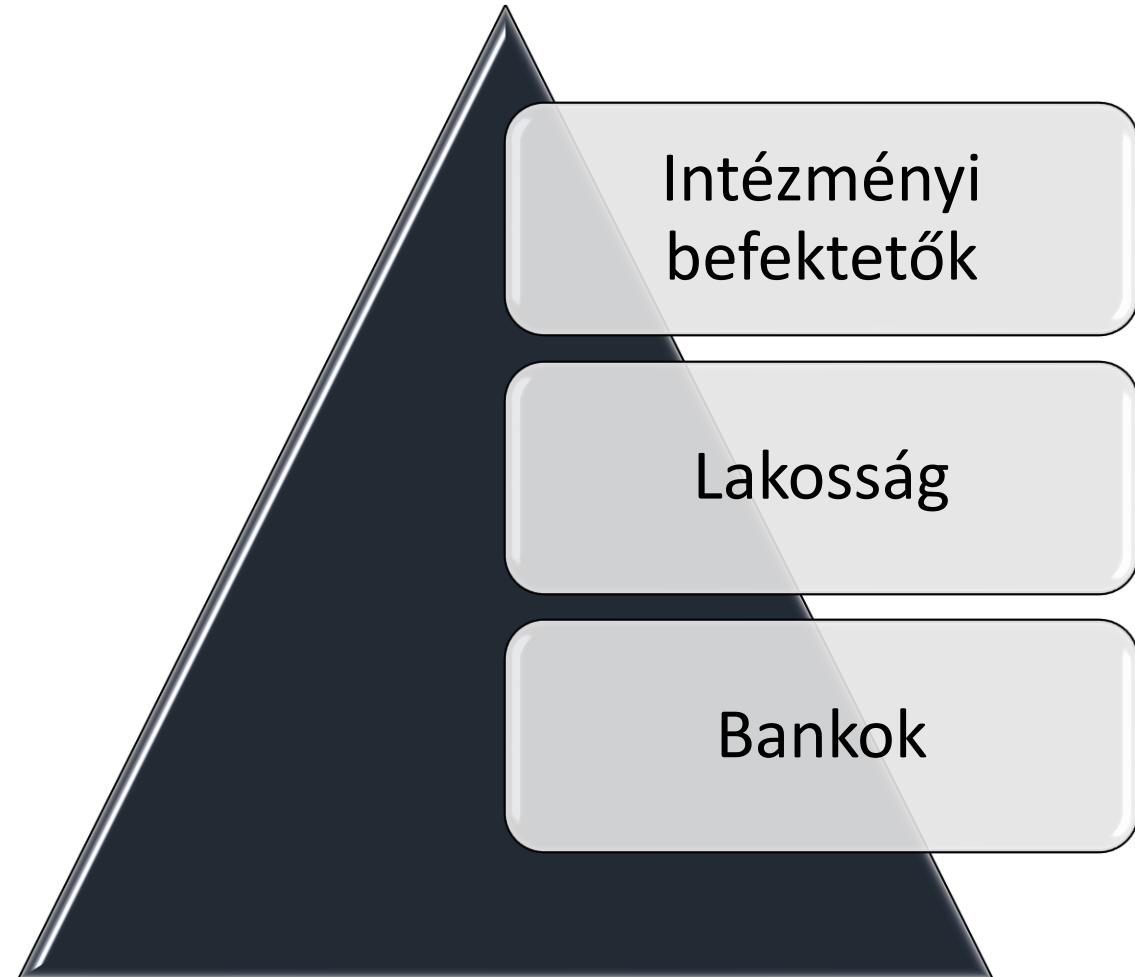


Megtakarítási stratégia 2.0:
a lakossági megtakarításokat az
állam mellett a nagy ellátó-
rendszerek és a reálgazdaság-
finanszírozásba is be kell
vonnunk

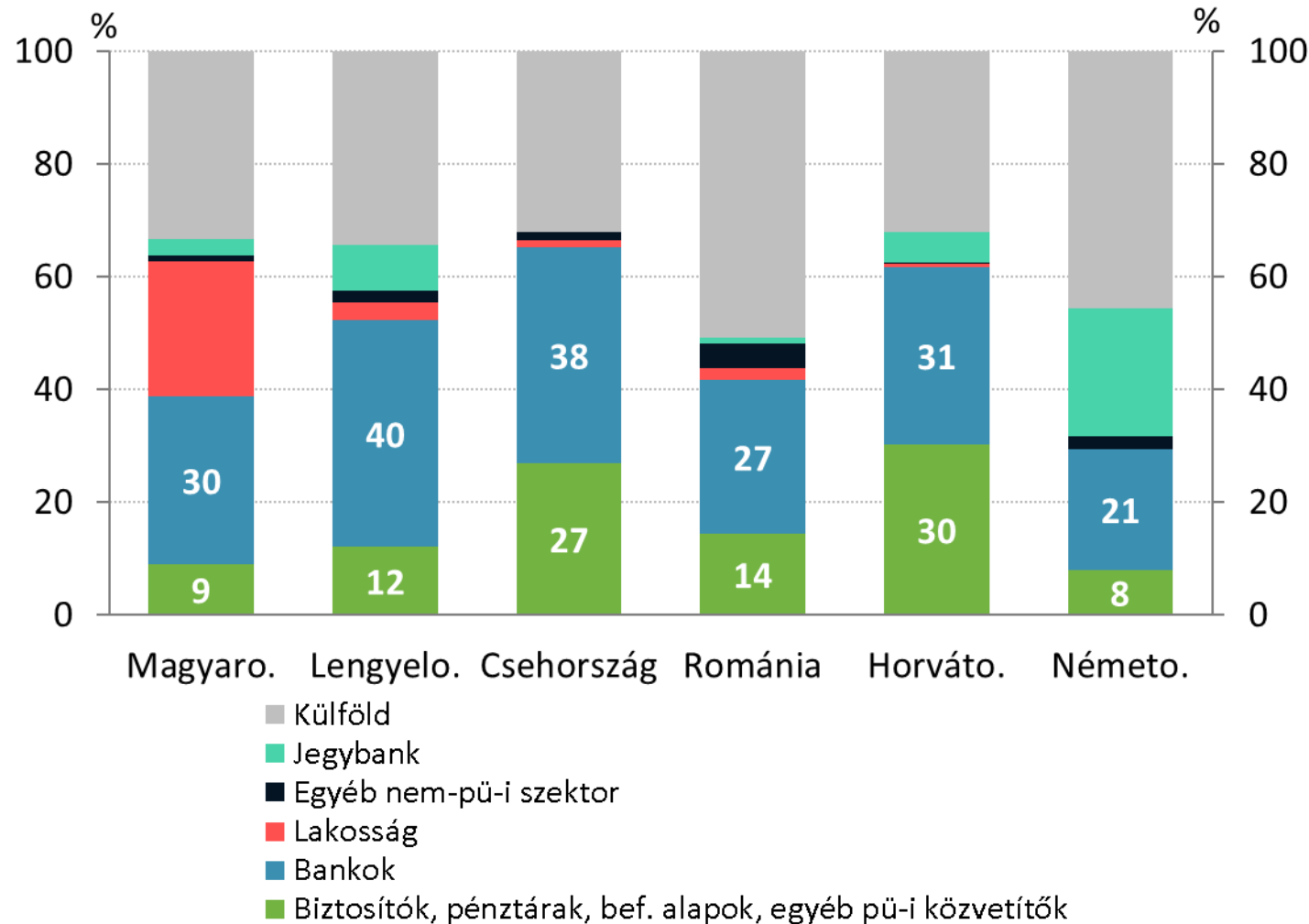
13 JAVASLAT

Az optimális adósságfinanszírozási struktúra kialakításához három szektort érintő intézkedések szükségesek

HELYZETÉRTÉKELÉS



Nagyobb stabilitás elérése az államadósság diverzifikáltságának növelésével és a finanszírozási igény csökkentésével



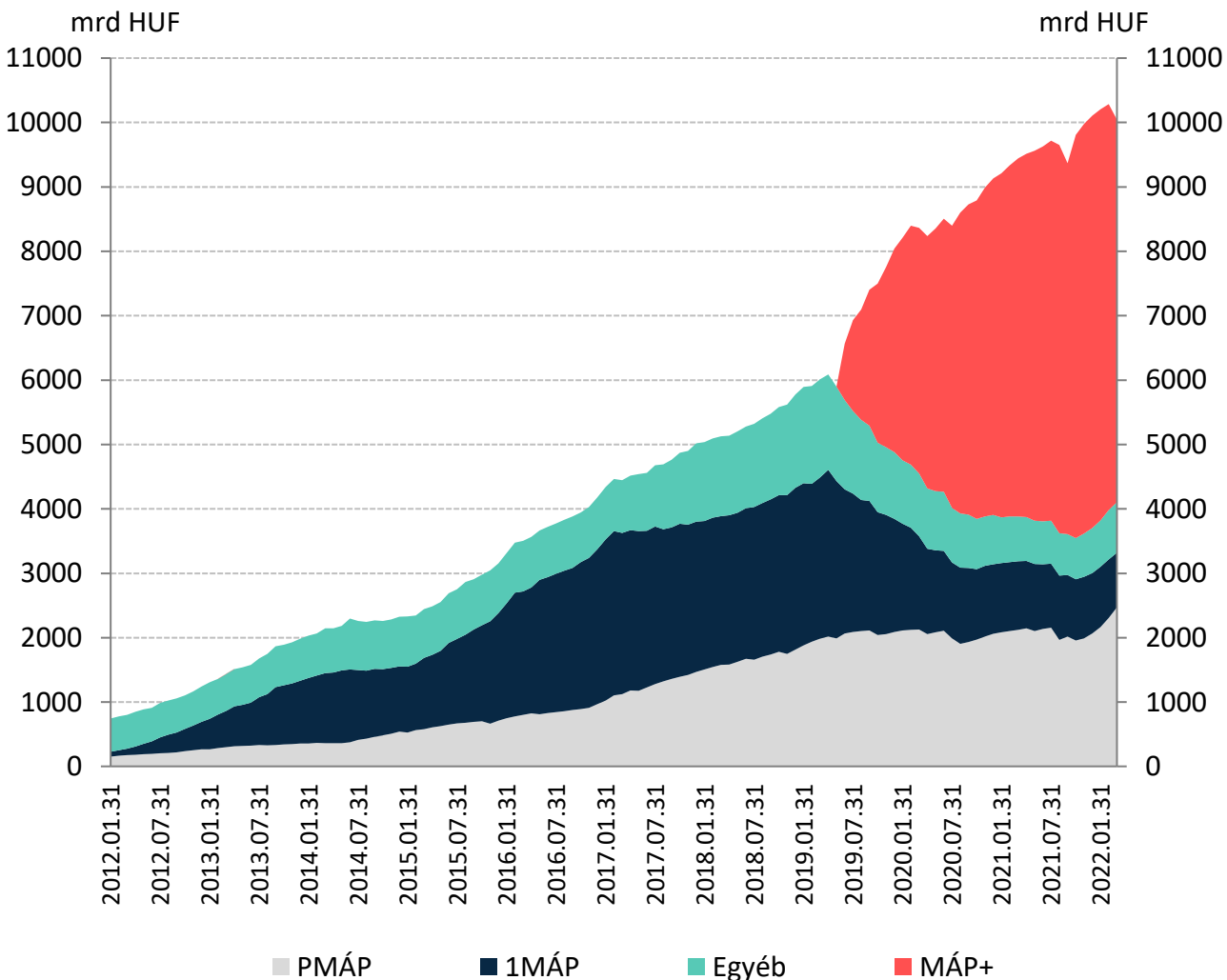
Államadósság befektetői szektorok szerinti szerkezete Magyarországon és a régióban (2020)

➤ Régiós összevetésben **Magyarország** esetén **kiemelkedő a lakosság közvetlen tulajdoni aránya** az államadósságon belül, amelyet érdemes megtartani.

➤ **A diverzifikáltságot növelné a biztosítók és pénztárak részarányának növelése.**

➤ Ezen befektetők **stabil keresletet** biztosítanak a forint kötvénypiacon, főleg a hosszabb szegmensben.

A lakossági állampapír-állomány növekedése megtorpant



A háztartások állampapír állománya 2021. december végére elérte a 10 ezer milliárd forintot, a bővülés pedig 2022 januárjában és februárjában is folytatódott.

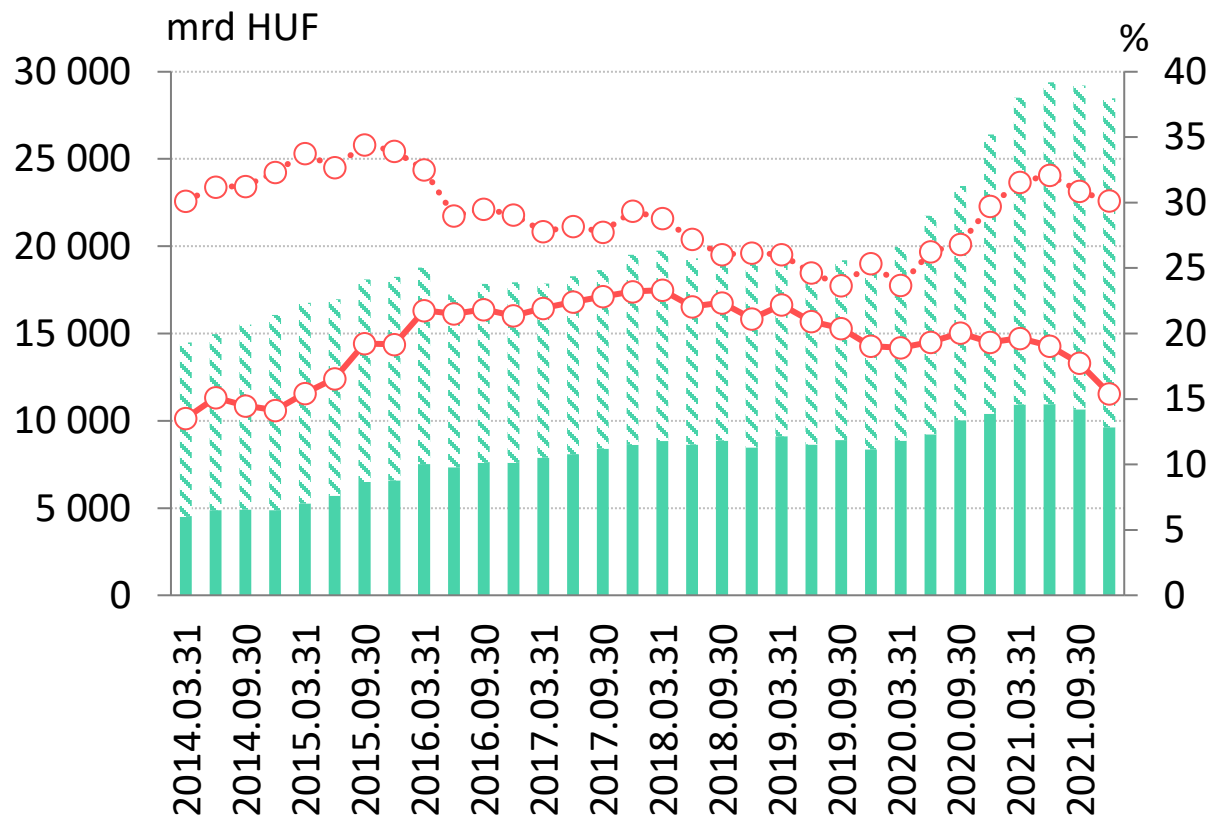
Az orosz-ukrán háború kirobbanása és a megváltozott gazdasági/inflációs környezet hatására az állomány emelkedése megtorpant.

Az inflációkövető PMÁP növekvő népszerűsége ellensúlyozza a MÁP+ állomány csökkenését, azonban az állomány érdemi növeléséhez új konstrukciók és/vagy különféle ösztönzők bevezetésére lehet szükség.

Forrás | MNB

Lakossági állampapír állomány alakulása

Mérlegfőösszeg arányában csökkent a bankok állampapír-állománya



/// Jegybankkal szembeni követelés

■ Állampapír-állomány

—○— Állampapír-állomány a mérlegfőösszeg arányában (jobb t.)

····○···· Konzolidált állammal szembeni kitettség a mérlegfőösszeg arányában (j.t.)

A bankok mérlegfőösszeg arányos állampapír-állománya a 2018-as 23 százalék körüli szintről, **15 százalékra mérséklődött**. A konszolidált állammal (jegybank + központi költségvetés) szembeni kitettség azonban emelkedett.

Felméréseink alapján a banki állomány növekedésének alapvetően a kockázatvállalási hajlandóság és a profitabilitási szempontok szabnak gátat.

Hitelintézetek állampapír állománya és azok aránya a teljes állományhoz és mérlegfőösszegükhöz

CÉLKITŰZÉS

A hazai szektorok államadósságon belüli részarányának fenntartása, növelése



Intézményi
részarány érdemi
növelése

Államadósságon belüli
részarány régiós
átlagnak megfelelő
szintre történő emelése



Mennyiségi célok
mellett a „minőségi”
szempontok
hangsúlyozása

11 ezer milliárd forintos
állomány elérése
mellett a
szerkezet fokozatos
javítása



Korábbi részarány
újbolí elérése

Állampapír-állományon
és a mérlegfőösszege
belüli részarány
növelése

B E F E K T E T Ő I B Á Z I S S Z É L E S Í T É S E

Az intézményi piac fejlesztése több gazdaságpolitikai célt is támogat



Önfinanszírozás



Fenntartható
fejlődés



Piacfejlesztés



Nyugdíjrendszer
fejlesztése



Egészségügyi
finanszírozás
bővítése



Biztosítási piac
fejlesztése

A lakossági állampapírállomány növeléséhez a stratégia megújítása szükséges



A lakossági állampapír-stratégiában mind minőségi, mind mennyiségi célok mentén szükséges a megújulás



Minőségi

- Megváltozott környezethez illeszkedő új termék kialakítása
- Futamidő növelése
- Koncentrálttság csökkentése (lejáratok, tulajdonosi szerkezet)
- Hosszabb, stabilabb lekötés

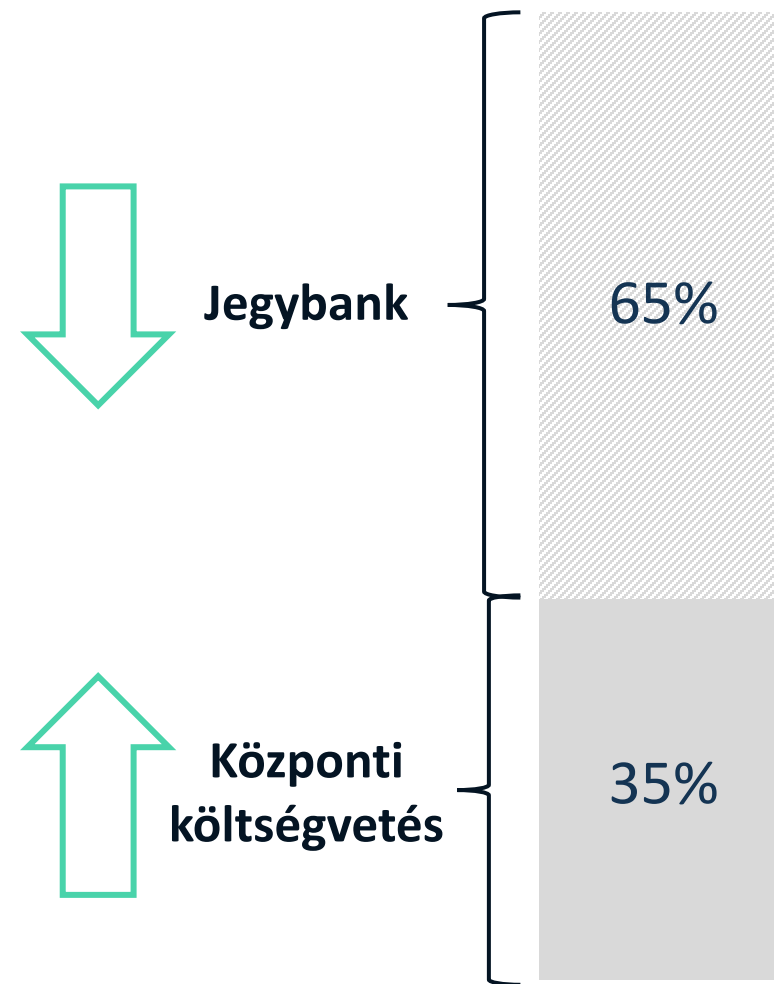
Mennyiségi

- Új befektetők bevonása
- Továbbra is cél a 11 ezer milliárd forintos állomány elérése 2023-ig
- Ezt követően a részarány fenntartása

A likviditás bővülése miatt a bankszektor jegybankkal szembeni kitettsége megemelkedett



- > • A bankszektor konszolidált állammal szembeni kitettségének **mintegy kétharmadát a jegybankkal szembeni követelések** teszik ki
- > • A bankrendszer állampapír keresletét növelné, ha a jegybanknál tartott **likviditását átcsoportosítaná (önfinanszírozási koncepció)**
- > • A bankok **szuverénnel szembeni kitettsége így nem változik**, de a hazai forint állampapír-kereslet növekedése lehetővé teszi, hogy a külső adósság csökkenjen.



A bankszektor konszolidált állammal szembeni kitettségének eloszlása

ALAPELVEK

Olyan finanszírozási szerkezet szükséges, ami az egyensúlyi növekedési pályára tereli vissza az országot



Lakossági megtakarítások értéknövelő közvetítése
Öngondoskodás elősegítése
Szerepvállalás a fenntarthatóságban



Készpénzállomány átcsatornázása más pénzügyi eszközökbe
Megtakarítások ösztönzése



Állampapír-állomány átlagos lejáratí idejének hosszítása
A banki kamatkockázat kezelésének elősegítése a pénzpiac fejlődésének támogatásával

Optimális adósságfinanszírozási struktúra kialakítása



13 JAVASLAT



Intézményi piac erősítése

1. **Nagy ellátórendszerek finanszírozásának megerősítése**
2. **Hosszú távú megtakarítások ösztönzése** adókedvezménnyel, normatív támogatással
3. Az intézményi kör számára kibocsátott **speciális állampapírok**
4. **Befektetési alapok hazai devizakötvény-piacra** történő belépésének támogatása
5. Zöld kötvény mellett, „social” és „sustainability” államkötvény kibocsátása



Lakossági megtakarítások állampapírpiacra terelése

6. **A készpénz megtakarítási célú felhalmozásának visszaszorítása**
7. **Új lakossági állampapír stratégia:** mennyiségi mellett minőségi célok
8. Lakossági állampapírok **keresletének erősítése**
9. **Kincstár** szerepének erősítése: értékesítés növelése



Banki likviditás állampapírok irányába áramlása

10. **Felügyeleti szabályrendszer** áttekintése
11. **Inflációkövető kötvény** bevezetése
12. **Hosszabb futamidejű** (15-20 éves) változó kamatozású kötvény kibocsátása
13. Jegybanki stratégiával összekapcsolható, nem nyilvános javaslat

I. INTÉZMÉNYI PIAC ERŐSÍTÉSE

JAVASLAT 1-4



Nyugdíjcélú
megtakarítások

Egészségügyi
megtakarítások

1. Nagy ellátórendszerek
finanszírozásának megerősítése

Több koncepció mentén is
megvalósulhat:

- Biztosítók
- Pénztárak (jóléti alapok)

Kereslet

Kínálat

2. Hosszú távú megtakarítások
ösztönzése adókedvezménnyel,
normatív támogatással

3. Az intézményi kör számára
kibocsátott speciális állampapírok

Jelentős plusz állampapír kereslet, főként a hosszú oldalon

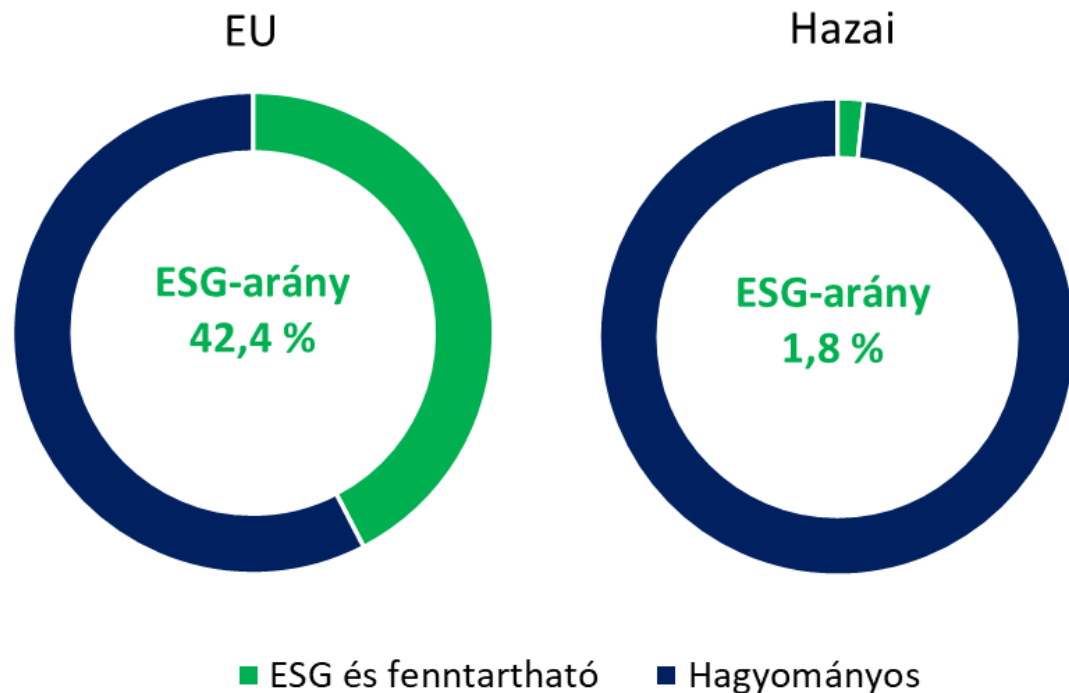
Várható hatások:

- **belső megtakarítás növelése** --> infláció mérséklése
- **stabil, hosszú távú befektetői bázis** (külső sokkokra kevésbé reagál)
- **itthon maradó kamatjövedelem**

4. Befektetési alapok hazai devizakötvény-piacra történő belépésének támogatása

- A hazai befektetési alapok számára a magyar devizakötvények kedvező hozam-kockázati lehetőséget nyújtanak
- Az állam számára is kedvezőbb, hiszen ebben az esetben a hazai intézményi befektetők súlya emelkedik és csökken a külföldi részarány

JAVASLAT 5



ESG és fenntartható befektetési alapok aránya nettó eszközérték szerint (2021 vége)

5. Zöld kötvény mellett, „social” és „sustainability” államkötvény kibocsátása

- A zöld kötvényekhez hasonlóan **speciális célok finanszírozására kibocsátott kötvények**
- **társadalmi célokat szolgálnak** (pl. tiszta ivóvíz ellátás, élelmiszer biztonság elősegítése, oktatáshoz-egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása).
- A zöld kötvénypiacnál is „fiatalabb”, **kevés a gyakorlati tapasztalat és sok elméleti kérdés** (milyen speciális társadalmi célok számolhatók el?)
- **Diverzifikálja az államadósság befektetői bázisát**
- ESG-alapon kezelt portfóliók létrehozatalának elősegítése
- Jelenleg 704 hazai befektetési alapból 21 db vesz figyelembe ESG szempontokat, és egyetlen ESG-alapon kezelt nyugdíjpénztári választható portfólió létezik

II. LAKOSSÁGI FINANSZÍROZÁS



JAVASLAT 6-9

6. A készpénz megtakarítási célú felhalmozásának visszaszorítása

Készpénzállomány:
8,2 ezer milliárd Ft
(ebből megtakarítás
~5,7 ezer milliárd Ft)



5 százalékos
infláció esetén



**290 milliárd Ft veszteség
reálértéken**

Lakossági állampapírpiac

7. Új lakossági állampapír stratégia: mennyiségi mellett minőségi célok

- Inflációvédett lakossági állampapír elérésének megkönnyítése
- Hosszabb, stabilabb lekötés
- Csereprogramok a lejárat koncentráció mérséklésére

8. Lakossági állampapírok keresletének erősítése

- Felvétel a cafeteria kedvező adózású körébe
- Bizonyos állami transzferek, juttatások állampapírban történő kifizetése
- Rendszeres megtakarítás támogatása

9. Kincstár szerepének erősítése: értékesítés növelése

- Egyszerűbb vagy automatikus számlanyitás a Start számla analógiájára
- Vidéki elérhetőség javítása (pl. kitelepülések, rugalmasabb nyitvatartás)
- Marketingeszközök erősítése (pl. közösségi média használata)

ÖNFINANSZÍROZÁSI KONCEPCIÓ ERŐSÍTÉSE

**Az önfinanszírozási program a múltban hatékonyan csökkentette hazánk sérülékenységét.
Van még tér a koncepció újabb irányból történő erősítésére.**



10. Felügyeleti szabályrendszer áttekintése:

Egyes előírások, mutatószámok eredeti céljuk mellett nem szándékolt, kedvezőtlen hatást fejthetnek ki a hazai szereplők állampapír keresletére.

Amennyiben ezen mellékhatások jelentősek, úgy szükséges lehet ezen előírások módosítása, amennyiben mindez a szabályozás eredeti célját nem veszélyezteti.



11. Inflációkövető kötvény bevezetése

- A piac további fejlődését jelentené
- **Eszköz-forrás menedzsment** szempontjából előnyös a költségvetés számára
- **Növeli a hitelességét**
- A termék árazása támpontot nyújt a **hosszútávú inflációs várakozásokat** illetően
- Tovább **diverzifikálja a termékpalettát**



12. Hosszabb futamidejű (15-20 éves) változó kamatozású kötvény kibocsátása

- A hosszú futamidejű kötvények súlyának emelkedése növeli az átlagos hátralévő futamidőt, így csökkentve a megújítási kockázatot
- A fix kötvények esetében azonban a kereslet ebben a szegmensben volatilis, mivel **az IRS piac gyenge likviditása** miatt kiszorulnak egyes szereplők
- Ezen szereplők számára a **változó kötvények jelenthetnek alternatívát**

4. FENNTARTHATÓ FINANSZÍROZÁS



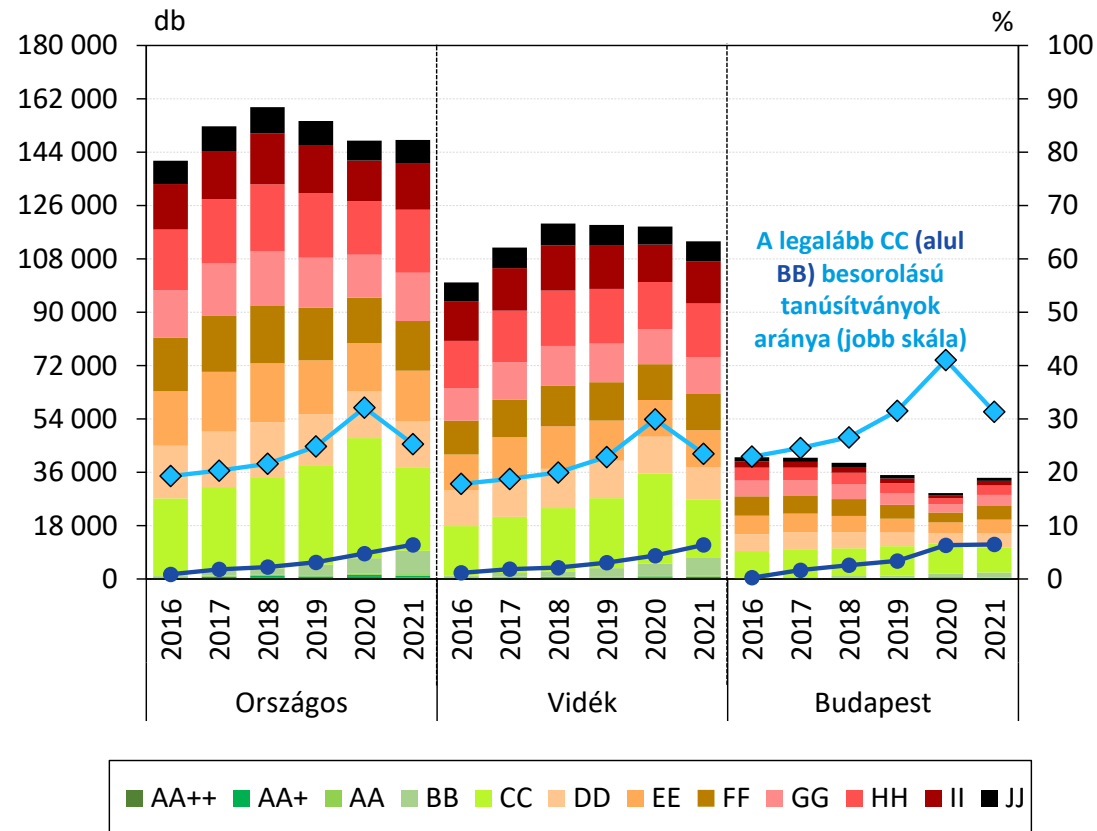
A pénzügyi közvetítés gyors
zöld és digitális átállása
nélkül nincs siker!

11 JAVASLAT



HELYZETÉRTÉKELÉS

A lakóingatlan-állomány energiahatékonysága alacsony



➤ Magyarországon a végső energiaszükséglet harmadáért a lakóingatlanok felelnek.

➤ Az energiahatékonyság javítása a fenntarthatósági célokat is figyelembevéve kiemelten fontos lenne!

A lakó- és szállásjellegű épületekre (használt és új) kiadott energetikai tanúsítványok száma kategóriák szerint, valamint Budapest és vidék megbontásában)

Megjegyzés | Többlakásos lakóingatlanok esetén minden lakásra külön energiatanúsítvány készül. Az adatok tartalmazzák az új építésű ingatlanok használatbavételi engedélye előtt kiadott tanúsítványokat, valamint a használt lakások adásvételekor kiadott tanúsítványokat is.

A bankrendszer karbonkitettsége emelkedett az elmúlt két évben

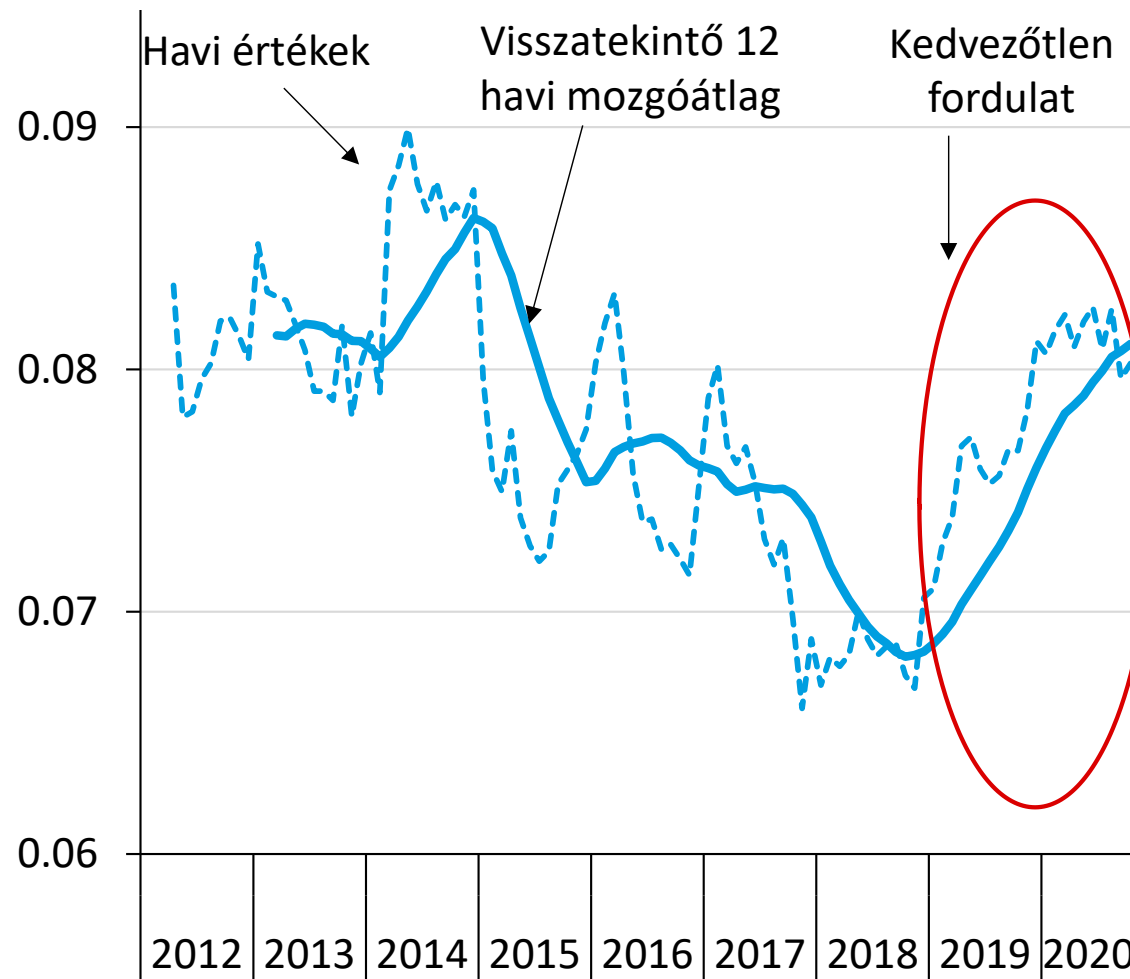


A Banki Karbonkockázati Index a bankrendszer klímakockázati kitettségét mutatja meg



Részben az alacsony hitelpenetráció miatt a bankrendszer karbonkitettségének mértékét nagymértékben befolyásolja néhány nagyvállalat beruházási döntése.

A kedvező tendencia megtört az elmúlt években, aminek visszaállítása elengedhetetlen a fenntartható finanszírozáshoz.



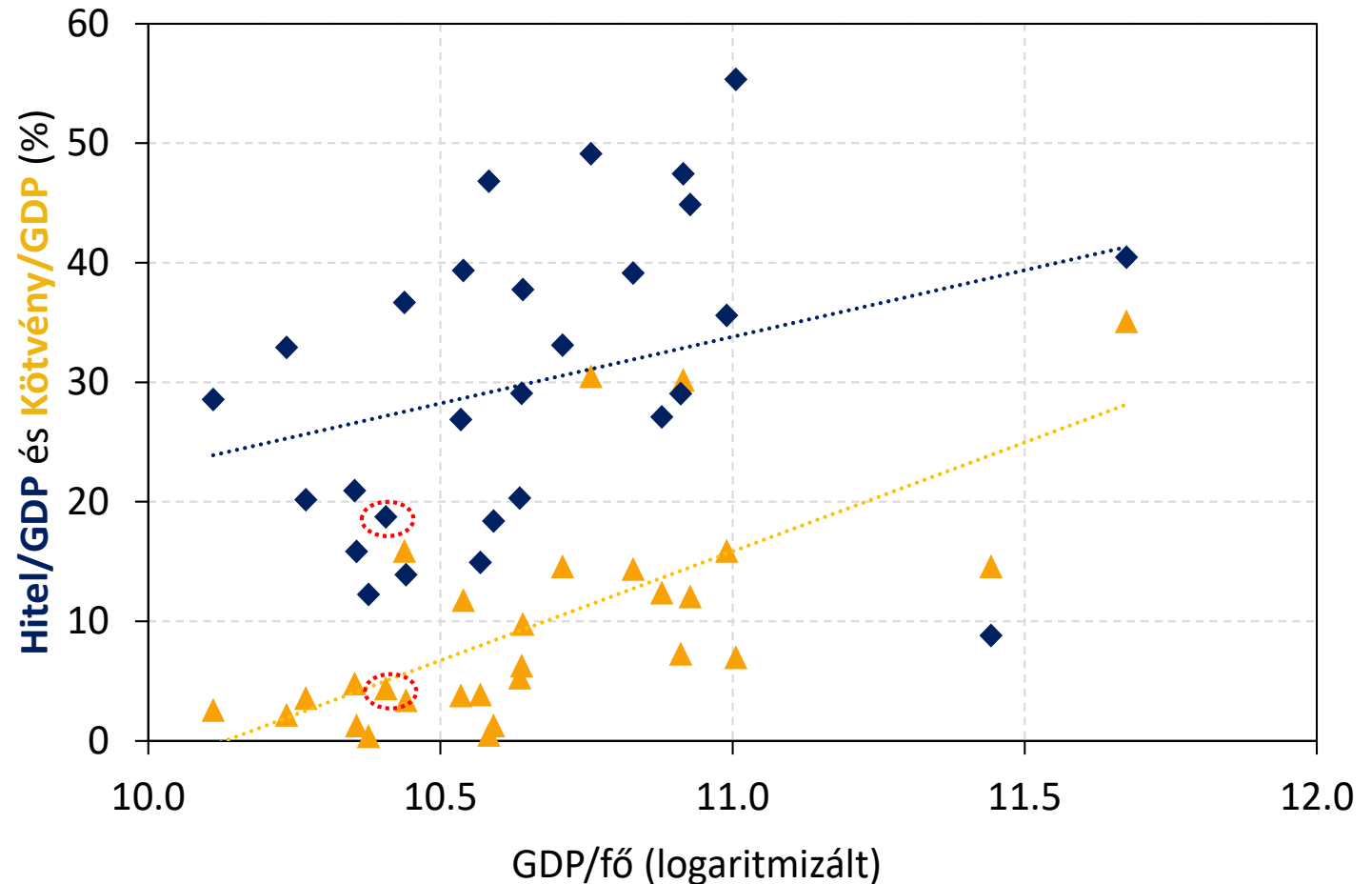
Megjegyzés | A BKI célja a hitelezési tevékenység klímaváltozásból adódó kockázatainak megragadása. Számítása: Az adós ágazati besorolásához tartozó fajlagos ÜHG-kibocsátásának tőketartozással súlyozott átlaga.

A vállalati
forrásbevonási
lehetőségek nem
elégé diverzifikáltak

Kiegyensúlyozottabb
finanszírozási szerkezet
esetén a pénzügyi
stabilitás növekszik

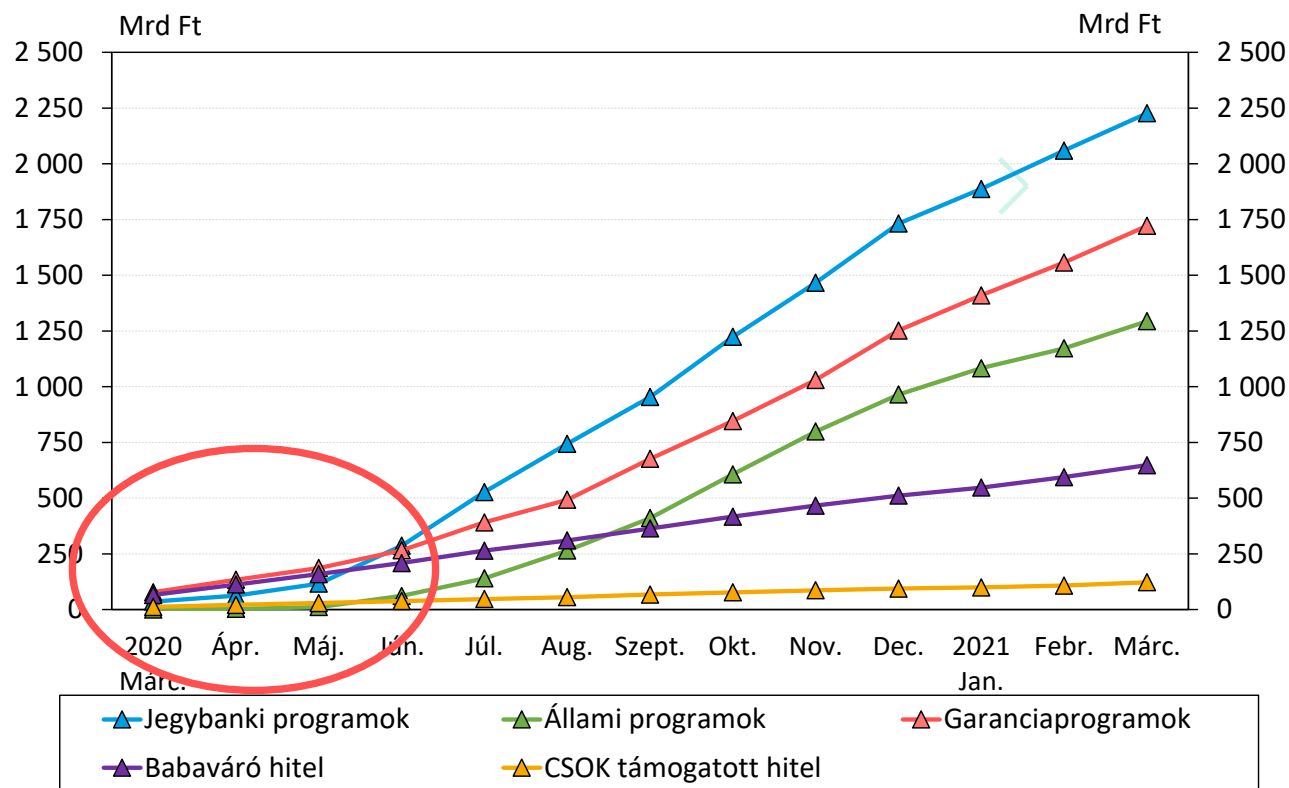
A tőkepiaci és
kockázati tőke alapú
forrásbevonás nem
elég elterjedt
megoldás ma
Magyarországon

A nem-pénzügyi vállalatok banki hitelállománya és
kötvényállománya GDP-arányosan a GDP/fő
függvényében nemzetközi összehasonlításban ✓



Megjegyzés: a Hitelállomány / GDP és Kötvényállomány / GDP 2021. III. negyedéves, a GDP/fő 2020-as adat.

A lassú reakció növekedési áldozattal jár



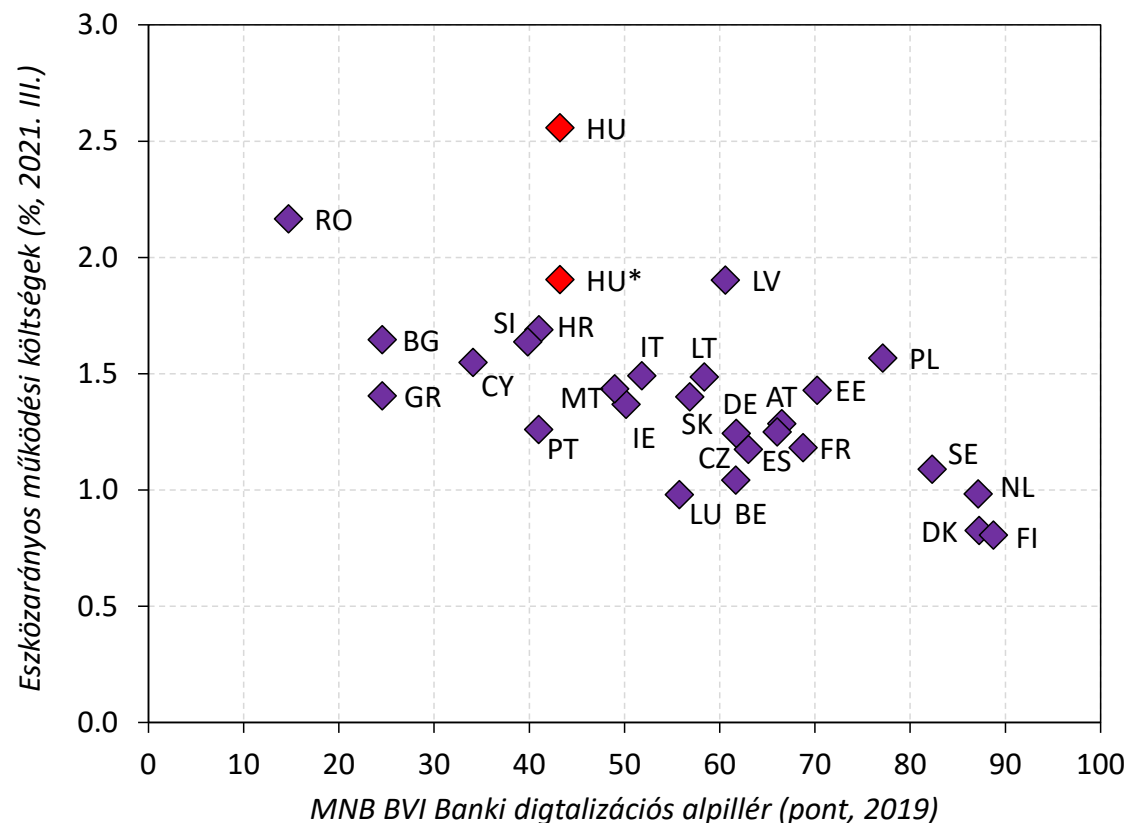
A világjárvány első negyedévében a vállalati támogatott hitelprogramok alacsony fordulaton működtek.

A későbbi szakaszban is legnagyobb támaszt a vállalati hitelezésnek a már korábban bejáratott „brand”, az NHP tudott nyújtani.

Szükség van egy gyorsan reagálni képes, hatékony válság eszköztárra. Hitel- és garanciaprogramok normálidőkben történő „bejáratásával” és válságidőszakban történő rugalmas bővítésével a hitelfelvevők gyorsan igénybe vehetnék a segítséget.

A jegybanki és állami hitelprogramok szerződéskötései járvány kitörését követően

Magas költségszint és alacsony digitális fejlettség a hazai bankrendszerben



Az európai bankrendszerek eszközarányos működési költségei és digitális fejlettsége

Alacsony hatékonyság

Magas költségek

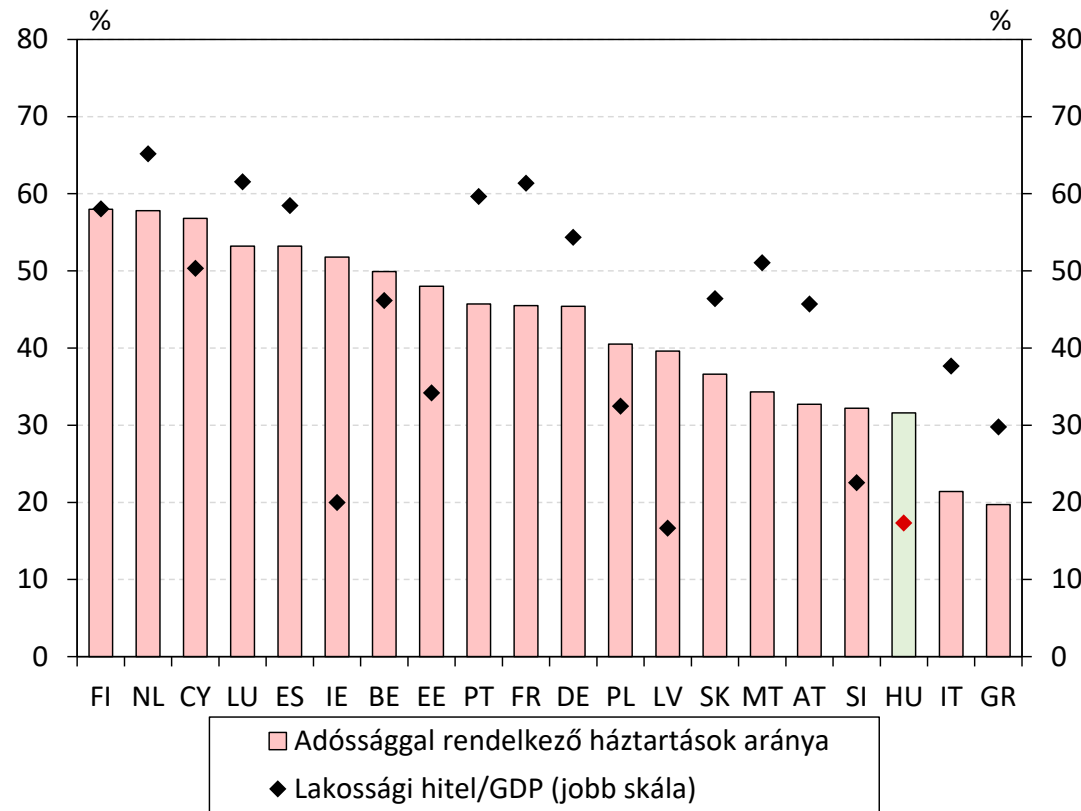
Elvándorló/bank kapcsolat nélküli ügyfelek

Drága termékek

Jól működő, csomagalapú árazás hiánya
(Mo: számlacsomagok 19%-a, EU: 80%)
Magas jelzáloghitel-kamatok

Magasabb kamatkörnyezetben minden bázispont számít!

Alacsony pénzügyi bevonódás, hitelaverzió



A hitelállomány növekedése nem járt együtt a hitelezett háztartások arányának emelkedésével

20 százalék alatti a hitel/GDP.
A háztartások kevesebb, mint 40 százaléka rendelkezik hitellel

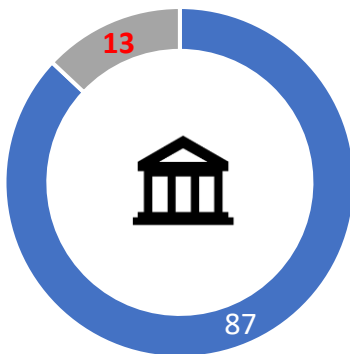
Európai összehasonlításban a hazai háztartások forráshoz jutása kifejezetten alacsony szintű

Hitelpenetráció európai összehasonlításban

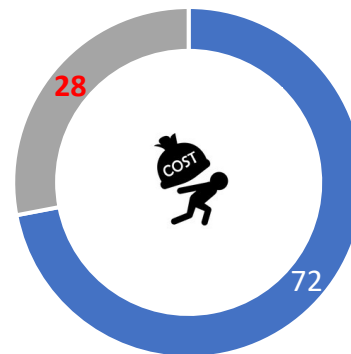
Megjegyzés: A lakossági hitel/GDP 2018-ra (Ciprus esetében 2017-re), míg az adóssággal rendelkező háztartások aránya 2014-re vonatkozik. Forrás: EKB Household Financial and Consumption Survey, EKB.

A fogyasztók nem
elég aktívak nem
elég tudatosak, és
nem vesznek elegendő
részét a pénzügyi
rendszerben

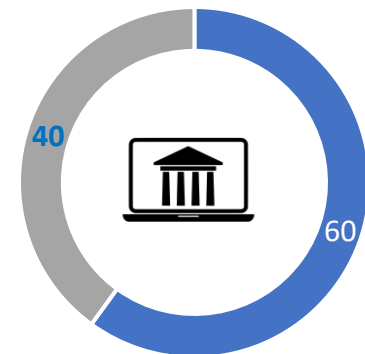
Bankszámlával **nem**
rendelkezők aránya



Költségeket fő okként
megjelölők



Online bankolási arány



- i. **Hozzáférhetőség:** Saját bankszámlával rendelkezők aránya 87%, közel 1 millió felnőttnek nincs számlája
- ii. **Használat:** 60% az online bankolási arány Magyarországon (EU: 70%; Észak Top5: 92%)
- iii. **Költség és minőség:** A bankszámlával nem rendelkezők 28%-a magas költségeket nevezi fő indokként.

CÉLKITŰZÉSEK

Gazdasági és környezeti értelemben is fenntartható finanszírozás



Helyzetértékelés

Az éghajlatváltozás potenciális hatása a bankrendszerre jelentős

A vállalati forráslehetőségek túl egyoldalúak

Az üzleti ciklusokat felerősítő banki működés

Technológiai óriások és új szereplők rendszerátalakítási kockázata

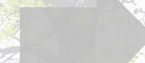
Célok

A zöld finanszírozást támogató szabályozás és programok

A pénzügyi piacok mélyítése a forrásszerkezet diverzifikálása mellett

Az anticiklikus hitel- és garanciaprogram eszköztár naprakészen tartása

Inkluzív, modern és digitalizált bankrendszer



ALAPELVEK

Követendő alapelvek
egy fenntartható
bankrendszer
kialakításakor



1.
**Stabil és
hatékony**
bankrendszer

**Alacsony
kamatfelárral
működő,
versengő**
bankrendszer



2.
Bankolás
bárhonnan,
bármikor!

Pénzügyi mélyülés
ösztönzése
Költség-hatékonyság

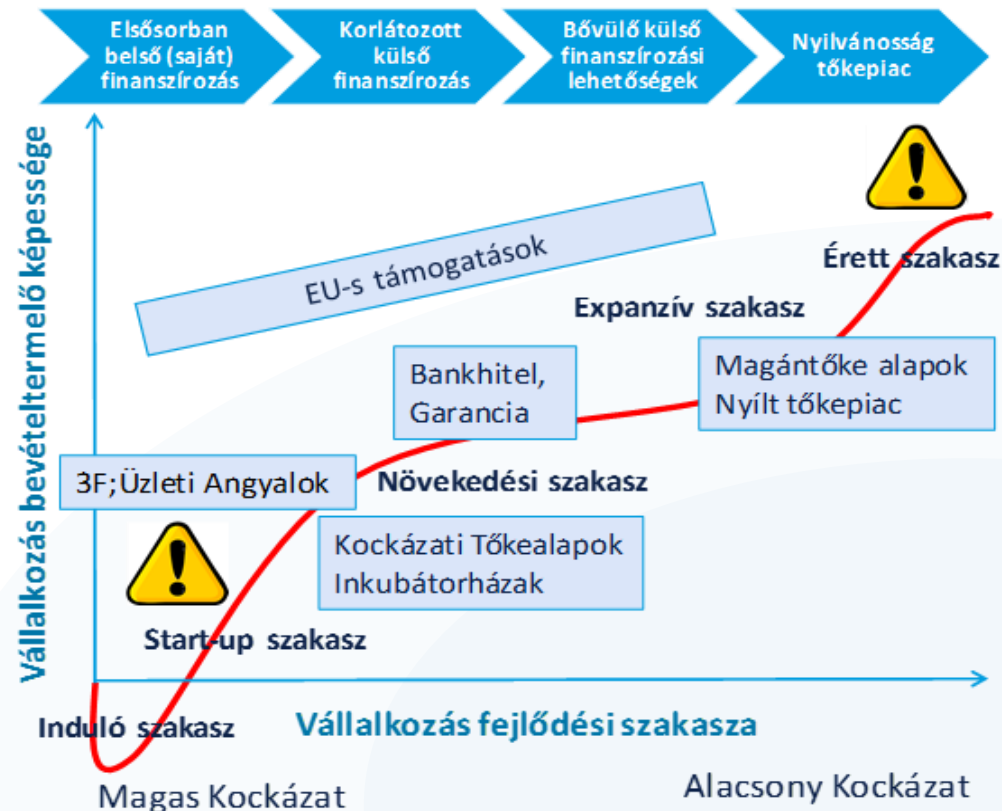


3.
Fenntartható
bankrendszer,
fenntartható
finanszírozás

Digitális átállás
elősegítése
Zöld átállás
elősegítése

ALAPELVEK

Diverzifikált és a vállalati életciklus valamennyi szakaszán elérhető finanszírozás



A vállalati forrásbevonásban kiegyensúlyozott saját tőke – állami támogatás – hitel – tőkepiac mix



Célzott, mikro és kkv szegmens pénzügyi bevonódását segítő hitel és garanciaprogramok, üzleti angyal és kockázati tőke-befektetés ösztönzés



Fenntarthatósági és digitalizációs szempontok érvényesülése a piaci és támogatott hitelprogramokban

11 JAVASLAT



> **Célzott
programok
és pénzügyi
bevonódás**

1. **Tőkepiacok fejlesztése**
2. **Anticiklikus eszköztár finomhangolása**
3. **Bankolási szolgáltatások olcsóbbá tétele**
4. JTM és HFM szabályok differenciálása
5. *Jegybanki zöld stratégiával összekapcsolható, nem nyilvános javaslat*



> **Zöld
pénzügyek**

6. Piaci alapú **zöld hitelezés támogatása**
7. MFB **Zöldhitel** program EU-s forrásokból
8. **Zöld hitelgarancia** programok
- 9-11. *Jegybanki zöld stratégiával összekapcsolható, nem nyilvános javaslatok*

1. Tőkepiacok fejlesztése

A tőzsdére lépés adminisztrációs költségeinek mérséklése, állami vállalatok, biztosítók és bankok bevezetése a tőzsdére. Kisbefektetői részvényprogramok támogatása.

2. Anticiklikus eszköztár finomhangolása

Válságok megfelelő és gyors kezelési lehetőségének megteremtése a válságidőszakban gyorsan igénybevehető garancia- és hitelprogramok készenlétben tartásával. „Fordított” kezességvállalási eljárás kialakítása, garancia szervezet, vagy a KAVOSZ minősítésével.

3. Bankolási szolgáltatások olcsóbbá tétele

Tranzakciós illeték kivezetése, csomagalapon árazott számlacsomagok ösztönzése szabályozói eszközökkel.

4. JTM és HFM szabályok differenciálása

Zöld és társadalmi szempontok beépítése az adóssághék szabályokba.



6. Piaci alapú zöld hitelezés támogatása

A zöld szempontok erősítése a hitelezésben minősítések, standardok, javuló adatelérhetőség, marketing és tőkekedvezmények útján.

7. MFB Zöldhitel program EU-s forrásokból

A visszatérítendő EU-s RRF források egy részének MFB hitelprogramokon keresztüli felhasználása kereskedelmi banki közvetítéssel

8. Zöld hitelgarancia programok

Vállalatok zöld technológiaváltását, fenntartható üzleti modellek alkalmazását, vállalati és lakossági energiahatékonysági beruházások finanszírozhatóságát javító eszközök gazdasági ciklustól függetlenül



Az MNB több feladatkörében is elősegítheti a környezeti fenntarthatósági célok elérését



A piaci alapú zöld finanszírozási megoldások elterjedését is támogatni szükséges



A Minősített Fogasztóbarát Lakáshitel zöld célokkal való bővítése



Új lakás vásárlása vagy
építése
Max. 80/90 kWh/m²/év
és min. BB minősítés



BB vagy annál jobb
minősítésű használt
lakóépület vásárlása



BB-nél rosszabb használt
lakóépület vásárlása és
felújítása (eredmény:
min. BB vagy legalább
30% primer-energia
csökkenés)



Bármilyen minősítésű
lakóépületen végzett
korszerűsítés*



- Az Energiahatékony MFL hitelek esetében a hitelező eltekint a folyósítási díj felszámításától és energiahatékonysági tájékoztatót ad át a potenciális ügyfelek részére
- A hitelcél minimum 1 éven belüli nemteljesítése esetén a folyósítási díj visszatérítése elvárható

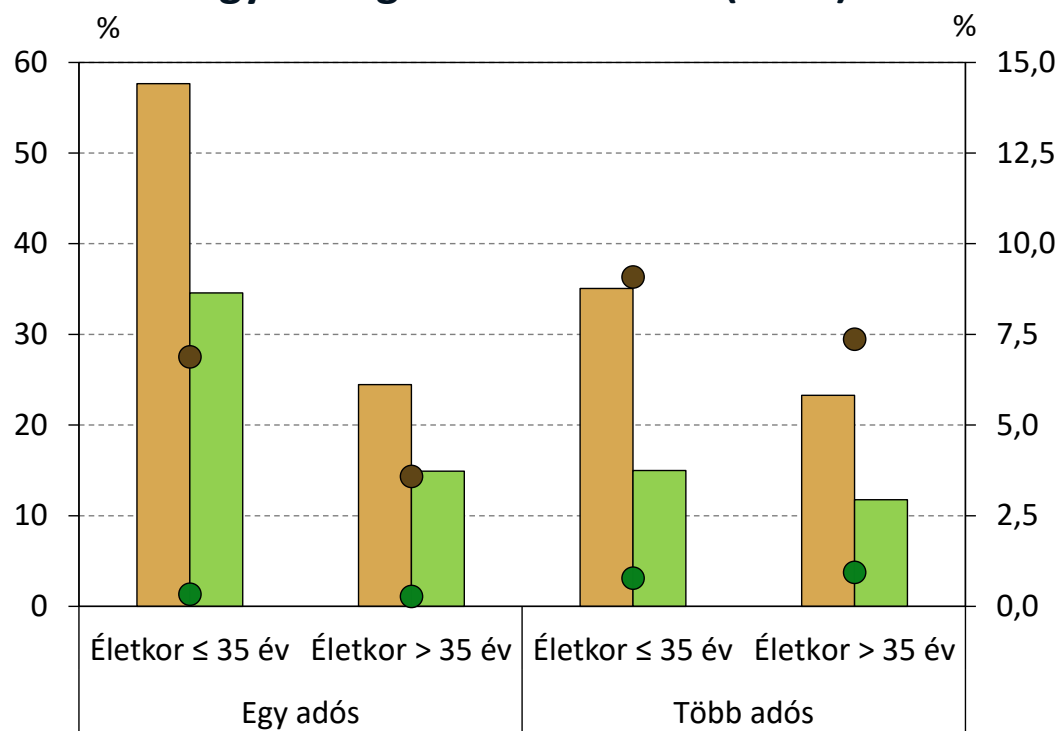
A zöld szempontok MFL feltételrendszerben történő érvényesítése hozzájárulhat több zöld hitel folyósításához és az épületállomány energetikai hatékonyságának növeléséhez

*Korszerűsítés: az MNB lakáscélú Zöld Tőkekövetelmény-kedvezmény Program feltételrendszere szerinti korszerűsítési intézkedések közül egy vagy több végrehajtása.

A fiatal elsőlakás-vásárlók otthonteremtéséhez elérhető finanszírozási megoldásokra van szükség



Az alacsony önerővel felvett hitelek aránya különböző
ügyfélszegmenseken belül (2021)



- Használt lakás vásárlás
- Új lakás vásárlás, építés
- Használt lakás vásárlás - Teljes új kihelyezésen belüli részesedés (j.t.)
- Új lakás vásárlás, építés - Teljes új kihelyezésen belüli részesedés (j.t.)

Megjegyzés: Alacsony önerővel felvett hitelként a 70 százalékot meghaladó HFM-mel nyújtott hiteleket tekintettük. Az első lakásvásárlók jellemzően a fiatalabb korosztályokból kerülnek ki, ezért a 35 év alatti életkorral közelítettük ezt a szegmenst. Forrás: MNB.



A fiatal elsőlakás-vásárlók és a zöld ingatlanok kisebb kockázata lehetőséget ad a hitelfedezeti mutató (HFM) limit célzott emelésére

5. TECHNOLÓGIA ÉS
TERMELÉKENYSÉG-
JAVÍTÓ
INTÉZKEDÉSEK



Át kell állnunk az intenzív
növekedési modellre –
Magyar modell 2.0

15 JAVASLAT

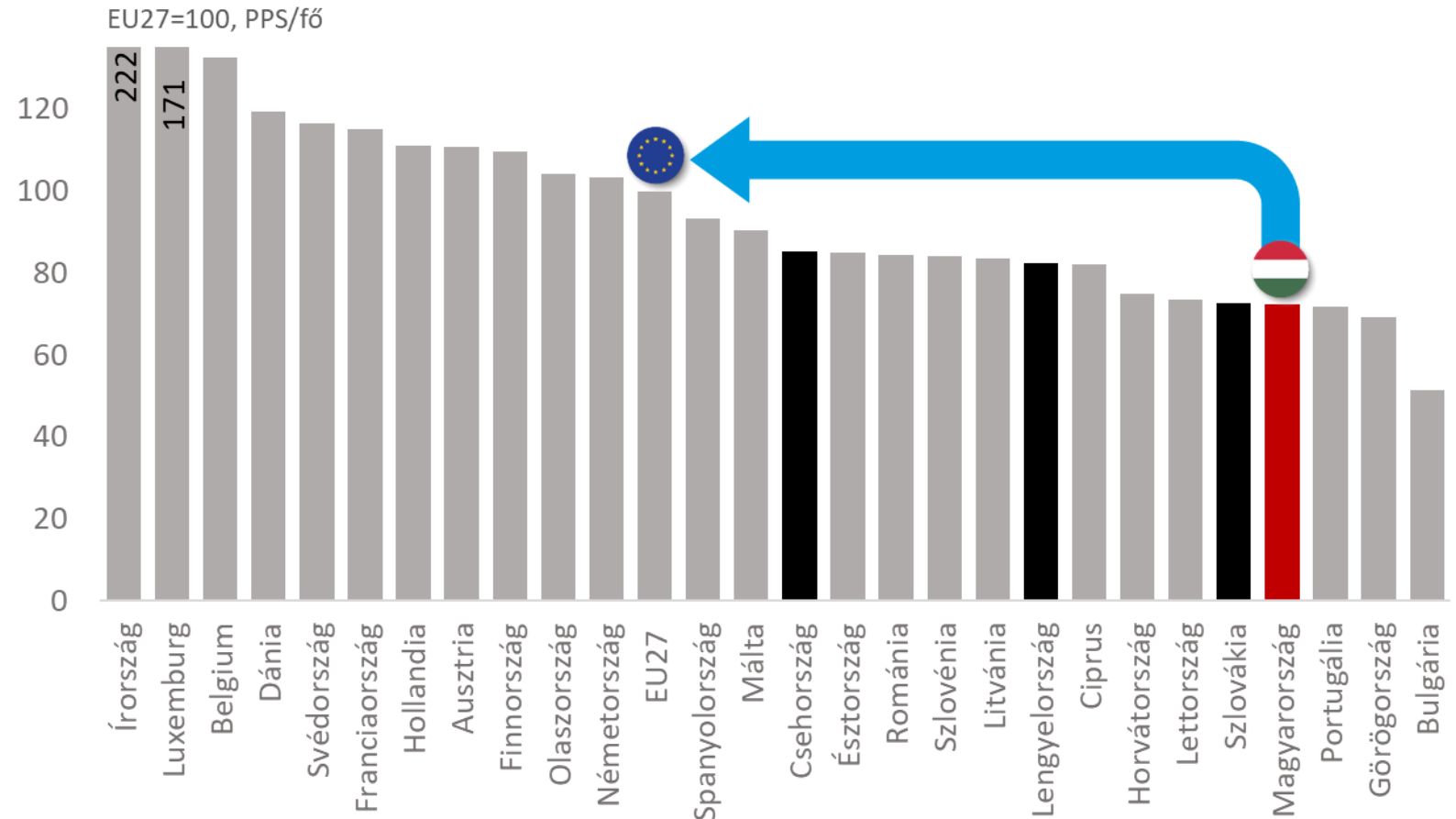
HELYZETÉRTÉKELÉS

A hazai munkatermelékenység a 4. legalacsonyabb az Európai unióban



> **CÉL:** A hazai munkatermelékenység érje el az EU átlagot 2030-ra

Munkatermelékenység szintje a visegrádi országokban és az Európai Unióban (2021) ✓

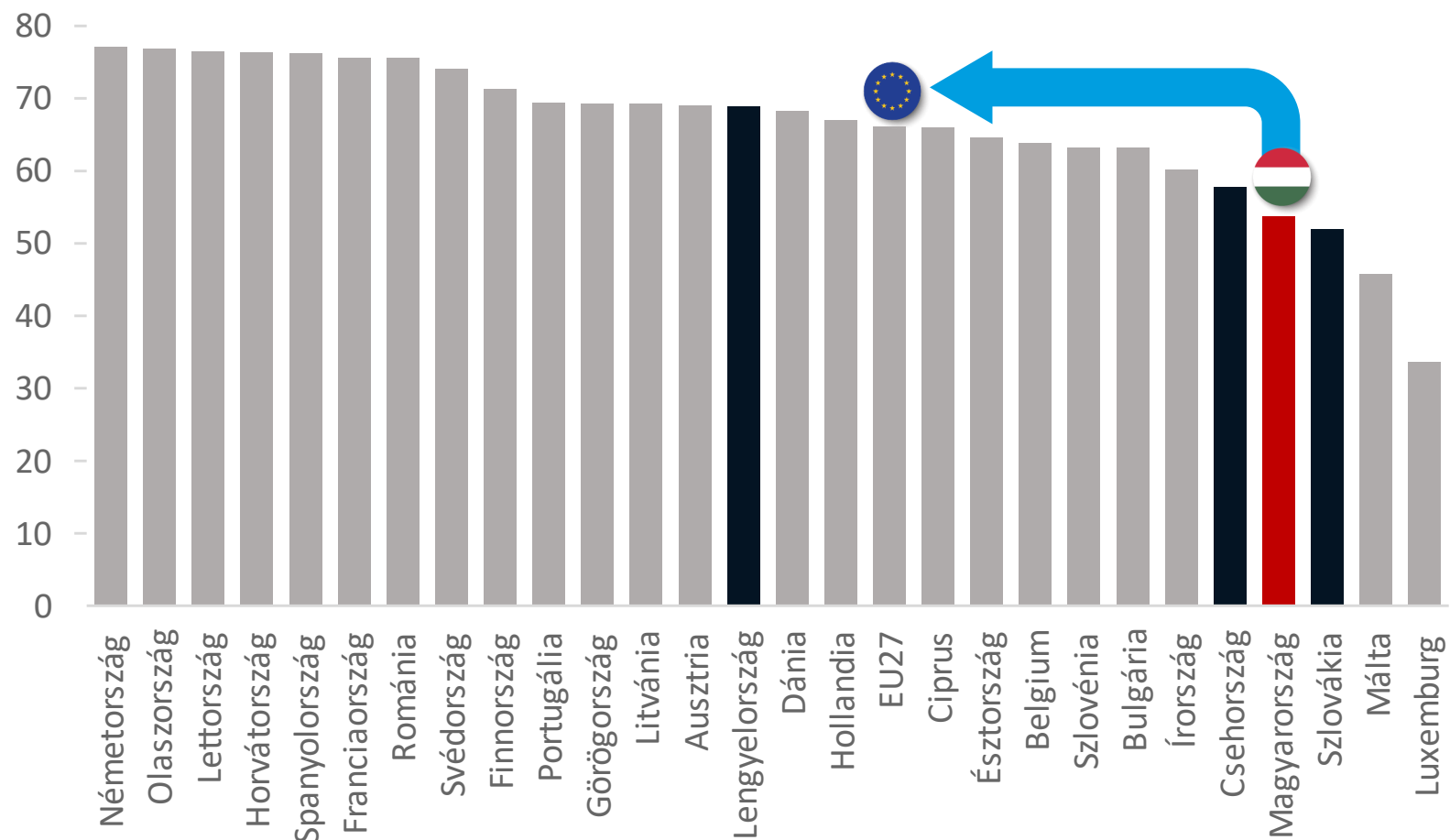


HELYZETÉRTÉKELÉS

A hazai hozzáadottérték-aránya az exporton belül Magyarországon a 4. legalacsonyabb az EU-ban

> **CÉL:** Az intenzív növekedési pályán az export hazai hozzáadott-érték növelése 70 százalékra

A belföldi hozzáadottérték-tartalom aránya az exportban (2018)



Az intézkedéseknek hatékonynak kell lennie, és a megfelelő vállalat típust kell céloznia a legnagyobb hatásért



> ALAPELVEK

1. Az **olcsó munkaerő, energia és alacsony kamatok korszakának vége**, ennek tudatában a hatékony, termelékeny működés kell, hogy a középpontba kerüljön;
2. A hazai tulajdonú vállalatok **mozgásterének bővítése, függőségeinek csökkentése**;
3. **célzott programokat kell alkotni**, hogy a legnagyobb hatást érjük el.
4. A szűkös erőforrások miatt kiemelt jelentőségű, hogy a **multiplikatív hatásokat maximálisan ki kell használni**, ehhez pedig
5. **Vertikális rendszereket** kell kialakítani (élelmiszeripar, egészségipar)

KIEMELT VÁLLALAT-TÍPUSOK

1. **Hazai vállalkozási, startup ökoszisztéma**
2. **A már a globális értékláncokba integrálódott vállalatok**
3. **A belső piac minőségi ellátását biztosító vállalatok**
4. **Nemzeti bajnokok**

Kitörési pontok a magas hazai hozzáadottérték-tartalom eléréséhez



Elmozdulás a
diverzifikált
szolgáltatások irányába



A kkv-k külpiacra
lépésének előmozdítása



Immateriális javakba
történő befektetések
ösztönzése



Sikeres
tőkebefektetések



Beáramló tőke
integrálása a belföldi
termelési hálózatokba



Alacsonyabb köztes
importfelhasználás



Hazai tulajdonú exportáló
vállalatok tevékenységének
támogatása

Technológia és termelékenység-javító intézkedések



15 JAVASLAT



> **Hazai vállalati és startup ökoszisztéma fejlesztése**

1. Kiemelt helyen lévő, ikonikus épület, mint startup **innovációs központ**
2. **Egyetemi vállalkozói státusz** létrehozása
3. Az **egyetemi inkubátorházak kockázatitőke-befektetőként** való megjelenése
4. Kiépült **állami kutatási kapacitásokhoz** való **vállalati hozzáférés** biztosítása
5. **Erőforrás és Kompetencia Térkép Platform** (EKTP.gov.hu)



> **A globális értékláncokba integrálódott ágazatok, vállalatok fejlesztése**

6. **Vertikális fejlesztés** a mezőgazdaságban/élelmiszeriparban
7. **Öntözési/hűtési/tároló** kapacitások fejlesztése
8. A **támogatáspolitiká** újragondolása a hazai hozzáadott-érték növelésének céljából
9. **Bértámogatás** a kkv-k számára a magasan képzett munkavállalók esetén
10. **Innovatív közbeszerzési** eljárás
11. Támogatási **multiplikátorok** bekapcsolása
12. **IT szektorbeli FDI vonzása**



> **Magas hozzáadott-értékű termékek, szolgáltatások iránti kereslet növelése**

13. A minőségi fogyasztási kereslet támogatása a **Hunique védjegy** bevezetésével
14. Az előző évben bevezetett Hunique termékek **nemzetközi vásárokon** való bemutatása



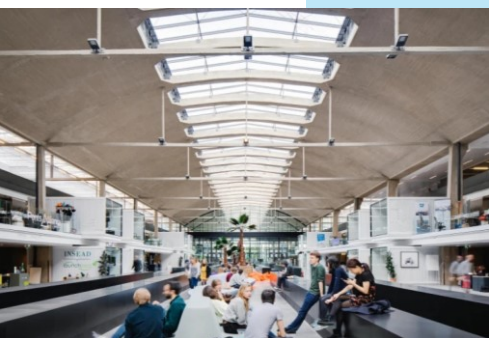
> **Nemzeti bajnokok**

15. A **nemzeti bajnokok** állnak a **kifektetési stratégia középpontjában**

Hazai vállalati és startup ökoszisztéma fejlesztése



JAVASLAT 1–5



- **1. Kiemelt helyen lévő, ikonikus épület, mint startup innovációs központ:** lengyelországi (Startuphub) és francia (Station F) példák mutatják, hogy a startup-ökoszisztéma kiépítésében és fenntartásában nagy szerepe van.
- **2. Egyetemi vállalkozói státusz létrehozása:** a státusz biztosítja az adó- és járulékmentességet, valamint hozzáférést az egyetemi laboratóriumok, kutatóközpontok kedvezményes bérletére, erőforrásainak felhasználására.
- **3. Az egyetemi inkubátorházak kockázatitőke-befektetőként való megjelenése:** az egyetemi vállalkozásoknak sokszor a kezdeti szakaszban lévő tőkehiány képezi a korlátját. A kockázatitőke befektetés mellett, hogy forrást biztosít a vállalkozásoknak támogatja a kialakuló cégek, vállalatok menedzsmentjét és később értékesítését.
- **4. Kiépült állami kutatási kapacitásokhoz való vállalati hozzáférés biztosítása:** az elmúlt évtizedben számos nagyvolumenű EU-s beruházás jelentős K+F kapacitást hozott létre Magyarországon. Ezeknek a kapacitásoknak azonban a kihasználtsága jelenleg alacsony, ezért biztosítani kellene a vállalatok számára hozzáférést.
- **5. Erőforrás és Kompetencia Térkép Platform (EKTP.gov.hu):** az egyes vállalatok és egyéb gazdasági/társadalmi szereplők (akár egyetemek, kutatóintézetek, kórházak) által, önkéntesen rendelkezésre bocsájtott adatok, a vállalatok átmeneti vagy tartós, belső kapacitáshiányának vagy többletének összepárosítása egy vagy több másik szereplő ellentétes irányú igényével. Az EKTP-ben való részvétel önkéntes, kölcsönös előnyök reményében történik az egymást megtaláló partnerek közös megállapodása alapján.

A globális értékláncokba integrálódott ágazatok, vállalatok fejlesztése



JAVASLAT 6–9



6. Vertikális fejlesztés a mezőgazdaságban/élelmiszeriparban: a mezőgazdasági termékeket feldolgozó kapacitások bővítése, élelmiszeripar fejlesztése a helyi nyersanyagok felhasználásához. Jó példák vannak a tejágazatban, ahol jelenleg a kapacitások bővítése van folyamatban olyan feldolgozott terméke előállításához, ami javítja a hazai vállalatok versenyhelyzetét, jövedelmezőségét.



7. Öntözési/hűtési/tároló kapacitások fejlesztése: a mezőgazdasági termésátlagok kiegyenlítéséhez és így az ágazat termelésének kiegyenlítéséhez nagyban hozzájárul az öntözési kapacitás fokozása. A termelők tárolási kapacitásainak növelése kevésbé teszi kiszolgáltatottá az ágazat szereplőit a felvásárlóknak, feldolgozóknak.



8. A támogatáspolitikai újragondolása a hazai hozzáadott-érték növelésének céljából: a beszállítók támogatásának a feltételei a jobb alkupozícióhoz vezető üzleti terv. A beszállítási láncban sokszor alárendelt szereplők a hazai beszállítók, így fejlesztésük során keletkezett többletjövedelemből a nagyvállalatok részesülnek elsősorban. A támogatások elszívargásának megállítására vagy új piacra való belépés (új integrátornak való szállítás), vagy egyedi, nehezen utánozható készségek, termékek, szolgáltatások legyenek a feltételei.



9. Bértámogatás a kkv-k számára a magasan képzett munkavállalók esetén. Az állam a bérek egy részét átvállalhatja a kkv szektorban amennyiben tudományos fokozattal rendelkező, kreatív (PhD, DLA), vagy a digitális technológiákkal összefüggő tudással rendelkező (informatikusok) munkavállalókkal bővíti a létszámát.

A globális értékláncokba integrálódott ágazatok, vállalatok fejlesztése



JAVASLAT 10–12



10. Innovatív közbeszerzési eljárás: az állam/önkormányzat által meghirdetett, társadalmi problémákra megoldást nyújtó termékek, szolgáltatások kidolgozása, a prototípus előállítása. A győztes pályázatok összekapcsolása a kockázati tőkével. Ilyen projekt lehet a földgáz kiváltást elősegítő technológiák fejlesztésére a műtrágya gyártásban és a műanyag iparban; gyorsan telepíthető közszolgáltatási infrastruktúrák fejlesztésére (pl. modul rendszerű mobilkórház vagy gyorsan telepíthető helyi igényeket kiszolgáló biomaszra erőmű).



11. Támogatási multiplikátorok bekapcsolása: az állami és az EU-s forrásokhoz csak abban az esetben lehet hozzájutni, ha a projektet bankhitel és önerő is támogatja.



12. IT szektorbeli FDI vonzása: A feldolgozóipari FDI vonzása helyett a fókusz áthelyezése az IT szektor globális nagyvállalatai regionális fejlesztő központjainak a vonzására.

JAVASLAT 13–14



13. A minőségi fogyasztási kereslet támogatása a Hunique védjegy bevezetésével. A kiváló minőségű, egyedi, innovatív hazai fogyasztási javak minősítése, illetve ezeknek a termékeknek a médiában való bemutatása, pozicionálása hozzájárulhat a fogyasztás minőségi termékek, szolgáltatások irányába történő elmozdulásához.



14. Az előző évben bevezetett Hunique termékek nemzetközi vásárokon való bemutatása, különös tekintettel a régiós, balkáni, illetve gyors növekedéssel rendelkező ázsiai piacokra.

15. A nemzeti bajnokok állnak a kifizetési stratégia középpontjában.
A tőkeerős hazai vállalatok képesek a nemzetközi versenyben is megállni a helyüket, emellett a kifizetéssel enyhíthető a hazai munkaerőpiac szűkösségének a problémája

**6. TELJES
FOGLALKOZTATÁS
FENNTARTÁSA ÉS
TERMELÉKENYSÉG
NÖVELESE**



**Teljes foglalkoztatás megőrzése
+ képzettség javítása
+ technológiai fejlesztések
= termelékenységi ugrás**

15 JAVASLAT

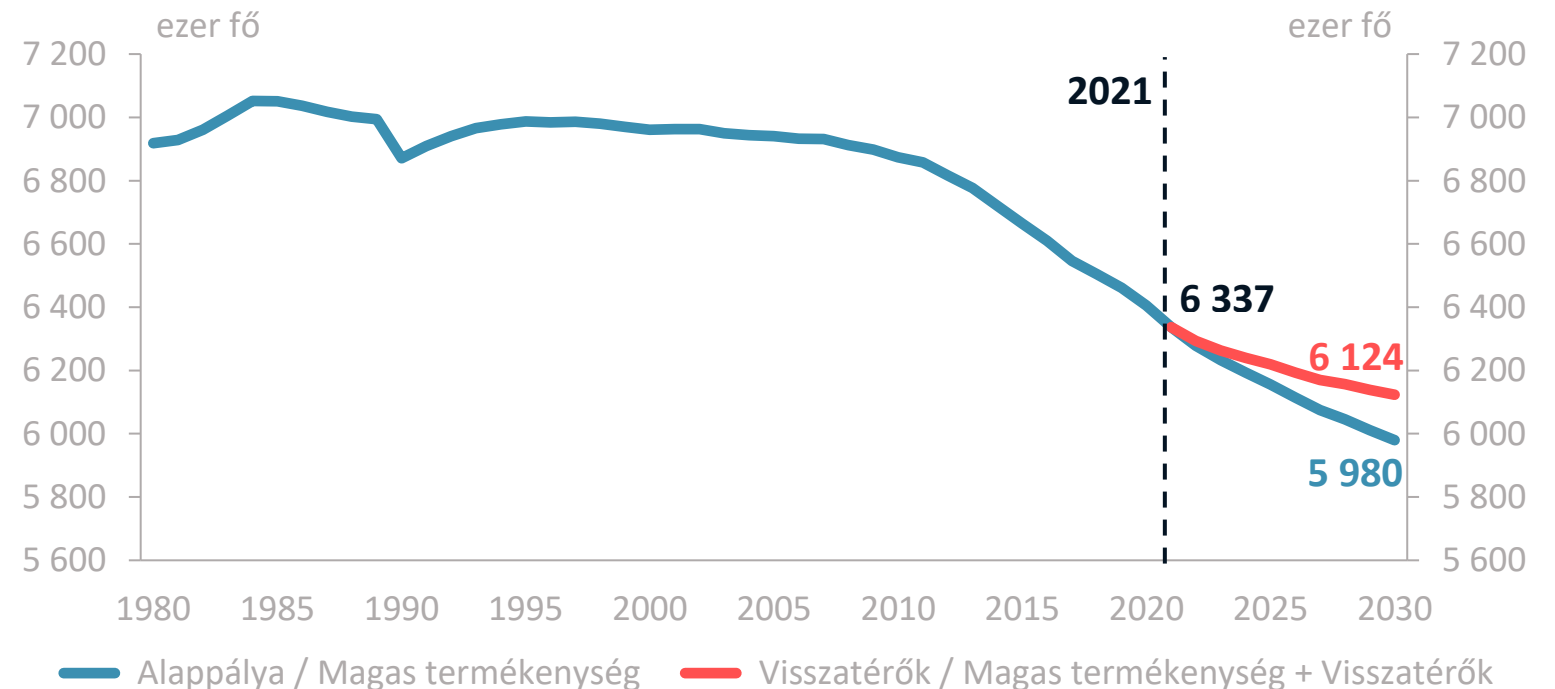
HELYZETÉRTÉKELÉS

A kedvezőtlen demográfia folyamatok effektív korlátot jelentenek a munkaerőpiac számára

- Az európai országokhoz hasonlóan Magyarországon is csökken és idősödik a népesség, ami a munkaerőpiacot is negatívan érinti
- A munkaképes korúak létszáma közel 540 ezerrel csökkent 2010 óta, és további 360 ezer fővel csökkenhet 2030-ig
- A munkaerőpiacon jelenleg közel teljes foglalkoztatás van, a foglalkoztatottak száma a rendszerváltás idején volt utoljára ilyen magas



A 15-64 évesek létszámának várható alakulása 2030-ig



Megjegyzés | Alappálya: a külső migráció egyenlege 0, Visszatérők pályája: a külső migráció egyenlege 20 ezer fő évente.

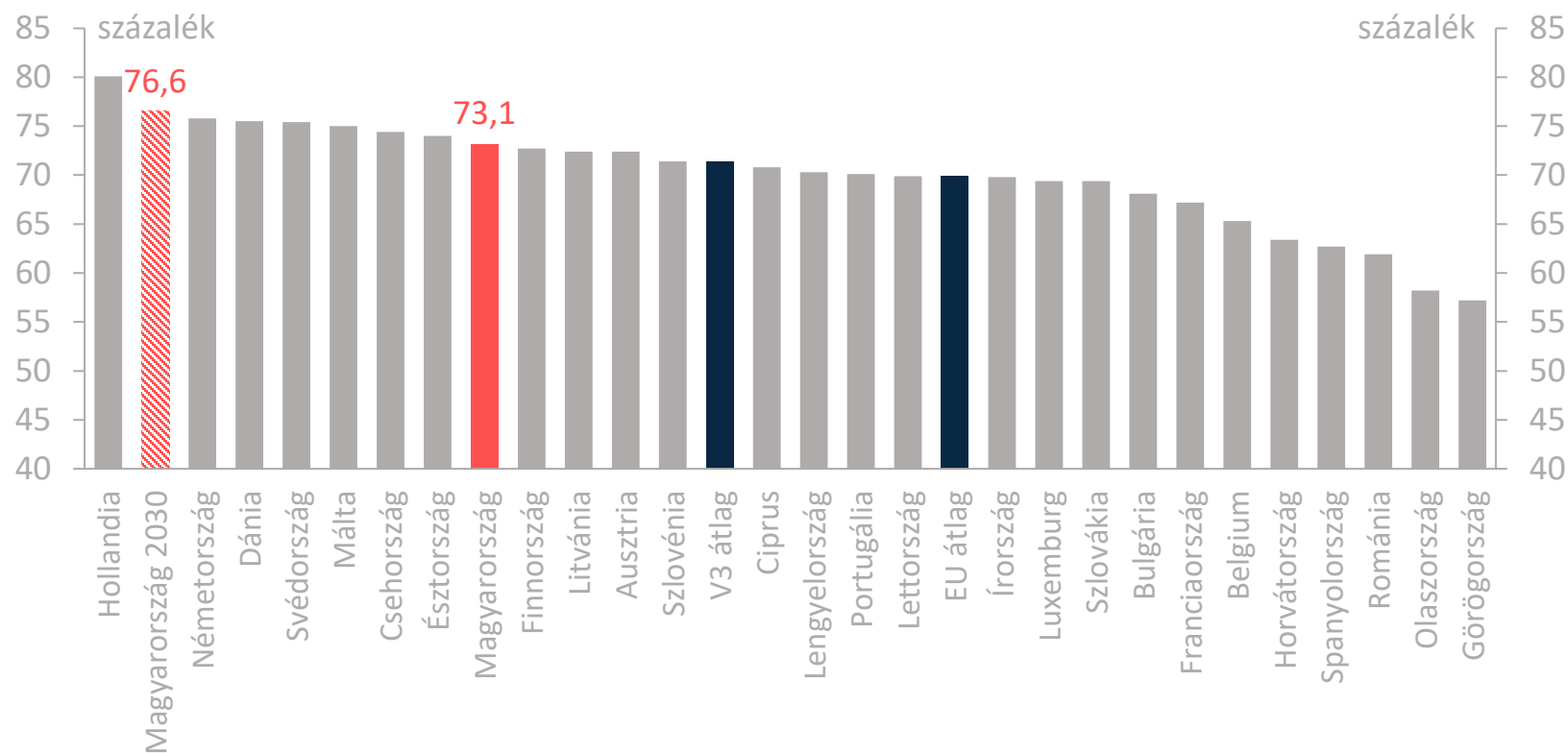
CÉLKITŰZÉS

A teljes foglalkoztatás fenntartása a munkaképes korú népesség csökkenése mellett



- A teljes foglalkoztatás fenntartásához nélkülözhetetlen a kedvezőtlen demográfiai folyamatok ellensúlyozása és a munkapiaci tartalékok teljes kiaknázása
- A jelenlegi foglalkoztatotti létszám 77 százalékos foglalkoztatási rátával lenne egyenértékű 2030-ban

A 15-64 évesek foglalkoztatási rátája az EU-ban 2021-ben



ALAPELVEK

- > A teljes foglalkoztatáshoz nélkülözhetetlen a **munkaerő-tartalékok aktivizálása**, a **termelékenység** és a **rugalmasság** növelése



Aki képes rá, legyen lehetősége **dolgozni**



Mindenki a számára elérhető **legmagasabb termelékenységű munkahelyen** dolgozzon



Bér és termelékenység kéz a kézben növekedjen

Teljes foglalkoztatás fenntartása és termelékenység növelése



15 JAVASLAT



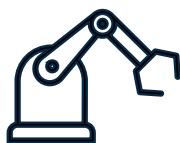
> **A hazai munkaerő-tartalékok kiaknázása**

1. A **nyugdíjkorhatáron túli** munkavállalás után járó a nyugdíjbónusz emelése
2. A **nyugdíjkorhatár** várható élettartamhoz kapcsolása
3. A **nyugdíjszámítás** módjának felülvizsgálata
4. A **MAT kiterjesztése** a munkavállalói adóterhekre
5. Az **alacsony képzettségűek** adóterhelésének csökkentése
6. A **közfoglalkoztatottak** bérének átvállalása piaci foglalkoztatás esetén



> **Külföldi és a külföldön dolgozó magyar munkaerő vonzása**

7. A **célzott bevándorlás** ösztönzése
8. A **digitális nomádok** vonzása
9. A **külföldön élő magyarok** hazavonzása



> **A munkaerőpiac rugalmasságának és digitalizáltságának növelése**

10. A **táv munka** ösztönzése
11. **Robotizáció, automatizálás támogatása** a vállalatok számára



> **Az élethosszig tartó tanulás ösztönzése**

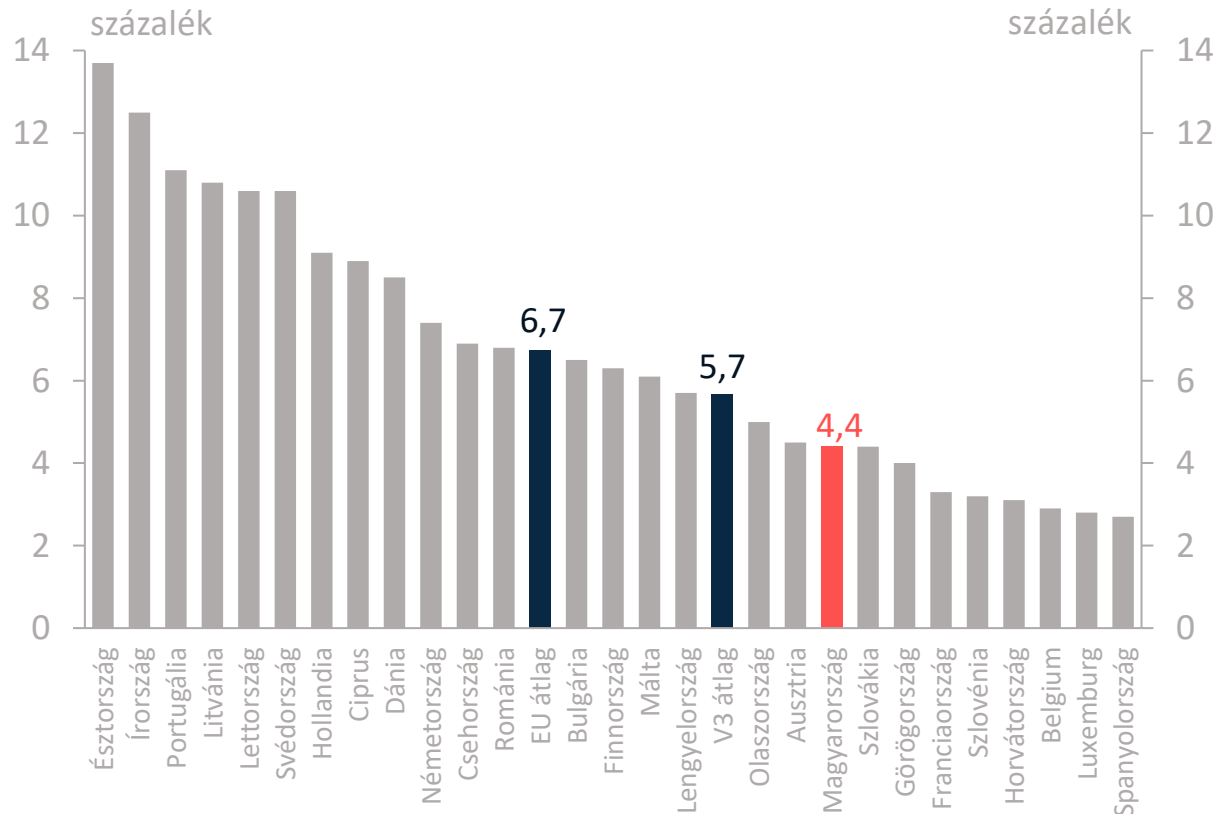
12. Államilag támogatott **felnőttképzési programok** bővítése
13. Felnőttképzési rendszer bővítése elsősorban **digitális képzettségekkel**
14. Kötelező vállalati **továbbképzési minimum** bevezetése
15. **Külföldi diákok** Magyarországon tartása

AZ IDŐSEBBEK FOGLALKOZTATÁSÁNAK NÖVELÉSE AZ ÖREGSÉGI NYUGDÍJKORHATÁRON TÚLI MUNKAVÁLLALÁS UTÁN JÁRÓ ÉVI 6 SZÁZALÉKOS NYUGDÍJBÓNUSZ EMELÉSÉVEL



JAVASLAT 1

Az 65 év felettek foglalkoztatási rátája hazánkban **alacsonyabb** az EU és a V3-ak átlagánál.



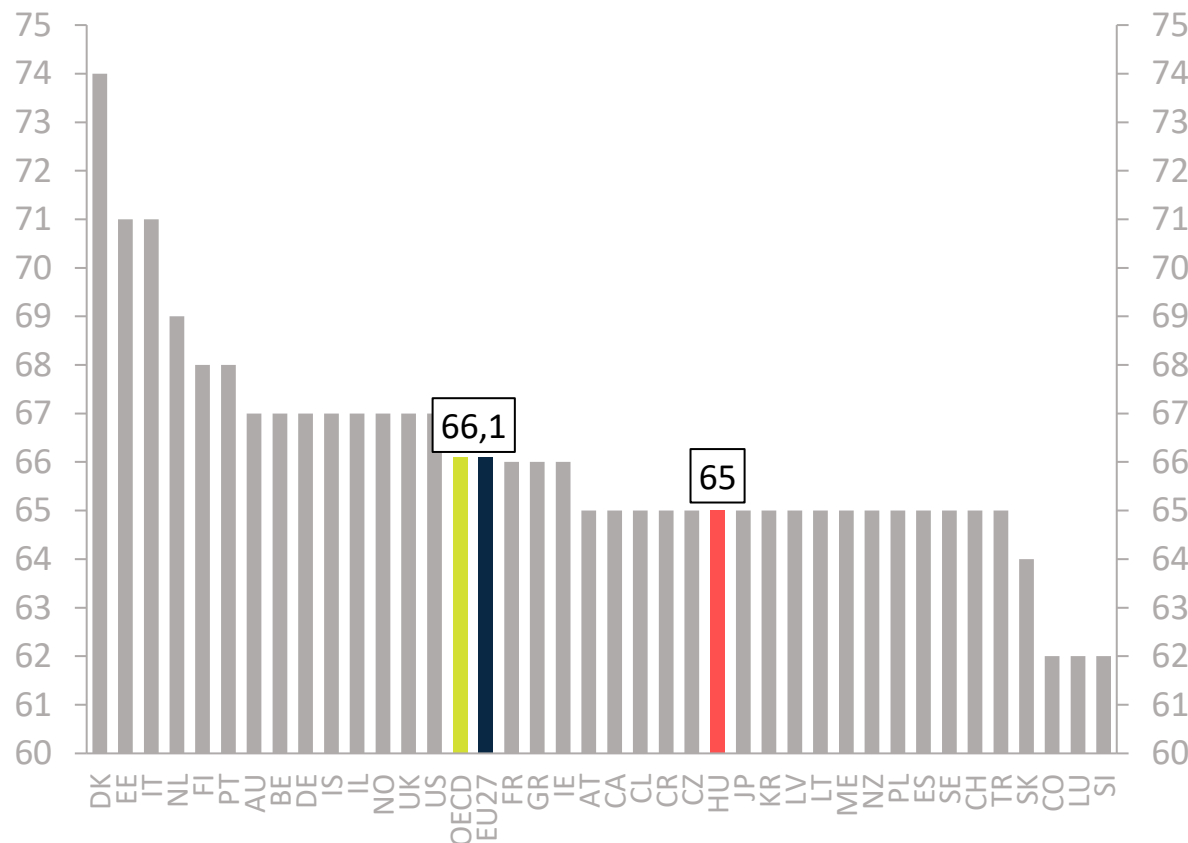
A 65 év felettek foglalkoztatási rátája az EU-ban
(2021. I-III. né.)

- > Hazánkban **alacsony a korhatár betöltése után, a nyugdíj igénylése nélkül tovább dolgozó nyugdíjasok száma**, aminek egyik oka a nem megfelelő ösztönzőrendszer.
- > Az idősebb korosztályok foglalkoztatásának növelése érdekében javasoljuk, hogy **emelkedjen a korhatáron túli munkavállalás után járó évi 6 százalékos nyugdíjbónusz**.

A NYUGDÍJKORHATÁR VÁRHATÓ ÉLETTARTAMHOZ KAPCSOLÁSA



JAVASLAT 2



Az öregségi nyugdíjkorhatár várható jövőbeni alakulása az OECD országokban

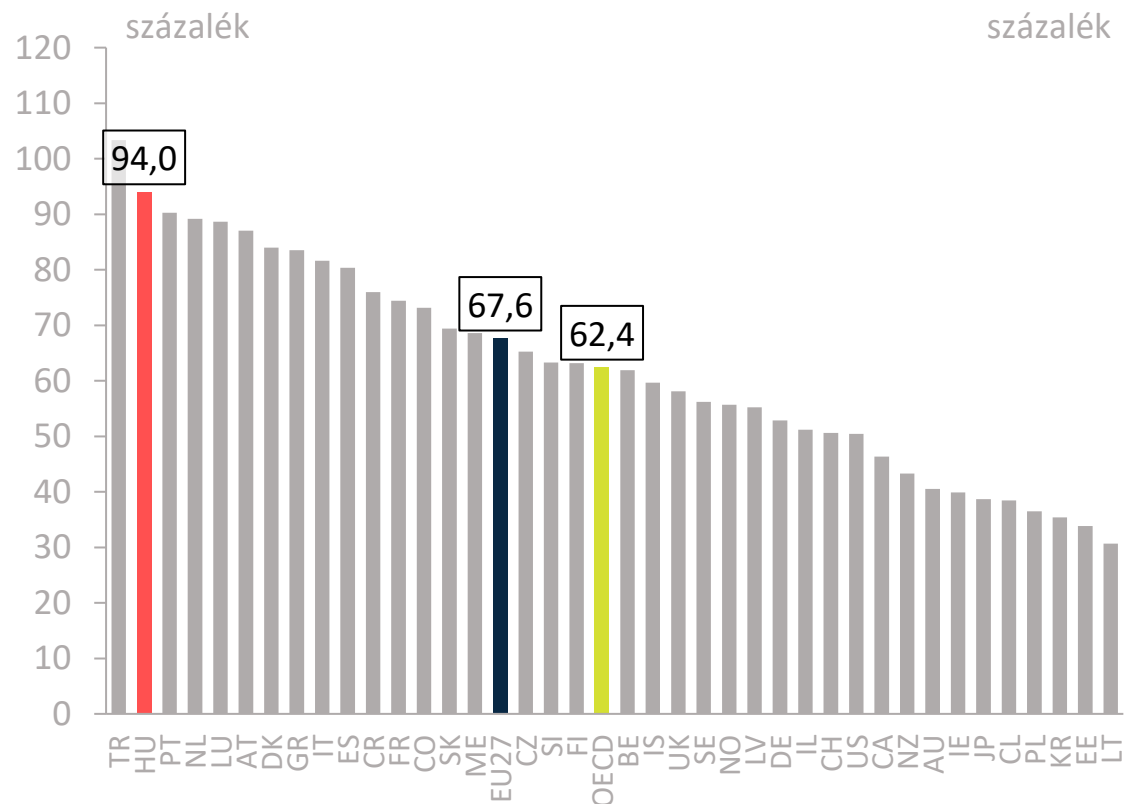
Megjegyzés | A jövőbeli nyugdíjkorhatár a 2020-ban 22 éves korban a munkapiacra belépő egyénekre vonatkozik. Azon országok esetén, amelyek a korhatár megállapítása során nemi differenciát alkalmaznak, a férfiakra vonatkozó adat szerepel.

- > Az uniós országok több mint fele vezetett már be **automatikus mechanizmusokat** a nyugdíjrendszer fenntarthatósága érdekében.
- > Több **nemzetközi példa** is van arra, hogy a nyugdíjkorhatár a jövőben a várható élettartam emelkedéséhez fog kapcsolódni. Így a népesség-előrejelzések alapján várható élettartam emelkedés nem rontja a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát.

A NYUGDÍJSZÁMÍTÁS MÓDJÁNAK FELÜLVIZSGÁLATA



JAVASLAT 3



- Az utolsó évek béremelkedésétől nagyon erősen függ Magyarországon az induló nyugdíj.
- A valorizáció felülvizsgálatával az induló nyugdíj szintjét kiszámíthatóbbá lehet tenni.
- **Az ellátások nettó helyettesítési rátája** hosszú távon **elérheti a 94 százalékot**, ami **jelentős mértékben a korhatár betöltése utáni munkavállalás ellen ösztönöz.**

A nettó helyettesítési ráta az OECD országok állami nyugdíjrendszereiben

Megjegyzés | A nyugdíjazást megelőző egyéni kereset százalékában.
Az OECD által működtetett nyugdíjmodell alapján készült hosszútávú becslés.

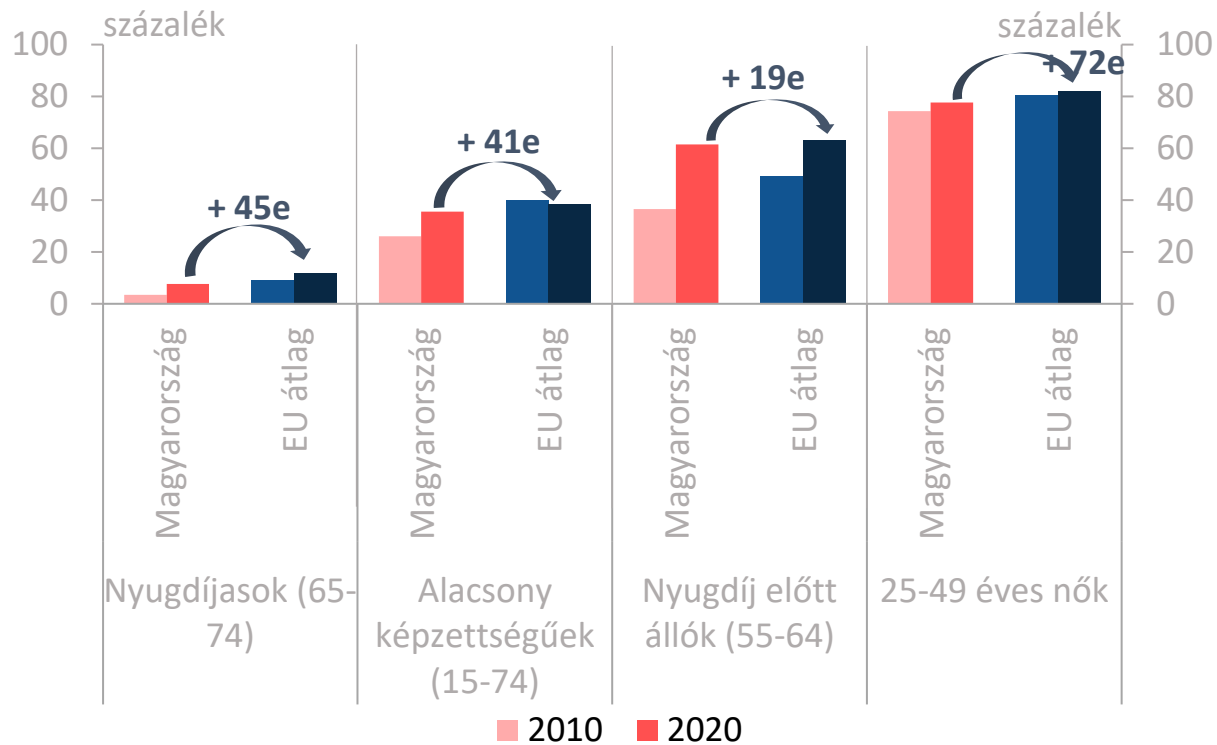
Forrás | OECD, MNB-számítás

A MUNKAHELYVÉDELMI AKCIÓTERV KITERJESZTÉSE A MUNKAVÁLLALÓI ADÓTERHEKRE A SÉRÜLÉKENYEBB CSOPORTOKBAN



JAVASLAT 4

A **legalább 4 gyermekes anyák** 2020 óta mentesülnek az szja megfizetése alól, a **fiatalok** jövedelme pedig 2022-től vált szja-mentessé az átlagbér mértékéig.



Az aktivitási ráta a sérülékenyebb társadalmi csoportokban

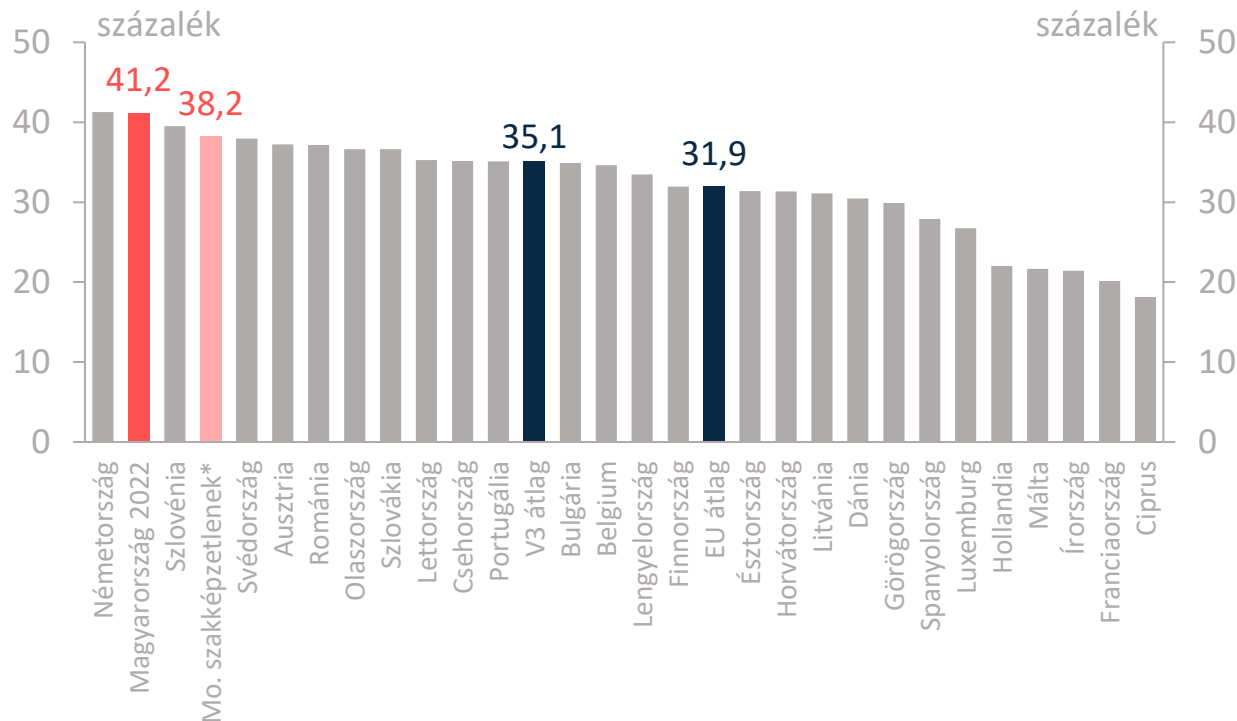
- > Az elmúlt években **jelentősen csökkentek a munkáltatói adóterhek** (szociális hozzájárulási adó csökkentése, szakképzési hozzájárulás eltörlése, MAT célzott csoportjai), **a munkavállalói terhek azonban** – a fiatalokon és a 4 gyermekes nőkön kívül – **nem változtak**.
- > A 25 éven aluliak mellett **a többi sérülékenyebb csoport esetében is célszerű lenne a munkavállalói terheket** (személyi jövedelemadó, társadalombiztosítási járulék) **célzottan csökkenteni** az aktivitásuk növelése érdekében.

AZ ALACSONY KÉPZETTSÉGŰEK ADÓTERHELÉSÉNEK CSÖKKENTÉSE A SZOCIÁLIS HOZZÁJÁRULÁSI ADÓ CÉLZOTT CSÖKKENTÉSÉVEL



JAVASLAT 5

Az átlagbér 50%-át keresők **adóterhelése hazánkban az egyik legmagasabb** az Európai Unióban.



Az átlagbér 50%-át kereső egyedülállók és a magyar szakképzettlenek adóterhelése az EU-ban 2021-ben

➤ Az elmúlt évek munkáltatói adócsökkentései ellenére is **az alacsonyabb bért kereső, többségében alacsony képzettségűek adóterhelése hazánkban az egyik legmagasabb az EU-ban.** Jelenleg a **MAT keretében** a szakképzettséget nem igénylő és mezőgazdasági foglalkoztatottak után a munkáltatók **50%-os szochó-kedvezményben** részesülnek.

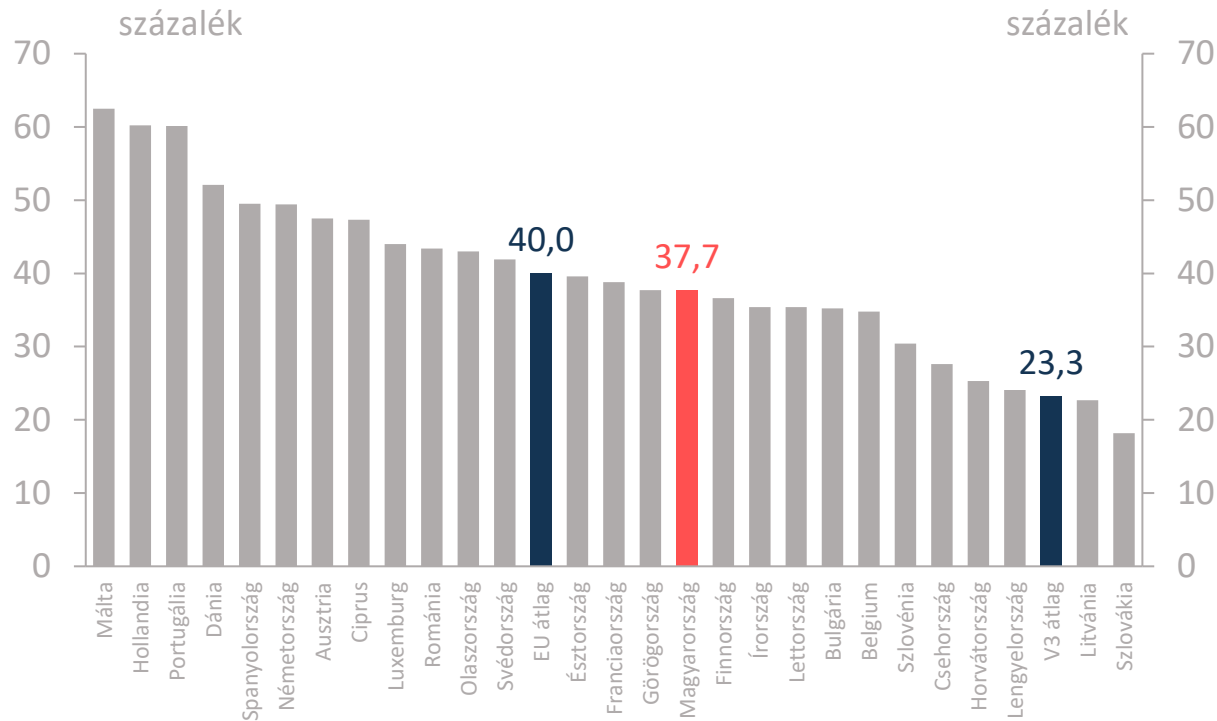
➤ Javasoljuk, hogy a legfeljebb alapfokú végzettségűek foglalkoztatásának növelése érdekében a **munkáltatók** foglalkoztatásuk esetén **részesüljenek a jelenleginél nagyobb szochó-kedvezményben.** Emellett célszerű lenne az **érintett munkavállalók körének bővítése is.**

A KÖZFoglalkoztatottak BÉRENEK 6 HÓNAPOS ÁTVÁLLALÁSA PIACI FOGLALKOZTATÁS ESETÉN



JAVASLAT 6

Hazánkban a **legfeljebb alapfokú végzettségűek** (köztük a közfoglalkoztatottak többsége) **foglalkoztatása elmarad az uniós átlagtól és a hazai teljes foglalkoztatási rátától.**



A legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezők foglalkoztatási rátája 2020-ban (15-64 évesek)

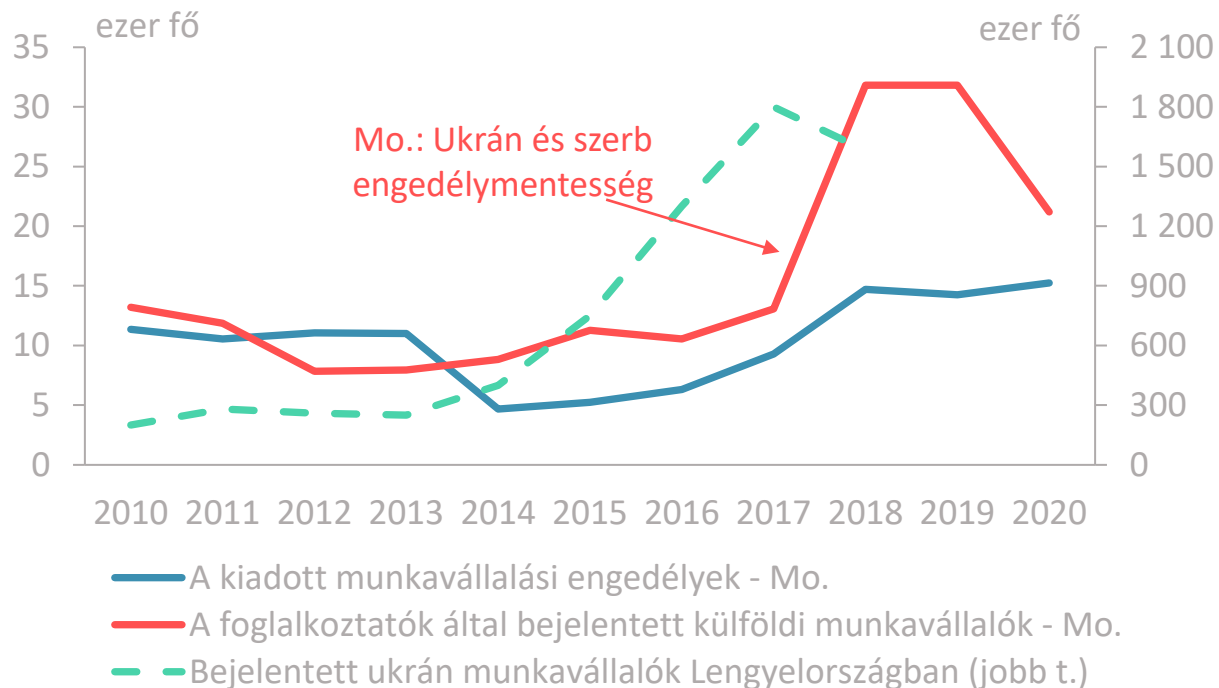
- Az alacsony végzettségűek átlagnál alacsonyabb foglalkoztatása **alacsonyabb termelékenységgel is párosul**. A közmunkások elsődleges piaci foglalkoztatásának támogatása hozzájárulna a termelékenység növekedéséhez.
- Javasoljuk, hogy az állam vállalja át 6 hónapra a versenyszférában elhelyezkedő **közfoglalkoztatottak bérének kifizetését** a közfoglalkoztatotti bér mértékében (a program így nem járna költségvetési többletkiadással). Emellett célszerű lenne a program kiegészítése **mentori és képzési támogatással**, ami segítené a közfoglalkoztatottak piaci továbbfoglalkoztatását.

A CÉLZOTT BEVÁNDORLÁS ÖSZTÖNZÉSE A LAKHATÁS TÁMOGATÁSÁVAL, AZ ADMINISZTRÁCIÓ EGYSZERŰSÍTÉSÉVEL ÉS A KÜLFÖLDI TOBORZÁS TÁMOGATÁSÁVAL



JAVASLAT 7

Az elmúlt években **nőtt a külföldi munkavállalók száma hazánkban**, elsősorban az engedélymentes foglalkoztatás (ukrán, szerb) bővülése miatt.



A munkavállalási engedélyek és a bejelentett külföldi munkavállalók

Megjegyzés | Engedély: harmadik országbeli munkavállalók. Bejelentés: EGT-országbeli, valamint hiányszakmákban elhelyezkedő ukrán és szerb munkavállalók.

- > Az EGT állampolgárok mellett 2017-től a hiányszakmákban elhelyezkedő **ukránok és szerbek dolgozhatnak engedélymentesen**, 2021 júliusától pedig **további 9 nem szomszédos 3. ország állampolgárai**, ha munkaerő-kölcsönző cégen keresztül érkeznek. Az egyéb 3. országbeliek esetében **60 nap az engedélyezési eljárás**.
- > A harmadik országbeliek foglalkoztatását növelné a külföldiek foglalkoztató vállalatoknak nyújtott állami **támogatás munkásszállók építésére vagy lakások bérletére** a vendégmunkások számára. Emellett az **adminisztráció egyszerűsítése**, a **hiányszakmák és az engedélymentes országok listájának bővítése**, valamint a magyar vállalatok **külföldi toborzásának támogatása** is támogathatja a folyamatot.

A DIGITÁLIS NOMÁDOK VONZÁSA CÉLZOTT, ANGOL NYELVŰ ÜGYINTÉZÉSI LEHETŐSÉGEKKEL



JAVASLAT 8

Hazánk kedvező helyen szerepel a digitális nomád listákon, többek között a relatíve alacsony árak és a jó digitális infrastruktúra miatt.

Lista neve	Rangsor alapja	Városok/országok száma	Budapest/Magyarország helyezése
Nomad List	városok	1345	22.
Digital Nomad Index (ETIAS)	városok	154	25.
Work from Anywhere Index (Nestpick)	városok	75	52.
Digital Nomad Index (Circleloop)	országok	85	12.
Work from Wherever Index (KAYAK)	országok	111	35.

Budapest/Magyarország helyezése különböző digitális nomád listákon

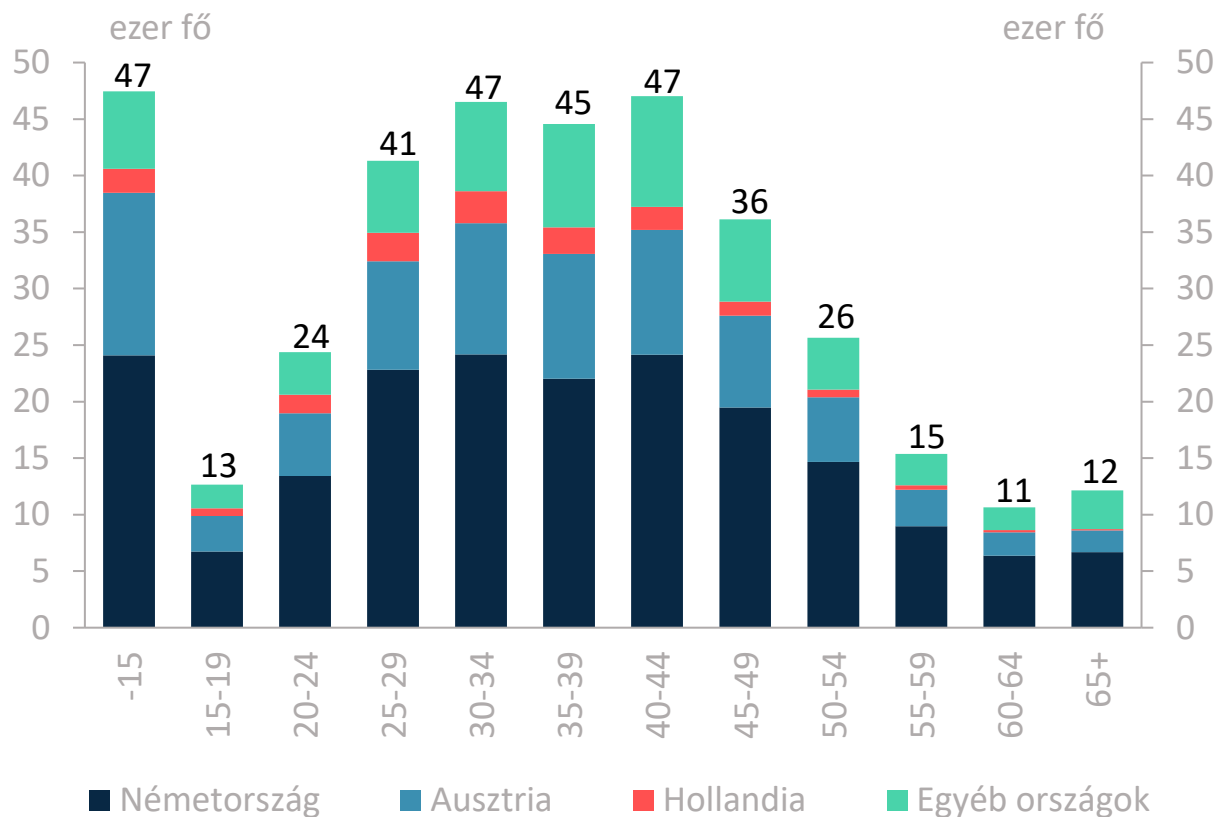
- > Jelentős előrelépés a **2022-től bevezetett vízum, a Fehér Kártya**, mely megkönnyíti a 3. országbeli digitális nomádok magyarországi tartózkodását.
- > Emellett a digitális nomádok magyarországi letelepedését segítő **célzott, angol nyelvű ügyintézési pontok, online felületek és támogató, információs központ** létrehozása.

A KÜLFÖLDÖN ÉLŐ MAGYAROK HAZAVONZÁSA KEDVEZMÉNYES HAZATELEPEDÉSI KÖLCSÖNNEL



JAVASLAT 9

2020-ban **több mint 700 ezer magyar élt külföldön**, amiből mintegy 400 ezer az EU-ban.



Az EU27-országokban külföldön élő magyarok száma korcsoportonként (2020)

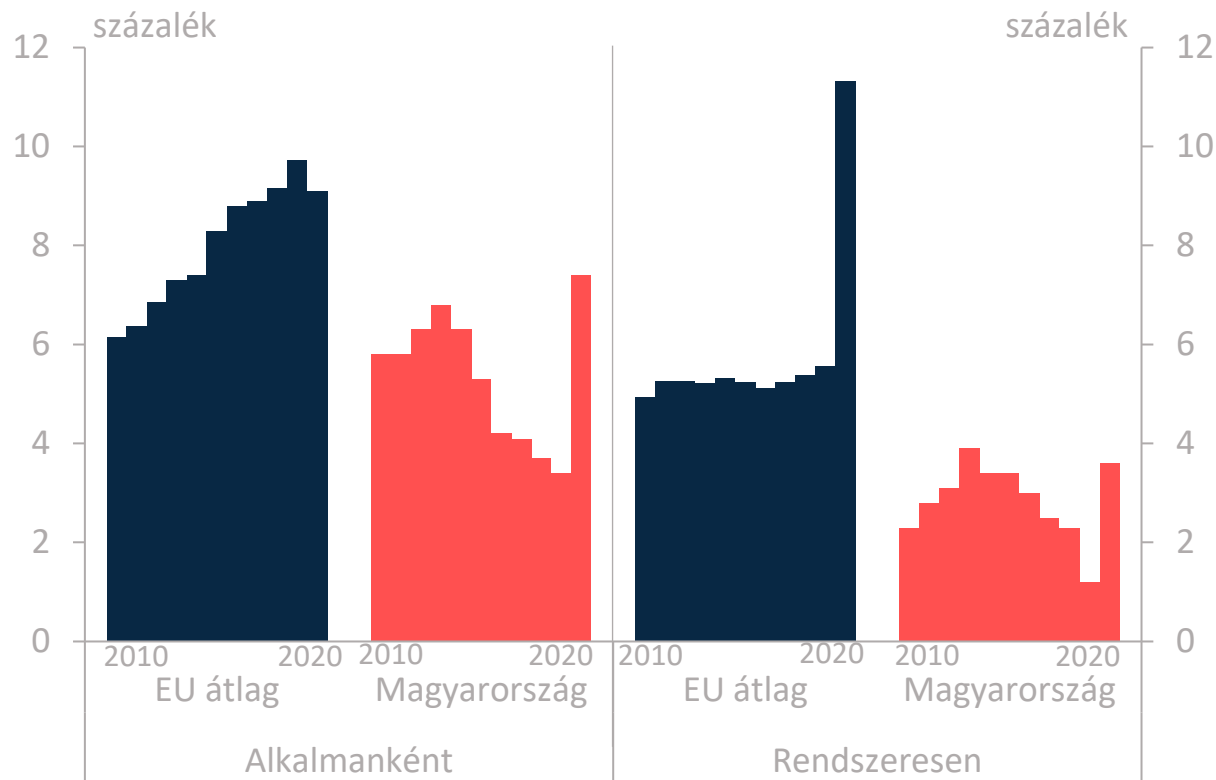
- > A külföldön élő magyarok körében **felülreprezentáltak a fiatalabb korosztályok és a magasan képzettek**, így jelentős munkaerőtartalékot jelentenek.
- > A külföldön élők hazavonzását segíthetik az állami **hiányszakmákban történő béremelések**, a magyar vállalatok **külföldi toborzásának támogatása** és a visszatérők számára nyújtott **kedvezményes hazatelepedési kölcsön** bevezetése.

A TÁVMUNKA ÖSZTÖNZÉSE AZ INFRASTRUKTÚRA TÁMOGATÁSÁVAL ÉS A KÖTELEZŐ ENGEDÉLYEZÉS LEHETŐSÉGÉVEL



JAVASLAT 10

Az **otthonról történő munkavégzés** hazánkban is **jelentősen felértékelődött** a járvány alatt, ám mértéke továbbra is **alacsonyabb az EU átlagánál**.

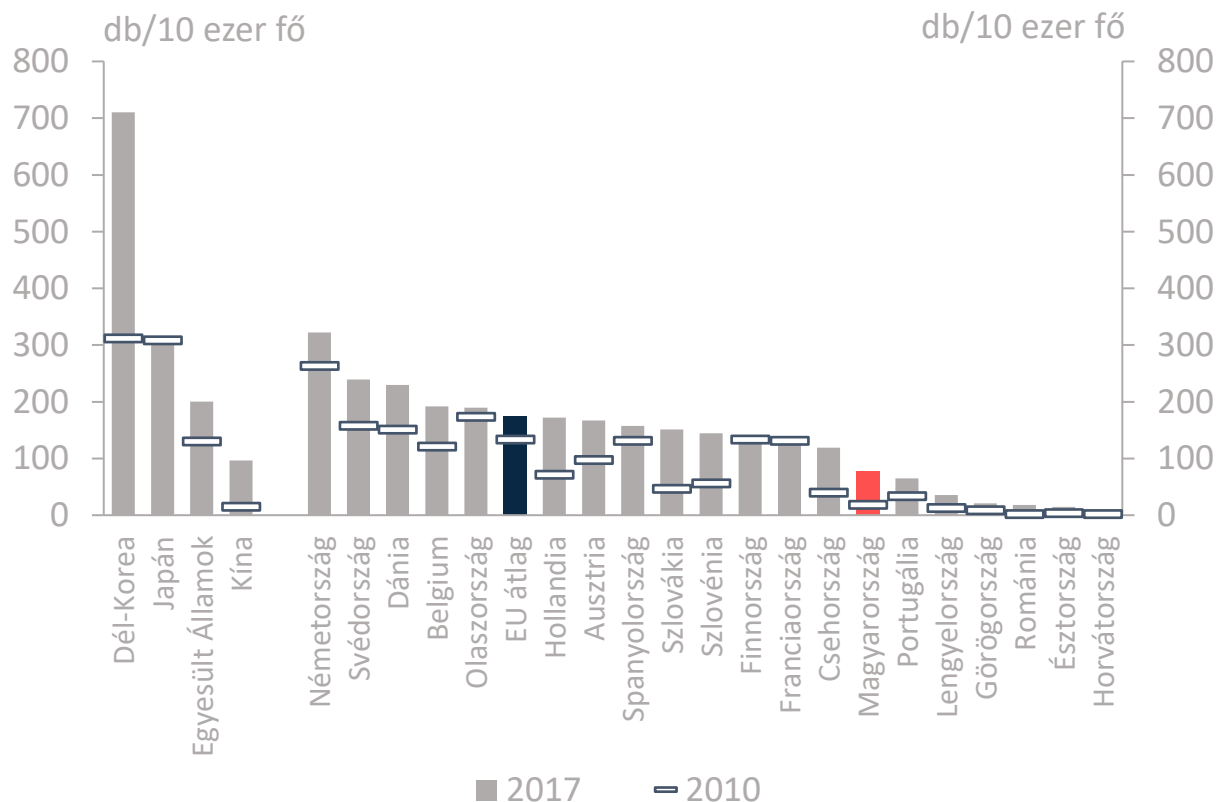


Az otthonról dolgozók aránya az összes foglalkoztatottból az EU-ban (15-64 évesek)

- > A távmunka nagyobb rugalmasságot jelent, **kevesebb ingázással töltött időt, kiesett munkaórát** és táppénzt eredményezhet. Emellett a **munkáltatók költségeit** (iroda, rezsi) is **csökkentheti**.
- > A **távmunka-infrastruktúra megteremtéséhez** (laptopok, virtuális munkaállomás, szerverpark) hozzájárulhat **kamatmentes hitelek, állami támogatás** nyújtása a vállalatok számára. Cél, hogy minden otthonról elvégezhető munka esetében legyen biztosítva a távmunka lehetősége.
- > Javasoljuk, hogy ahol ez megvalósítható, ott a munkavállalónak (pl. kisgyermekes szülő esetében a gyermek 6 éves koráig, vagy jelentős ingázási idő esetén) **legyen lehetősége távmunkát kérelmezni, amelyet a munkáltatónak kötelező lenne engedélyeznie**.

JAVASLAT 11

A feldolgozóipari robotok száma emelkedést mutat hazánkban, azonban **jelentős tér van még a bővülésben.**

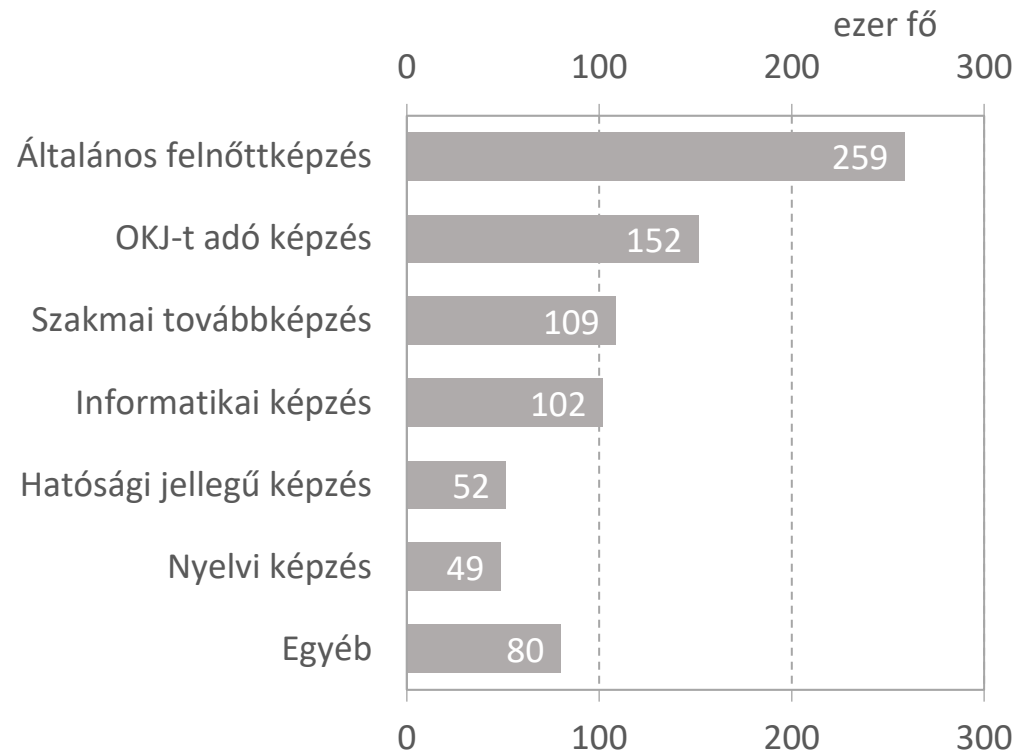


A feldolgozóipari robotok száma 10 ezer foglalkoztatottra vetítve (2010, 2017)

- > A népesség csökkenése és idősödése okozta **munkaerőhiány kezelése és a termelékenység növelése érdekében** több ország (pl. Kína, Japán, Dél-Korea, Dánia) is támogatja az automatizálást, robotizációt.
- > Hazánkban is érdemes lenne **kedvezményes hitelekkel, adókedvezményekkel és vissza nem térítendő támogatásokkal ösztönözni a vállalatokat** az automatizálás, a robotizáció és a mesterséges intelligencia szélesebb körű alkalmazása érdekében. A leépítések elkerülése érdekében fontos lenne a **dolgozók folyamatos képzése vagy új munkahelyek létrehozása.**

JAVASLAT 12

2020-ban **800 ezer ember volt beiratkozva** valamilyen felnőttképzésbe Magyarországon



Iskolarendszeren kívüli felnőttképzésbe beiratkozottak száma a képzés jellege szerint (2020)

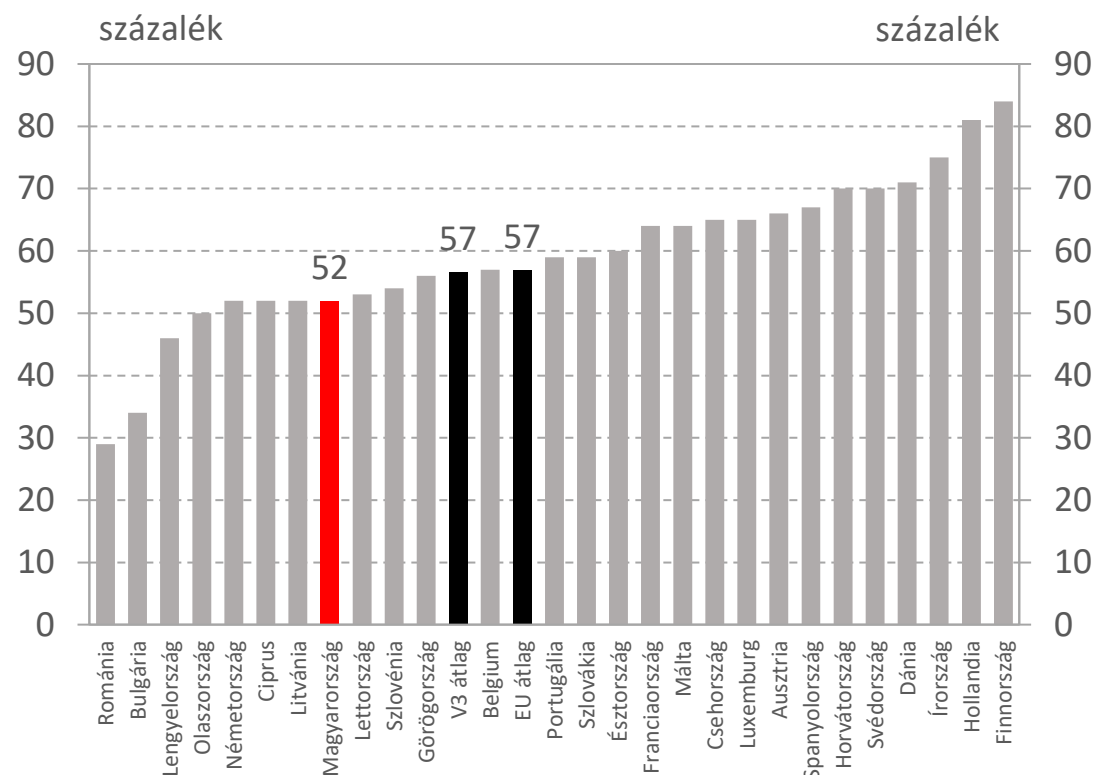
- A munkaerőpiacon már jelen lévő humántőke fejlesztésében és továbbképzésében kiemelkedően fontos szerepet tölt be a felnőttképzés, amelybe **az iskolarendszeren kívüli, általában önköltséges képzések** tartoznak.
- Annak érdekében, hogy elősegítsék a munkavállalók önfejlesztését, célszerű, hogy **az állam különböző programok keretében járuljon hozzá a képzés költségeihez**. Ilyen program lehet az első felnőttképzés díjának részleges vagy teljes átvállalása, ösztöndíjprogramok kialakítása a kieső jövedelem ellensúlyozására, illetve a képzések helyszínére történő eljutás támogatása.

FELNŐTTKÉPZÉSI RENDSZER BŐVÍTÉSE ELSŐSORBAN DIGITÁLIS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSÉT CÉLZÓ RÖVID CIKLUSÚ KÉPZÉSEKKEL



JAVASLAT 13

A magyar lakosság **digitális készségei elmaradnak a V3 országok** átlagos szintjétől

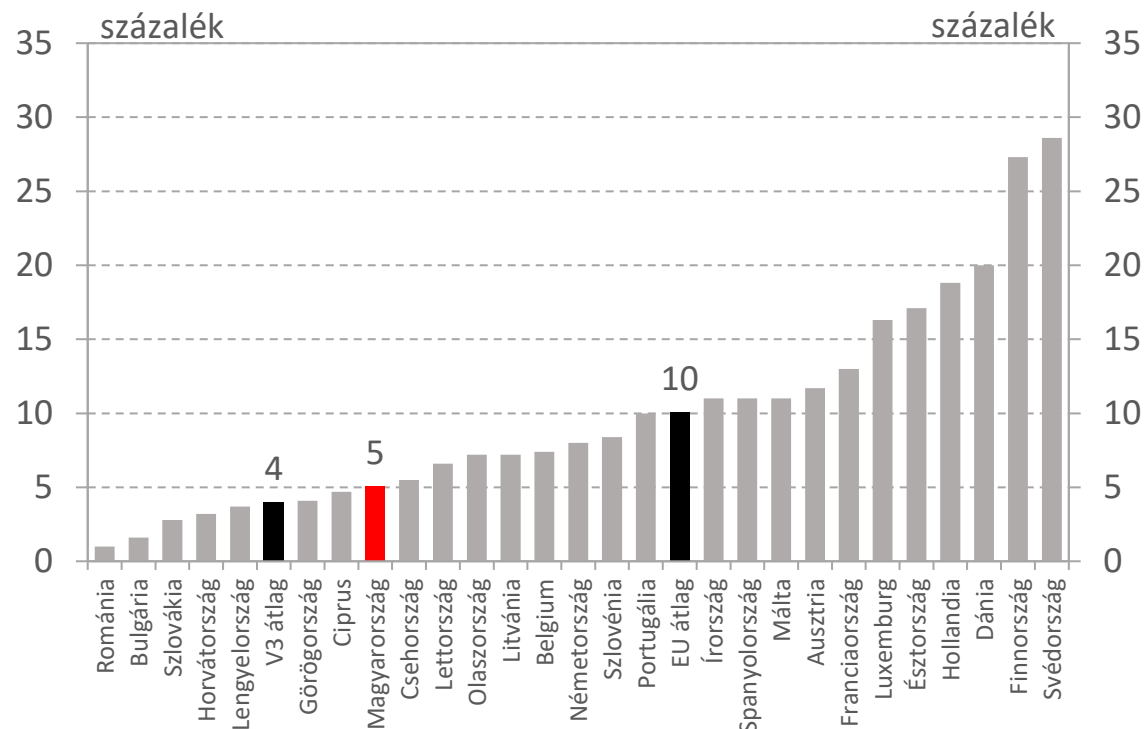


Digitális készségek a 25–64 éves korosztályban (2021)

- > A 21. században a **4T szerepe felértékelődik**: a tudás, a tőke, a tehetség és a technológia lesz a gazdasági növekedés forrása.
- > A sikeres munkaerőpiaci pályafutás alapja a megfelelő digitális készségek elsajátítása és folyamatos fejlesztése. Éppen ezért javasoljuk, hogy a felnőttképzési rendszer keretében – állami támogatással – **induljon minél több, elsősorban a digitális alapkészségek megerősítését célzó rövid ciklusú képzés.**

JAVASLAT 14

Magyarországon az élethosszig tartó tanulásban résztvevők aránya **csak ötöde a svéd és finn arálynak**

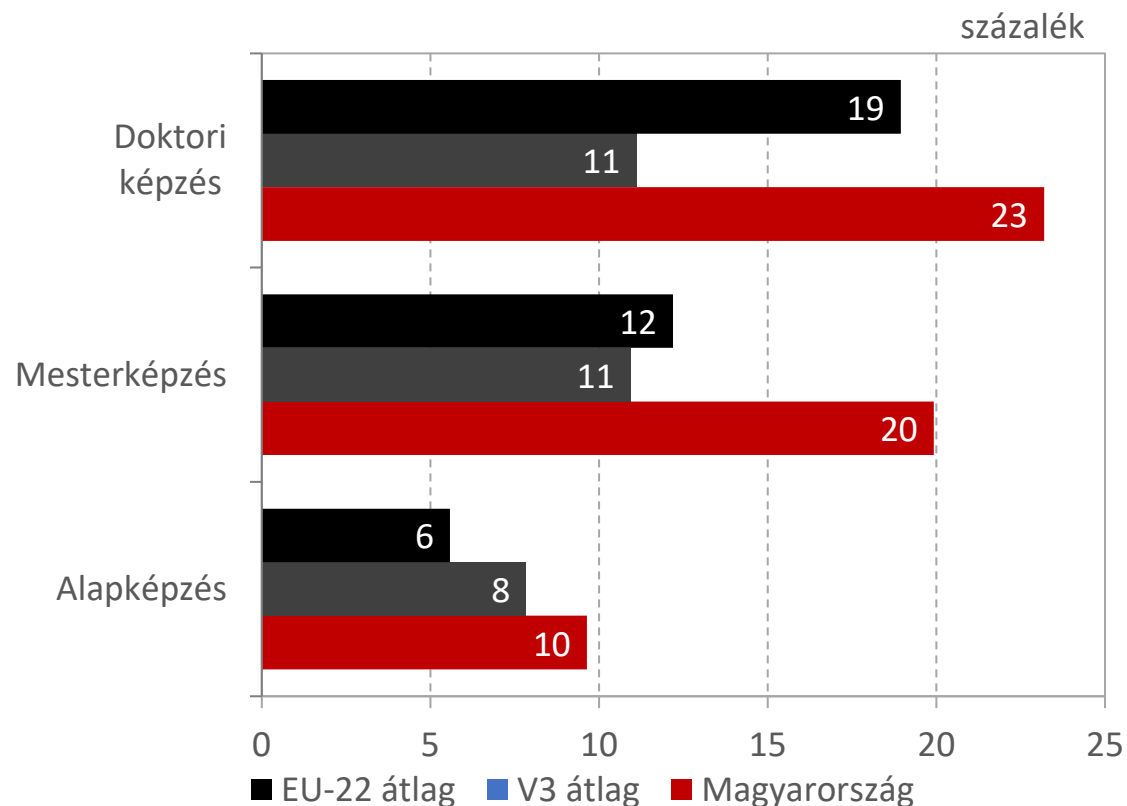


Az élethosszig tartó tanulásban való részvétel a 25–64 éves korosztályban (2020)

- A munkaerő képzettsége, naprakész, a nemzetközi trendekkel fejlődő tudása nagyban **hozzájárul az országok versenyképességéhez.**
- A munkavállalók képzettségi szintjének és ezáltal termelékenységének növelése érdekében javasoljuk, hogy – **megfelelő állami támogatási rendszer** (például: béren kívüli juttatási keret meghatározása) kialakítása mellett – **kerüljön bevezetésre kötelező továbbképzési minimum** a vállalatok számára.

JAVASLAT 15

Összességében **35 ezer diák, azaz a felsőoktatási hallgatók 13 százaléka** érkezett külföldről Magyarországra 2019-ben



Külföldi diákok aránya képzési szintenként (2019)

- Az itt tanuló külföldi diákok Magyarországon tartása jó lehetőséget jelent a **magasan képzett munkaerő mennyiségének növelésére.**
- A már eleve elfogadott végzettséggel rendelkező külföldi hallgatók hazánkban tartásának érdekében javasoljuk a **magyar nyelv tanulásának fokozott támogatását**, a külföldi és hazai hallgatóknak szóló közös programok szervezésének elősegítését, illetve a külföldi diákok számára elérhető, az **itt tartózkodás meghosszabbítását lehetővé tevő pályázati rendszer kialakítását.**

7. GYERMEK- VÁLLALÁS ÖSZTÖNZÉSE



Demográfiai fordulat –
amiből nem engedhetünk:
évente 110 ezer újszülött

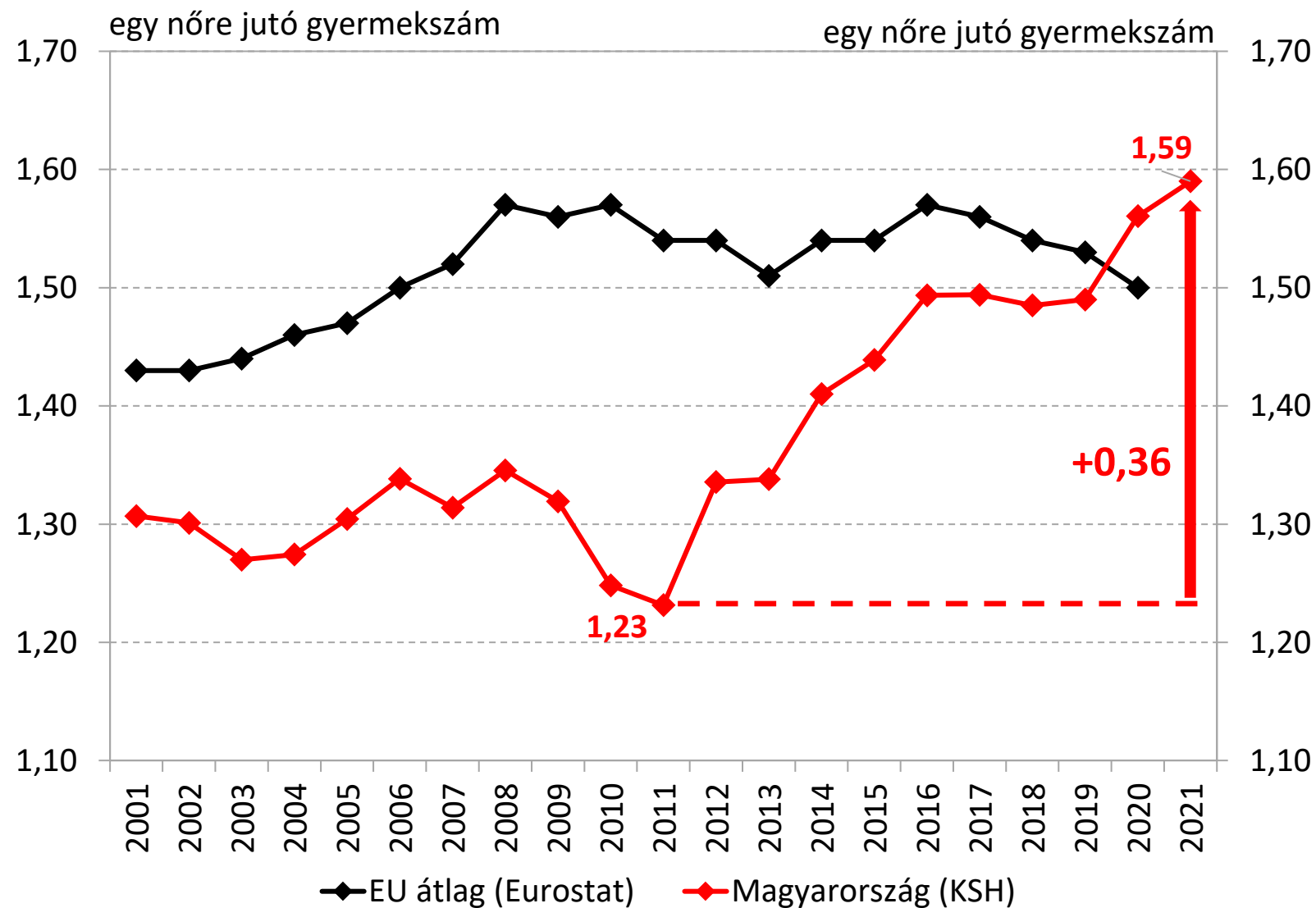
13 JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

A termékenységi ráta az EU-belül hazánkban nőtt a legnagyobb mértékben az elmúlt évtizedben, de nem értük még el a népesség megtartásához szükséges 2,1-es szintet



Teljes termékenységi arányszám

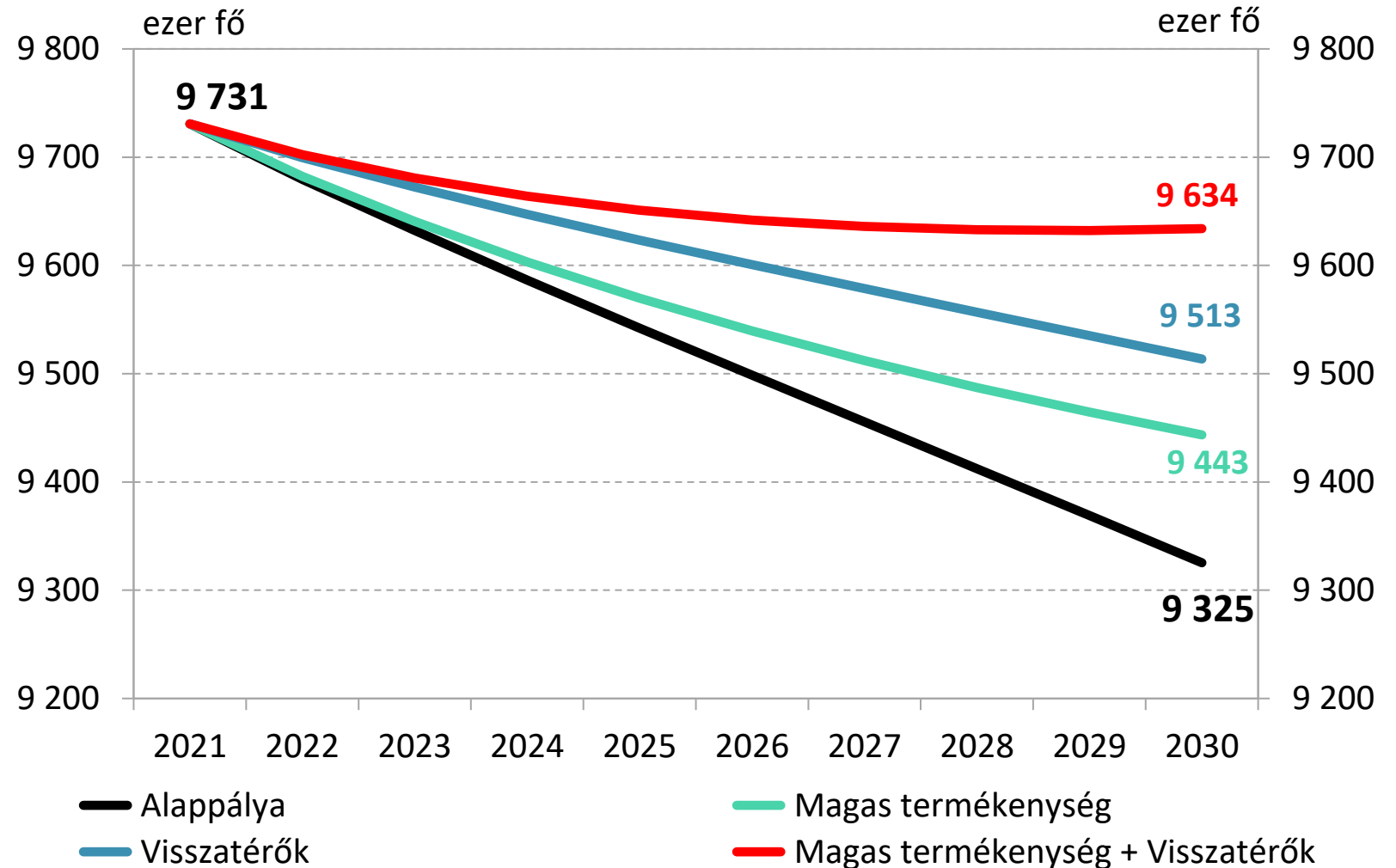


HELYZETÉRTÉKELÉS

Az elmúlt évtizedben 200 ezer fővel csökkent a magyar népesség, és demográfiai fordulat nélkül 2030-ra további több mint 400 ezres csökkenés várható



Népességszám várható alakulása 2030-ig Magyarországon



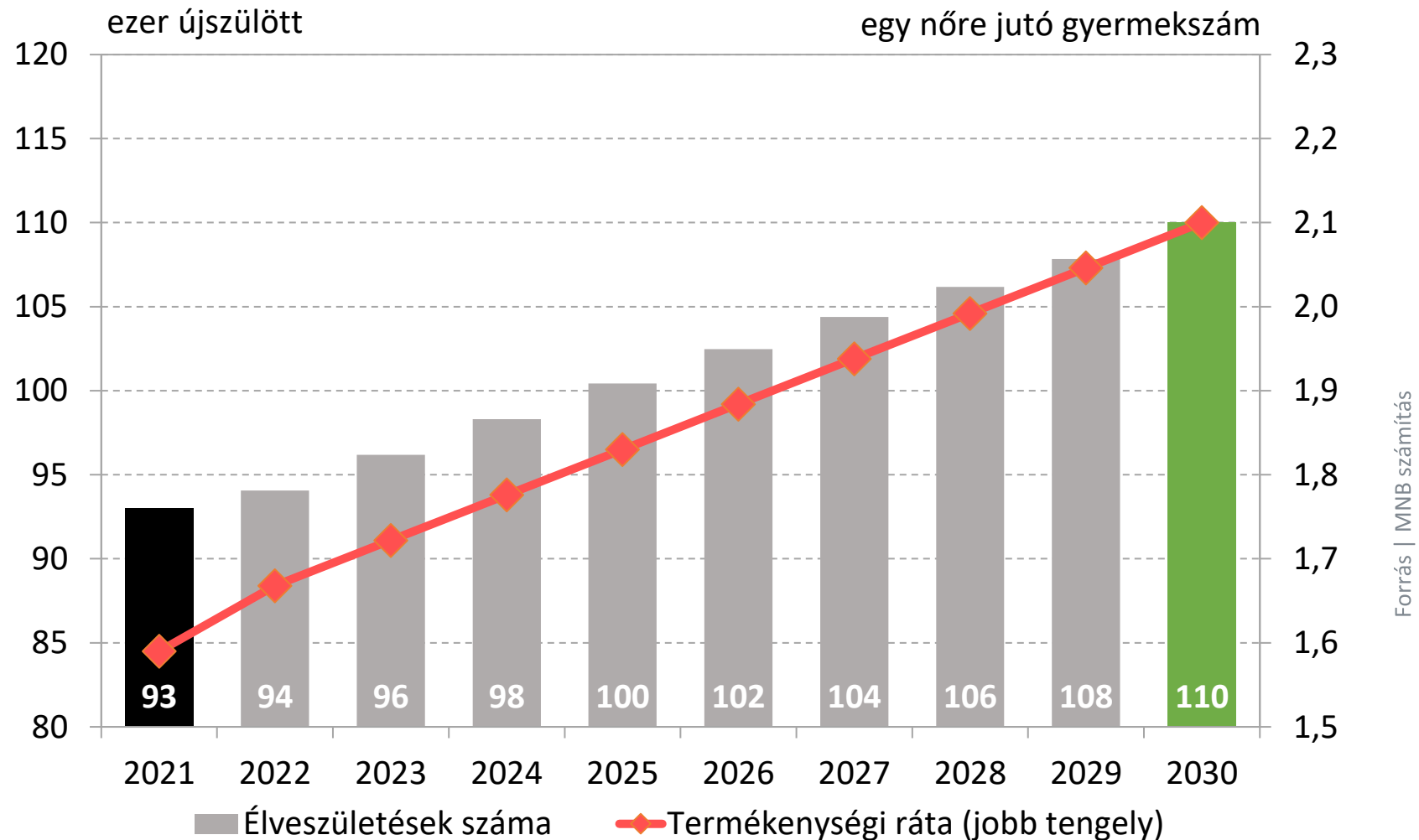
Forrás | MNB számítás

Megjegyzés | A „Magas termékenység” pályán a termékenységi ráta 2030-ig fokozatosan emelkedve eléri a 2,1-es értéket, míg a „Visszatérők” pályán a külső vándorlás éves egyenlege +20 ezer fő.

Élveszületések számának és a termékenységi rátának kívánt alakulása 2030-ig Magyarországon

CÉLKITŰZÉS

Évente 15–20 ezerrel
több, azaz
nagyságrendileg 110
ezer újszülött



Megjegyzés | A „Magas termékenység + Visszatérők” pálya alapján.

ALAPELVEK

A szükséges demográfiai fordulat eléréséhez szélesíteni kell a családtámogatási rendszer horizontját



A megfelelő időben történő családalapítás támogatása, hogy minden kívánt gyermek meg is szülessen



A családtámogatási rendszer **hatékonyságának növelése**, célzottabbá tétele



A gyermeket vállaló családok **mindennapi életének könnyítése**, támogatása



Az **oktatási rendszer** családbarát fejlesztése



A nyugdíjrendszer igazságosabbá tétele a **gyermekvállalás** elismerésével

13 JAVASLAT



> Időben történő gyermekvállalás

1. Gyermekvállalást gátló betegségekre vonatkozó **szűrővizsgálatok** bevezetése
2. **Mesterséges megtermékenyítés** fejlesztése
3. **Babaváró támogatás meghosszabbítása** és életkori határának eltörlése
4. **Első otthon teremtését** célzó programok támogatása



> Mindennapi élet támogatása

5. **Család-zseb létrehozása a SZÉP-kártyán**
6. **Családi adóalap kedvezmény növelése** a dinamikus bérnövekedéssel való lépéstartás érdekében
7. **Gyermekek után járó pótszabadság bővítése**
8. **Szja-mentesség kiterjesztése** a 3 gyermekes anyákra is
9. Anyák **szülést követő regenerációjának** támogatása



> Családbarát oktatási rendszer

10. A **bölcsődék férőhelyeinek** és nyitvatartási idejének **növelése**
11. **Munkahelyi gyermekfelügyelet** állami támogatással
12. Az **oktatási rendszer** családbarát **fejlesztése**



> Igazságosabb nyugdíjrendszer

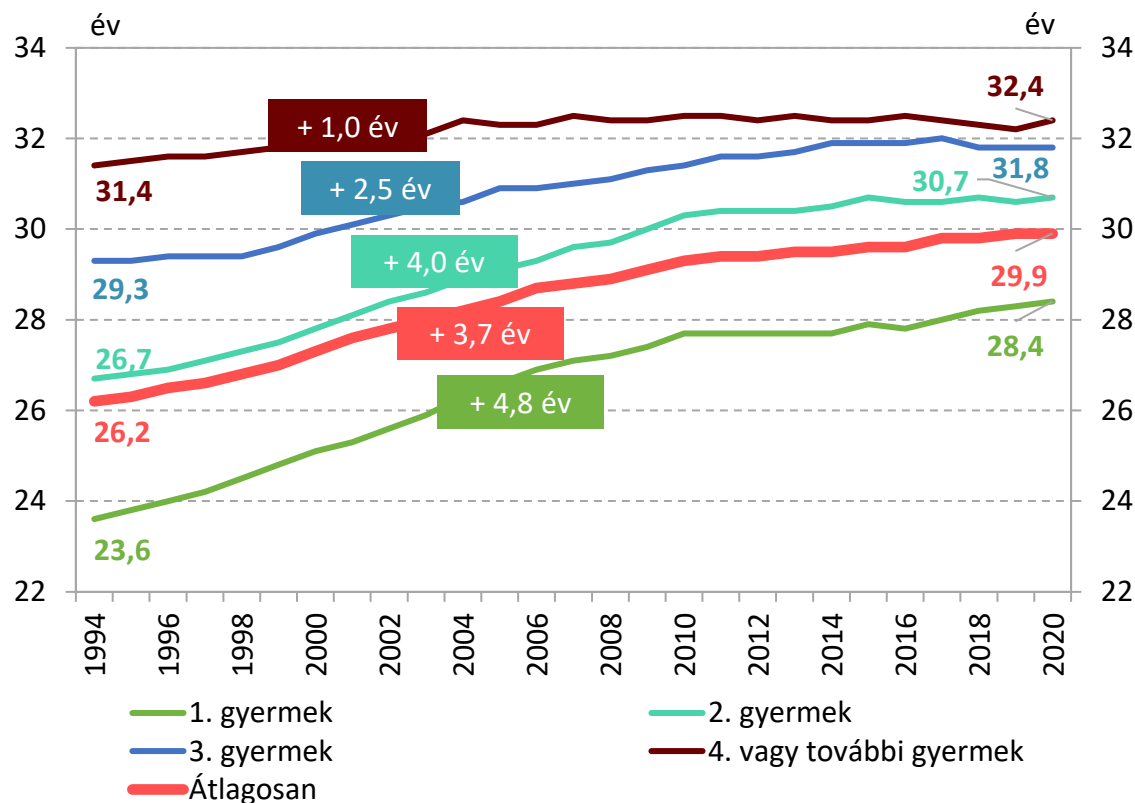
13. **Gyermekvállalás elismerése** a nyugdíjrendszerben

Gyermekvállalást gátló betegségekre vonatkozó szűrővizsgálatok bevezetése



JAVASLAT 1

Az anyák átlagos életkora az első gyermek születésekor **közel 5 évvel** tolódott ki az elmúlt 25 évben



Anyák átlagos életkora a gyermek születésekor Magyarországon

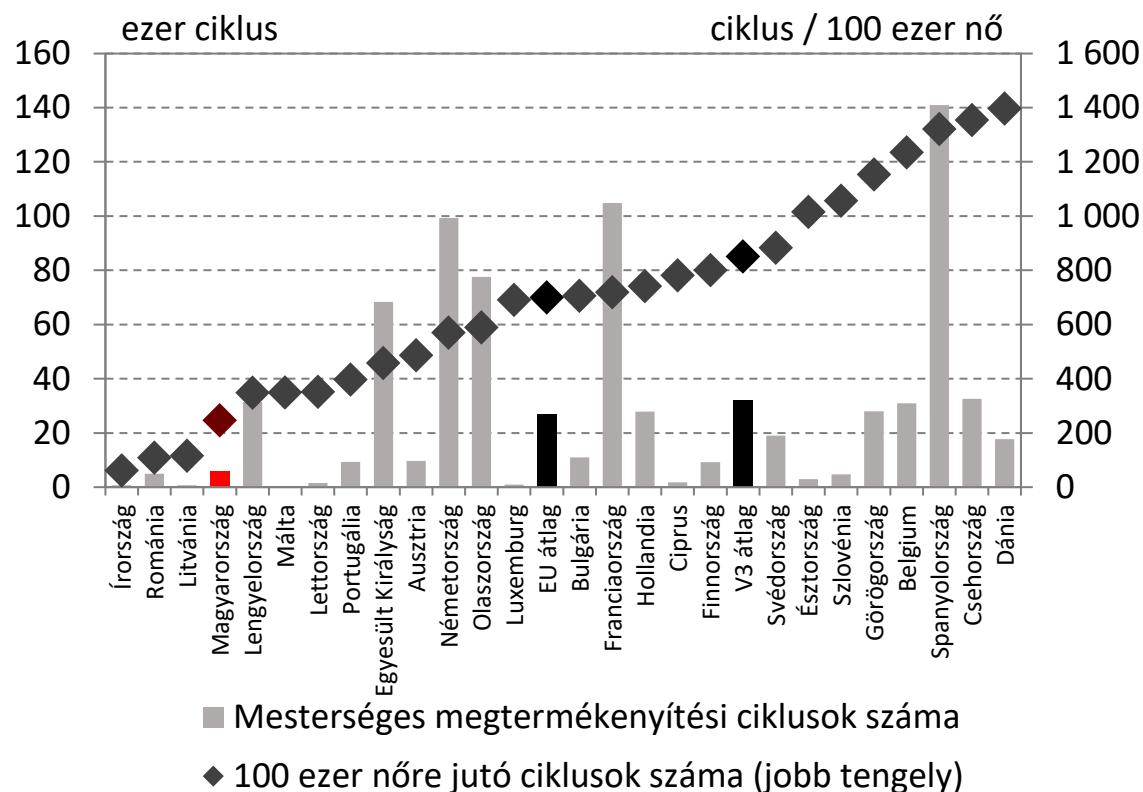
- > A gyermekvállalás tervezett időhöz képesti kitolódásának sok esetben **egészségügyi okai** vannak.
- > A gyermekvállalás egészségügyi akadályainak minél hamarabb történő felismerése és kezelése érdekében javasoljuk a **gyermekvállalással kapcsolatos, mindkét nemre kiterjedő célzott szűrővizsgálatok** bevezetését. Ezen felül szemléletváltásra is szükség van, mivel a jelenlegi gyakorlat az, hogy csak egy év sikertelen próbálkozás után javasolt a vizsgálatok megkezdése.

Mesterséges megtermékenyítés fejlesztése



JAVASLAT 2

Az Egészségügyi Világszervezet becslése szerint a világon 48 millió, köztük
Magyarországon 300 ezer meddő pár van



Mesterséges megtermékenyítési ciklusok száma (2016)

Megjegyzés | Regiszterekre épülő adatbázis, nem teljeskörű. Horvátország és Szlovákia esetében nincs elérhető adat. Szülőképes korú nők (15–49 korosztály) számára vetítve.

Forrás | ESHRE, Eurostat

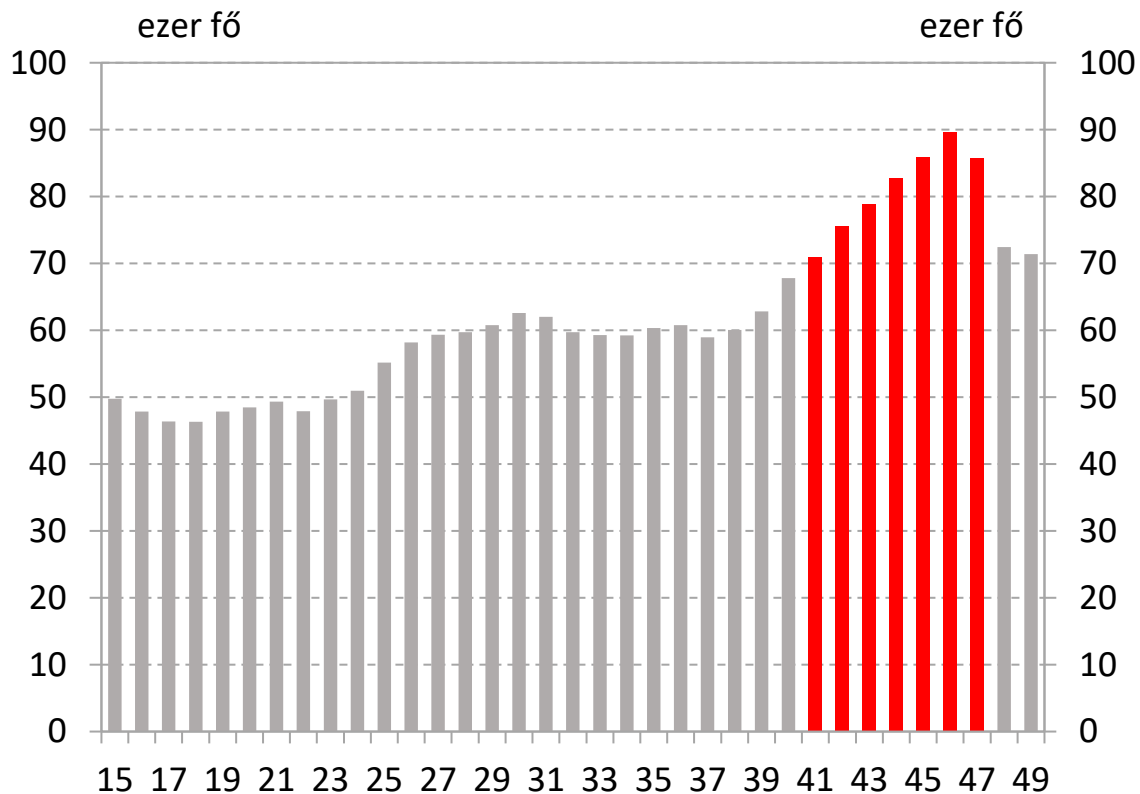
- A mesterséges megtermékenyítés támogatása a gyermekszám növelésének egyik leghatékonyabb módja, hiszen **célzottan olyan párokat támogat, akik már meghozták a gyermekvállalási döntésüket**, ám ez a szándék nem tud megvalósulni valamilyen okból.
- A termékenységi centrumok állami átvétele után a jövőben **erősíteni** szükséges az állami ellátásokkal szembeni bizalmat, amelynek fontos eszköze az **erőteljes szakmai és pénzügyi kontroll**, a jól működő és folyamatosan frissített protokollok menti kezelés, illetve az **ellátások személyesebbé tétele**. Ezen felül mindenképpen érdemes lenne **bővíteni a kapacitásokat**, hiszen az állami ellátásban jelenleg jelentős a várakozási idő.

Babaváró támogatás meghosszabbítása és életkori határának eltörlése



JAVASLAT 3

A 40 évnél idősebb anyák 2010-ben 2.349 gyermeket, míg 2019-ben már mintegy 4.800 gyermeket szültek, ami az **éves születésszám 5,3 százaléka volt**



A szülőképes korú női korosztályok létszáma Magyarországon (2022)

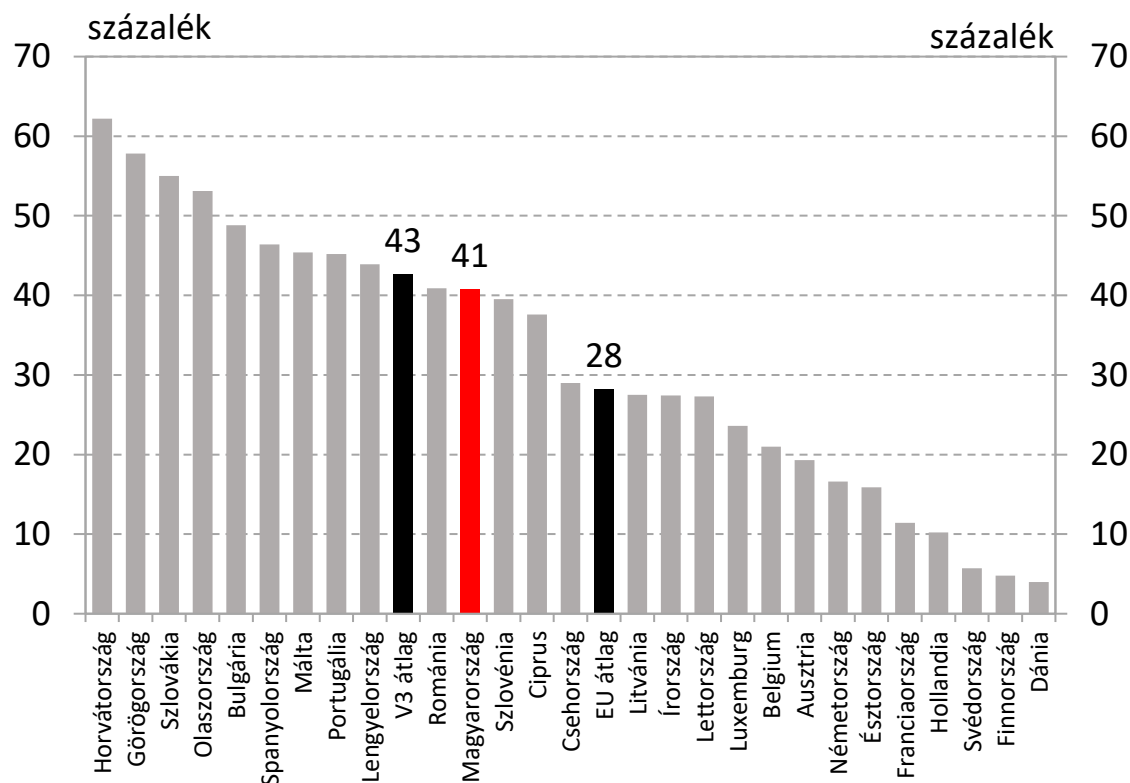
- > A babaváró támogatás a családtámogatási rendszer egyik legnépszerűbb eleme, már több mint 160 ezer pár vette igénybe ezt a támogatási formát. A program azonban a **jelenleg hatályos szabályozás szerint 2022 végén véget ér.**
- > A babaváró támogatást jelenleg csak a 41 évnél fiatalabb nők igényelhetik, miközben a **40 év feletti korosztályban a termékenységi ráta és az újszülöttek száma is trendszerűen emelkedik.**

Első otthon teremtését célzó programok támogatása



JAVASLAT 4

A gyermekvállalás szempontjából legfontosabb 25–34 éves korosztály **több mint 40 százaléka még a szüleivel él egy háztartásban**



A szüleikkel lakó fiatal felnőttek aránya (2019)

Megjegyzés | 25–34 éves korosztály, saját bevallás alapján
Forrás | Eurostat

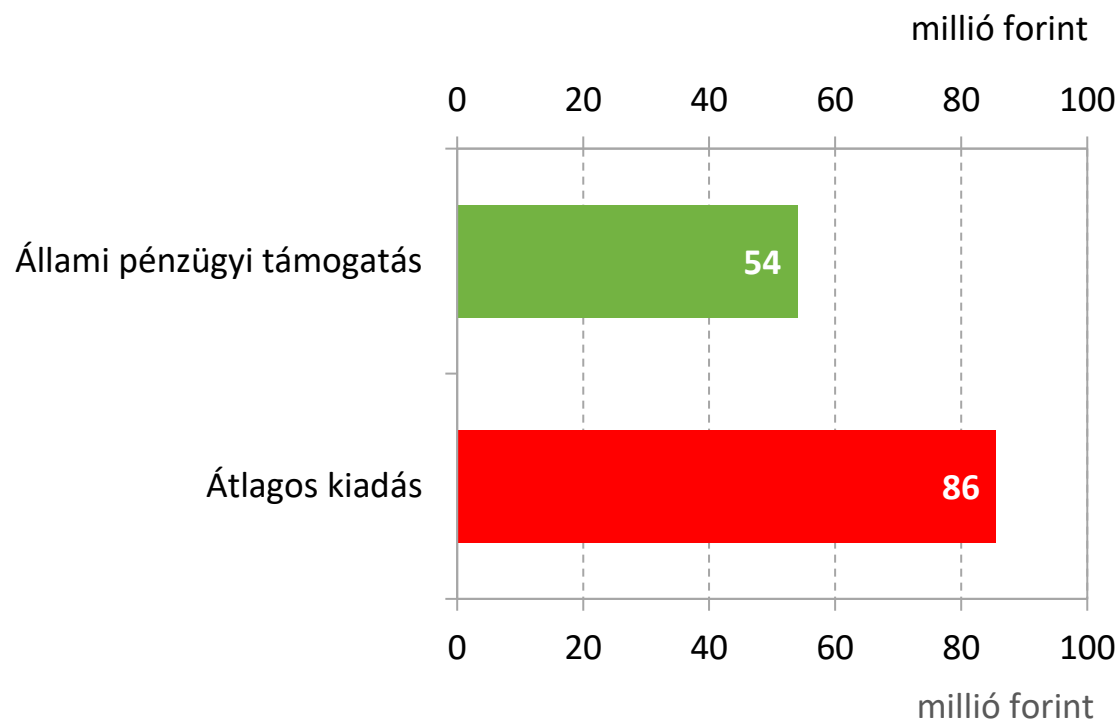
- A fiatalok párkeresésének és családalapításának egyik kulcskérdése, hogy képesek-e **önálló háztartást, önálló egzisztenciát kialakítani**. A magyar családtámogatási rendszer több eleme is segíti a családok otthonteremtését, azonban ezek a támogatási elemek elsősorban a már családalapítás mellett döntő párokat segítik.
- Az **első otthon megteremtését elősegítő programok elindítása** támogatni tudja a fiatal párok családalapítását, miközben beruházási igényt is jelent a nemzetgazdaság számára. Javasoljuk, hogy legyen elérhető **állami garancia mellett alacsonyabb önerővel, illetve állami támogatással kamatmentesen elérhető hitel** első otthon teremtésére, illetve országszerte induljanak **fecskeház programok** a fiatalok számára.

Család-zseb létrehozása a SZÉP-kártyán



JAVASLAT 5

3 gyermek felnevelése még a bőkezű hazai családtámogatási rendszerben is **jelentős többletköltség**



Három gyermek felnevelésének várható költsége és az ehhez kapcsolódó állami pénzbeli támogatások nagysága

- > A magyar családtámogatási rendszer rendkívül kiterjedt és bőkezű, ugyanakkor még **így sem tudja fedezni a családok gyermekneveléssel kapcsolatos költségeit.**
- > A családtámogatási rendszer elemeinek egységes keretben kezelése céljából javasoljuk egy **„Család” zseb létrehozását a SZÉP-kártyán.** Az így létrehozott alszámla felhasználható lenne olyan gyermekneveléshez kapcsolódó költségekhez, mint például a bölcsődei vagy óvodai ellátás térítési díja, a gyermekek táboroztatása, illetve baba-mama programok belépő díjának térítése.

Megjegyzés | A szülést megelőző időszakban az anya havi bruttó bére megegyezik a 2018. évi nemzetgazdasági átlaggal.

Az otthonteremtéshez kapcsolódó támogatások (például: csok) nem szerepelnek a kalkulációban.

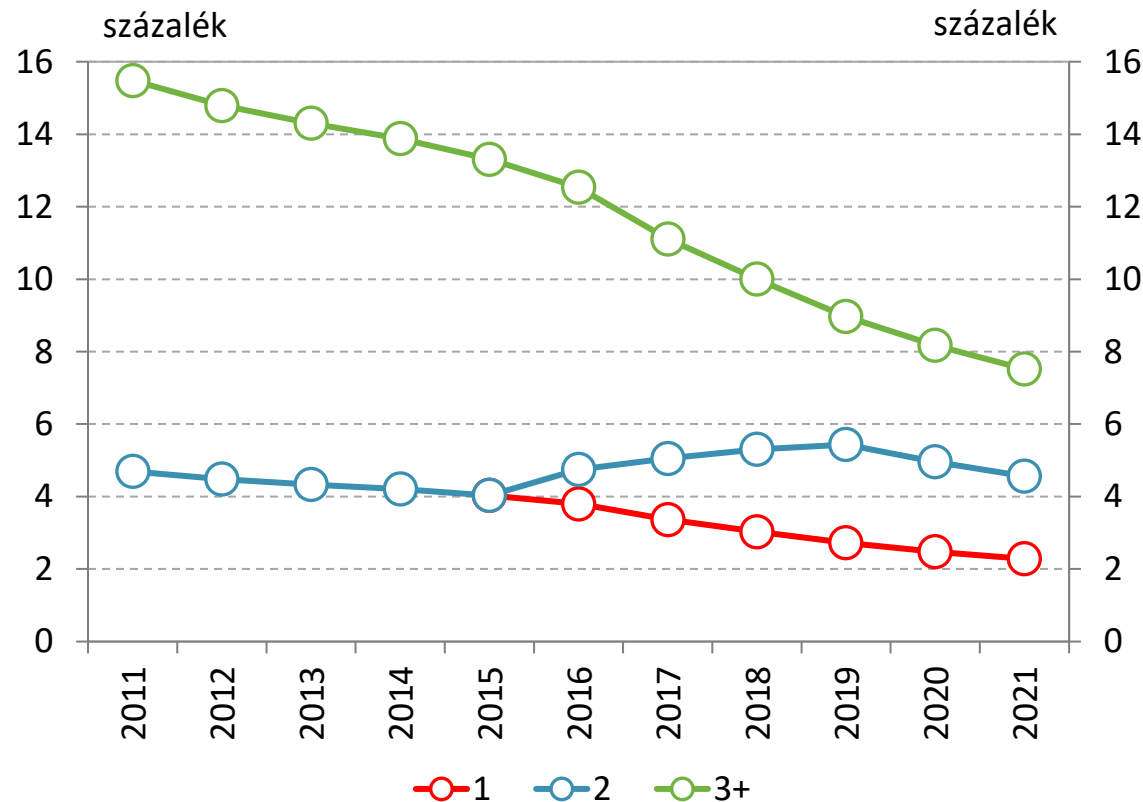
Forrás | MNB számítás, Megtakarítás Gyerekeknek

Családi adóalap kedvezmény növelése a dinamikus bérnövekedéssel való lépéstartás érdekében



JAVASLAT 6

A 3 gyermek után járó családi adóalap kedvezmény havi összege **már csak fele annyit ér** az átlagbérhez viszonyítva, mint a bevezetésekor



Az egy gyermekre jutó családi adóalap kedvezmény aránya a bruttó átlagbér százalékában

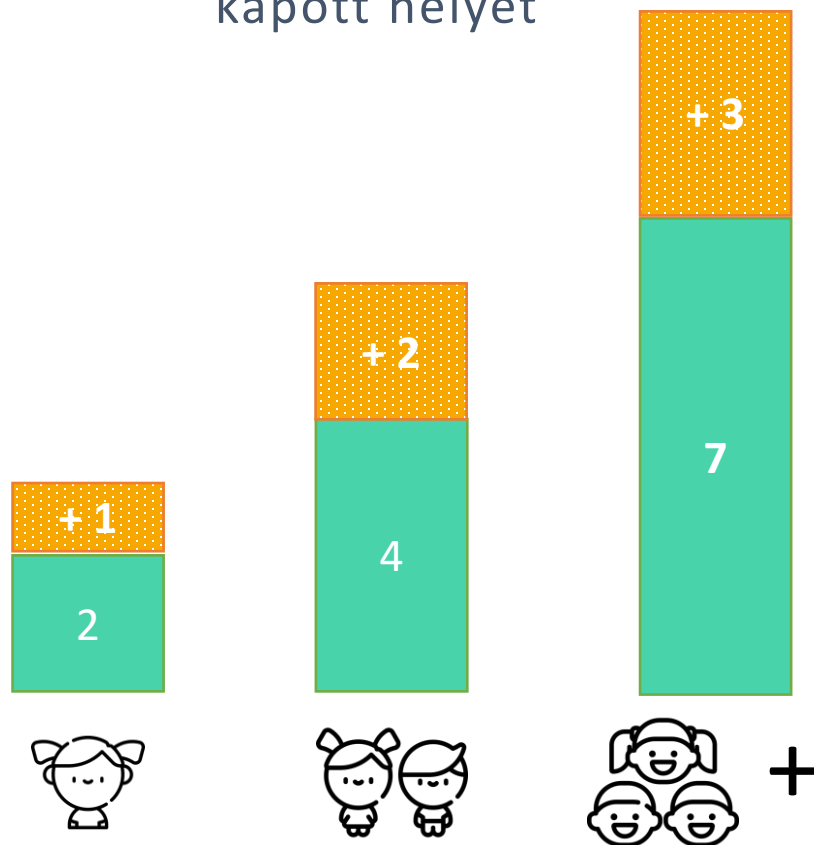
- A családi adóalap kedvezmény (csak) a magyar családtámogatási rendszer egyik legfontosabb eleme, azonban a **kedvezmény összege nem követte az elmúlt évek dinamikus bérnövekedését.**
- A családi adókedvezmény és az első házaspár adókedvezményének kétszeresére emelése tartósan javítaná a gyermeket nevelő háztartások pénzügyi helyzetét és ezáltal növelné gyermekvállalási hajlandóságot.

Gyermekek után járó pótszabadság bővítése



JAVASLAT 7

2022-ben **254 munkanap** van, miközben a 2021/22-es tanévben **181 tanítási nap** kapott helyet



Gyermekek után járó pótszabadság
gyermekszám szerint (2022)

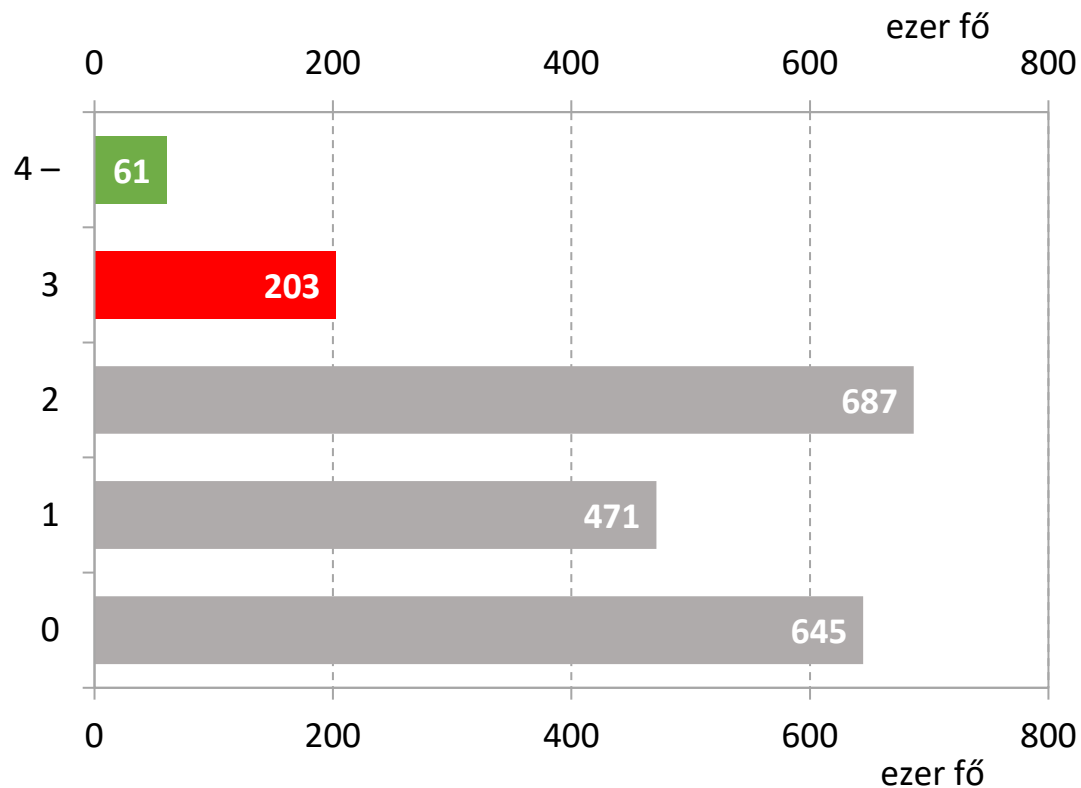
- A családok számára az egyik legnagyobb kihívást a **gyermekek iskolai szünetekben történő felügyelete** jelenti. A szülők szeretnék minél több időt eltölteni a gyermekeikkel, ám a lehetőségeiket korlátozza a szabadnapjaik száma.
- A családok együtt töltött minőségi idejének növelése érdekében javasoljuk a **gyermekek után járó pótszabadság bővítését** minden kategóriában. A bővítés fokozatosan is bevezetésre kerülhetne, első körben csak az anyákra vagy az apákra.

Szja-mentesség kiterjesztése a 3 gyermekes anyákra is



JAVASLAT 8

A 4 vagy több gyermekes anyák szja mentessége nagyságrendileg **60 ezer családra terjed ki.**



Foglalkoztatott nők száma gyermekszám szerint (2016)

- > A családtámogatási rendszer egyik fontos eleme a **4 vagy több gyermekes anyák teljes szja-mentessége**, amely 2020 januárjában került bevezetésre.
- > Megfelelő gazdasági növekedés esetén megfontolandó a **3 gyermekes anyákra is kiterjeszteni az szja-mentességet**. Ez az intézkedés nagyságrendileg **200 ezer családnak biztosítana jelentős anyagi segítséget**.
- > 2020-ban a 4 vagy több gyermekes anyák szja-mentessége 21,5 milliárd Ft kieső bevételt jelentett a költségvetésnek. A kedvezmény 3 gyermekes anyákra történő kiterjesztése **2023-ban további 100 milliárd Ft költségvetési hatást** jelentene.

JAVASLAT 9

Magyarországon évente 9–18 ezer anyát érint a szülés utáni depresszió

60–80%



Szülést követő lehangoltság

10–20%



Szülés utáni depresszió

Szülést követő mentális problémák gyakorisága

➤ A családtámogatási rendszert érdemes úgy kialakítani, hogy az a lehető legtöbbet tegyen meg a **nők gyermekvállalási kedvének kialakításáért és fenntartásáért.**

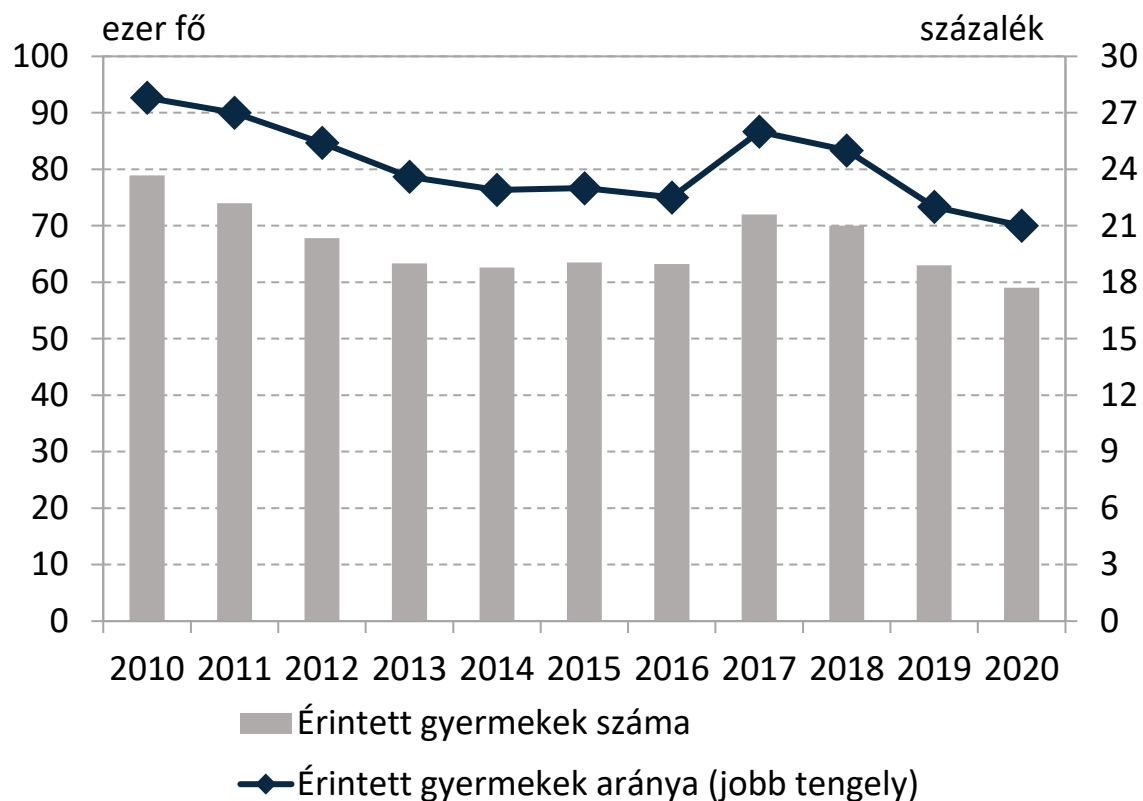
➤ A nők egy része azért nem vállal gyermeket, mert tart a terhesség és szülés miatt bekövetkező testi és lelki változásoktól. Ezen a téren érdemes jó gyakorlatokat átvenni **Franciaországtól**, ahol a **társadalombiztosítási ellátás kiterjed** többek között **szülést követő szenzoros vizsgálatokra** és orvosi interjúra, egy 10 alkalmas **gátizom-erősítő tanfolyamra**, indokolt esetben **plasztikai műtétekre**, illetve szülés utáni depresszió esetén házhoz jövő **pszichológusi ellátásra** is.

A bölcsődék férőhelyeinek és nyitvatartási idejének növelése



JAVASLAT 10

Közel **60 ezer gyermek** nem fér hozzá bölcsődei ellátáshoz a lakóhelyén



Napközbeni ellátáshoz a lakóhelyén hozzá nem férő 3 éven aluli gyermekek száma és aránya

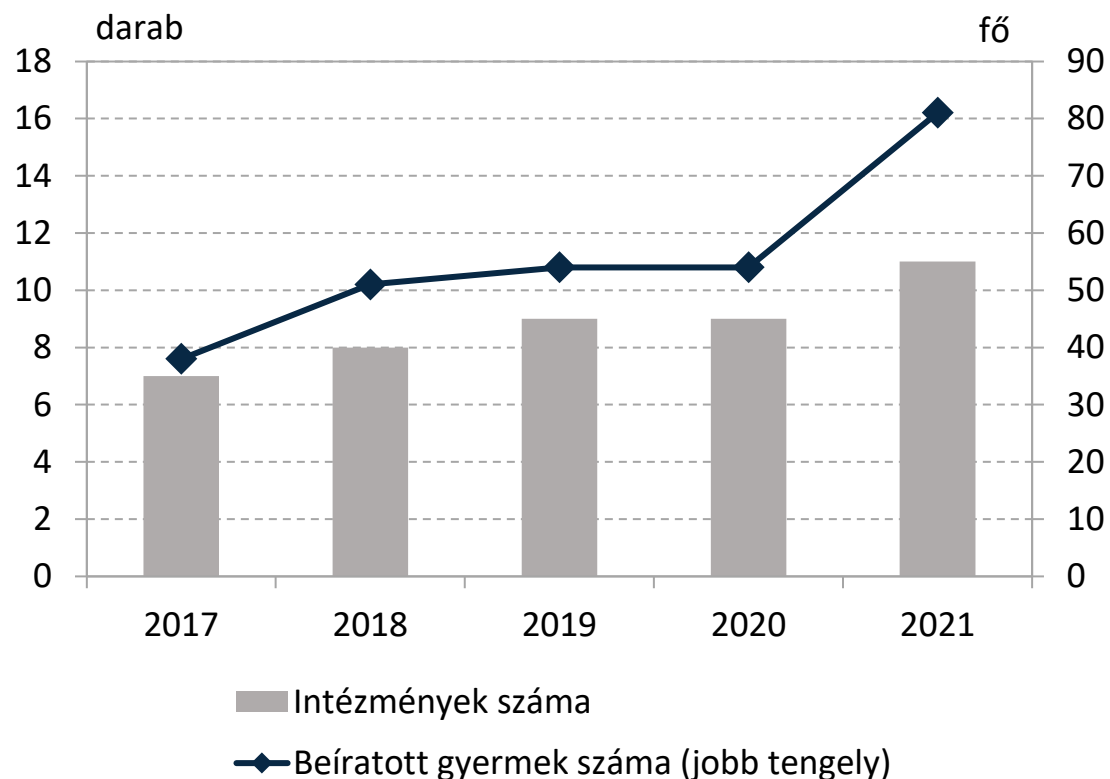
- Az **anyák munkaerőpiaci visszatérésének és további gyermekek vállalásának** egyaránt kulcskérdése, hogy igényeik szerint meg tudják-e oldani a gyermekük napközbeni ellátását.
- Javasoljuk a **bölcsődei rendszer további fejlesztését**, amelynek célszerű lenne többek között kiterjednie a bölcsődei férőhelyek bővítésre és a nyitvatartási idők munkaidőhöz igazítására.

Munkahelyi gyermekfelügyelet állami támogatással



JAVASLAT 11

A napközbeni ellátásban részesülő gyermekek **csupán 0,2 százaléka jár munkahelyi bölcsődébe**



Munkahelyi bölcsődék Magyarországon

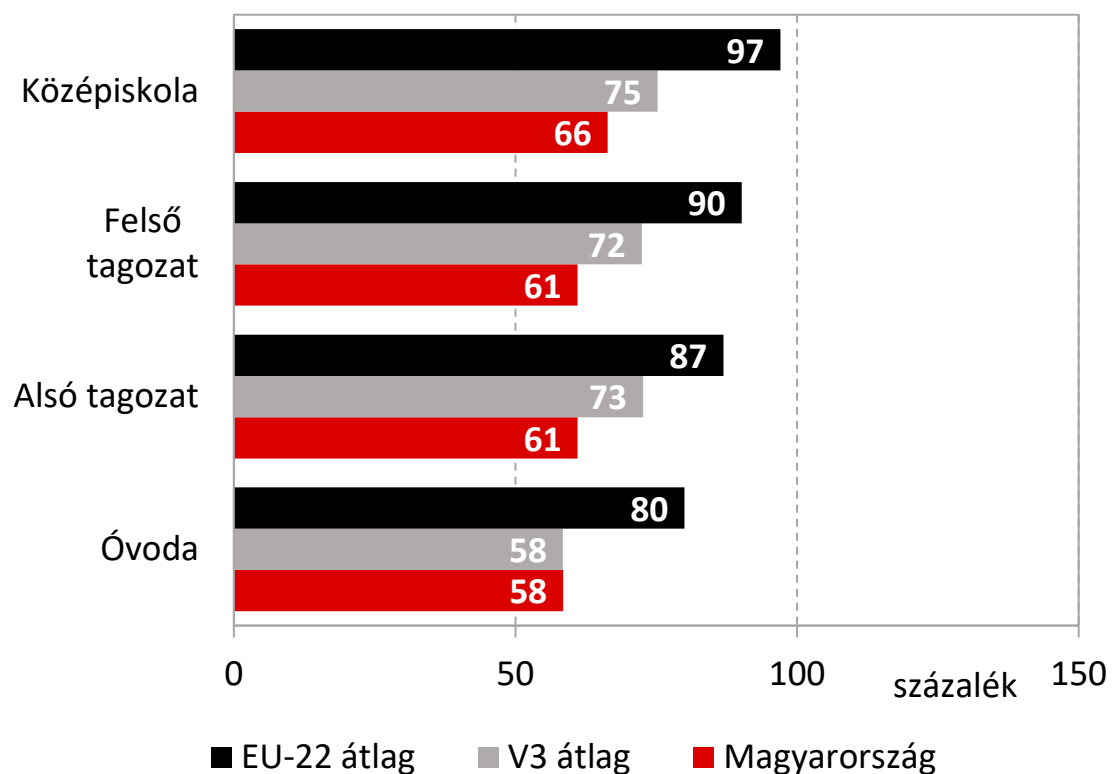
- > Az anyák jelentős része részmunkaidőben szeretne munkát vállalni a gyermek születését követően, ám ezt hátráltatja a bölcsődei térítési díjak átlagfizetéshez képesti magas szintje. Erre megoldást jelenthetne a **munkahelyi bölcsődék minél nagyobb számban történő létesítése**, hiszen ezen intézmények rugalmasan tudnak igazodni az adott vállalat munkabeosztásához és a részmunkaidős munkavállalók igényeihez.
- > Az állam elsősorban **a szabályozás egyszerűsítésével és pályázati forrásokkal támogatja** a munkahelyi gyermekfelügyeleti rendszer létrehozását és fenntartását. Bizonyos vállalat- vagy telephelyméret felett kötelezővé is lehetne tenni ilyen szolgáltatás biztosítását.

Az oktatási rendszer családbarát fejlesztése



JAVASLAT 12

A pedagógusi bérek **nem követték** a gazdaságban megvalósuló **dinamikus bérnövekedést**



Pedagógusi bérek a diplomás átlagbér arányában (2020)

➤ Az oktatási rendszer hosszútávú minőségi működésének biztosítása érdekében javasoljuk a az **oktatási rendszer családbarát fejlesztését**, amelynek többek között célszerű kiterjednie a kollégiumi férőhelyek bővítésére és korszerűsítésére, az állami iskolabusz rendszer létrehozására és a lemorzsolódás csökkentésére.

Megjegyzés | A felsőfokú végzettséggel rendelkező, teljes évben teljes munkaidőben foglalkoztatott, 25–64 korosztályba tartozó diplomások átlagbérének arányában.

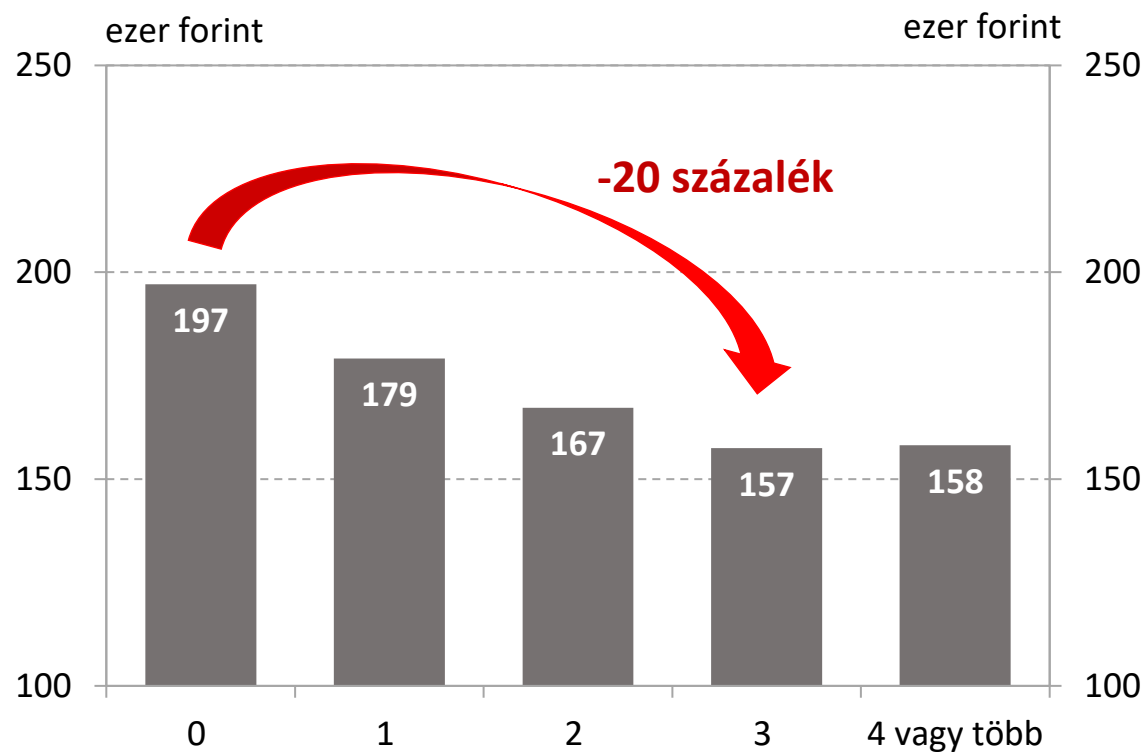
Forrás | OECD

Gyermekvállalás elismerése a nyugdíjrendszerben



JAVASLAT 13

A két gyermeket felnevelt nők 15, míg a 3 gyermeket felnevelt nők **20 százalékkal alacsonyabb induló nyugdíjban részesülnek**, mint gyermektelen kortársaik



A nők részére megállapított induló nyugdíjak átlagos összege gyermekszám szerinti bontásban (2019)

- A nyugdíjrendszer családalapúvá tétele **alapvetően egy társadalmi igazságossági kérdés**, amely elsősorban hosszútávon fejthet ki hatást a demográfiai folyamatokra.
- A nyugdíjrendszer családbarát átalakítása **több módon is megvalósulhatna**. Megoldás jelentene például a családi adókedvezmény figyelembe vétele a nyugdíj számításánál, fix összegű havi nyugdíjkiegészítés a gyermekek száma alapján, a gyermek(ek) járulék-fizetésének százalékában meghatározott mértékű nyugdíjkiegészítés, vagy a Nők40 program demográfiai feltételekhez kapcsolása.

8. ADATREFORM



Adatreformmal
a 21. század új nyersanyaga
kiaknázható

10 JAVASLAT

A digitalizációs megoldások exponenciális gyorsasággal terjednek a globális gazdaságban



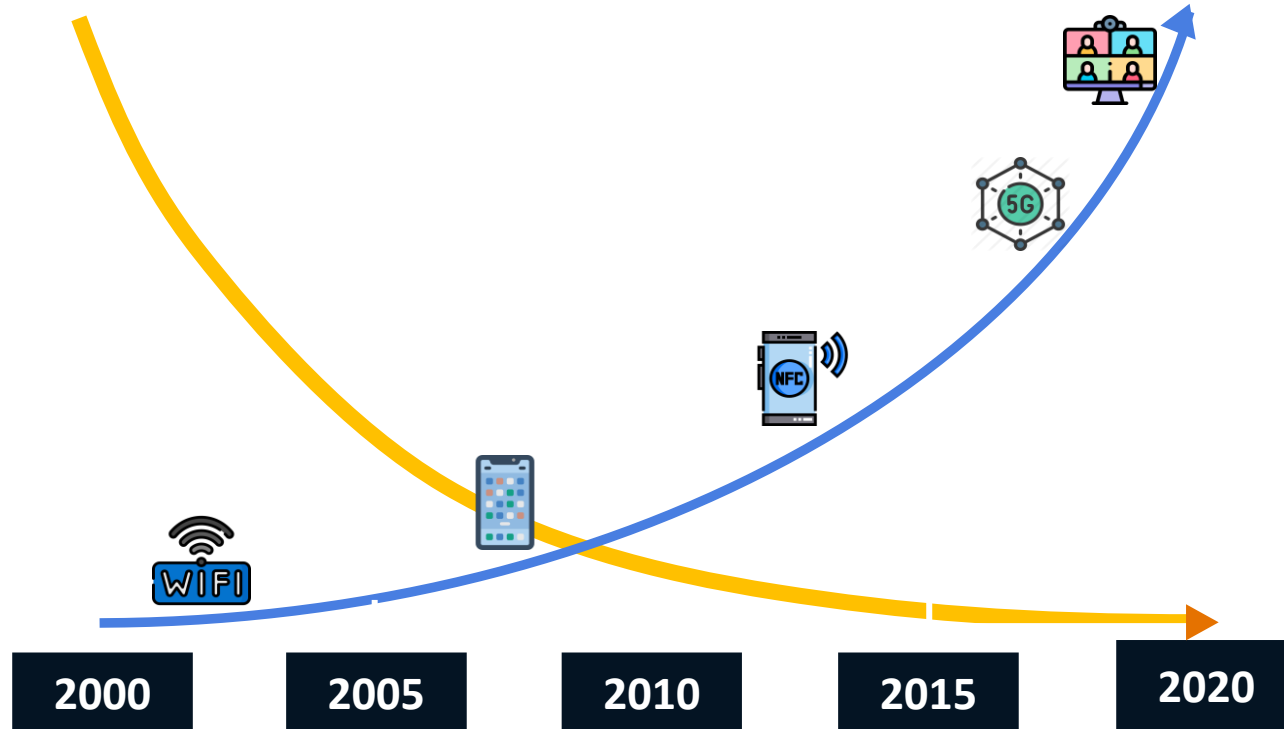
Adattárolás költsége:
10\$ / GB

Sávszélesség költsége:
675\$ / Mbps

Adatforgalom
100 GB / sec

Internetre csatlakoztatott
eszközök
500 millió db

Adatmennyiség
2 exabájt



Adatforgalom **151 ezer GB/s**

Internetre csatlakoztatott
eszközök
50 milliárd db

Adatmennyiség
44 Zettabájt

Adattárolás költsége:
0,05\$ / GB

Sávszélesség költsége:
0,02\$ / Mbps

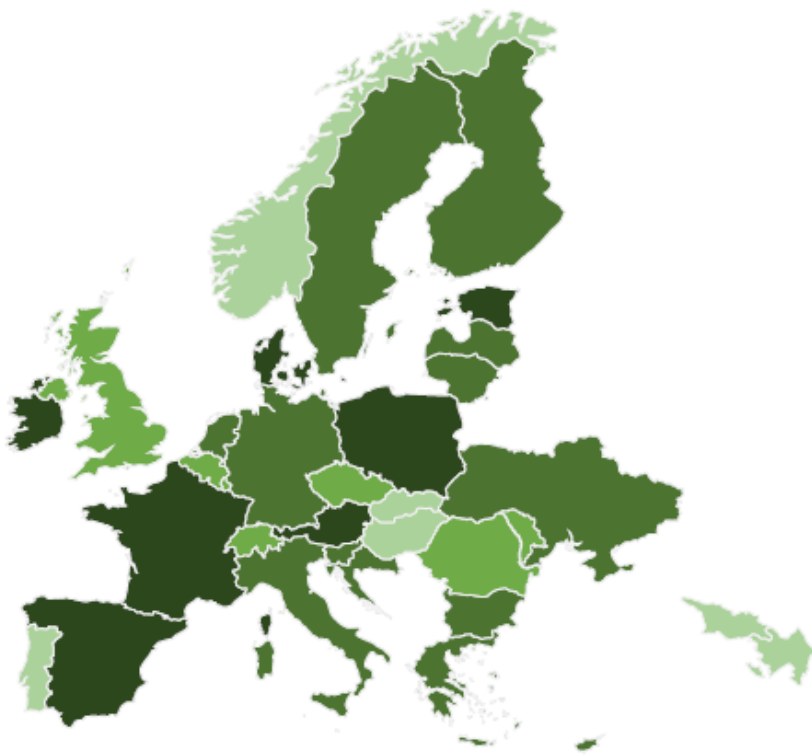
Egyre növekvő adatmennyiség érhető el egyre olcsóbban: a döntéstámogatás adatvezérelt lesz és így az adatból nyert információ értéket generál

HELYZÉRTÉKELÉS

Az adatbázisok
hozzáférhetőségében
kiemelkedő
Magyarország növekedési
tartaléka



Adatelérhetőség szempontjából **Magyarország a legismertebb rangsorok mindegyike szerint a lemaradó, „induló” országok között van Európában.**



Az adatok nyílt elérhetősége Európában (2020)

	85,3
	79,9
	78,2
	73,8
	70,2
	69,9
	69,8
	68,7
	66,2
	65,3
	63,8
	58,2



Indulók



Felzárkózók



Éllovasok



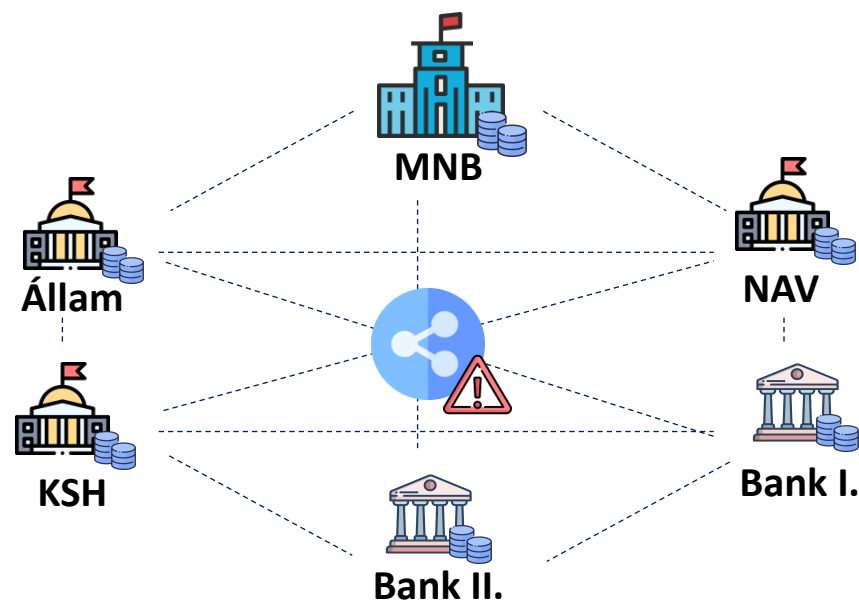
Úttörők



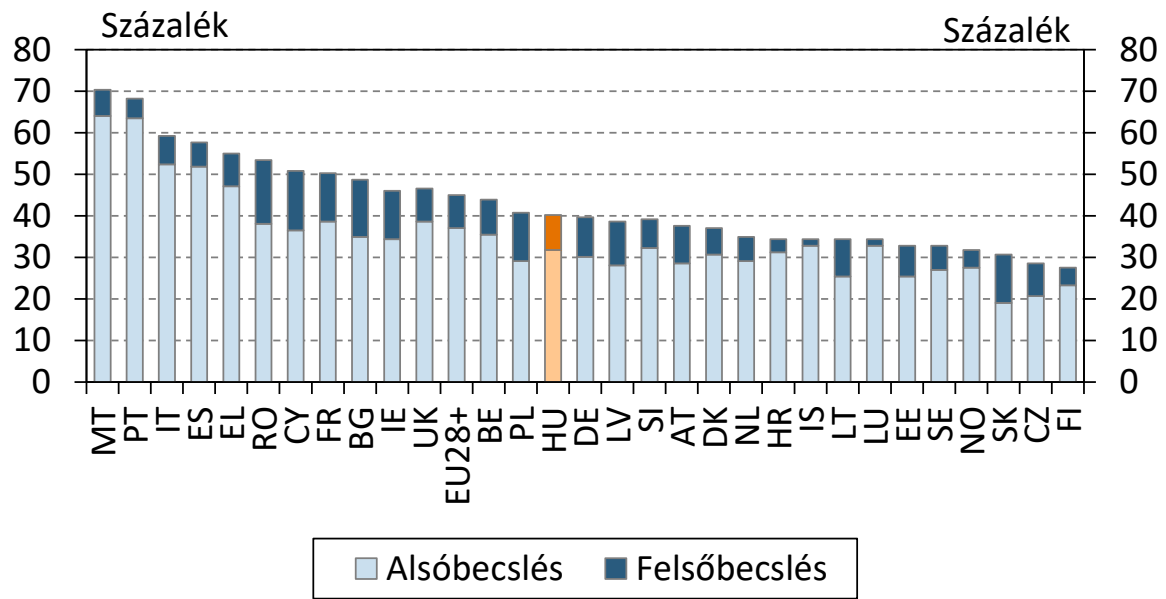
Megjegyzés: Az összesített adatérettség négy dimenzió (politika, portál, hatás és minőség) értékelése alapján, 0-100-as skálán.

Megjegyzés: Az adatelérhetőség mértékét a hozzáférhetőség és lefedettség alapján értékelve, 0-100-as skálán.

Az adatalapú gazdaság beindítását a korlátozott adatelérhetőség és a digitális kompetenciák elégtelensége egyaránt hátráltatja



- > A jelentős állami és piaci adatvagyonhoz való szabályozott hozzáférés lehetősége nem biztosított
- > Az adatokat gyűjtő szervezetek elszigetelt, szigetszerű működése, kevés koordinációval
- > A nyílt bankolás (PSD2) lehetőségei kiaknázatlanok, a kialakítandó API-k nem működnek megfelelően



Felnőttek továbbképzési potenciálja

- > **Munkaerőpiac:** A versenyképesség megőrzésének a kulcsa a munkavállalók fejlesztése
- > **Továbbképzés:** Magyarország továbbképzésre alkalmas felnőtt lakossága EU viszonylatban közepes (35%)
- > **Pénzügyi ismeret:** A hazai pénzügyi kompetenciák szintje az OECD országok középmezőnyébe tartozik

CÉLKITŰZÉS

Cél az adatok olyan módú felhasználása, amely minden gazdasági szereplő számára értéket teremt



Adatgyűjtés és
-felhasználás

Értékteremtés

Adataalapú
gazdaság

Versenyképesség
+
Pénzügyi stabilitás



Állam

Hatékonyabb elemzés
és döntéshozatal
Célzottabb gazdaság-
és társadalompolitika
Gazdaság fehéritése
Társadalmi bevonódás



Pénzügyi
szolgáltatók

Célzott
ügyfélszegmentálás
Pontosabb
kockázatkezelés
Gyorsabb hitelbírálat



Ügyfelek

Személyre szabott
árazás
Kényelmes
szolgáltatások
Pénzügyi
szolgáltatásokhoz
való nagyobb
hozzáférés

Az átállás első lépéseként a pénzügyi szektorra kell fókuszálni a gyorsan megvalósítható fejlesztések és a reálgazdaságra gyakorolt hatások miatt



A pénzügyi szektor különösen adatintenzív iparág, működésének alapja az adatfelhasználás és -elemzés



Jelentős a már fennálló, potenciálisan felhasználható adatvagyon



Az MNB szakmai tudásával és egyedülállóan részletes adatvagyonával nyújthatna támogatást

> A pénzügyi szektor az adatközpontú működés zászlóshajója lehet <



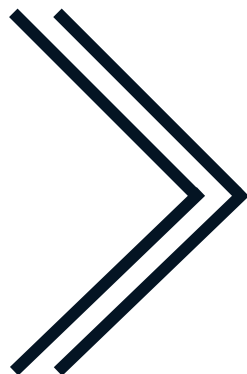
Feltétele az adatokon alapuló, előremutató, digitális működési modellek (pl. az online hitelezés) szabályozói támogatása és ...

... az állami adatvagyon hitelezők általi hozzáférhetőségének megfelelő szabályozói keretek közötti biztosítása, ...

... valamint a bankok közötti adatmegosztás (pl. PSD2) előmozdítása.

A pénzügyi szektor hatékonyabb, digitális működése hosszú távon az egész gazdaságra pozitív kihatással lehet

A pénzügyi szektor nyílt adatelérhetőségének támogatnia kell a gazdasági növekedést



Fogyasztás

- ✓ Magasabb pénzügyi bevonódás
- ✓ Magasabb fogyasztás és banki megtakarítás



Beruházások

- ✓ Nagyobb KKV hitelkínálat
- ✓ Több beruházás, magasabb foglalkoztatottság



Kormányzati beruházások

- ✓ Kedvezőbb növekedés, magasabb adóbevételek
- ✓ Magasabb állampapír-kereslet a nagyobb ügyfél bázis miatt



Nettó export

- ✓ Több vállalati beruházás, nagyobb export
- ✗ Magasabb import a nagyobb lakossági fogyasztás miatt



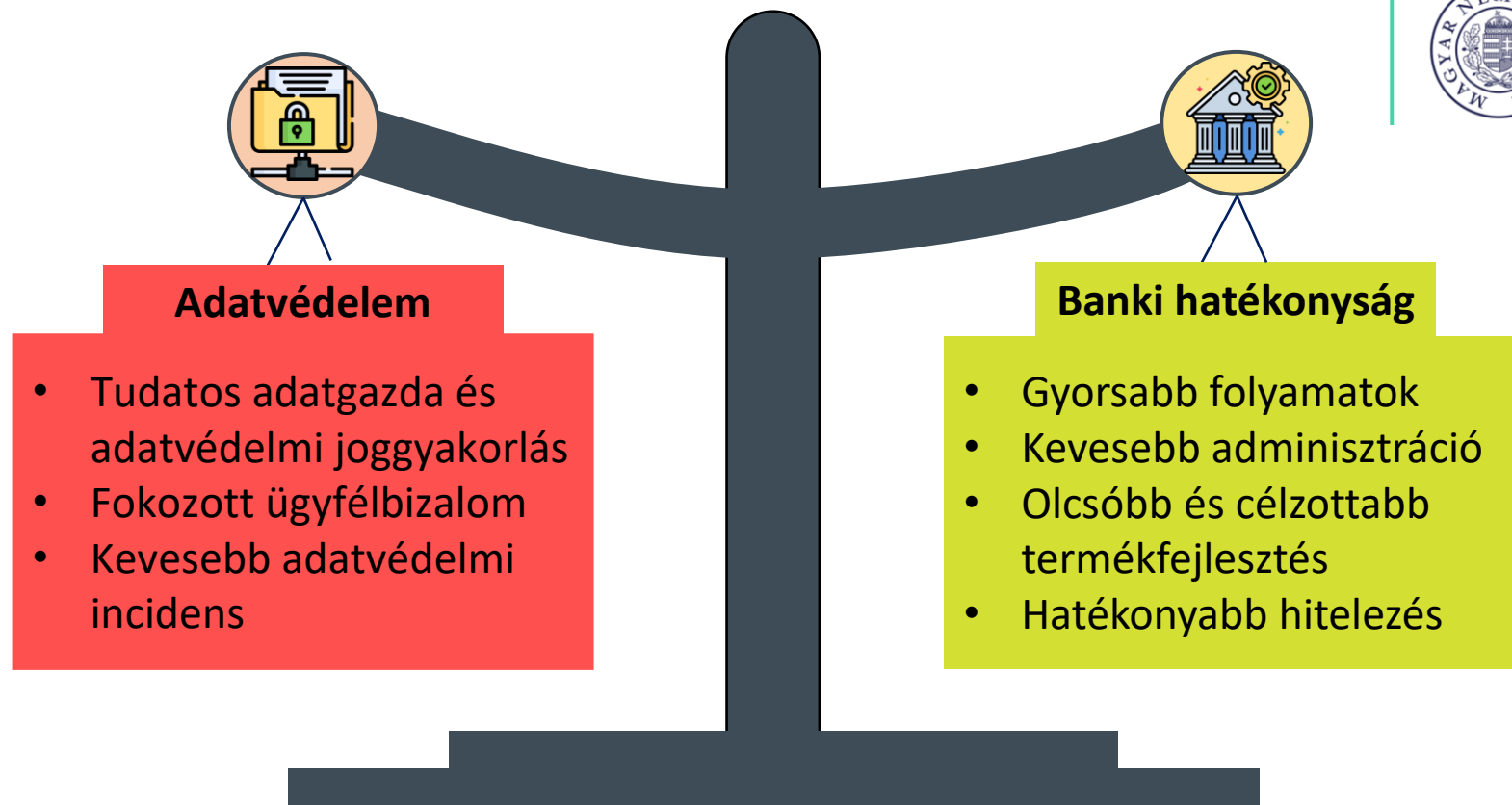
GDP

Az adat-elérhetőség javítása útján 2030-ra

- A nemzetközi irodalom szerint akár 1,5 százalékkal magasabb éves GDP érhető el
- Magyarországon az adatokra építő mesterséges intelligencia ezermilliárd forintos nagyságrendű többlet GDP-növekményt eredményezhet

ALAPELVEK

Az adatokban rejlő
előnyök
kihasználhatósága a
megfelelő mértékű
adatvédelem mellett
biztosítandó



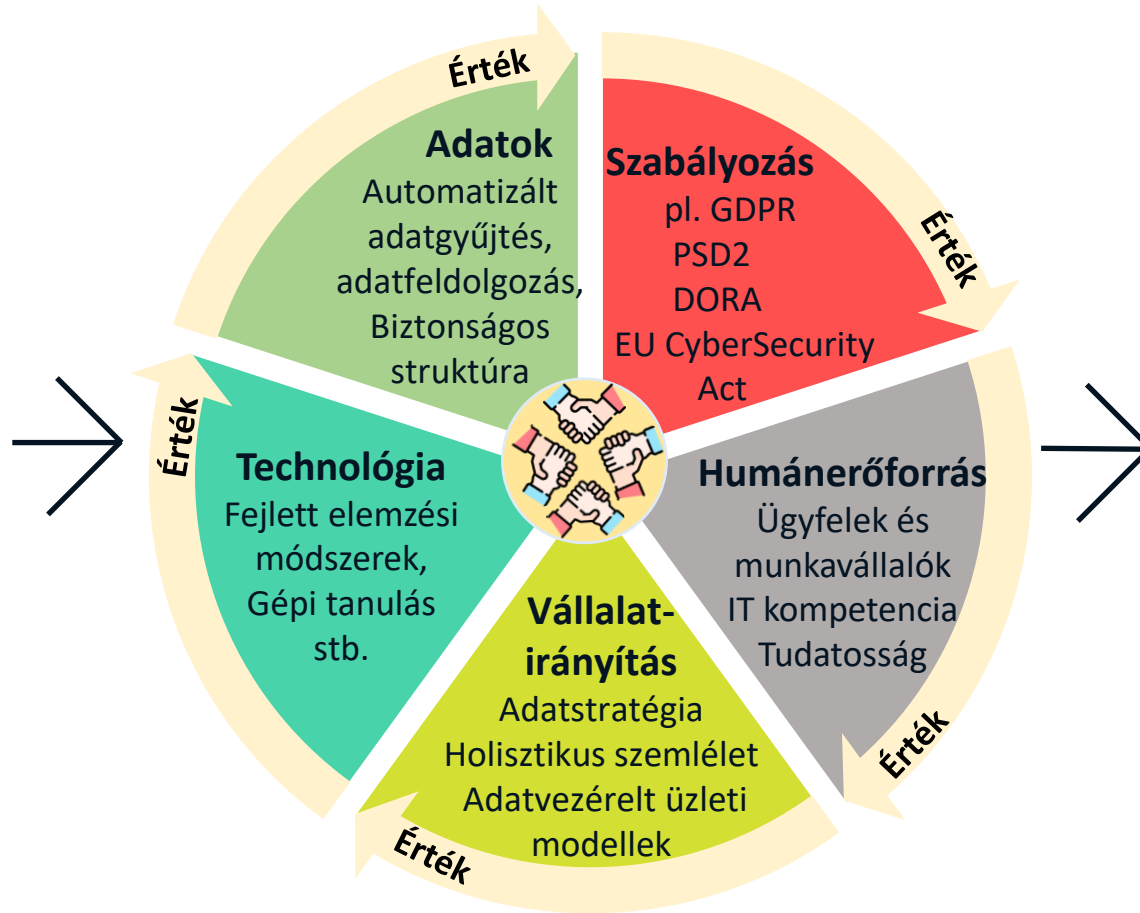
A jövőben szabályozói feladat lesz annak meghatározása, hogy

- mely adatokat indokolt a pénzügyi intézményeknek minden esetben megismerniük a fogyasztók hozzájárulása nélkül is (pl. KHR pozitív hiteltörténeti adatok), illetve
- melyek esetében szükséges az érintett természetes személyes hozzájárulásának beszerzése (ilyenek lehetnek pl. a böngészési előzmények).

Javasoljuk az adatközpontú szemlélet és üzleti, gazdaságirányítási modellek elterjedésének komplex támogatását



Az adatgazdaság alapja a **bizalom**, amelynek kialakításához és fenntartásához **számos tényező szükséges.**



- ✓ A big data felhasználás révén a **banki költségek 15 százalékát kitevő marketing kiadások csökkenthetők.**
- ✓ A globálisan rendszerszintű jelentőséggel bíró bankok esetén évi 1 milliárd dollár kockázatkezelési és riportálási költség takarítható meg.
- ✓ Növekedhetnek a cross-selling és egyéb bevételi lehetőségek.
- ✓ Az európai **bankok felének nincs elfogadott adatstratégiája** vagy jól dokumentált adattárháza.

Adatreform az új nyersanyag kiaknázásáért

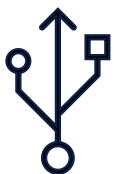


10 JAVASLAT



> **Adataalapú szemlélet és adatstratégia fejlesztése**

1. **Nemzeti adatstratégia és szabályozói keretrendszer, illetve vállalati digitális stratégiák kialakítása**



> **Adathozzáférés javítása**

2. **Átfogó, versenysemleges adatkezelési és adatvédelmi szabályozás**
3. **Az állami és piaci adatokhoz való hozzáférés biztosítása** egyenlő versenyfeltételek mellett



> **Kompetenciafejlesztés és innováció**

4. **Adatvezérelt állami intézményrendszer és szaktudás megteremtése, valamint a közszolgáltatások adatvezérelt átalakítása és működtetése**
5. **Emberi és szervezeti kompetenciák fejlesztése**, tehetséggondozás az adatok megfelelő kiaknázása érdekében
6. A digitalizációs és adataalapú fejlesztésekért felelős **digitális kompetencia központok felállítása**
7. **Innováció, kutatás és együttműködés** akadémiai és alapkutatásokban részt vevő szereplők között



> **Digitális infrastruktúra biztosítása**

8. Széles körben elérhető, **üzembiztos infrastruktúra fenntartása**
9. Az adatok és az infrastruktúra kiemelt, a kockázatoknak **megfelelő védelme**
10. **Fejlett, innovatív adattároló, -feldolgozó és -elemző technológiák** alkalmazása

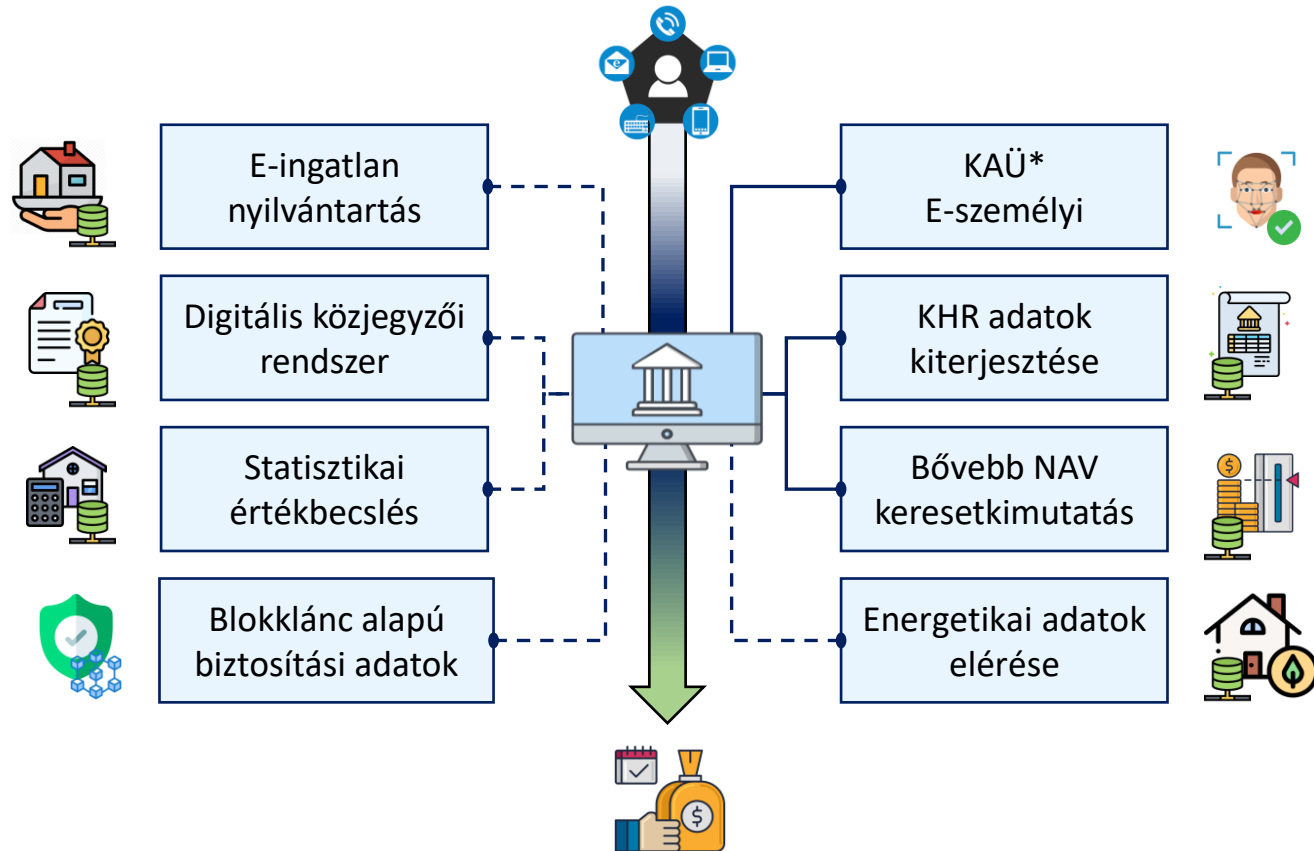
Elsősorban a pénzügyi szektorban kell adatbázisokat építeni és hozzáférhetővé tenni – bőven van teendő

Hitelezési folyamat a 21. században



Állami fejlesztések

- jogszabályok
- állami adatbázisok



Az állam szerepe a szabályozói környezet és az állami adatbázisokhoz való hozzáférés fejlesztésének fontossága miatt nem megkerülhető

A szektorban kis lépések is jelentős eredményekhez vezethetnek az adatok elérhetőségének javításán keresztül



Központi Hitelinformációs Rendszer

Évi több mint
1 millió lakossági **hitelnyújtás**

Hitelinformációs adatbázis (pozitív és negatív adatok) →
bővítés, fejlesztés, széleskörű hozzáférés szükséges



Energetikai tanúsítványok

1,5 millió lakás energetikai
jellemzői

Az ingatlanok legfontosabb energetikai jellemzői → banki
elérhetőség szükséges



Központi értékbecslési adatbázis

Évi közel **100 ezer** elhagyható
értékbecslés

Statisztikai értékbecslés alapjául szolgáló adatok → egy
központi adatbázis szükséges az egyenlő feltételekkel való
adateléréshez



E-ingatlan nyilvántartás

Évi közel **100 ezer** lakáshitel
kihelyezés

A hazai földhivatali eljárások digitalizálása → mielőbbi
bevezetés javasolt



NAV online keresetkimutatás

Évi több mint **1 millió**
jövedelemigazolás

**Személyes ügyintézés nélküli hitelkérelmezést, gyorsabb és
egyszerűbb bírálatot →** bővítés, fejlesztés szükséges

9. LAKÁSPOLITIKA REFORMJA



Kiszámítható lakásprogram
és évi 30-35 ezer új lakás
szükséges!

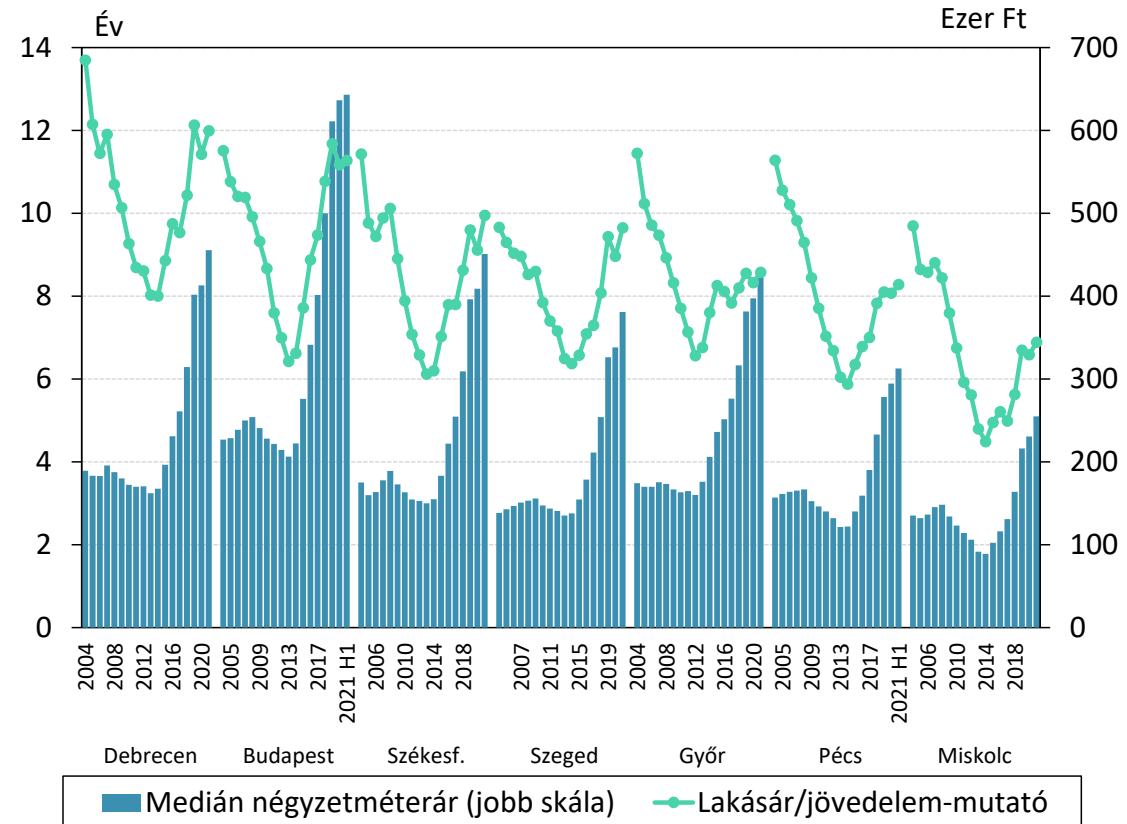
12 JAVASLAT

A jövedelmek nem tartanak lépést a lakásárakkal, **egyre több évnyi megtakarítás szükséges a lakások kifizetéséhez.**

HELYZETÉRTÉKELÉS

A lakásár-emelkedés következtében valamennyi magyar régióközpontban csökken a lakásvásárlás elérhetősége

Lakásár/jövedelem mutató Magyarország régióközpontjaiban



Megjegyzés: A lakásár/jövedelem mutató a 75 négyzetméteres medián árszintű lakások ára és az átlagos éves nettó jövedelmek hányadosa. Az átlagos jövedelmek megvevői szintű adatok.

Az otthonteremtési támogatások által nyújtott segítség 3 gyermek vállalása esetén válik érdeknev



Lakásvásárlás elérhetőségére
vonatkozó index (HAI)
Budapesten új lakás vásárlása
esetén



HAI:

Nettó jövedelem

Hitelhez szükséges nettó
jövedelem

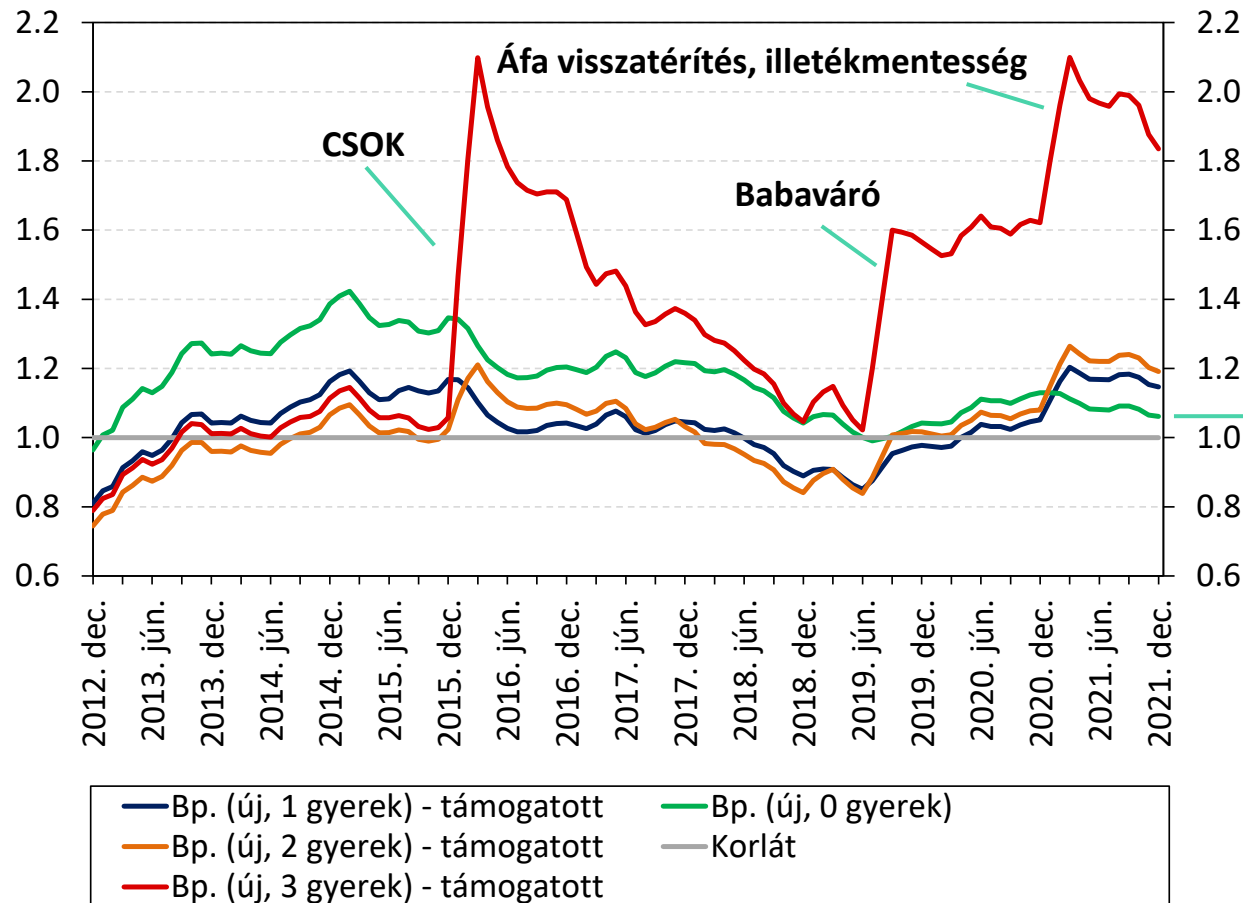
1- es érték alatt
túlzott pénzügyi
kifizettség

Hitelösszeg aránya a vételárban:
70%

Jövedelemarányos törlesztőrészlet:
30%



Ezen feltételek mentén, támogatások
nélkül ma már túlzott terhet jelent új
lakás vásárlása Budapesten!



A gyermek nélküliek
számára hosszú
távon romlott az
elérhetőség.

A HAI azt mutatja, hogy egy két átlagkeresettel rendelkező háztartás egy fővárosi 45/55/65/75 m²-es új lakás hitelből történő megvásárlásához szükséges nettó jövedelem hányszorosával rendelkezik. A hiteltermék paraméterei a kamatlábon kívül végig változatlanok. HFM = 70%, JTM = 30%, futamidő = 15 év. Amennyiben a mutató 1 feletti értéket vesz fel, a család anyagi kifizettség nélkül tud hitelből lakást vásárolni, ha azonban 1 alatti, akkor a vásárlás túlzott kockázatot, anyagi megterhelést jelent. Forrás: MNB, KSH, Lakásközvetítői adatbázis.

Az újlakás kínálat tartósan elmarad a kereslettől, még a 10 éves csúcsot jelentő 2020-as évben is alacsony volt a megújulási arány

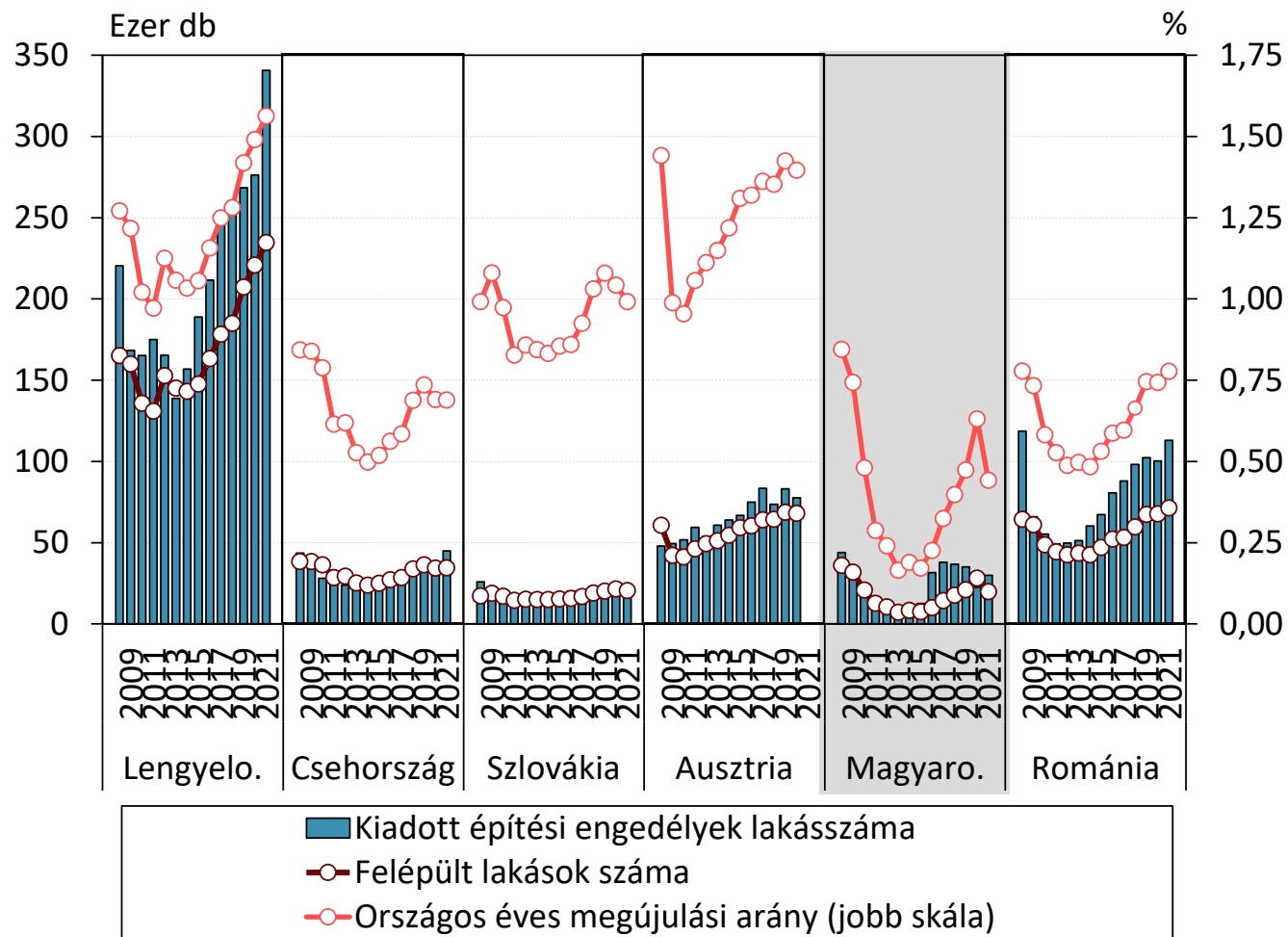


A régiós országokban kiadott lakásépítési engedélyek, a felépült lakások száma és a lakásállomány éves megújulási aránya



A lakásállomány megújulása régiósan alacsony. 2021-es értékek:

Lengyelország: 1,56%
Ausztria (2020): 1,40%
Szlovákia: 0,99%
Románia: 0,78%
Csehország: 0,69%
Magyarország: 0,44%



Megjegyzés: A lakásépítési engedélyekre vonatkozó adatok a kiadott építési engedélyekben szereplő, összesített lakásszámot mutatják. Az éves megújulási arányok számítása több ország esetében becsült meglévő lakásállomány adaton alapulnak. Forrás: EKB, nemzeti statisztikai hivatalok, MNB.

A hazai építőipar évek óta munkaerőhiánnyal küzd, még az aktuálisan alacsonyabb építési szint mellett is



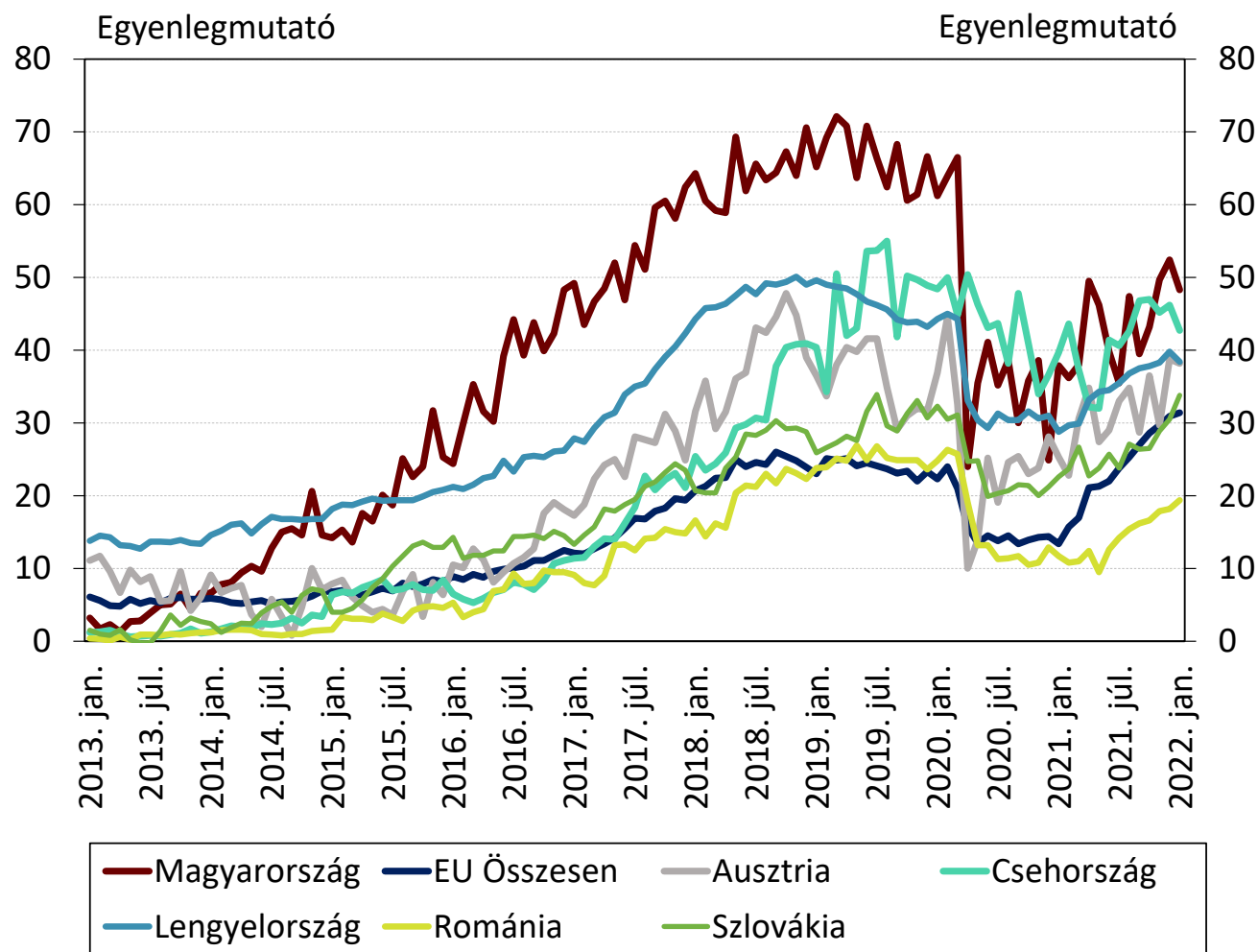
**A munkaerő, mint
építőipari termelést
gátló tényező a
régióban (ESI)**



Munkaerőhiány:

Régiós összevetésben a **hazai építőipart érintette legsúlyosabban a munkaerőhiány** az elmúlt években. Okai:

- Külföldi munkavállalás
- Prociklikus kormányzati beruházási igények
- A szektor hatékonysága alacsony
- Érdeklődés csökkenése az ágazati szakmák iránt
- Kevésbé gyakorlatorientált utánpótlásnevelés



Megjegyzés: Kérdőíves felmérés alapján, a munkaerőt termelést akadályozó tényezőként megjelölők aránya a válaszokon belül. Szezonálisan igazított adatok.

Forrás: Európai Bizottság.

2021-ben Magyarországon növekedtek legnagyobb mértékben a lakásépítési költségek az EU-n belül

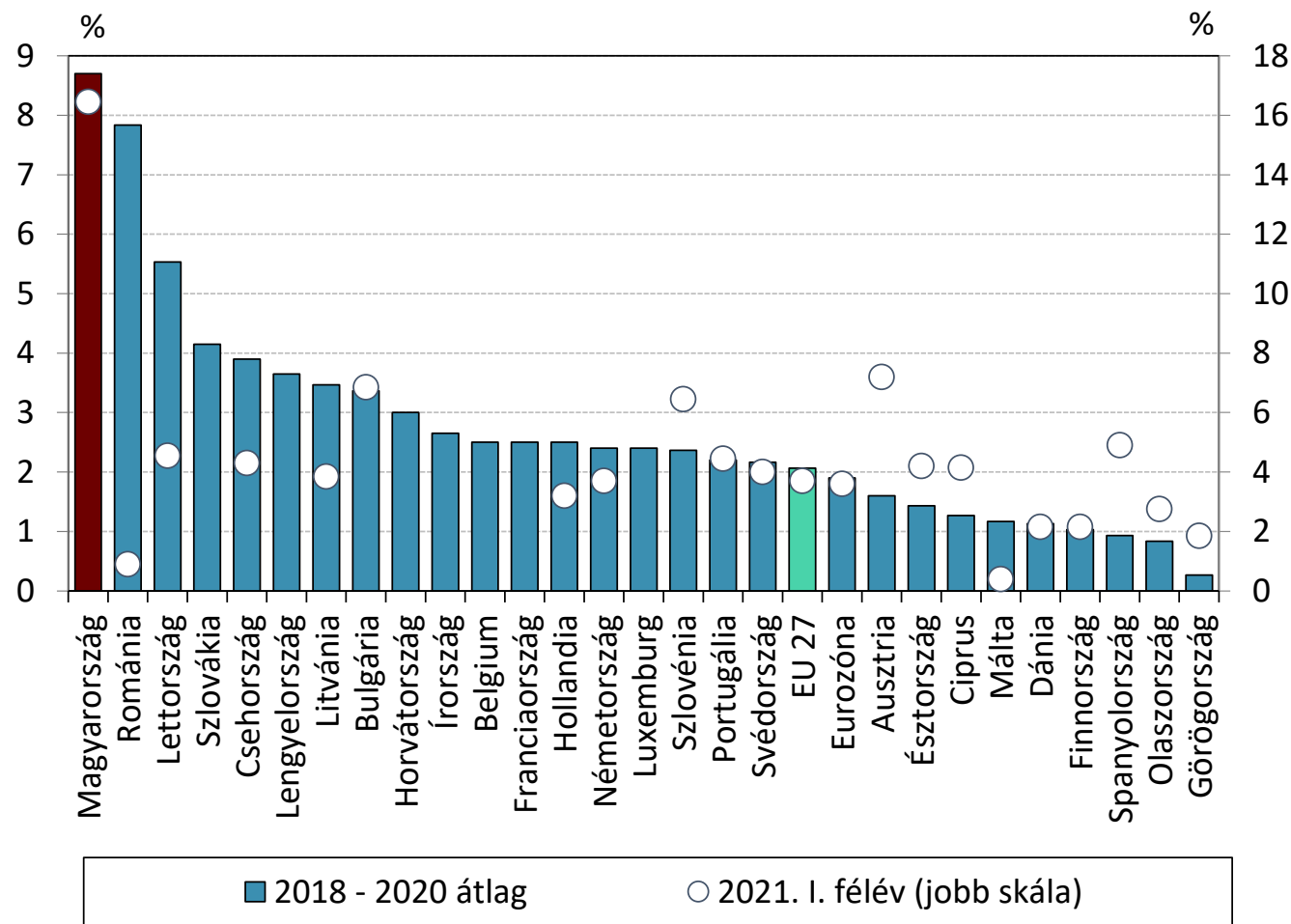


A lakásépítési költségek éves változása az EU országokban

Építési költségnövekedés:

- Egyes alapanyagok világpiaci árának jelentős emelkedése
- Építőanyag-ellátási (gyártási, szállítási) problémák a COVID-19 hatására
- Gyártói/kereskedői alkupozíció jelentős javulása hiánytermékek esetén

Kormányzati fellépés az indokolatlanul megdrágult építőanyagok esetén

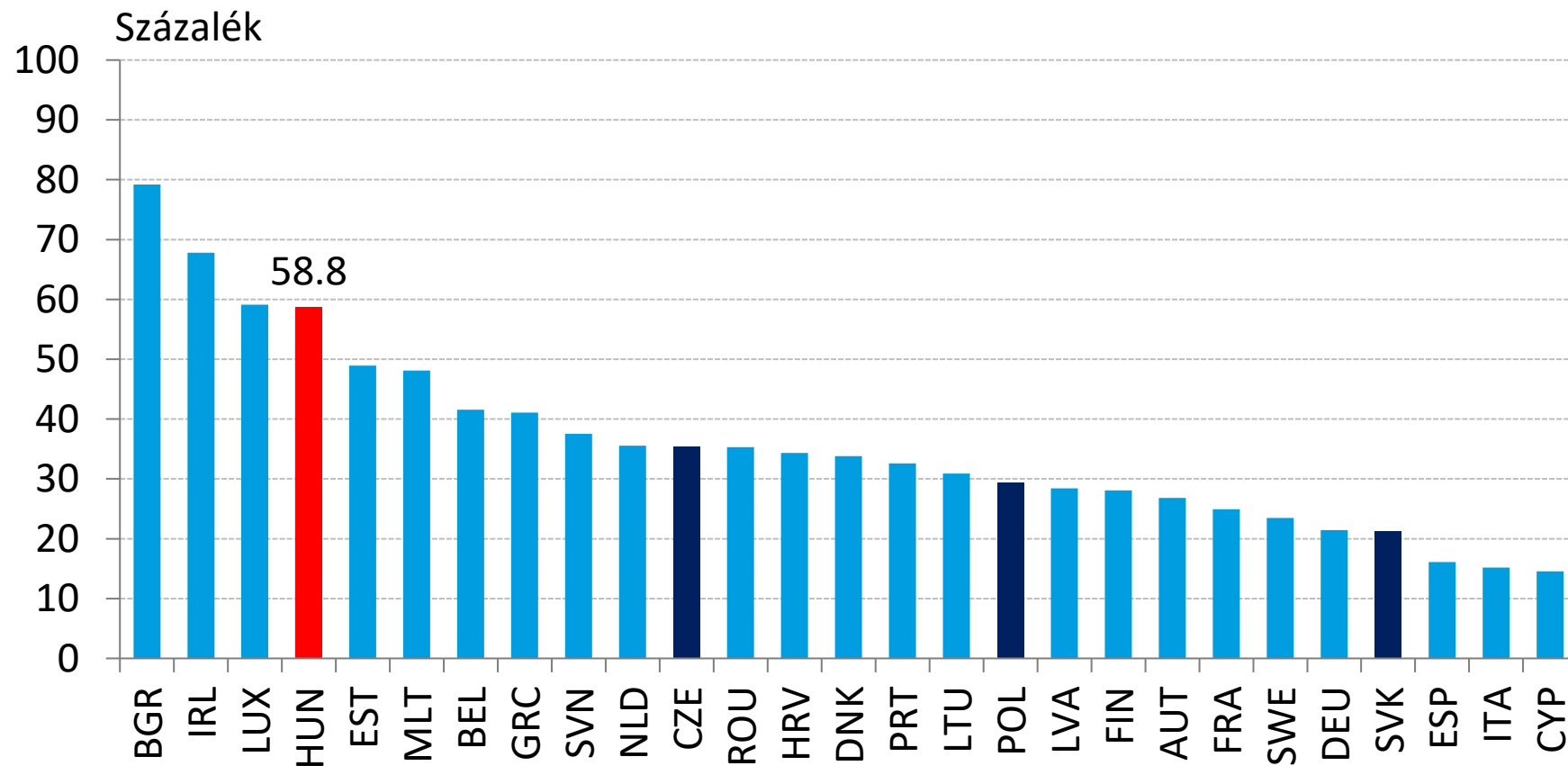


Megjegyzés | Magyarország és az Európai Unió eltérő színnel.

Magyarországon az építőipar régiós és európai összehasonlításban is magas importaránnal dolgozik



Importtartalom az
építőipari termelésben
(2018)



A Magyarországon felhasznált építőanyagok 48%-a importból származik, több építőanyag-csoportban ellátási problémák mutatkoznak



- A hazai építőipar importált építőanyagoktól való függése jelentős: **2021-ben 48% importarány**. Lengyelországban **15-20%** → az építőanyagok hazainál **enyhébb áremelkedése** volt megfigyelhető.
- A hazai építőanyag-gyártás és bányászat néhány nagyobb szereplőnél **koncentrálódik**. Sok esetben a külföldi tulajdonosi háttér az anyavállalatok piacainak kiszolgálását **előbbre sorolja** a hazai igényeknél.
- Az acélipari termékek, kőzetgyapot, szigetelőanyagok, elektromos és gépészeti berendezések és az építési célú faipari termékek hazai elérhetősége jelent **szűk keresztmetszetet**. Ezek gyártásának bővítéséhez **import alapanyag-beszerezési csatornák** kialakítása is szükséges.
- **2022 márciusában a betonacél és alumínium nehezen elérhető** építőanyagok voltak, és **további építőanyag-csoportok esetén is szűkülő kínálatra**, évtizedes **hiányra** számítanak a piaci szereplők.
- Előretekintve az **orosz-ukrán háború végével sem várható az építőanyag-ellátás problémáinak enyhülése**, Ukrajna várható újjáépítése miatt még erősebb verseny is várható az építőanyagokért.
- Import beszerzési lehetőségek a **dél-dél-keletre fekvő** (Balkán, Törökország), **valamint a távol-keleti országokban** mutatkoznak. Ilyen **kapcsolatok kialakításához kormányzati koordinációra** lenne szükség.

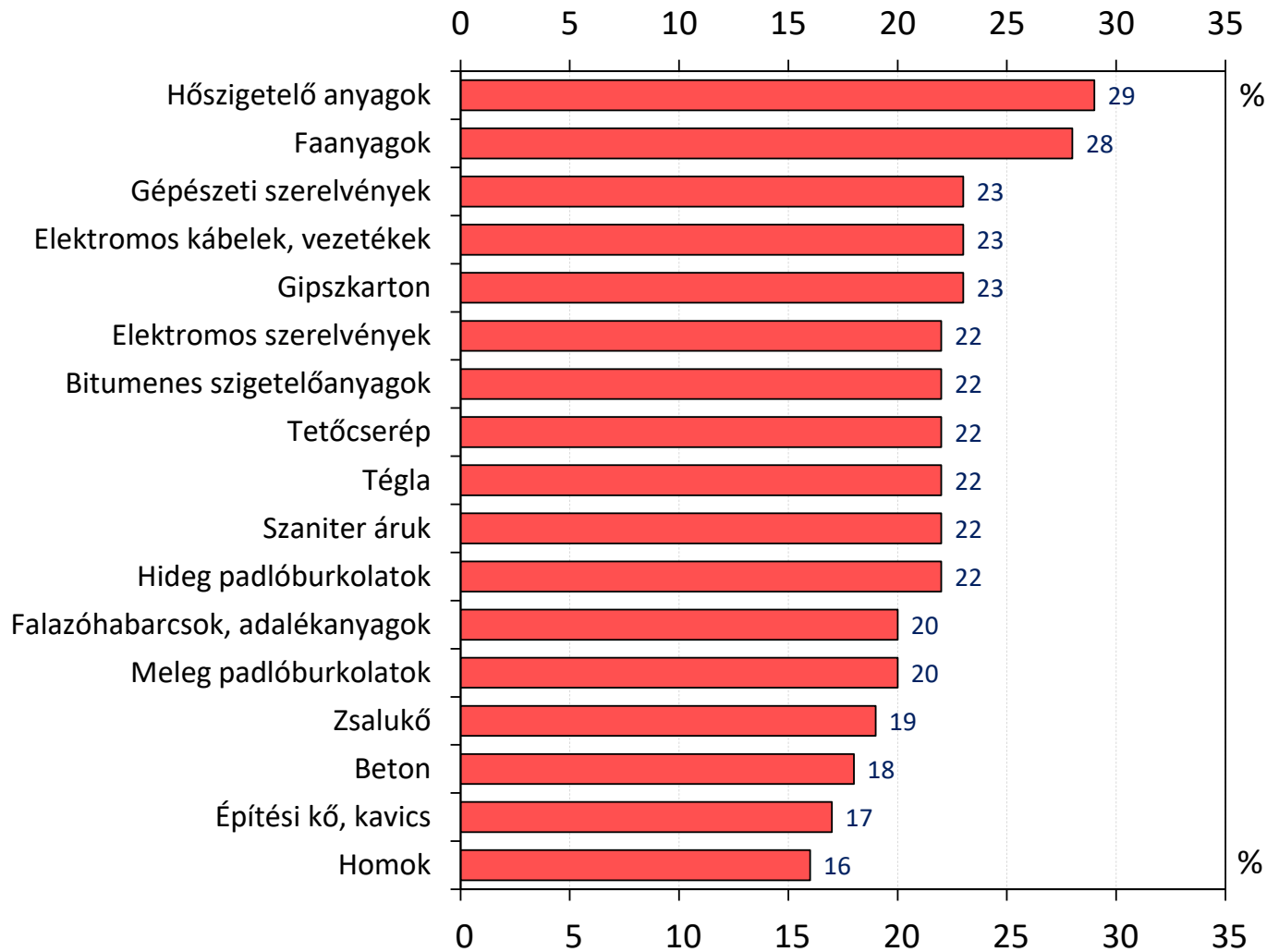
Az építőanyagárak emelkedése 2022-ben is folytatódik



A jellemzően használt építőanyag-csoportok árváltozása Magyarországon 2022 I. negyedéve alatt

A 2020 óta jelen lévő gyártási-szállítási nehézségek mellett 2022 elején az orosz-ukrán háború tovább rontotta az ellátási helyzetet, és az energiaárak erőteljesebb növekedése emeli a gyártási költségeket.

A piaci szereplők évtizedek óta nem látott építőanyag-hiányra számítanak.



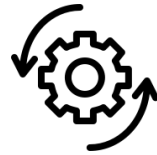
Megjegyzés: 2022-es árváltozásra vonatkozó várakozások.

Forrás: Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége.

CÉLKITŰZÉS

Hatékony építőipar,
megfelelő kínálat,
elérhető lakhatás

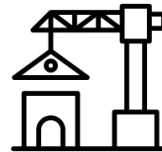
Témakör



Építőipar
hatékonysága



Jól képzett munkaerőre, modern eljárások, technológiák alkalmazására támaszkodó, európai szinten is jó hatékonyságú építőipar 30 százalékos maximális importaránnal.



Lakáskínálat



A hosszú távon is stabilan magas minőségi lakáskínálatot évente legalább 30-35 ezer új lakás felépítése, és a felújítások ösztönzése biztosíthatná.



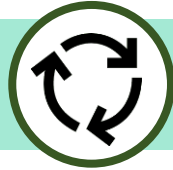
Lakhatás
elérhetősége



A lakhatási lehetőségek bővítése, diverzifikációja szükséges, így kívánatos lenne, ha a bérlők aránya a jelenlegi 9%-ról 30%-ra emelkedne.

ALAPELVEK

Kiszámítható lakáspiaci ciklus a kínálati oldal fejlesztésével és a családok támogatásával



Kiszámítható lakáspiaci ciklus



Lakáspiac kínálati oldalának hosszú távú ösztönzése



Demográfiai fókusz a családok otthonteremtésének támogatásával



Hazai alapanyagokból termelő hatékony építőipar



Fiatалok lakhatáshoz jutásának segítése



A lakhatási lehetőségek kiszélesítése az albérleti piac fejlesztésével

12 JAVASLAT



Építőipar hatékonysága

1. Az építőipari képzés fejlesztése, **célzott munkaerő bevonása 3. országokból**
2. Az **építőipar hatékonyságának** és fenntarthatóságának **fejlesztése**
3. Alternatív **építőipari alapanyagimport-csatornák kialakításának** kormányzati **támogatása**
4. Az **építőipari importarány 30 százalékra csökkentése** a hazai építőipari alapanyaggyártás fellendítésével



Lakáskínálat

5. Tartósan kedvezményes, **5 százalékos lakásáfa**
6. **Felújítási program** meghirdetése energiahatékonyság javításának kritériumával **családi házakra**
7. **Felújítási program** meghirdetése energiahatékonyság javításának kritériumával **társasházakra**
8. **Állami beruházások ütemezett piacra vitele**



Lakhatás elérhetősége

9. Egy **jól működő albérleti piac** jogi kereteinek megteremtése
10. **Bérlakásprogram a fiataloknak** és állami alkalmazottaknak
11. **Illetékkedvezmény** a fiatal első lakásvásárlóknak
12. **A CSOK átalakítása**, hogy az egy és két gyermeket nevelőkre jobban fókuszáljon

Lakáspolitikai javaslatok (1) – építőipar hatékonysága



JAVASLAT 1-4



1. Az építőipari képzés fejlesztése, célzott munkaerő bevonása

3. országokból: Az építőipari szakképzés fejlesztése és a piaci szereplők képzésre ösztönzése (Szakképzés 4.0): modern eljárások, technológiák, digitalizált megoldások adaptációjának elősegítése. A munkaerőállomány bővítése külföldről.



2. Az építőipar hatékonyságának és fenntarthatóságának fejlesztése:

Az ágazat elaprózódott vállalati összetételéből fakadó hátrányok (pl. szürke/fekete foglalkoztatás, továbbképzés hiánya) csökkentése érdekében közép- és nagyvállalatok létrejöttének ösztönzése a nagyvállalatok integrátori szerepének erősítésével. A BIM folyamatok felerősítésének támogatása, és a kormányzattal közösen a fenntarthatóság irányába tett lépések lefektetése.



3. Alternatív építőipari alapanyagimport-csatornák kialakításának kormányzati támogatása:

Az orosz-ukrán háború miatt felerősödött építőanyag ellátási nehézségek kiküszöbölése alternatív beszerzési csatornák kialakításával kormányzati segítséggel.



4. Az építőipari importarány 30 százalékra csökkentése a hazai építőipari alapanyaggyártás fellendítésével:

Az építőanyag-ellátási fennakadások, az áremelkedések és az importtól való függés kockázatának csökkentésére, a kulcsfontosságú építőanyagok előállításában a hazai gyártás ösztönzése, befolyás tekintetében pedig a hazai tulajdon arányának növelése.

JAVASLAT 5-8



5. Tartósan kedvezményes, 5 százalékos lakásáfa: A hosszú távon kiszámítható, kedvezményes 5 százalékos lakásáfa csökkentené a lakásberuházások volatilitását, és összességében több új lakás megvalósulását támogatná.



6. Felújítási program meghirdetése energiahatékonyság javításának kritériumával családi házakra: Felújítási támogatás nyújtása kizárólag energiahatékonyság terén elért javulás esetén lakásokra, házakra.



7. Felújítási program meghirdetése energiahatékonyság javításának kritériumával társasházakra: Az energiahatékonyság javítása társasházak közös tulajdonrészeinél is kiemelten fontos lenne, ezért az előbbi javaslatot érdemes kiterjeszteni rájuk is. Támogatás vagy pl. MFB által nyújtott kedvezményes hitel is opció lehet.



8. Állami beruházások ütemezett piacra vitele: Az állami építési beruházások tervezett és kontrapciklikus piacra vitelével az építőipari vállalkozások számára stabil, kiszámítható piaci környezet jöhetne létre, ami támogatná a szektor fejlődését, és új kapacitások kiépítését is.

Lakáspolitikai javaslatok (3) – lakhatás elérhetősége



JAVASLAT 9-12



9. Egy jól működő albérleti piac jogi kereteinek megteremtése:

Az albérleti piacon többek között a bérlő és bérbeadó közötti jogviszony valamint a vitarendezés hatékony szabályozására, és hosszú távú szerződések kialakulására lenne szükség.



10. Bérlakásprogram a fiataloknak és állami alkalmazottaknak:

Bérlakásprogram kialakítása több oldalról is támogathatná a fiatalok és állami alkalmazottak lakhatását: a lakbér támogatásával; a programon belül épülő új megfizethető piaci alapon fejlesztett bérlakásokkal, ami nem az államkasszát terheli, viszont hozzájárul a GDP növekedéséhez; továbbá előtakarékoság elvárásával, segítve a későbbi saját lakástulajdonhoz jutást.



11. Illetékkedvezmény a fiatal első

lakásvásárlóknak: 35 év alatti első lakásvásárlók tulajdonhoz jutását támogathatná az illetékmentesség használt és új lakások esetén, ami jelenleg csak a CSOK-ot is igénylő családok számára elérhető.



12. A CSOK átalakítása, hogy az egy és két gyermeket nevelőkre jobban fókuszáljon:

Érdemes lehet a CSOK által nyújtott kedvezményeket az egy és két gyermekesek esetén növelni, hogy a három gyermekesekhez képest kisebb legyen az olló, így szélesebb rétegeknek segíthetne nagyobb mértékben a program. A CSOK támogatást célzottá is lehetne tenni az első ingatlan megvásárlására.

**10. ZÖLD
ÁTÁLLÁS ÉS
ENERGIAMIX
JAVÍTÁSA**



**Új energiamix a zöld és
biztonságos
energiaellátásért**

11 JAVASLAT

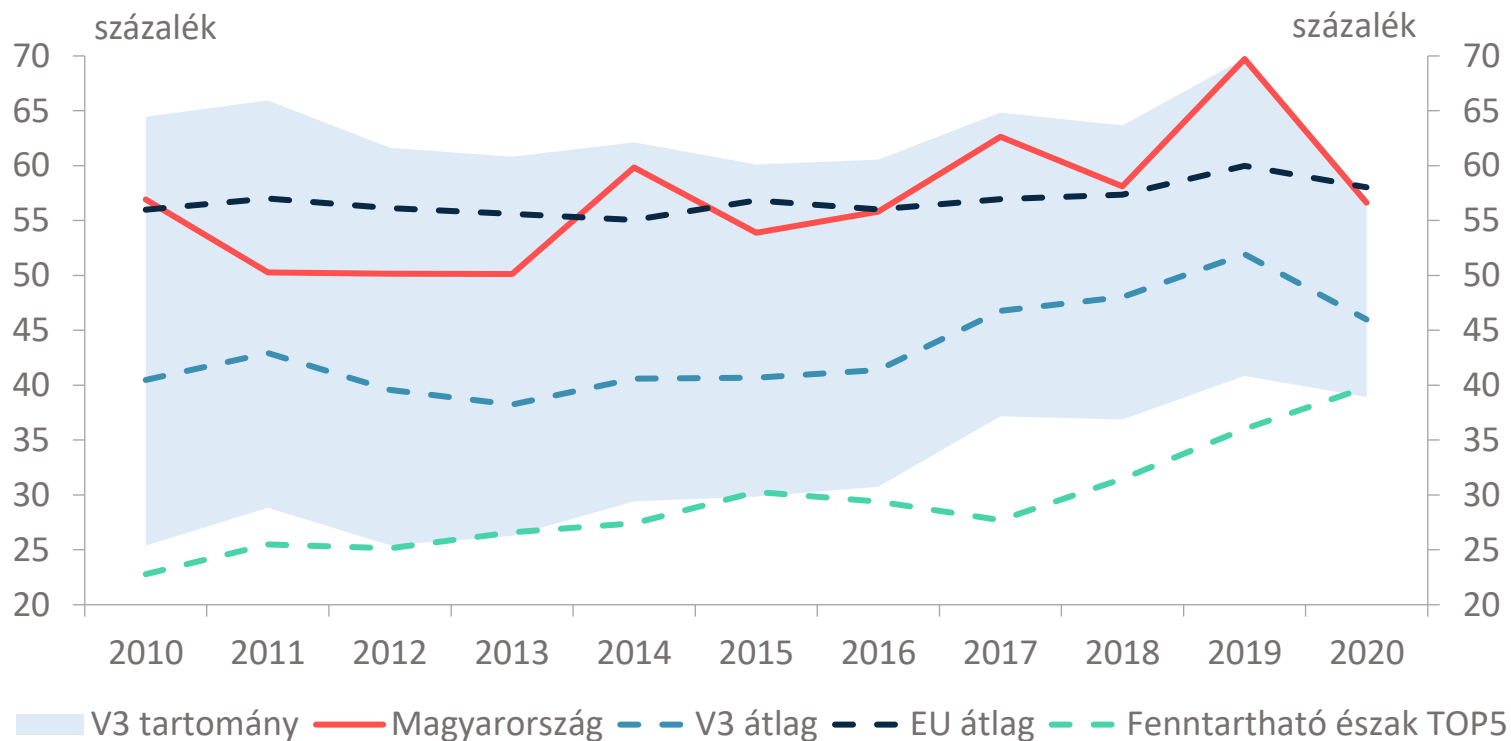
Az ellátásbiztonság javítása mellett a **külkereskedelmi mérleg egyenlegét is javítaná** a külföldi energiaszállításoktól történő függetlenedés.

HELYZETÉRTÉKELÉS

Hazánk energiafüggősége nem mérséklődött az elmúlt 10 évben



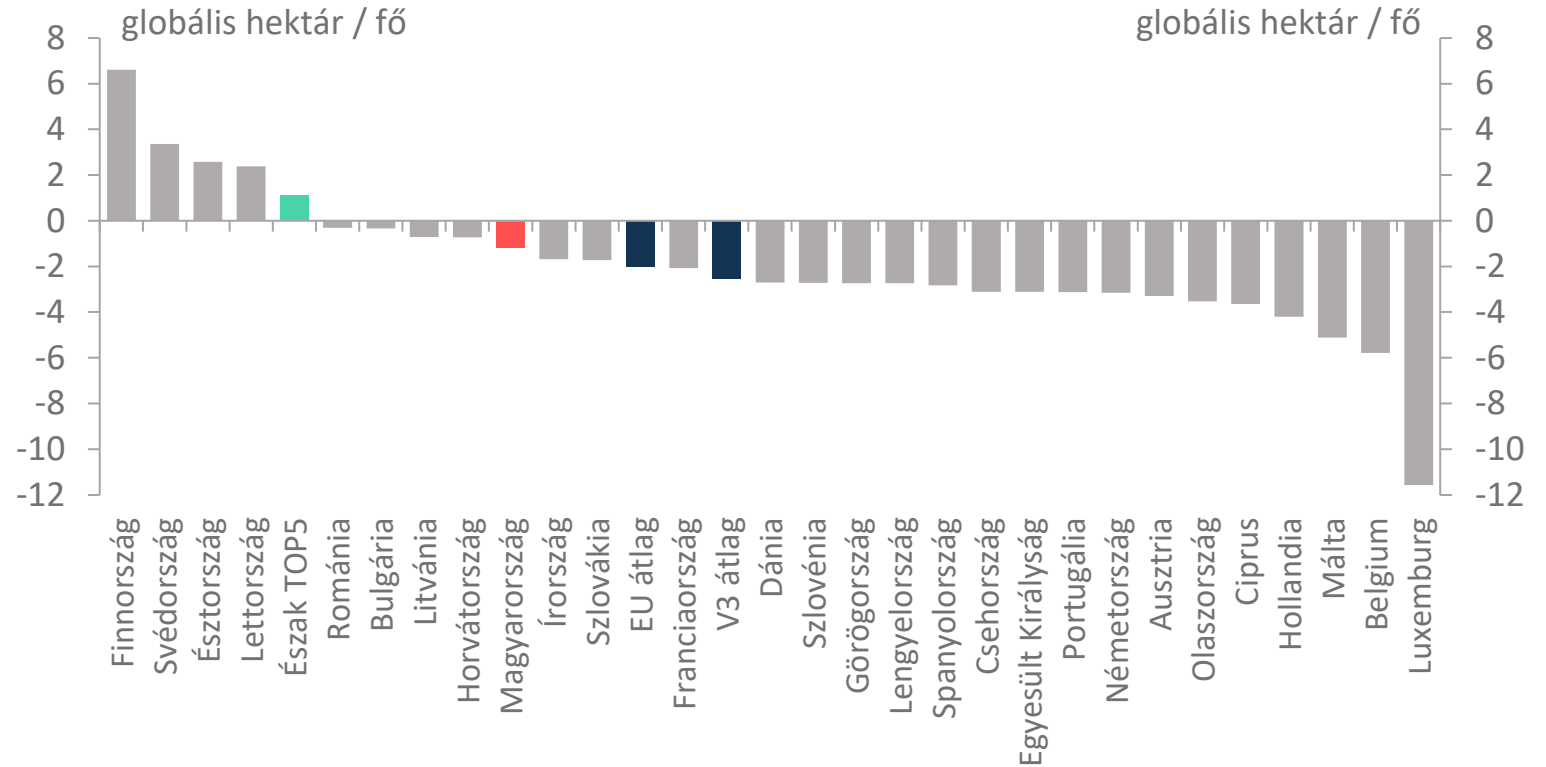
Nettó energiaimport aránya a teljes energiafelhasználásban (2019)



HELYZETÉRTÉKELÉS

Az 5. legkisebb mértékben fogyasztjuk túl természeti erőforrásainkat a negatív ökológiai egyenleggel rendelkező EU tagok körében

Ökológiai egyenleg (2017)



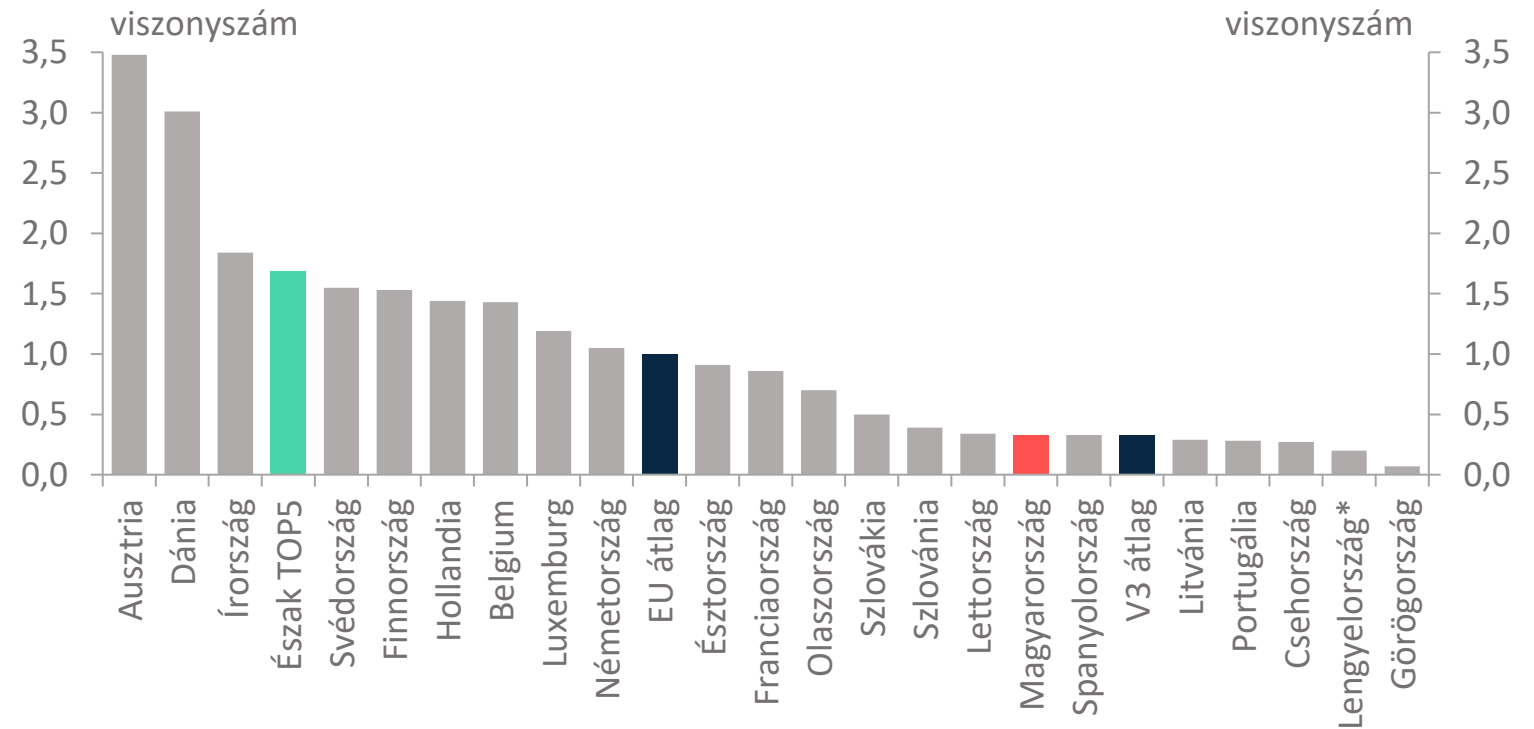
Megjegyzés | Az ökológiai egyenleg azt mutatja, hogy egy ország területén rendelkezésre álló természeti erőforrásokból mennyit veszünk igénybe.

HELYZETÉRTÉKELÉS

A környezeti célú kormányzati K+F kiadások hatékonysága elmarad az uniós átlagtól



Környezeti célú kormányzati K+F kiadások hatékonysága (2019)



Forrás | OECD

Megjegyzés | A környezeti technológiákkal összefüggő szabadalmak száma az állam zöld gazdasági vonatkozású K+F kiadásaihoz viszonyítva.; * = 2018. évi adatok.

CÉLKITŰZÉSEK

> CÉL 1

A **nettó energiaiimport arány csökkentése** nagyobb energiabiztonságot eredményezne és hozzájárulhat a folyó fizetési mérleg egyenlegének javulásához. Javasoljuk az energiaiimport arány **40 százalék alá csökkentését 2030-ra**.

> CÉL 2

Pozitív magyar ökológiai egyenleg elérése, vagyis az, hogy az ország területén rendelkezésre álló természeti erőforrásokat ne fogyasszuk túl, csakúgy mint a skandináv országokban.

> CÉL 3

A **környezeti célú kormányzati K+F kiadások hatékonyságának uniós szintre emelése/megháromszorozása** több, működőképes, hazánk energiatünetlenségét és zöld átállását egyaránt támogató energetikai és zöld innováció/technológia létrehozásával.

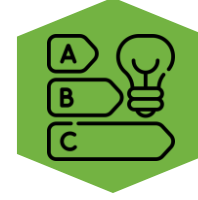
ALAPELVEK: Környezetbarát, biztonságos és itthon előállított energia mix, valamint az energiahatékony, körforgásos, zöld gazdaság megteremtése



Zöld, biztonságos és versenyképes energiamix.



Az energiaiimport csökkentése, törekvés az energiafüggetlenségre.



Az energiahatékonyág növelésével a hazai energiafogyasztás csökkentése.



Körforgásos, zöld gazdaság megteremtése az újrahasznosítás szerepének növelésével.



Beruházás a technológiailag fejlett zöld megoldásokba, például az öntözésfejlesztésbe és a biológiai szennyvíztisztításba.



A családok megkímélése az átállás költségeitől.



Fenntarthatóbb
energiatermelés és
-felhasználás

1. Innovatív, megújuló energiatermelés bővítés támogatása
2. Zöld hidrogén infrastruktúra és értéklánc kiépítése
3. Moduláris, kisméretű atomerőmű fejlesztés, hazai telepítésük
4. Üvegházhatású gáz leválasztás, tárolás, újrahasznosítás
5. A fosszilis energiahordozók költségvetési támogatásának csökkentése



Körforgásos,
zöld gazdaság

6. Zöld adózás súlyának növelése Magyarországon
7. Zöld és energetikai kkv innovációk állami támogatása
8. Öntözött területek növelése, hazai élelmiszer értéklánc
9. Hulladéktermelés visszafogása, újrahasznosítás növelése
10. Országos víziközmű felújítási és fejlesztési program
11. Elektromos gépjárműpark és töltőhálózat bővítése folyamatos állami támogatással

Innovatív technológiák fejlesztésének, alkalmazásának állami támogatása a megújuló energia területén



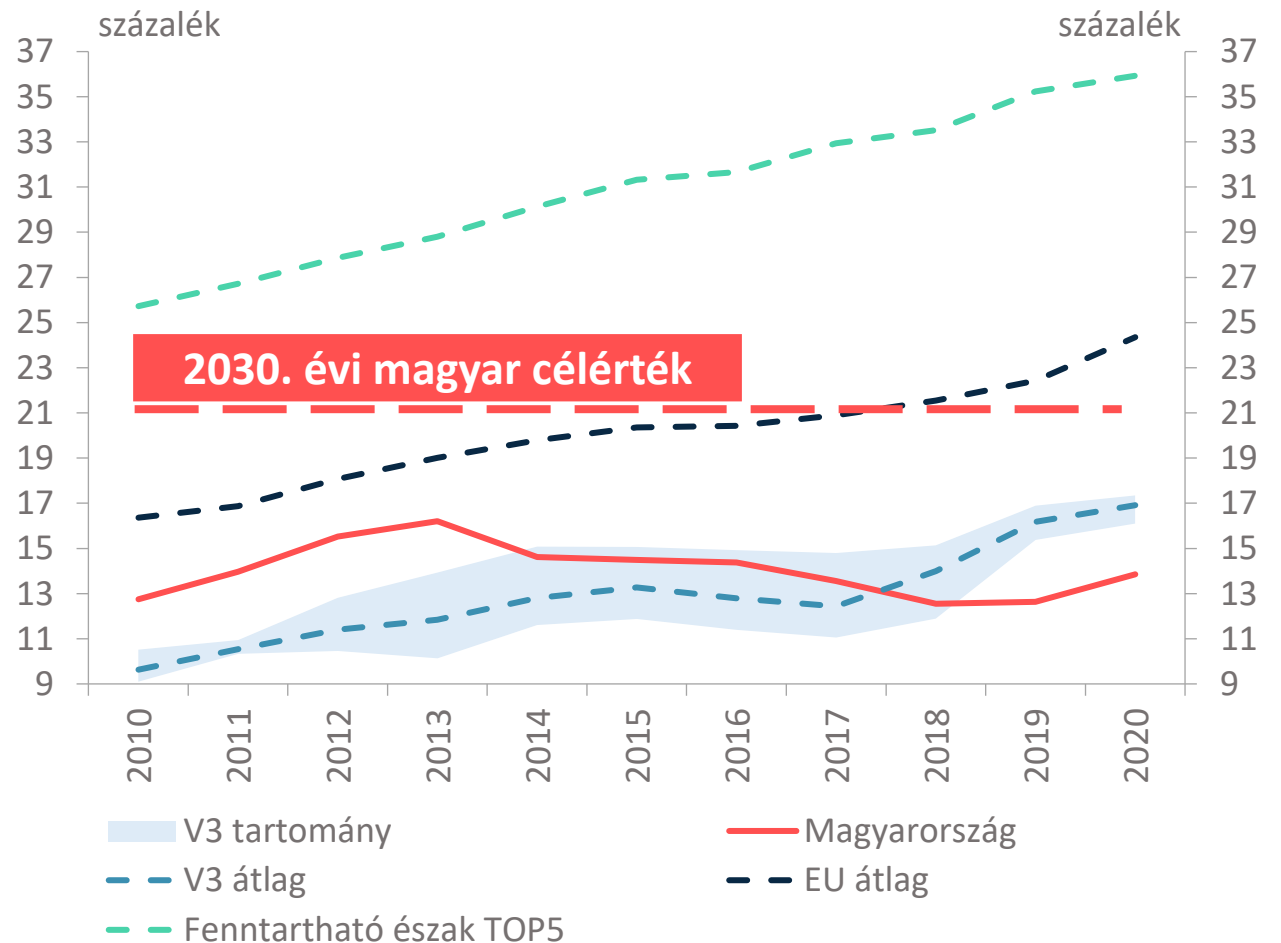
JAVASLAT 1

Megújuló energiaforrások használata a teljes energiafelhasználásban

Javasoljuk a geotermikus energia technológiai fejlesztések nagyobb állami támogatását. Cél lehet a 100 százalékban geotermikus alapú távfűtés elérése 2030-ra. Emellett a gázfüggőség csökkentéséhez járulhat hozzá a geotermikus alapú távfűtési hálózat kibővítése régi és új építésű társasházak bevonásával, valamint a hőszivattyúk telepítésének újabb körös állami támogatása, továbbá új pályázatok kiírása geotermikus fűtésű üvegházak telepítésére.

Javasoljuk a napelemek további bővítését, a villamosenergia hálózat erre alkalmassá tételét. Az akkumulátoros energiatárolási technológiák állami támogatása mellett a villamosenergia elosztóhálózat felkészítése, kapacitásbővítése, szigetelése is fontos feladat.

2020-ban hazánkban volt a 4. legalacsonyabb a megújuló energiaforrás arány az Unióban, a 2030. évi kormányzati célkitűzés szintén a 4. legalacsonyabb az uniós országok között.



Hazai zöld hidrogén infrastruktúra és értéklánc kiépítése

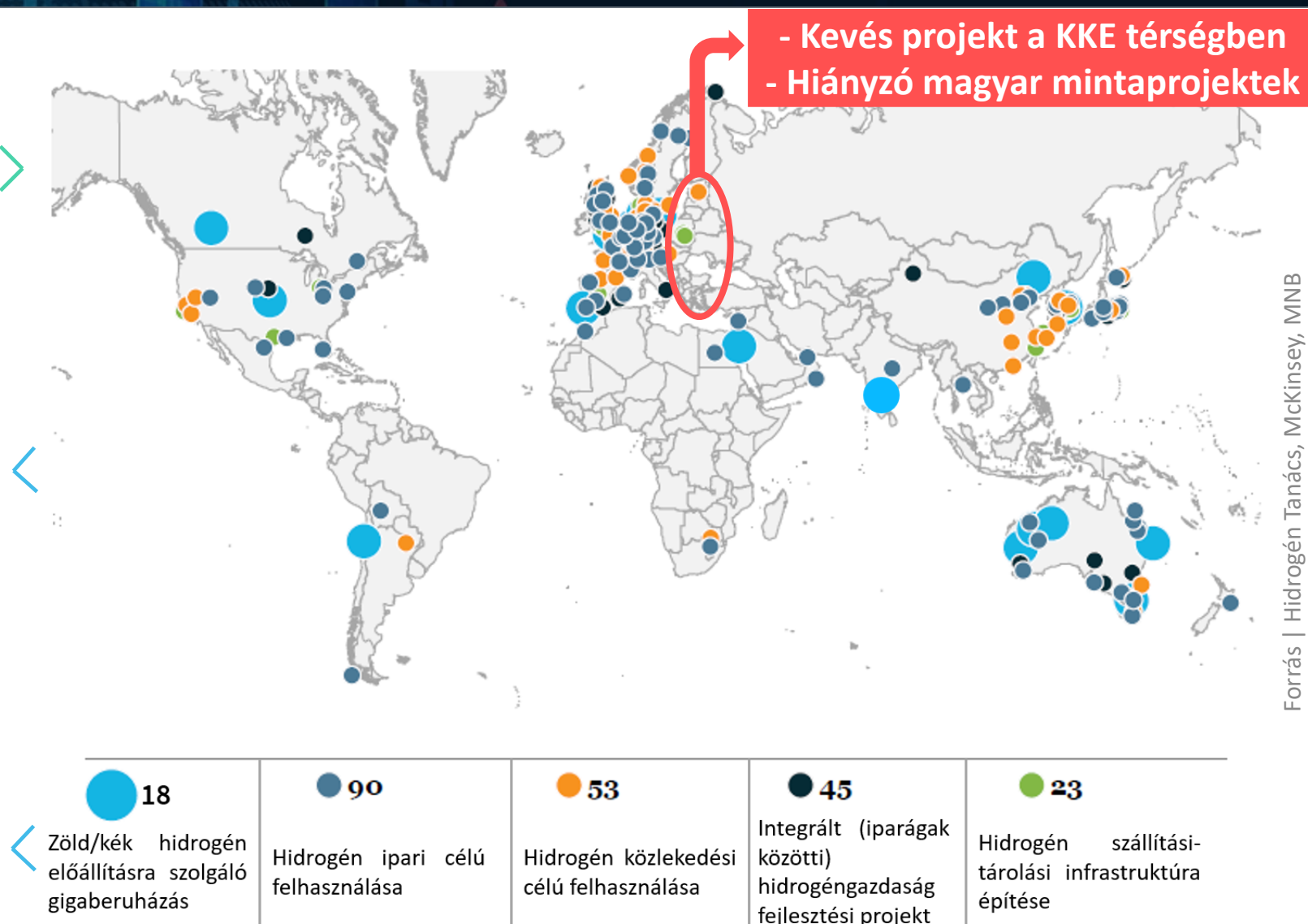


JAVASLAT 2

Hidrogén infrastruktúra építését célzó főbb bejelentett projektek

Javasoljuk a hazai zöld hidrogén előállítási, szállítási, tárolási és felhasználási infrastruktúra fejlesztését. A bővülő hazai megújuló energiatermelő kapacitás időjárás és napszakfüggőségének tompítására alkalmas lehet az el nem fogyasztott villamosenergia zöld hidrogén formájában történő eltárolása. Ehhez javasoljuk 1250 megawatt kapacitású, zöld energiával működő elektrolizáló egység építését.

A nagy méretű, nagy távolságokat megtevéő közlekedési eszközök meghajtása és fűtési cél mellett az acél, a cement- és műtrágyagyártásban is helyettesítheti a szénhidrogéneket a zöld hidrogén. **Tárolása műszaki feltételeinek javítása azonban kiaknázatlan innovációs területet jelent.**



Bekapcsolódás a moduláris innovatív kisméretű atomerőművek (SMR) fejlesztésébe és hazai telepítésük megfontolása



JAVASLAT 3

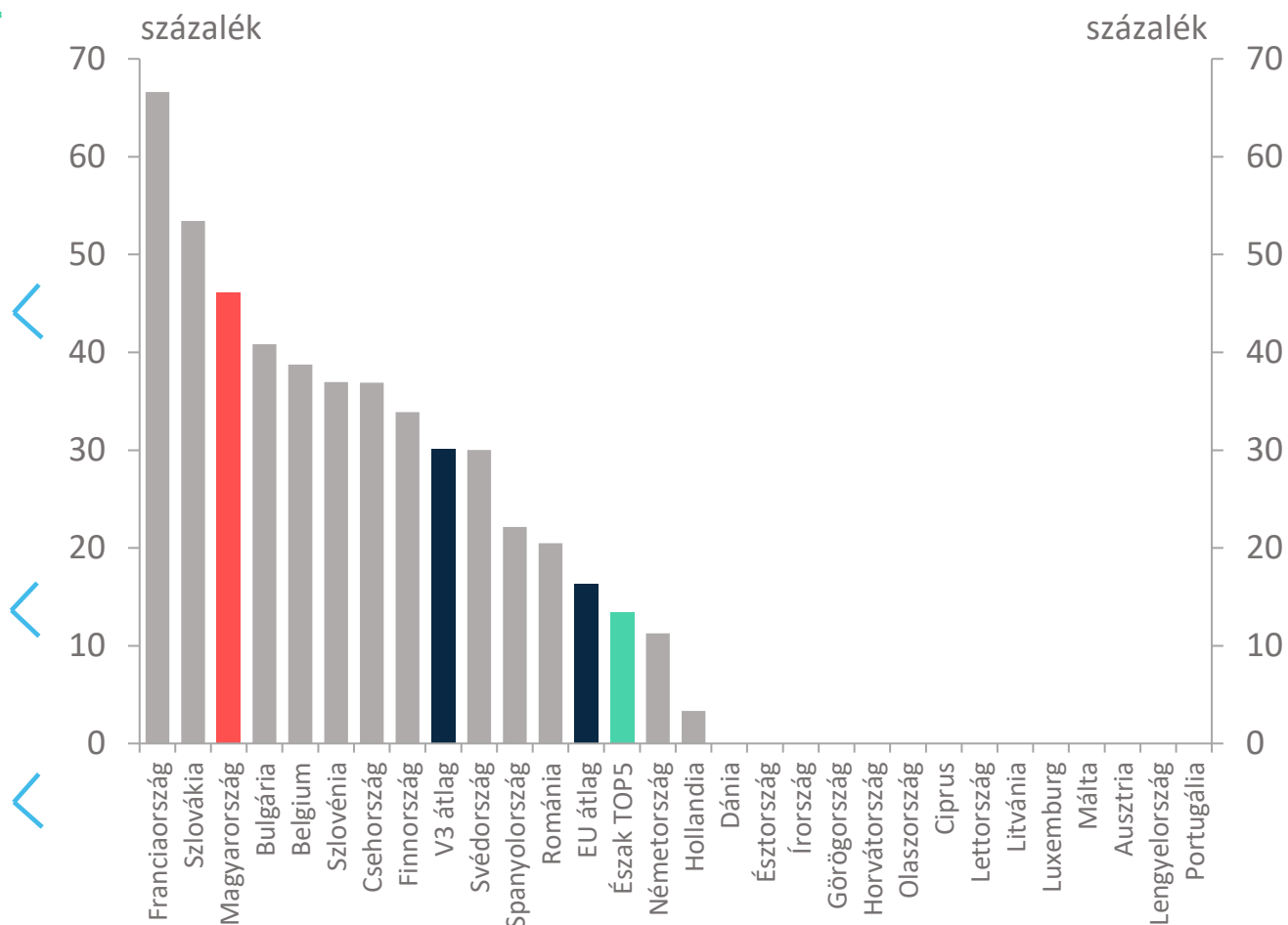
Nukleáris energia részaránya a bruttó villamosenergia előállításban (2020)

A moduláris innovatív kisméretű atomerőművek három szempontból kedvezőbbek a hagyományos nukleáris erőműveknél: (1) gyorsabban és olcsóbban felépíthetőek, (2) biztonságosabb, hogy nem egy helyen, hanem az országban szétszórtnak helyezhetőek el, illetve (3) az elhasznált fűtőelemeket csak 3-7 évente kell cserélni, szemben a nagy atomerőművekre jellemző 1-2 évenkénti csereidővel.

Romániában, Lengyelországban és az Egyesült Királyságban folyamatban van telepítésük.

Javasoljuk a bekapcsolódást a technológia fejlesztésébe és a moduláris erőművek hazai telepítésének megfontolását 50 milliárd forint állami támogatásból.

Magyarországon a 3. legmagasabb a nukleáris energia részaránya a villamosenergia előállításban az uniós országok körében. A kapacitás fenntartása ellátásbiztonsági prioritás középtávon.



Üvegházhatású gázok leválasztásra, tárolásra és hasznosításra szolgáló ipari értéklánc létrehozása brit mintára



JAVASLAT 4

A szén-dioxid leválasztásának, tárolásának és újrahasznosításának folyamata >

Javasoljuk az intenzív feldolgozóipari üzemek mellett az általuk kibocsátott üvegházhatású gázok leválasztását, tárolását és újrahasznosítását lehetővé tévő egységek fejlesztését brit mintára, 100 milliárd forintból. <

Mintául szolgálhat a brit Northwhich-ben létrejövő, a TATA csoporthoz tartozó üvegházhatású gázokat újrahasznosító üzem. <

Nagy-Britannia 450 milliárd forintnak megfelelő állami forrást szán ezeknek az üzemeknek az építésére és a CO₂-t tároló, újrahasznosító értéklánc megteremtésére 2025-ig. <

Hazánkban mindössze 1 üvegházhatású gázkibocsátás semlegesítésére szolgáló berendezés működik.

Leválasztás:

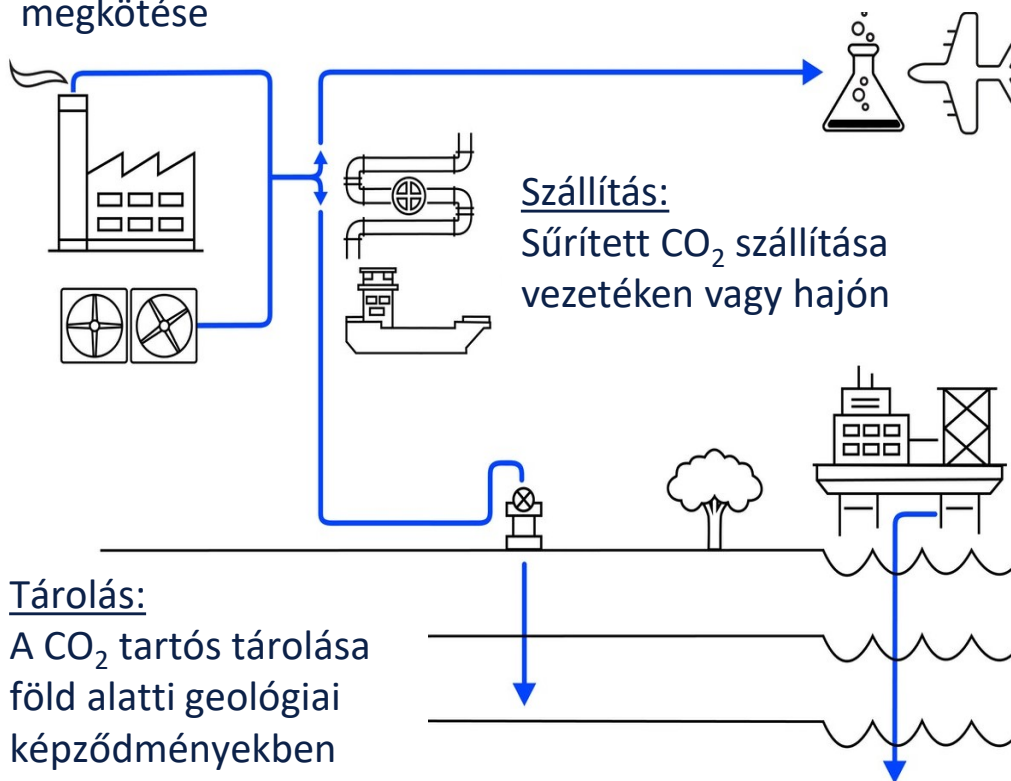
A CO₂ kibocsátás megkötése

Újrahasznosítás:

A megkötött CO₂ felhasználása új termék előállításához

Szállítás:

Sűrített CO₂ szállítása vezetéken vagy hajón



Tárolás:

A CO₂ tartós tárolása föld alatti geológiai képződményekben

A fosszilis energiahordozók költségvetési támogatásának csökkentése

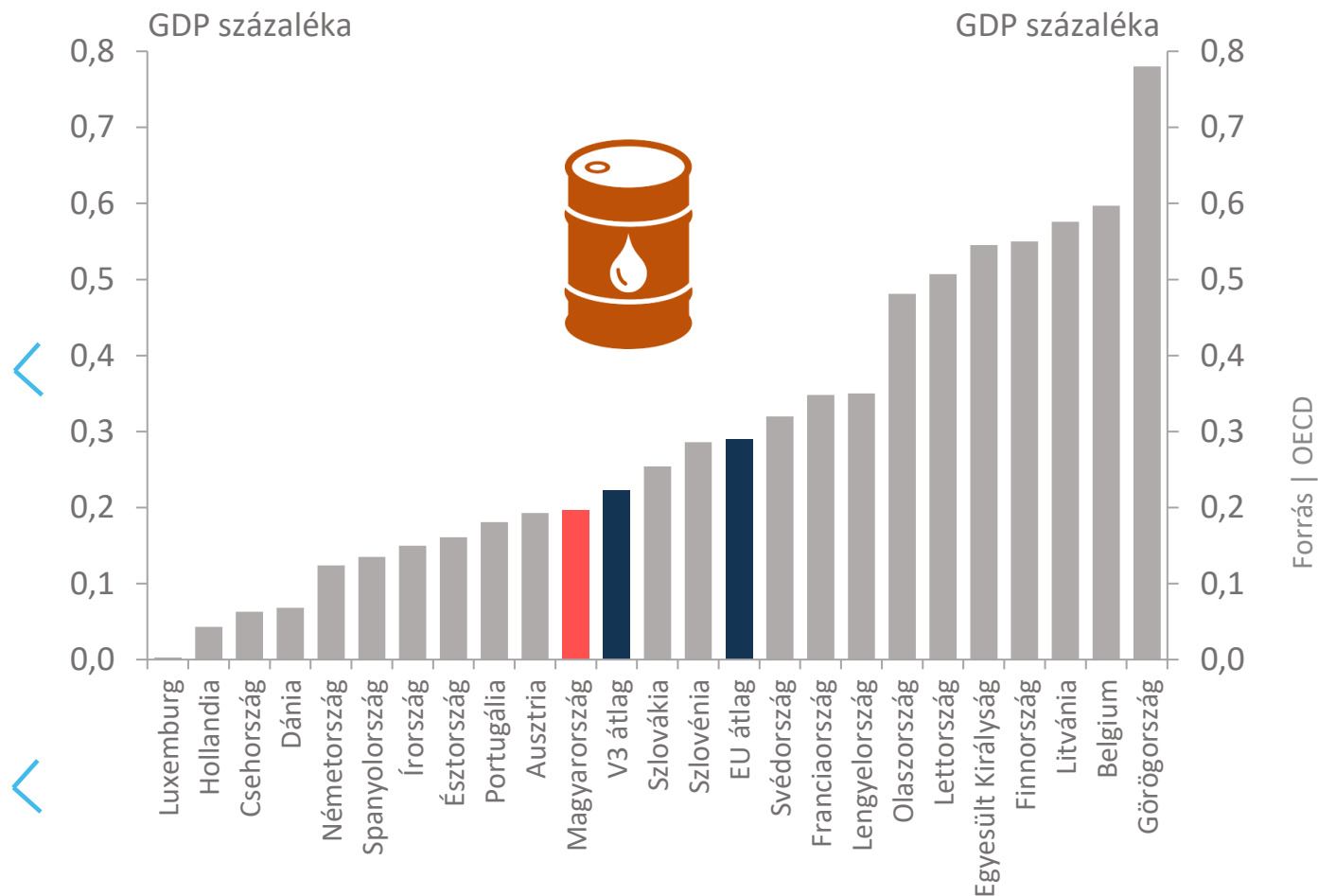


JAVASLAT 5

Fosszilis energiahordozók támogatása (2019)

2019-ben a magyar bruttó kibocsátás 0,2 százalékát tette ki a fosszilis energiahordozók állami támogatása. Ennek **17 százaléka közvetlen transzfer, 83 százaléka az adórendszeren keresztüli kedvezmények** (pl. mezőgazdasági gázolaj visszatérítés).

Javasoljuk a fosszilis energiahordozók költségvetési támogatásának csökkentését, amely mintegy évi 100 milliárd forint megtakarítást jelentene a költségvetés számára.



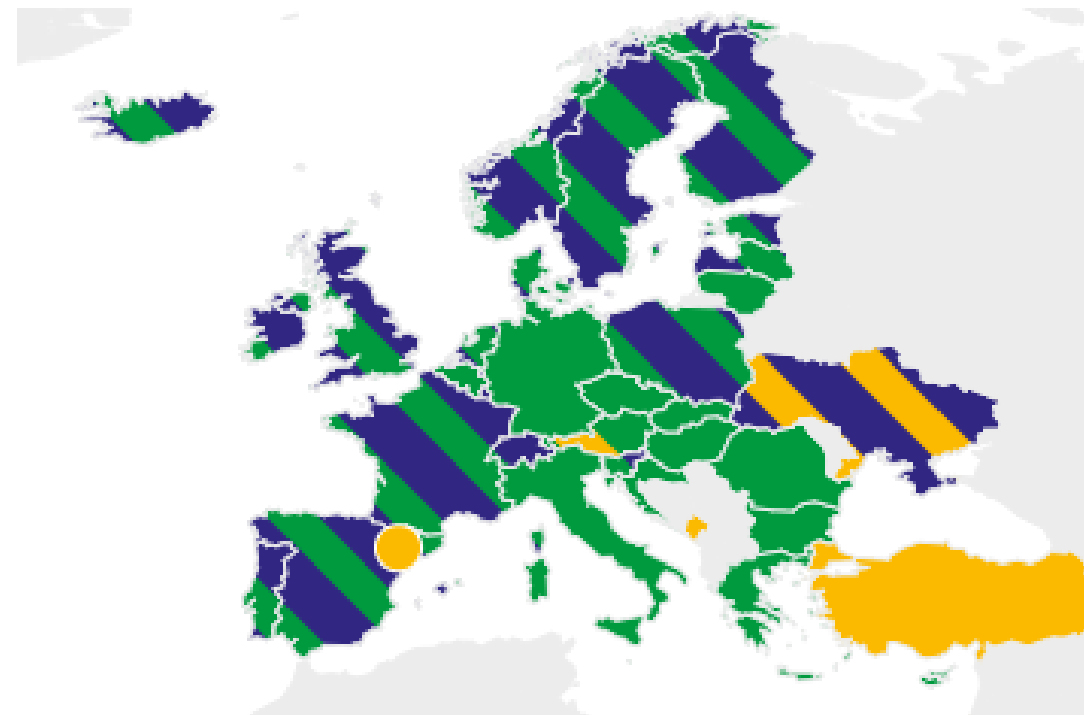
Zöld adózás súlyának növelése Magyarországon



JAVASLAT 6

Az európai károsanyag kibocsátás-kereskedelmi (ETS) rendszerben résztvevő és/vagy más zöld adókat alkalmazó országok

A forgalmi adók mellett a **káros tevékenységek adóztatásának kell az adórendszer másik súlypontjává válnia**. Az adónem bővítését úgy kell végrehajtani, hogy érvényesüljön a szennyező fizet elv, és a **szennyező minél kevésbé legyen képes a többletköltséget a fogyasztókra továbbhárítani** tevékenysége megváltoztatása nélkül.



- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő ETS
- Megfontolás alatt álló ETS vagy zöld adó bevezetés
- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő ETS, megfontolás alatt álló további ETS vagy zöld adó bevezetés
- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő zöld adó
- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő ETS és zöld adó
- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő zöld adó, megfontolás alatt álló ETS bevezetés

Zöld gazdaság fejlesztését és energiahatékonyság növelését szolgáló kkv innovációs tevékenységek állami támogatása

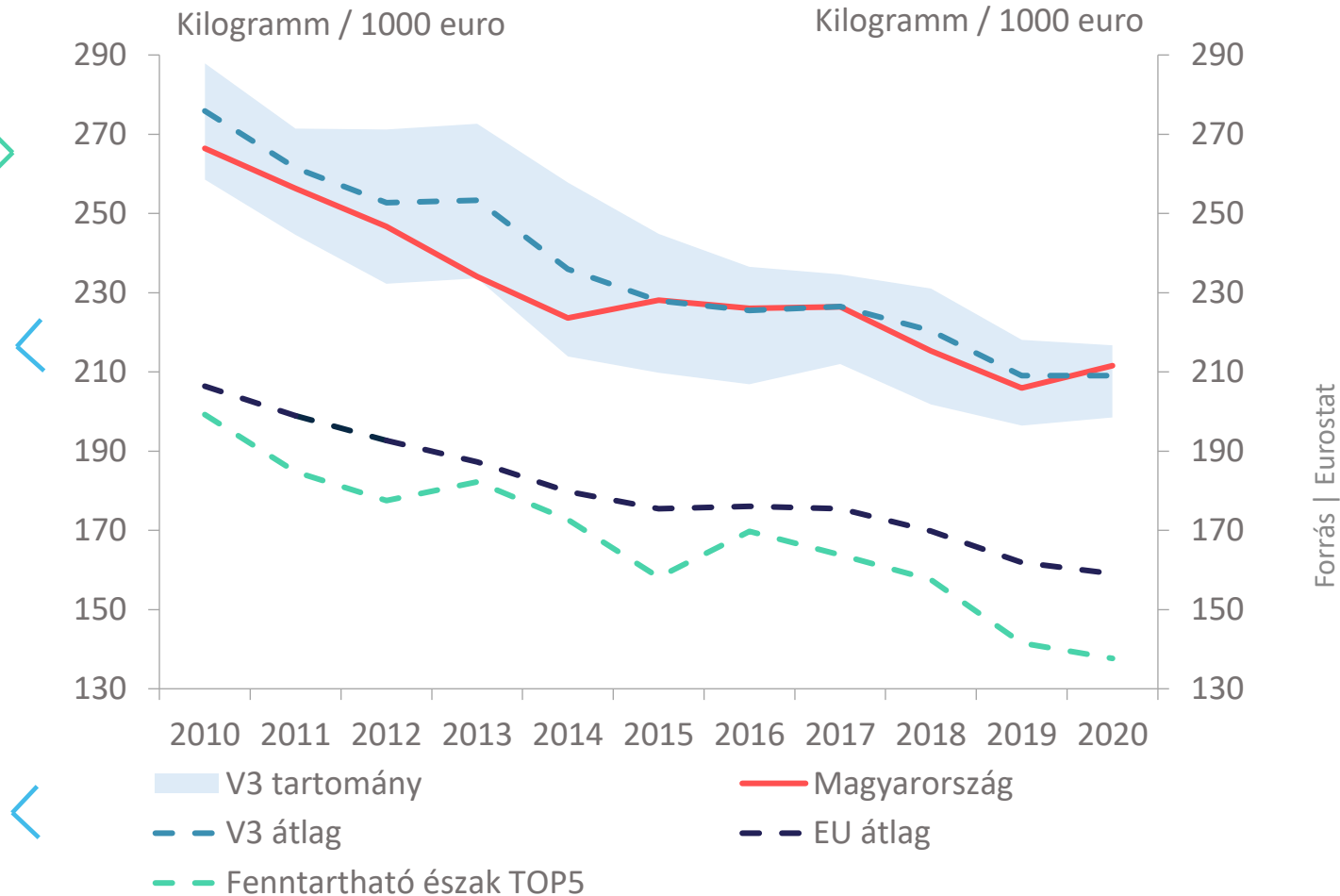


JAVASLAT 7

A gazdaság energiaintenzitása (egységnyi kibocsátásra jutó energiaigény)

Javasoljuk a kkv-k energiahatékonysági fejlesztéseit és zöld beruházásait támogató „Zöld Nemzeti Bajnok” Program kibővítését 100 milliárd forinttal. A cél a zöld és innovatív vállalatok kiemelt támogatása.

Javasoljuk munkáltatói és adó kedvezményekkel járó stratégiai partnerségek megkötését olyan kkv-kal, amelyek a magyar energia- és klímapolitikai célok elérése szempontjából különösen innovatív területeken aktívak. Többek között ilyen terület lehet a biológiai szennyvíztisztítás, a megújuló energia tárolása, a precíziós mezőgazdaság és a légszennyezettség mérséklését segítő megoldások.



Az öntözött területek arányának növelése és hazai tulajdonú élelmiszeripari értéklánc létrehozása



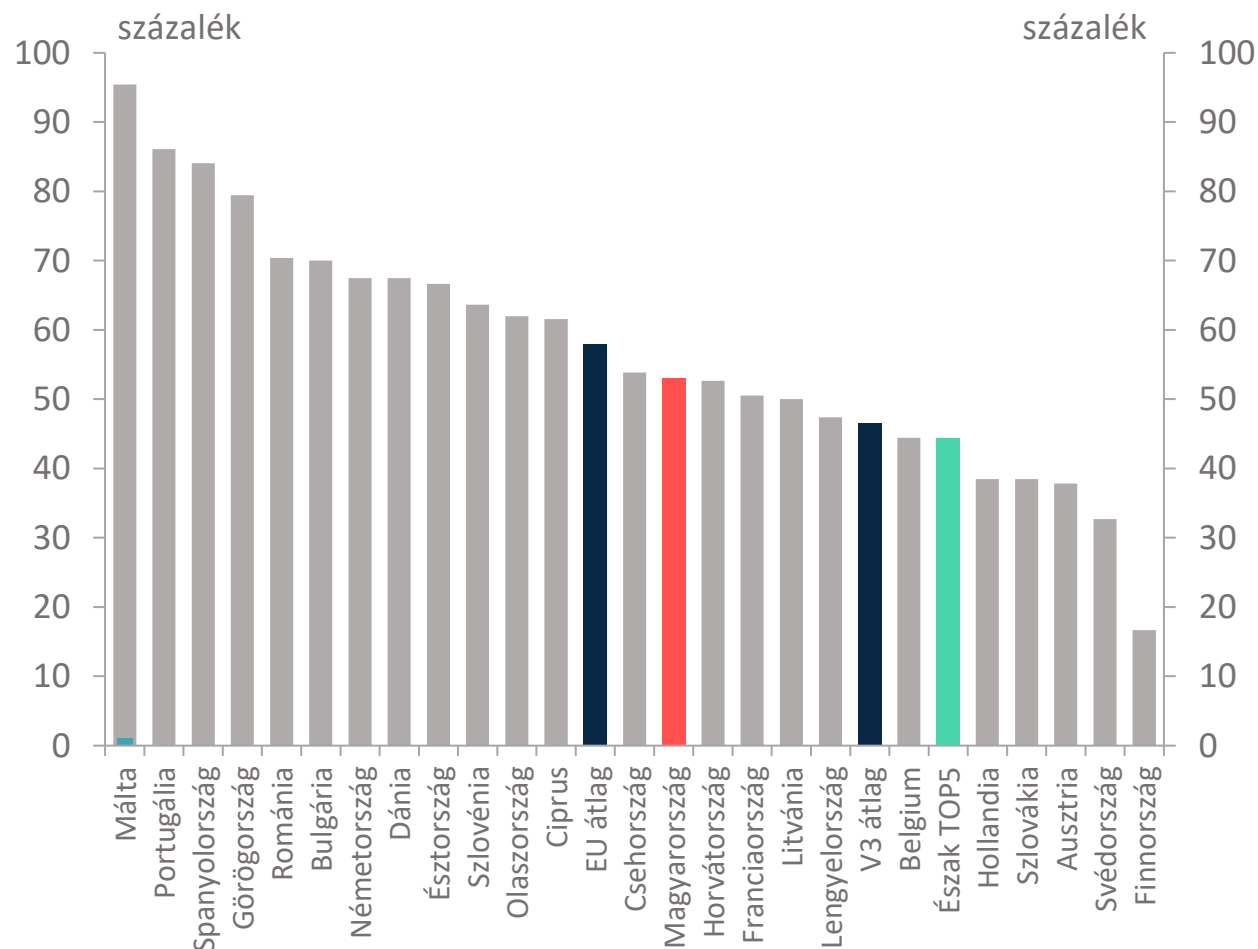
JAVASLAT 8

Öntözött területek aránya az öntözésre alkalmas mezőgazdasági területeken belül (2016)

Javasoljuk célzott állami program indítását a Duna-Tisza közí Homokhátság és a Nyírség mezőgazdasági vízháztartásának fejlesztésére, ezekben a térségekben az öntözött területek arányának növelésére. A folyamatban lévő öntözésfejlesztési projektek újabb körének indítása és a víztakarékos öntözési eljárások fejlesztésébe, elterjesztésébe való állami bekapcsolódás lendületet adhat e cél elérésének.

Javasoljuk hazai tulajdonú élelmiszeripari értéklánc létrehozását, amely a termeléstől a feldolgozáson át a kiskereskedelmi eladásig terjed és versenyképes alternatívájává válhat más élelmiszeripari értékláncoknak.

Bár hazánkban az öntözésre már alkalmas mezőgazdasági területek felét öntözik, a teljes mezőgazdasági terület mindössze 5 százaléka öntözhető.



Forrás | Eurostat

Megjegyzés | Írország, Lettország és Luxemburg esetében nem áll rendelkezésre adat.

A keletkező hulladékmennyiség visszafogása és az újrahasznosított hulladék arányának növelése



JAVASLAT 9

Települési hulladék újrahasznosítási aránya

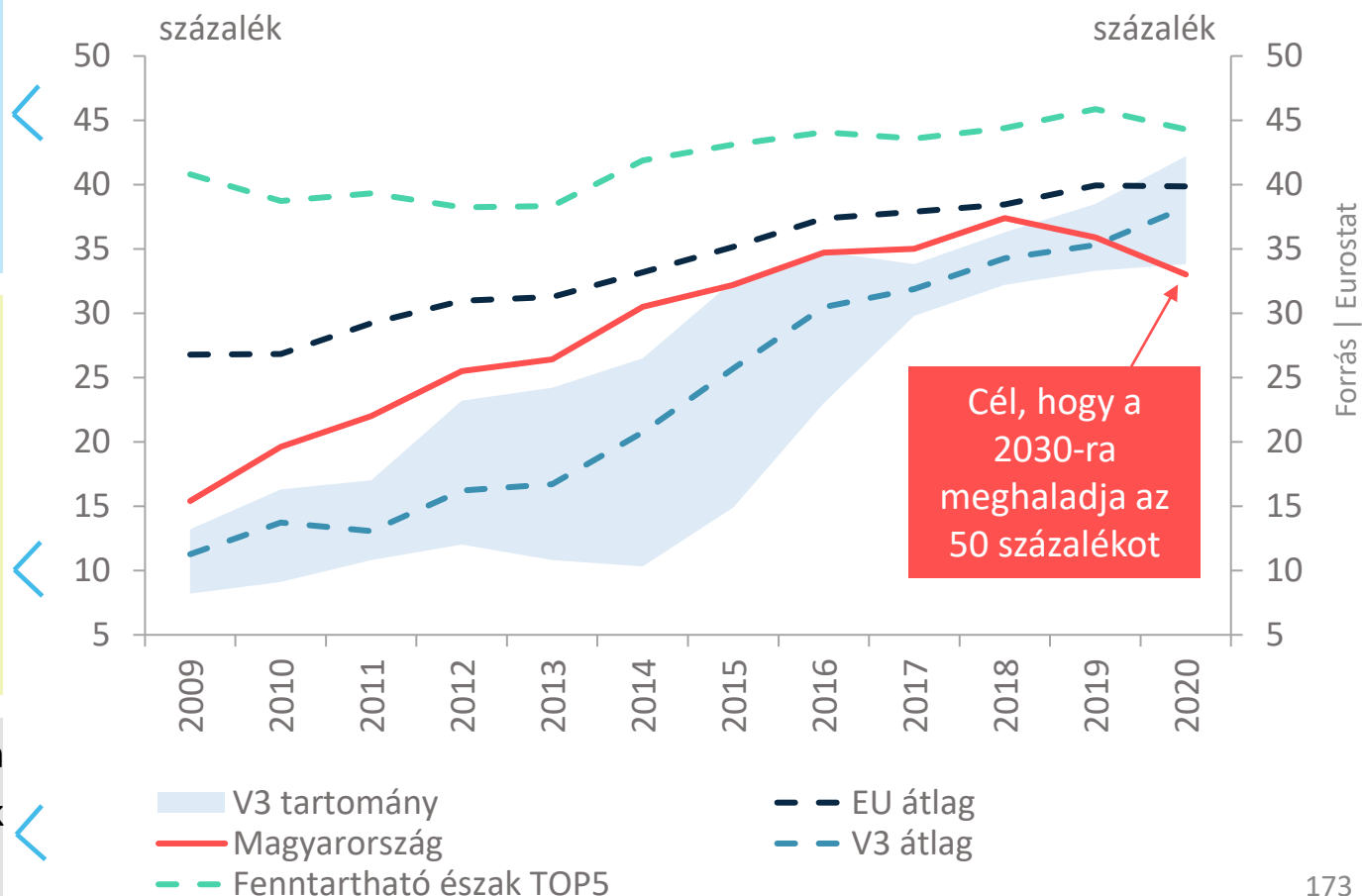
Javasoljuk a hulladékszállítási díj differenciálását az egy főre jutó hulladék és a hulladékszállítás heti alkalmainak száma alapján. Az évente fejenként 364 kilogramm (magyar átlag) feletti lakossági hulladékmennyiség elszállítása kerüljön a jelenlegi díj 1,5-szeresébe. A hetente második hulladékszállítási alkalom után az ürítési díj emelkedjen 20 százalékkal. Ez segítheti a hulladék mennyiség mérséklését.

Javasoljuk a betéti díjas rendszer mihamarabbi bevezetését finn vagy német mintára. Megfontolandó a 2023. júliusi bevezetési dátum előrehozása.

Javasoljuk emellett a többutas, újratölthető visszaváltási rendszer elindítását is, amely az akár 50-szer újratölthető üvegből készült palackok használatával a keletkező hulladék mennyiségét is csökkentené.

Javasoljuk állami program indítását működésképtelen elektronikai eszközök begyűjtésére. A kinyerhető anyagok újrahasznosítható alapanyagokat, a feladat munkahelyet teremt.

Magyarországon az e-hulladék felét hasznosítják újra, ami magasabb az EU átlagnál (47 százalék), az élmezőny Horvátországhoz (83 százalék), Dániához (68 százalék) és Bulgáriához (67 százalék) történő felzárkózás azonban további lépéseket igényel.



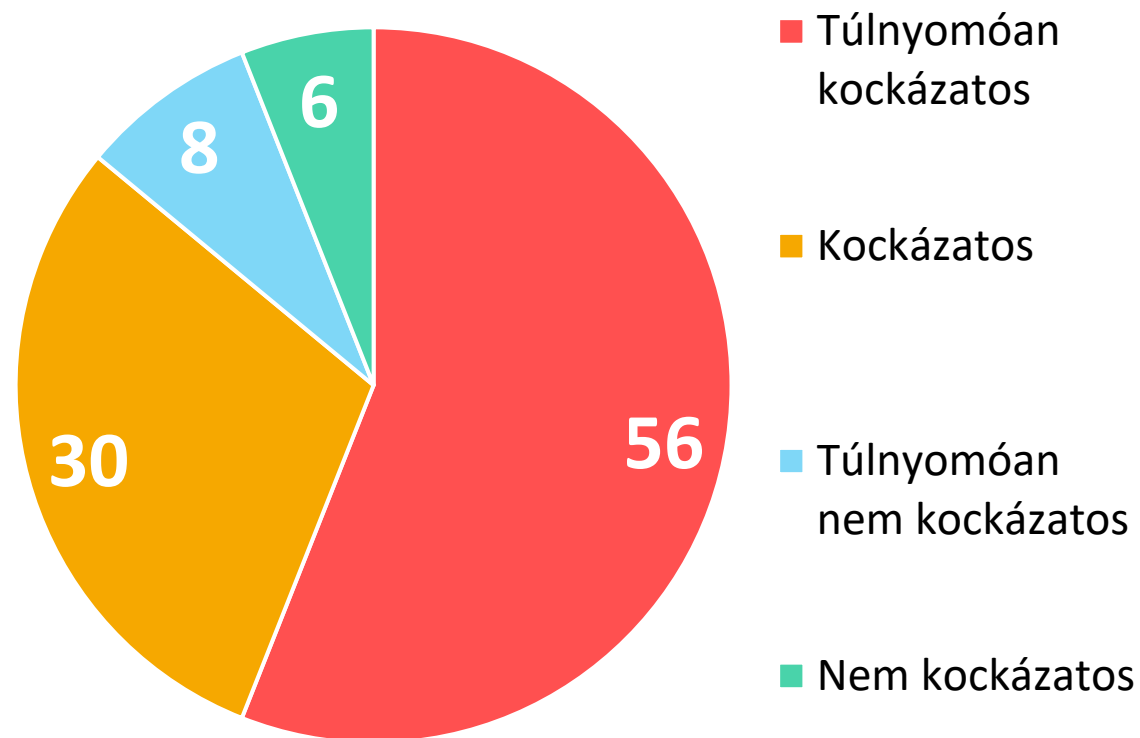
JAVASLAT 10

Ivóvíz közmű rendszer állapota Magyarországon (2017) >

A Magyar Víziközmű Szövetség szerint a legkritikusabb állapotban lévő vezetékhálózat rekonstrukciójára legkevesebb 1500 milliárd forintra lenne szükség.

Pályázatok kerültek kiírásra az elmúlt években a hazai víziközmű hálózat felújítására, de ezek eseti jellegűek voltak és nem követtek területi szintű tervezést. **Javasoljuk az országos víziközmű hálózat felújítását a legkockázatosabb szakaszoktól a kevésbé kockázatos hálózati szakaszok felé haladva, a területi szempontokat is figyelembe véve.** Például évente minden megyében a hálózat legkockázatosabb 10 százaléka újuljon meg.

A magyar ivóvíz hálózat 86 százaléka elavult, ezért ellátásbiztonsági szempontból kockázatos.



Elektromos gépjárműpark és töltőhálózat bővítése folyamatos állami támogatással



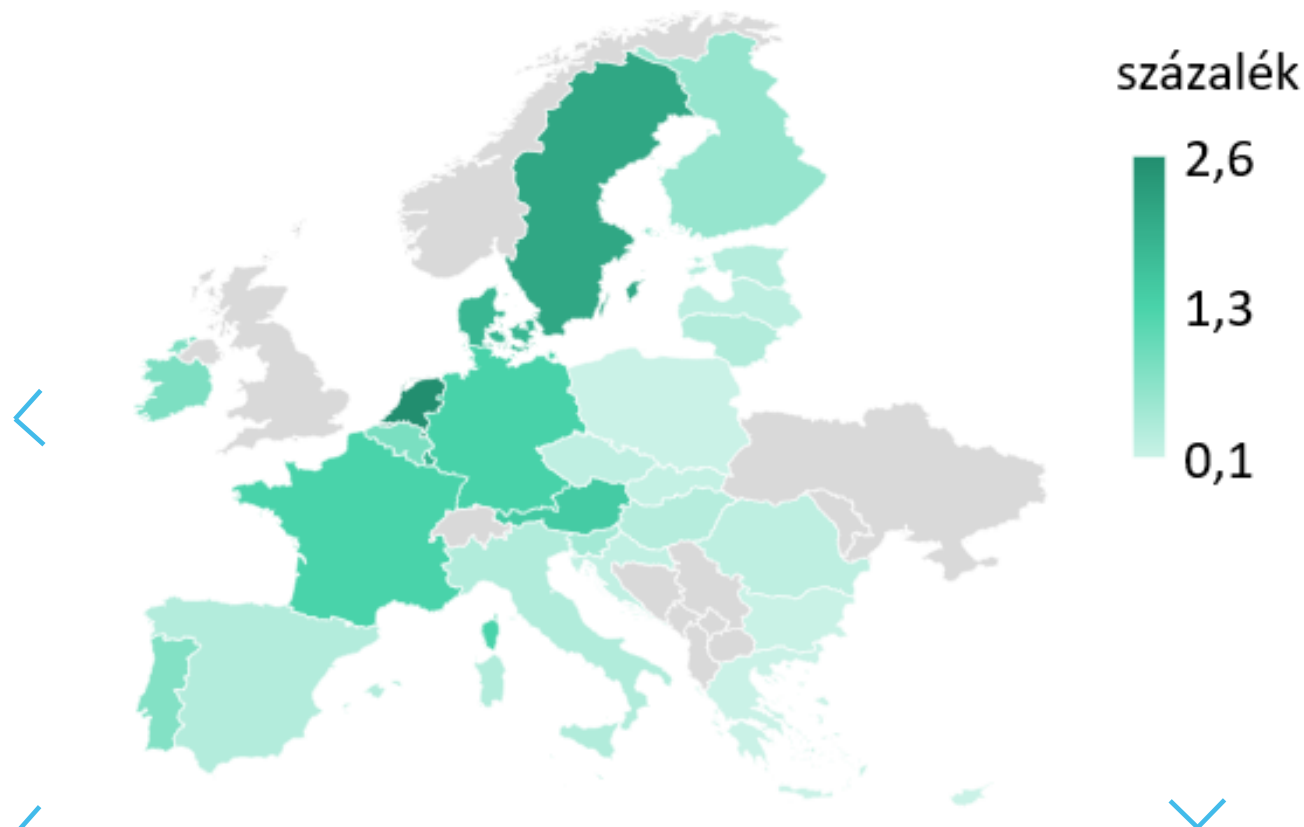
JAVASLAT 11

Akkumulátoros meghajtású e-gépjárművek aránya a teljes személy- és kistehergépjármű állományban (2021) >

Az elektromos személygépjárművek vásárlását eddig 15 milliárd forinttal támogatta az állam, uniós összehasonlításban azonban a nyugat- és észak-európai országoktól elmarad hazánk az **alternatív meghajtású gépjárművek elterjedtsége** terén. Javasoljuk, hogy az elektromos gépjárművek támogatása ne pályázati, hanem alanyi jogon járjon új e-gépjármű vásárlása esetén, illetve nőjön a támogatás intenzitása.

1880 nyilvános elektromos jármű töltőpont volt hazánkban 2021 végén. A Jedlik Ányos Terv 2.0 alapján a kormány 2030-ig 18 100 darab e-töltő kiépítésével számol. **Javasoljuk a nyilvános e-töltők számának növelését, a vidéki, gyéren ellátott térségek töltőpontjainak fejlesztésével is.**

Magyarországon az elektromos autók állománya 0,3 százalék, ami tizede a holland és ötöde a német arálynak.



Javasoljuk a 7/2006 (V.24.) TNM rendelet szigorítását, hogy új építésű lakóépület esetén már 2 parkolóhely után e-töltő telepítésre alkalmas infrastruktúrát kelljen kiépíteni állami támogatással.

11. ÁLLAMI HATÉKONYSÁG ÉS INNOVÁCIÓ



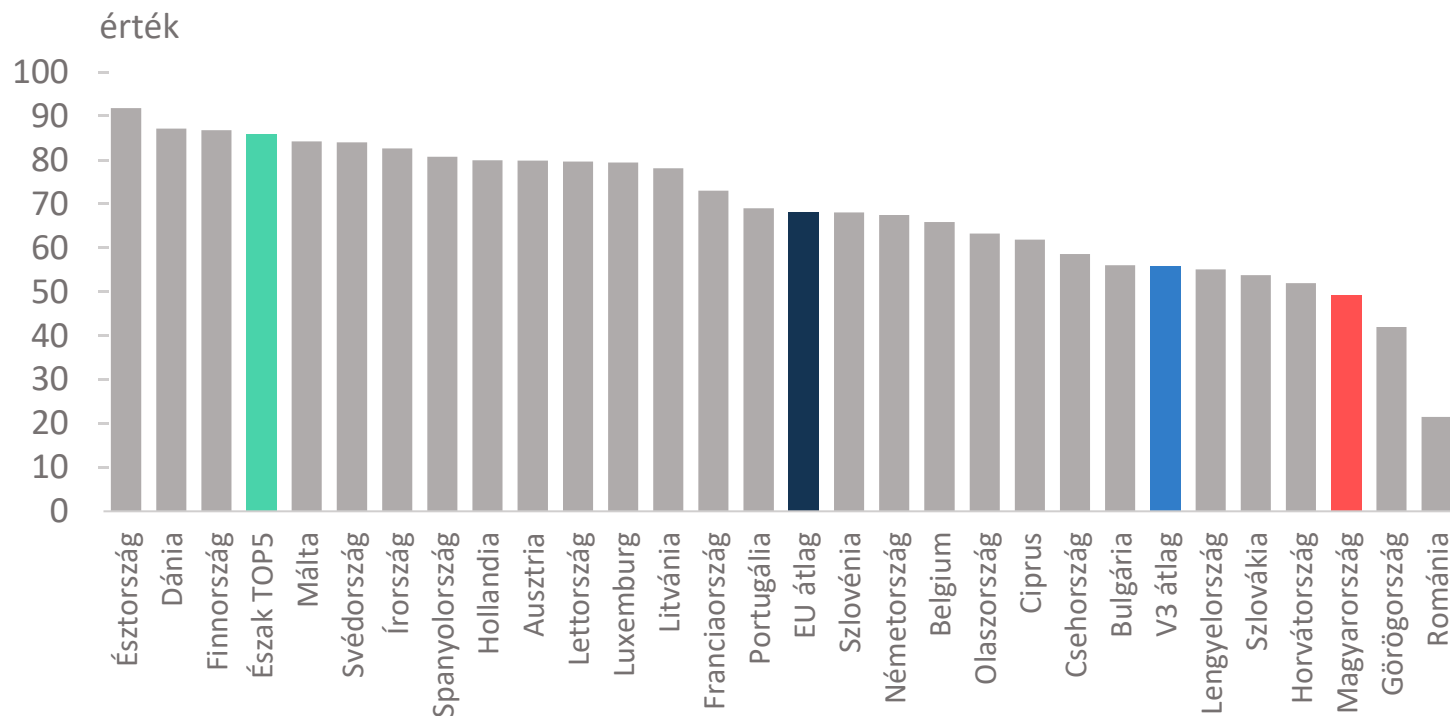
Digitális állam a digitális
gazdaságért

10 JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

Az e-közigazgatás számos területén történt előrelépés, azonban az éllovasok (Észtország, Dánia) utoléréséhez további intézkedések szükségesek.

EU Digitális Gazdaság és Társadalom Index – Digitális Közszolgáltatások (2021)



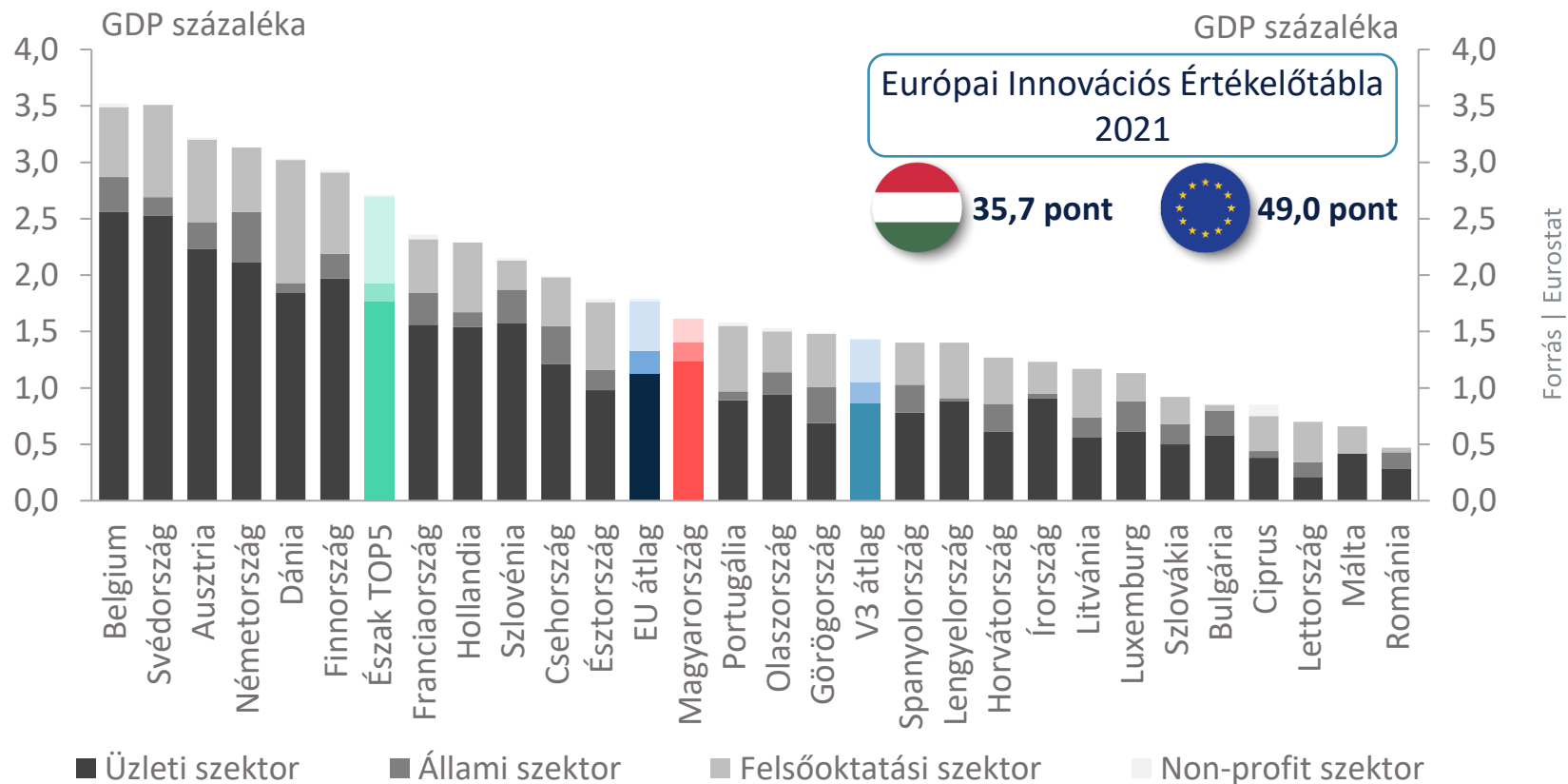
Megjegyzés | (Fenntartható) Észak TOP5 = Dánia, Észtország, Finnország, Hollandia és Svédország számtani átlaga.

HELYZETÉRTÉKELÉS

Nőtt a GDP arányos K+F kiadás, szintje azonban továbbra is elmarad az uniós élvonaltól.



GDP arányos K+F kiadások szektoronként (2020)



CÉLKITŰZÉSEK

> CÉL 1

Az interneten történő közigazgatási ügyintézés 75 százalékra emelése.

> CÉL 2

A GDP-arányos K+F kiadások 3 százalékra emelése, és az Európai Innovációs Értékelőtáblán az uniós átlagpontszám elérése.

ALAPELVEK: Az állami hatékonyság növelése és a kutatás-fejlesztési ökoszisztéma megerősítése



Teljesen papírmentes és digitális közigazgatás megteremtése az adminisztrációs terhek és a rejtett gazdaság minimalizálása érdekében



Az **állami szolgáltatások hatékonyságának mérése** kulcsfontosságú a versenyképesség javítása céljából

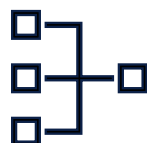


A magyar **kutatás-fejlesztési és innovációs ökoszisztéma kiépítése**, az innovációs támogatási rendszer **vállalati együttműködések** ösztönzővé tétele



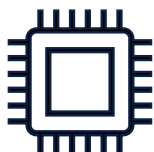
A kutatás-fejlesztési és innovációs **forrásfelhasználás hatékonyságnövelése.**

10 JAVASLAT



> Hatékony közszolgáltatás

1. E-közigazgatás észt mintára
2. **Komplex adatelemző program** angol mintára
3. **Állami szolgáltatások hatékonyságának mérése**
4. **Rendkívüli ügyekre való gyors reagálás** képességének erősítése



> Innováció

5. **Állami és felsőoktatási K+F kiadások** növelése
6. **Innovációs voucherek** bevezetése
7. Innovációs **eredményhez kötött kkv bértámogatás**
8. **Szellemi tulajdonjog** bevétel **adómentessége**
9. Innovációs célú **kkv hálózatosodás állami támogatással**
10. Az **innovációs járulék mértékének 0,3-ról 0,5 százalékra emelése** és felhasználása minősített K+F+I projektekre

Az e-közigazgatás teljes megvalósítása észt mintára



JAVASLAT 1

KULCSTERÜLETEK, AMELYEK MAGYARORSZÁGON MÉG NEM, VISZONT ÉSZTORSZÁGBAN MÁR DIGITÁLISAN MŰKÖDNEK



Teljes papírmentesség a közigazgatásban, az elektronikus aláírás széleskörű elfogadása és alkalmazása.

Észtországban a GDP 2 százalékának megfelelő megtakarítást értek el az intézkedéssel.



A földhivatali eljárások és az ehhez kapcsolódó ügyvédi tevékenységek digitalizációja. Az intézkedés célja az ügyintézés gyorsítása és költséghatékonyabbá tétele.



E-közjegyző rendszer kiépítése, első lépésben az ingatlanpiaci tranzakcióknál. A digitalizáció kiterjesztésével egyszerűsödik az ingatlanpiaci adásvétel finanszírozásának folyamata.



E-rendőrség: hardver és szoftver rendszer modernizációja a járőrautókban. A fejlett kommunikációs eszközökkel és mögöttes IT rendszerekkel az intézkedés célja hatékonyabbá tenni a felderítést és a bűnmegelőzést.



Az e-közigazgatás ügyintézési felületeinek egyablakossá tétele. Az egyszerű, modern és ügyfélbarát ügyintézési felület növelné az igénybevételi hajlandóságot.

Komplex adatelemző program adóhatósági használata az angol „Connect” mintájára



JAVASLAT 2

CONNECT RENDSZER KÖLTSÉG-HASZON ELEMZÉS (2008-2016)



**A PROGRAM
KIFEJLESZTÉSE 80 MILLIÓ
FONT KÖLTSÉGGEL JÁRT.**



**MIKÖZBEN AZ IDŐSZAK
SORÁN 3 MILLIÁRD FONT
BEVÉTELT TERMELT.**

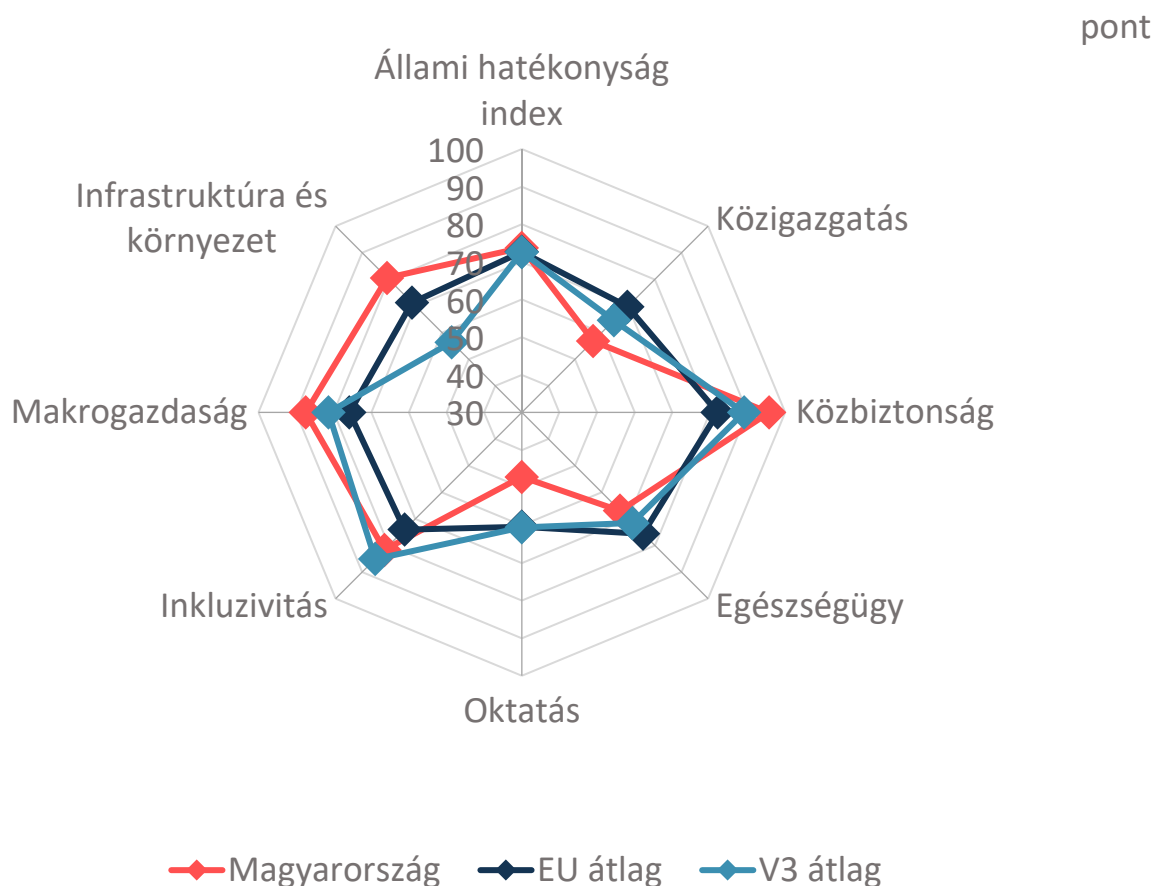
- > Az angol adóhatóság **2006 óta fejleszti a „Connect” rendszert**, amely dinamikusan javította az adóbeszedés hatékonyságát.
- > Az **adatelemző program** feladata, hogy a különböző – belső és külső – adatforrásból származó információkat összehasonlítsa és anomáliákat azonosítson.
- > **Több mint 30 adatbázis adataihoz** fér hozzá a rendszer, az elemzést az automatizáció mellett képzett szakemberek százai végzik.
- > A programmal a **visszaélések gyorsabban felfedezhetők**, nőtt a találati arány.

Az állami szolgáltatások hatékonyságának mérésének megkezdése a nemzetközi jó gyakorlatok alapján



JAVASLAT 3

Az MNB állami hatékonyság index előzetes eredményei pillérenként (2021)



> Az állami vállalatok és szolgáltatások hatékonyságának mérése **nemzetközi szinten sem széleskörben elterjedt.**

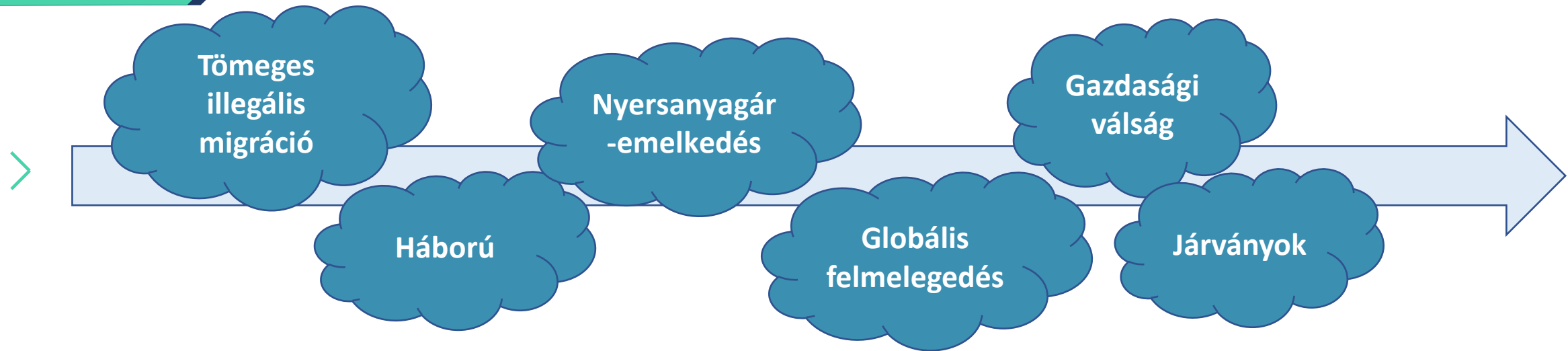
> A **nemzetközi jó gyakorlatok** között kiemelkedik **Anglia**, viszont a módszerük fő hátránya, hogy **nemzetközileg nem összehasonlítható.**

> Az **MNB-nél elkezdődött egy állami hatékonysági index megalkotása** nemzetközi intézmények módszertana alapján.

Rendkívüli eseményekre való gyors reakálás képességének erősítése



JAVASLAT 4



Háborús évtized előtt állunk. Felértékelődik a rendkívüli helyzetekre adott válaszok gyorsasága, pontossága és ereje.

Magyarország jól teljesített a gyors és hatékony reakciókban az Operatív Törzsek működése révén.

A gyors reakció képességét az új évtizedben is fenn kell tartani, készülni kell az új sokkhatásokra, és növelni kell az ellenállóképességet.

Az állami és felsőoktatási K+F kiadások növelése elősegítheti a 3 százalékos GDP arányos K+F cél elérését



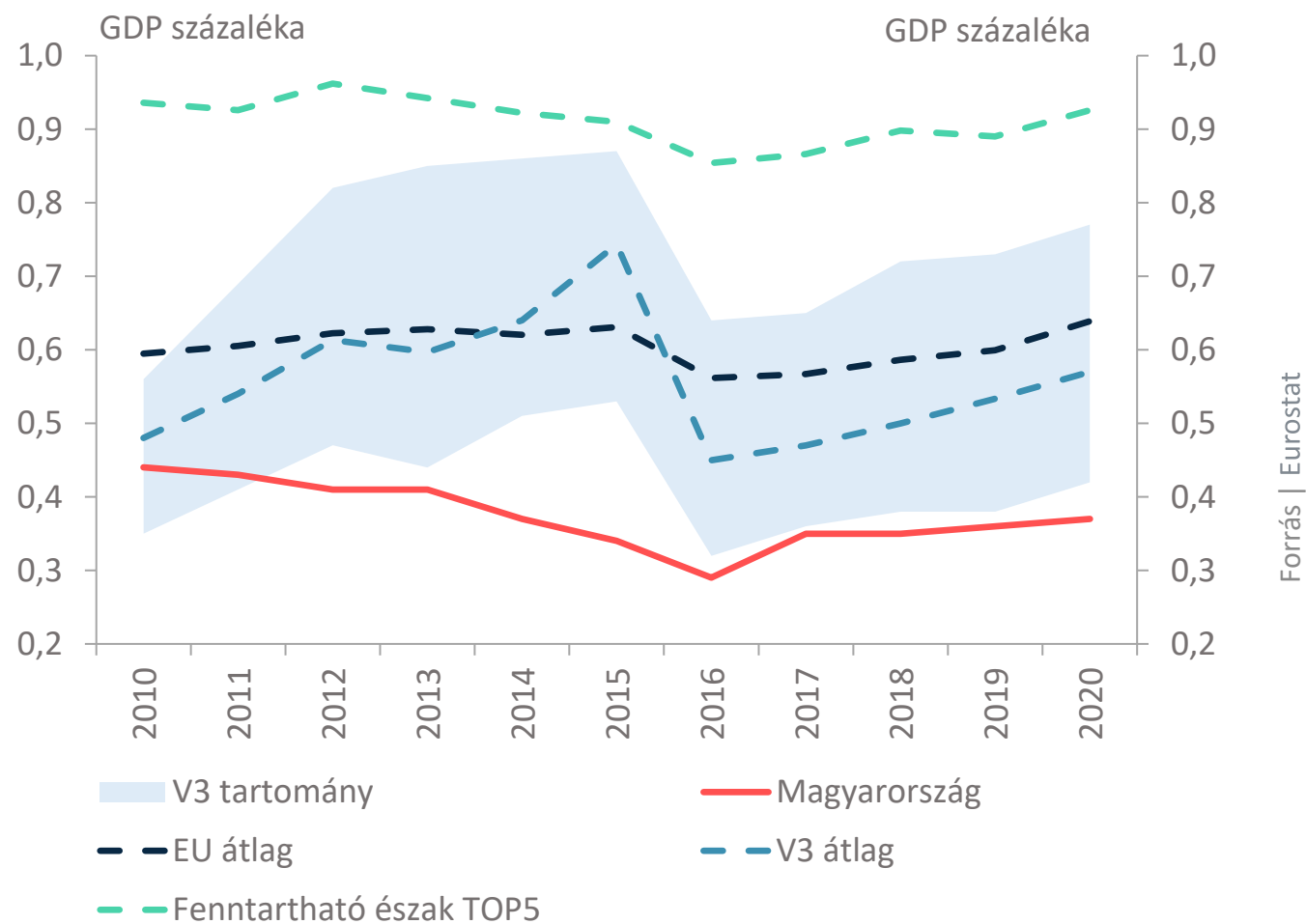
JAVASLAT 5

Állami és felsőoktatási kutatás-fejlesztési kiadások a GDP arányában

Magyarországon a 6. legnagyobb mértékben csökkent a GDP arányos állami és felsőoktatási K+F kiadás 2010 és 2020 között az EU-ban.

Az állami és felsőoktatási K+F kiadások emelése megvalósulhat a **kutató-fejlesztő foglalkoztatottak béremelésének** folytatásával és az ígéretes **alapkutatási projektek állami támogatásának bővítésével.**

A **K+F források hatékonyabb felhasználása** és a **K+F létszám bővítése** is elengedhetetlen az innovációvezérelt modellre történő eredményes átálláshoz.



Innovációs voucherek bevezetése és a felsőfokú végzettségűek eredménycélhoz kötött bértámogatása segítheti a hazai kkv-k innovációját



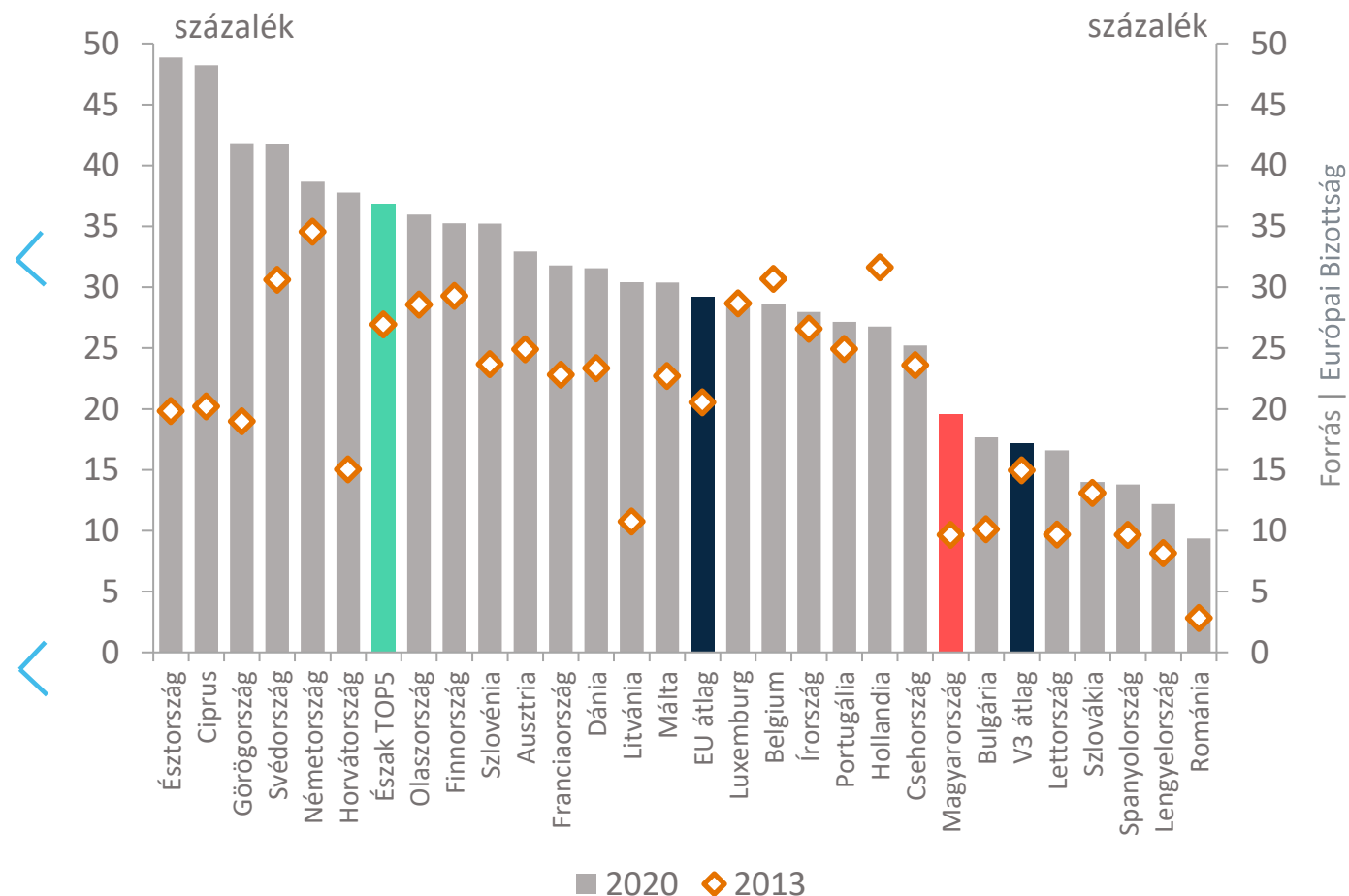
JAVASLAT 6-7

Termékinnovációt folytató kkv-k aránya

A felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók és a szakértelem hiánya visszafogja a kkv-k innovációját. Javasoljuk olyan **innovációs voucherek biztosítását kkv-knak, amelyeket akkor használhatnak, ha egy állami vagy felsőoktatási kutató-fejlesztő intézmény szakértelmét veszik igénybe** innovatív ötletük megvalósítása érdekében.

Javasoljuk továbbá, hogy a **felsőfokú munkavállaló bérét az innováció piacra helyezéséig vállalja át az állam a nagyvállalatokkal kötött stratégiai partnerséghez hasonló keretek között** azoknál az 50 főnél kisebb, felsőfokú végzettségű munkavállalót újonnan alkalmazó cégeknél, amelyek a diplomás foglalkoztatott munkaviszonya kezdetétől számított 3 éven belül legalább 1 piacképes innovációt felmutatnak.

A bajnok Észtország 2,5-szeresére, Litvánia 3-szorosára növelte az innovatív kkv-k arányát 2013 és 2020 között. Magyarország megduplázta az arányt, ami azonban továbbra sem éri el az uniós átlagot.



Megjegyzés | Észak TOP5 = Dánia, Észtország, Finnország, Hollandia, Svédország átlaga

A szellemi tulajdonjogokból szerzett bevétel teljes adómentessége a vállalatoknál

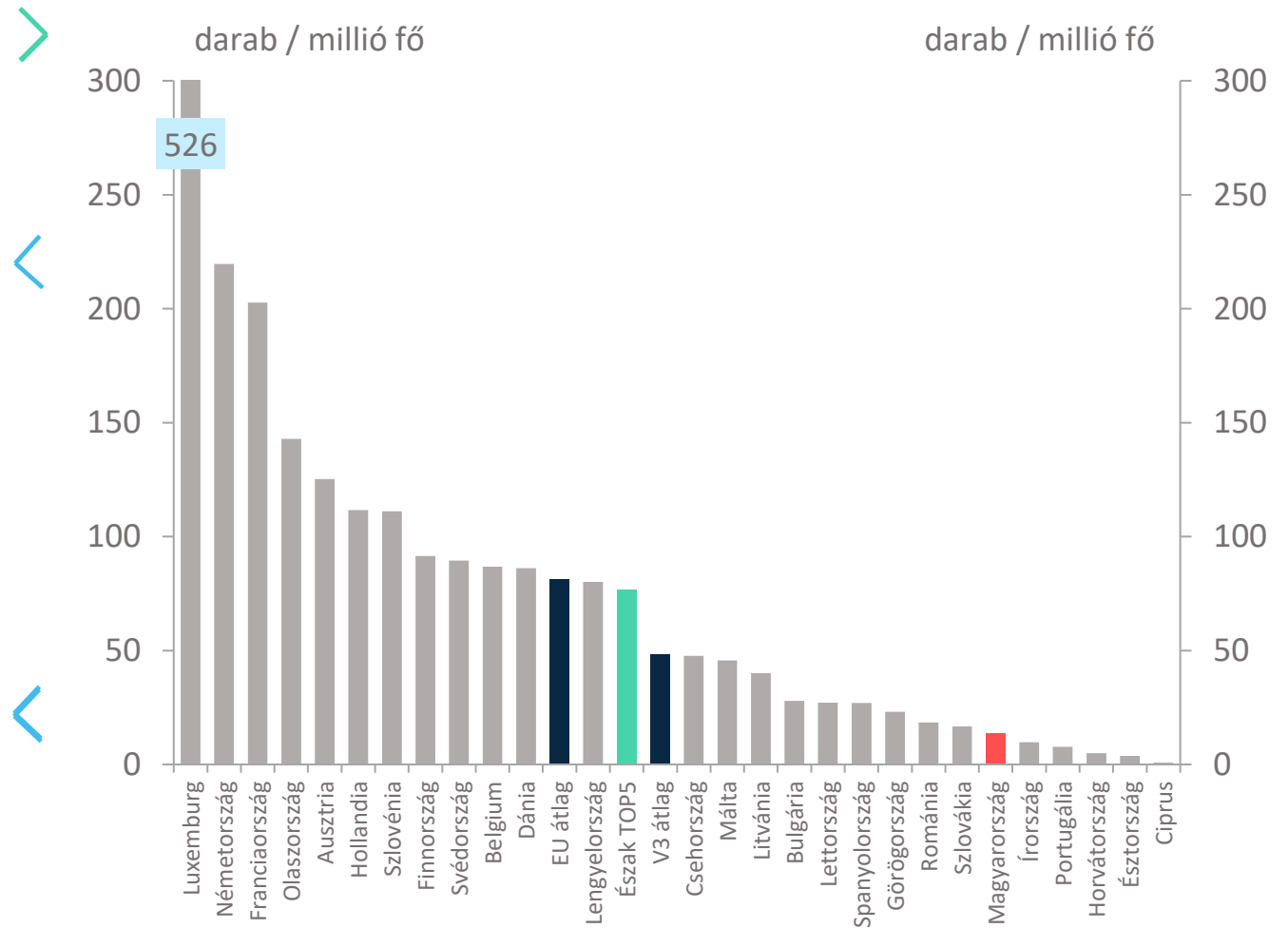


JAVASLAT 8

Bejegyzett új szabadalmak száma (2019)

Magyarországon a visegrádi partnerországokénak harmada, az uniós átlagnak ötöde a szabadalmi tevékenység. Az innovációvezérelt gazdasági modellre átállás lényegi eleme, hogy **több szellemi tulajdonjog kerüljön bejegyzésre hazánkban.**

Javasoljuk, hogy a szellemi tulajdonjogok (szabadalmi oltalom, védjegy, design, szerzői jog) után járó adóbevételek teljes adómentességben részesüljenek brit mintára, a UK Patentbox gyakorlat továbbfejlesztésével. Ennek egyik eszköze lehet az 1996. évi LXXXI. törvény [Tao tv.] 7§ s) pont 50 százalékban meghatározott kedvezmény mértékének 100 százalékra emelése.



Klaszterek és egyéb hálózatosodási formák létrehozásának támogatása állami forrással



JAVASLAT 9

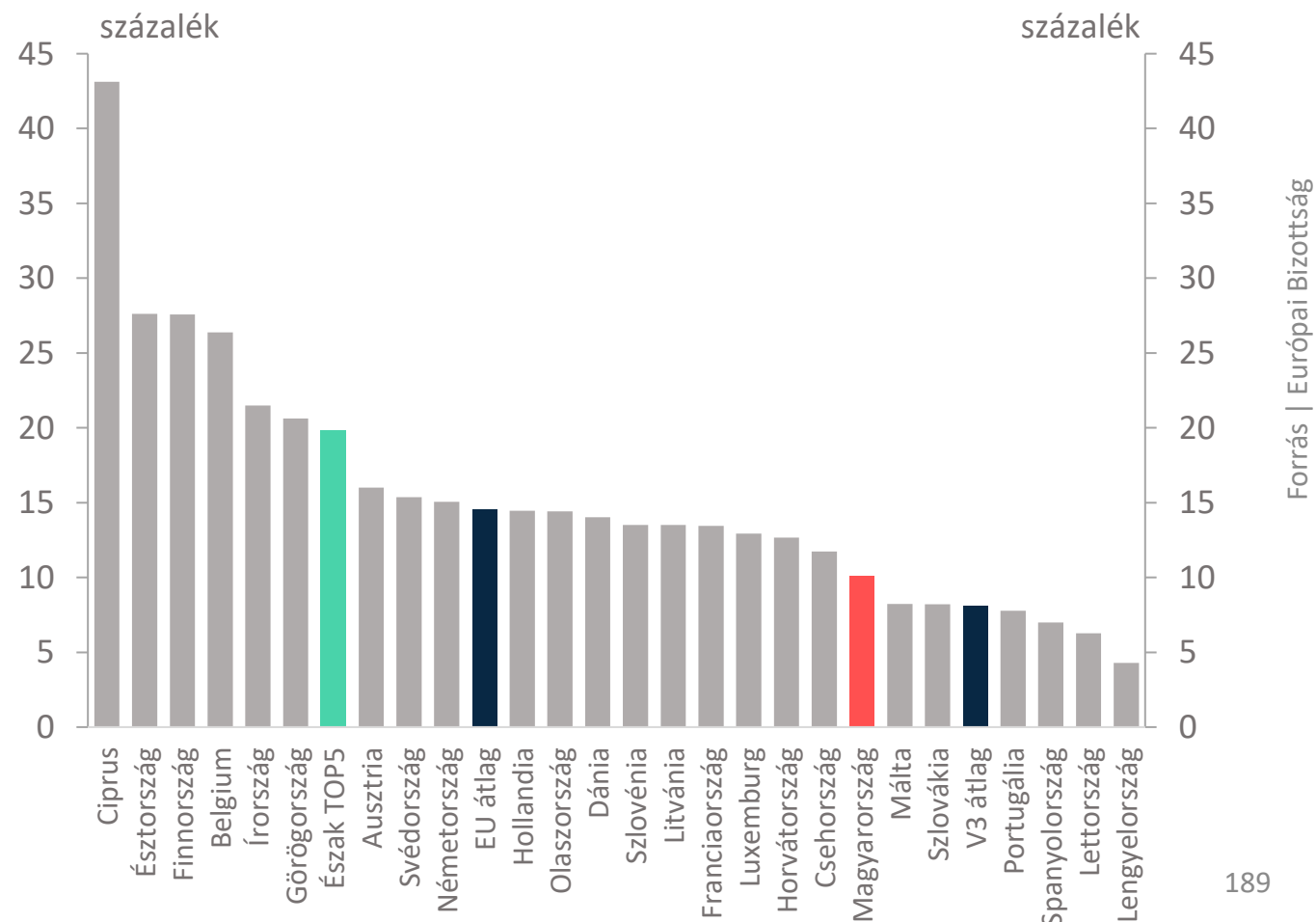
**Más vállalattal vagy intézménnyel
innováció céljából együttműködő
kkv-k aránya (2020)**

A szövetkezetek, szövetségek és egyéb társulási formák szakmai programjainak támogatására kiírt kisösszegű egyszerűsített pályázatok ösztönözhetik az együttműködési hajlandóságot főként a legkisebb, mikrovállalatoknál (1-9 fő).

Javasoljuk, hogy első körben 15 milliárd forintból, együttműködésenként 1 milliárd forintos kerettel 15 innovatív hazai, kisvállalati platform kerüljön támogatásra. Eredményesség esetén újabb pályázati körök írhatóak ki.

Javasoljuk egyetemi résztulajdon szerzés lehetővé tételét az innovatívvá válásra, hosszú távú tudásigényes fejlesztésekben részvételre hajlandó kkv-kban.

5 százalékponttal **alacsonyabb** az EU átlagnál és 10 százalékponttal az északi TOP5 átlagánál azoknak a kkv-knak az aránya, amelyek innováció céljából együttműködésre léptek más szervezetekkel.



Az innovációs járulék mértékének 0,3-ről 0,5 százalékra emelése és felhasználása minősített K+F+I projektekre



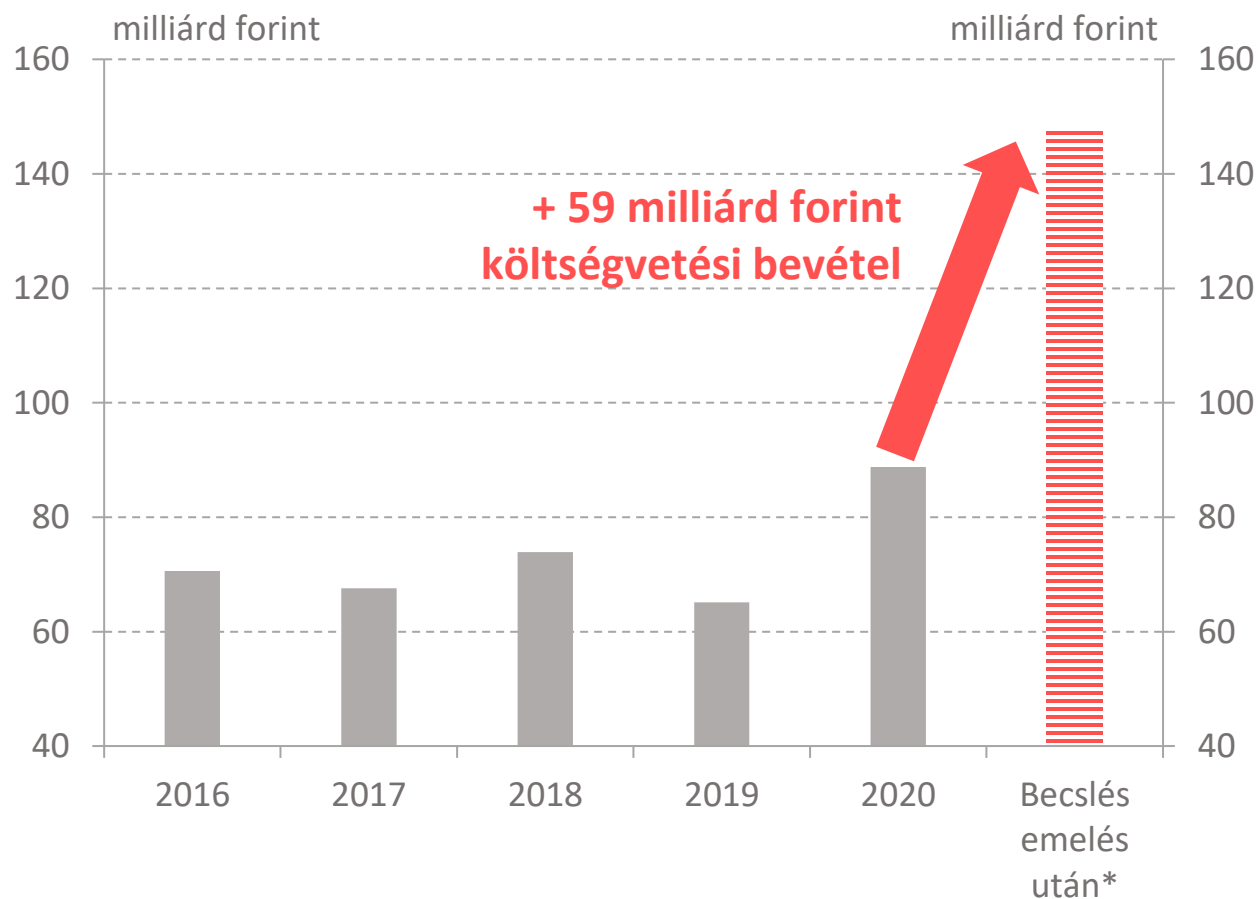
JAVASLAT 10

Innovációs járulékból származó költségvetési bevétel

Az innovációs járulékot a hazánkban székhellyel rendelkező gazdasági társaságok fizetik, a mikro- és kisvállalatok kivételt képeznek. Az adó mértéke 0,3 százalék. Az adóalapból, amely a nettó árbevétel, azonban levonhatóak a kutatás-fejlesztés költségei, a beszerzett áruk és közvetített szolgáltatások értéke, az alvállalkozói teljesítések értéke, valamint az anyagköltség is.

Javasoljuk az innovációs járulék 0,3-ről 0,5 százalékra emelését. A megnövekvő költségvetési bevételt az állami kutatás-fejlesztési kiadások növelésére, minősített K+F+I projektek finanszírozására lehetne fordítani.

A járulék megemeléséből származó **többletbevétel** megközelítőleg a GDP 0,1 százalékát tenné ki.



Megjegyzés | A számításhoz felhasznált GDP érték az MNB 2022. márciusi előrejelzésében szereplő két alappálya számtani átlaga.

12. MÉRŐRENDSZER A FELZÁRKÓZÁSÉRT



A felzárkózási program
végrehajtásának
a mérésen kell alapulnia

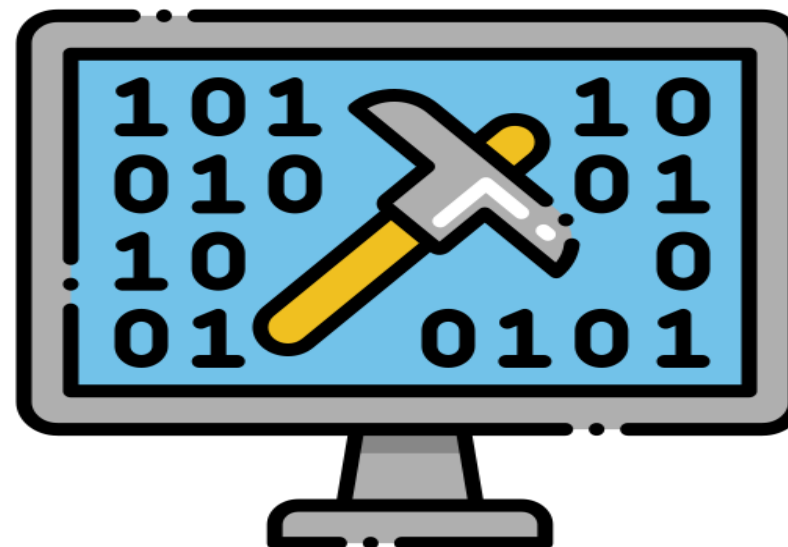
7 JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

Felzárkózási program
nem valósítható meg
mérés nélkül

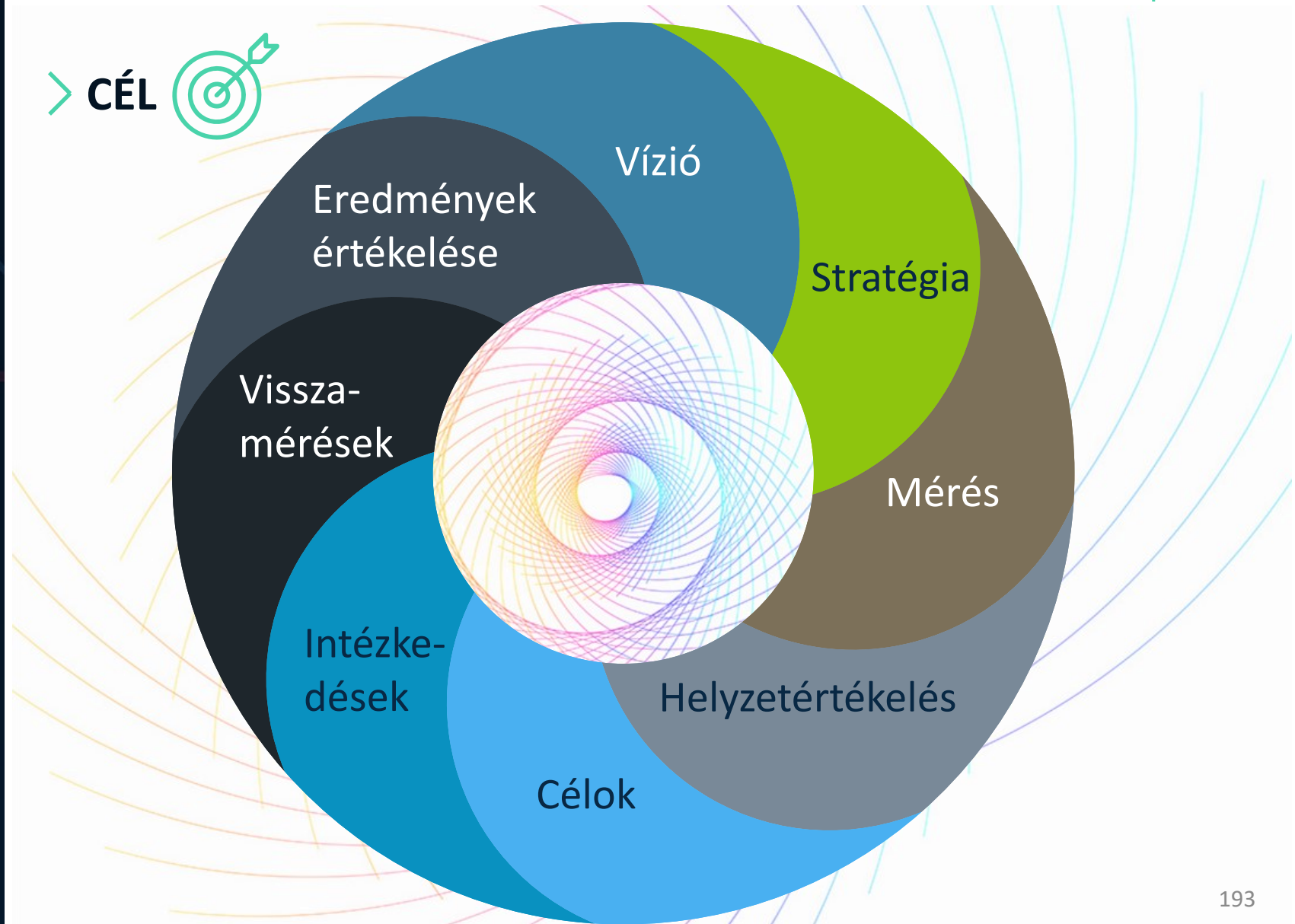


- > Magyarországon az **adatalapú gazdaság** beindítását hátráltatja, hogy számos területen **korlátozott az adatok elérhetősége**, és a **meglévő adatok professzionális mérésére, elemzésére, kiértékelésére** sok esetben **nincs lehetőség**.
- > Az államigazgatás **nincs felkészülve az adatvezérelt felzárkózási stratégia** megvalósítására.
- > Minden **stratégia megvalósítása** folyamatos mérést és korrigálást tesz szükségessé.



CÉLKITŰZÉSEK

A program megalkotásakor
rendszer szemléletben kell
gondolkozni, folyamatosan
mérni és visszamérni kell



ALAPELVEK

A mérés és az
adatvezérelt gazdasági
átállás
nélkülözhetetlen a
fenntartható
felzárkózáshoz



A hosszú távú prioritásokat és az aktuális kihívásokat is eredményesen menedzselni képes intézményrendszer kialakítása.



Új mérőszámok a fenntarthatóság és felzárkózás mérésére (sustainable GDP).



Az intézményrendszer és a közszolgáltatások adatvezérelt átalakítása hatékonyabbá teszi a döntéshozatalt, célzottabbá a gazdaságpolitikát.



Az adatalapú gazdaság kiépítésekor kiemelt fókuszot igényel az innováció, az egészségügy és a zöld átállás.

7 JAVASLAT



> Versenyképes intézményrendszer méréssel

1. **Versenyképességi szűrő beépítése** a kormányzati döntéshozatalba
2. **Kormányzati versenyképességi stratégia**, program, mérőrendszer kialakítása
3. Az intézkedések **multiplikátor hatásának előzetes és utólagos mérése**



> Kompetencia-fejlesztés és innováció

4. **Adatvezérelt állami intézményrendszer és szaktudás megteremtése**, valamint a közszolgáltatások adatvezérelt átalakítása és működtetése
5. **Innováció, kutatás és együttműködés** akadémiai és alapkutatásokban részt vevő szereplők között



> Mérés a frontier iparágakban

6. **Egészségügyi adatok aktívabb felhasználása és kutathatóvá tétele** izraeli mintára
7. **Első hazai**, a nemzetközi standardokat figyelembe vevő **zöld minősítő létrehozásának elősegítése** szabályozói oldalról

JAVASLAT 1

A **versenyképességi szűrő** egy olyan kormányzati mechanizmus **beépítése a döntéshozatalba**, ami versenyképességi szempontból értékeli a javaslatokat.

Azok a javaslatok, amelyek nem felelnek meg a versenyképességi kritériumnak, **vétó alá helyezhetők, módosításra visszaküldhetők**.



Kormányzati versenyképességi stratégia, program és mérőrendszer kialakítása

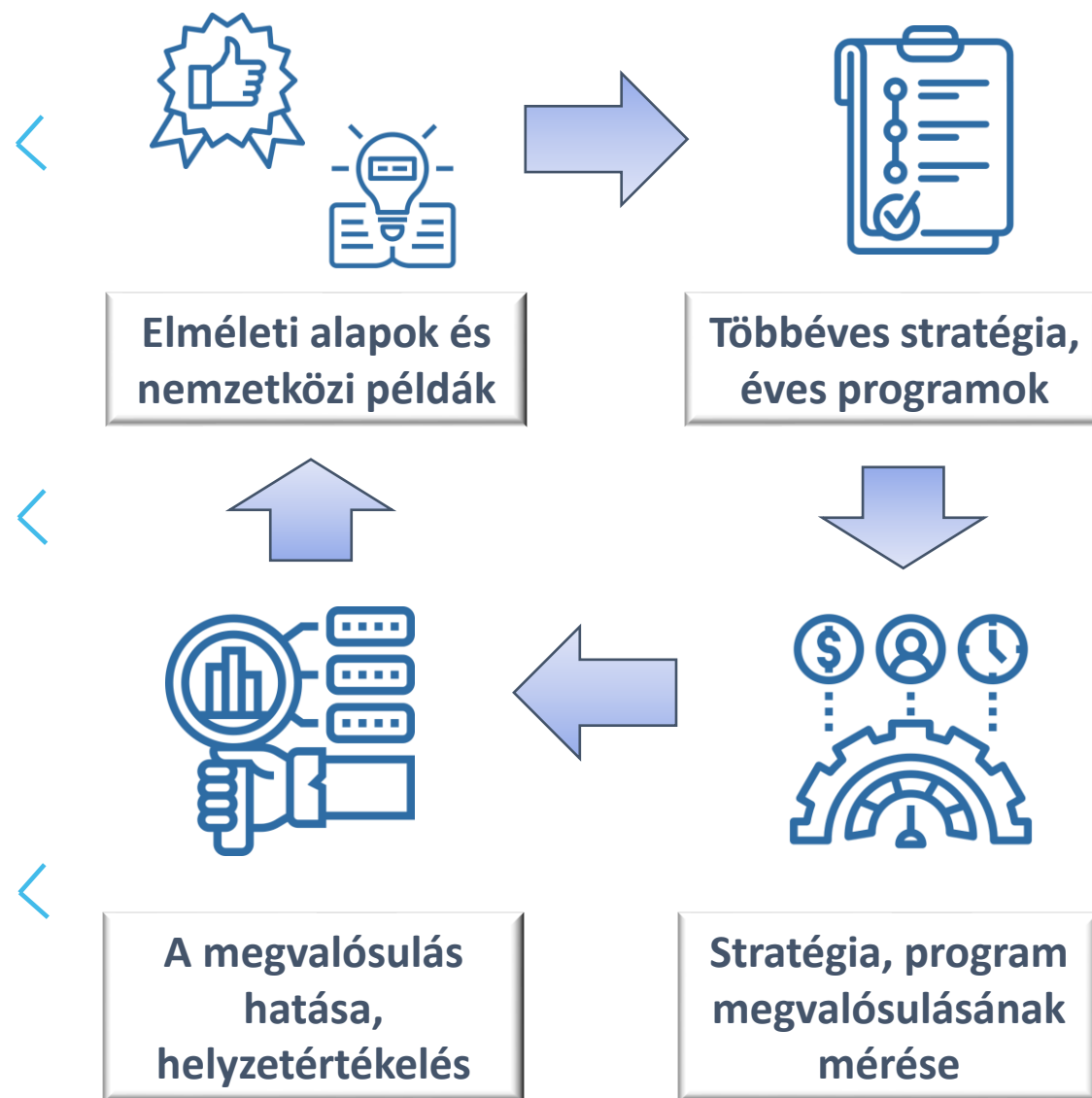


JAVASLAT 2

Szükséges a **versenyképességi helyzetet, célokat és előrehaladást a költségvetési folyamatokhoz hasonlóan mérni**, az Országgyűlés és a Kormány elé terjeszteni.

Javasoljuk, hogy a megfelelő kormányzati szerv **évenként versenyképességi programot nyújtson be az Országgyűlésnek**, amelynek **visszamérését az szintén évente tárgyalná**.

Emellett **versenyképességi stratégia is szükséges, amely a víziókból levezetve 10 éves és hosszabbtávú célkitűzéseket és stratégiát fogalmaz meg**. Az éves Versenyképességi program ennek a stratégiának a megvalósítását célozza.



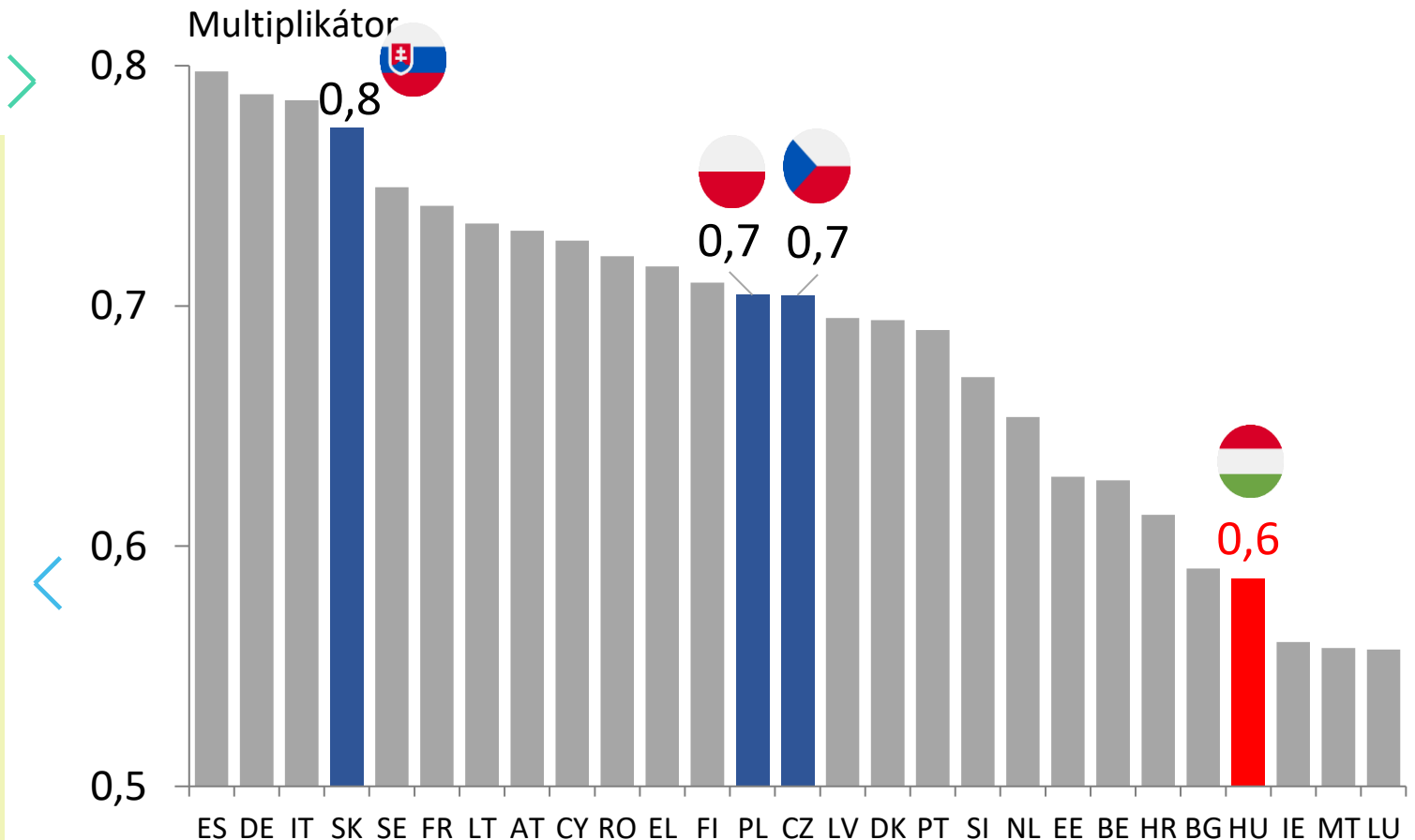
JAVASLAT 3

Az építőipar hozzáadott-érték multiplikátora EU-s összehasonlításban (2018)

A multiplikátorok ismerete alapján megítélhető, hogy mely területek támogatásának van a legnagyobb tovaryűrűző hatása a gazdaságban, hol képes 1 forint támogatás 2-3 forintot megmozgatni.

Az építőipari multiplikátor alacsony szintje például azt tükrözi, hogy hiányzik a hazai alapanyag-ipar az építőipari termelés mögül.

A magyar építőipari multiplikátor a negyedik legalacsonyabb európai uniós összevetésben



Adatvezérelt állami intézményrendszer és szaktudás megteremtése, valamint a közszolgáltatások adatvezérelt átalakítása és működtetése



JAVASLAT 4



TRADICIONÁLIS SZEMLÉLET



Követő hozzáállás

Üzleti és polgári igényekhez
utólag igazított módszerek

Eseti IT fejlesztések

Ad hoc, szigetszerű, eseti
fejlesztések

Adatok saját felhasználásra

Külső felek hozzáférése nem
engedélyezett

Heterogén adatstruktúra

Szigetszerű, egymástól
elhatárolt adatbázisok



INNOVATÍV SZEMLÉLET, E-KORMÁNYZAT



Innovatív hozzáállás

Új megoldások felkarolása,
kialakításuk ösztönzése

Digitális stratégia

Átfogó, rendszerszintű
digitalizáció

Adatmegosztás

Az adatok külső felek általi
felhasználása biztosított

Standardizált struktúra

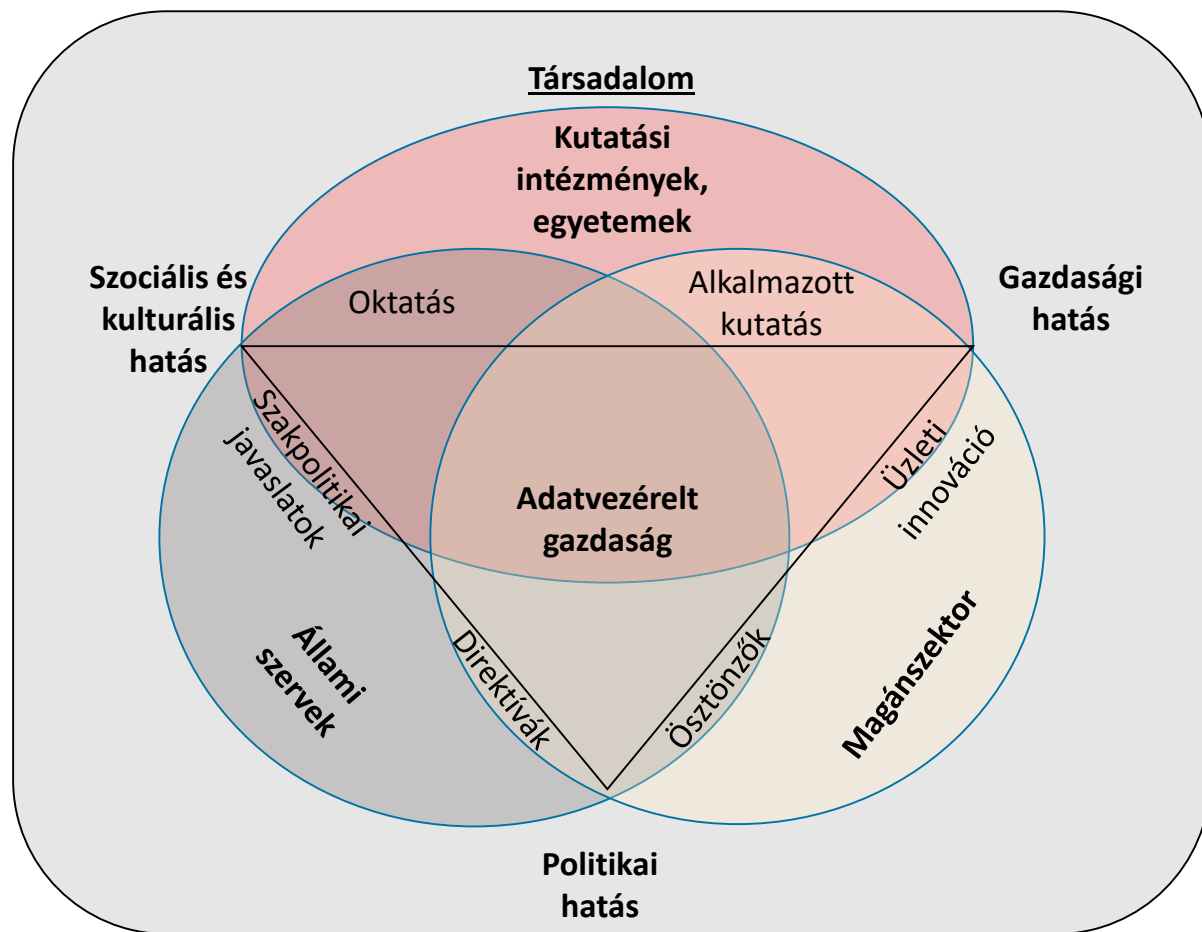
Adatokhoz való egyszerű,
integrált hozzáférés



Innováció, kutatás és együttműködés akadémiai és alapkutatásokban részt vevő szereplők között



JAVASLAT 5



OECD ajánlás a digitális kormányzati stratégiákról

- Digitális kompetenciák erősítése, digitális kirekesztettség mérséklése, felsőoktatási együttműködés erősítése
- Adatvezérelt közigazgatási kultúra kialakítása
- A digitális technológiák használatának támogatása az összes szakpolitikai területen és kormányzati szinten
- Adatelérhetőség és hozzáférhetőség biztosítása
- Erős adatvédelem és kibervédelem

Az adatközpontú gazdaság beindításához holisztikus szemlélet szükséges

Egészségügyi adatok aktívabb felhasználása és kutathatóvá tétele izraeli mintára



JAVASLAT 6

Az izraeli egészségügyi rendszer lesz a **világ egyik vezetője** digitális megoldások terén



A **klinikai és tudományos kutatásokat** támogatni fogják a digitális egészségügy területén



Az izraeli digitális egészségipar a **nemzeti növekedés motorja** és a globális innováció központja lesz

Az izraeli Digitális Egészségügyi Transzformáció célkitűzései (2018)

- Az egészségügyi adatok **big data alapú, mesterséges intelligenciával történő elemzésével** és az eredmények ellátásszervezésbe történő bevonásával jelentős hatékonyságnövekedés lenne elérhető az egészségügyi rendszerben.
- Izrael 2018-ban kezdett egy 300 millió USD-os programot, amelynek keretében anonimizált módon szabadon kutathatóvá tették a lakosság több évtizednyi egészségügyi adatát. Javasoljuk, hogy Magyarországon is **kerüljön nagyobb hangsúly az egészségügyi adatok felhasználására** és egyszerűsödjön az adatokhoz való hozzáférés folyamata.

JAVASLAT 7

Az eddigi hazai zöld értékpapírok kibocsátásakor a minősítést **külföldi szereplők** végezték.



A hazai zöldkötvények minősítését végző főbb piaci szereplők

- > A zöldkötvény-piac **dinamikus fejlődésnek** indult Magyarországon az elmúlt években.
- > A zöldkötvények kibocsátási gyakorlatában a **zöld minősítés kiemelt szereppel bír.**
- > A piac fejlődésével párhuzamosan folyamatosan **szigorodnak a befektetői elvárások** a papírok zöld minőségének tekintetében.
- > Egy hazai, lokális ismeretekkel rendelkező, dedikáltan zöld minősítésekre specializálódott szereplő megjelenése a piacon **erősítheti az értékpapírok zöld minőségét és hatékonyabbá teheti a kibocsátási folyamatokat.**



KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!